วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Journal of Kanchanaburi Rajabhat University
ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559

ISSN 2286-7589

"สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน"

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Journal of Kanchanaburi Rajabhat University

วารสารระดับชาติในฐานข้อมูลดัชนีวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 2 ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะผู้จัดทำวารสาร

ที่ปรึกษา

ดร.ณรงค์เดช รัตนานนท์เสถียร

บรรณาธิการ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.นิพนธ์ ศุขปรีดี มหาวิทยาลัยสยาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ ยกส้าน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร อภิชัย พันธเสน มหาวิทยาลัยรังสิต
ศาสตราจารย์ ดร.สำเนาว์ ขจรศิลป์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.วาณี ชัยวัฒนาสิน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะกรรมการบริหารวารสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจนีย์ สุขชาวนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ จรัสโรจนกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ รักษาเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธง บุญเรือง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์
นายสมโภชน์ สุขชาวนา

ฝ่ายจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ จรัสโรจนกุล
นายสมโภชน์ สุขชาวนา
นางสาวสำอางค์ ชูศรี
นายเรวัตตะ กิจจานุลักษ์
นางปัทมา ชคัตตรัย
นางวันวิสา ใบบัว
นางสาวปทิตตา บุญอินทร์
นางสาวสุนันทา แก้วสอาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 70 หมู่ 4 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี รหัสไปรณีย์ 71190

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559) เป็นวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มที่ 2 บนดัชนีอ้างอิงวารสารไทย วารสารเล่มนี้ประกอบด้วย 13 บทความ ของนักวิจัย นักศึกษาบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย บทความวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญตามสาขาวิชา ซึ่งในเล่มวารสารวิชาการ ประกอบไปด้วยบทความเรื่องความแปลกแยกจากงานของคนทำงานสมัยใหม่ แหล่งท่องเที่ยวศูนย์สมุนไพรและเชิงเกษตร และการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมือง

กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ส่งบทความมาให้พิจารณาตีพิมพ์ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ (peer review) ทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทความวิจัยต่างๆ ให้มีความถูกต้อง และขอขอบพระคุณผู้บริหารของมหาวิทยาลัยที่ให้การสนับสนุนในการจัดทำวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ตลอดจนผู้มีส่วนสนับสนุนในการจัดทำวารสารวิชาการฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2559) จะสามารถตอบสนองความสนใจของผู้อ่านทุกท่านได้เป็นอย่างดี

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.นิพนธ์ ศุขปรีดี
บรรณาธิการ

Journal of Kanchanaburi
Rajabhat University

สารบัญ

บทความวิจัย

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย
ทัศนีย์ นาคเสนีย์ และเกศรา สุกเพชร 4

การพัฒนาแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษาสถาบันอยุธยาศึกษา
รงรอง แรมสิเยอ 15

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวศูนย์สมุนไพรดอยสถิต ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
อุไร บุตรทองดี 22

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร
กฤชณัท แสนทวี และประมา ศาสตระรุจิ 31

การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ปวีณา สปิลเลอร์ และประสพชัย พสุนนท์ 40

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี และความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
สมเกียรติ เรียบร้อย สุวรรณา จุ้ยทอง และอุษา คงทอง 51

ความแปลกแยกจากงานของคนทำงานสมัยใหม่: ศึกษาเปรียบเทียบพนักงานสายสำนักงาน กับพนักงานสายการผลิตของบริษัทผลิตอาหารแห่งหนึ่งในเขตเมือง
สาคร สมเสริฐ และนิธิ ไพศาลวรจิต 60

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเพื่อการบริการวิชาการแก่สังคม ในรายวิชาเทคนิคการนำเสนอผลงาน
สุภาพร เตวิยะ 68

การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรีโดยใช้รูปแบบซิป
พิชญ์วัชร บุญเรืองรอด 76

อุปลักษณ์และหน้าที่ของอุปลักษณ์ในหนังสือชุดคำพ่อสอน
จันทิมา สว่างลาภ 84

ความเข้าใจรัฐธรรมนูญของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
สมชาย เจริญกิจ 93

การลดต้นทุนผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยการประยุกต์แนวคิดการบริหารฐานกิจกรรม กรณีศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี
อิสราภรณ์ ทนุผล และกมลวรรณ รอดหริ่ง 103

การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เอกสารจริง
ดวงเดือน จังพานิช วิลินวรรณ แสงพวง กานต์สินี ช่วยเพ็ญชัยภัทร นิภาพร โยวัง และเพียงจันทร์ โมฟเฟ็ทท์ 115

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย
Thai Tourist Behaviors in Agro-Tourism Sites of Lower Central Provinces of Thailand Area

[1)]ทัศนีย์ นาคเสนีย์, [2)]เกศรา สุกเพชร

[1)]นักศึกษาหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

[2)]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาสาขาวิชาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ คณะการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

[1)]**Tassanee Naksanee,** [2)]Kassara Sukpatch

[1)]Doctor of Philosophy Program in Integrated Tourism Management.The Graduate School of Tourism Management. National Institute of Development Administration (NIDA)

[2)]The Graduate School of Tourism Management. National Institute of Development Administration (NIDA)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย โดยศึกษาจากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าสถิติ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (f-test) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ (Scheffe) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20–29 ปี มีสถานภาพโสด เดินทางมาจากภาคกลาง จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (มัธยมต้นและมัธยมปลาย) อาชีพเป็นนักเรียนนักศึกษา มีรายรับส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อมาศึกษาดูงานหรือเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ มาเที่ยวแบบมาเช้าเย็นกลับ เดินทางมาท่องเที่ยวในวันเสาร์-อาทิตย์ มาเป็นครั้งแรก ส่วนใหญ่มากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง และมาโดยรถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด รับรู้ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวจากทางอินเทอร์เน็ต ค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวไม่เกิน 1,000 บาท สินค้าที่นิยมซื้อในแหล่งท่องเที่ยว คือ ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร และนิยมเดินทางไปท่องเที่ยวต่อในสถานที่ ที่สำคัญๆ ของแต่ละจังหวัดที่อยู่บนเส้นทางหลัก

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง พบว่า มีศักยภาพในด้านการบริหารจัดการ การรับรอง การให้บริการ และมีความดึงดูดใจอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยว แตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนั้นยังพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่งในภูมิภาคตะวันตกมีความโดดเด่นในด้านการจัดสถานที่ภูมิทัศน์ที่สะอาด ร่มรื่น สวยงาม ด้วยผักพื้นบ้าน ผักพันธุ์หายาก การใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน แนวทางการใช้ชีวิตด้วยวิถีเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งพาตนเองได้ การเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ทางภูมิปัญญา ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในชีวิตประจำวัน และแนวทางการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่สร้างสรรค์ในอนาคต

คำสำคัญ : พฤติกรรมนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ภาคกลางตอนล่างของไทย

ABSTRACT

This research aimed at (1) learning behaviors of Thai tourists to agro-tourism sites in lower central provinces of Thailand and (2) comparing various opinions of Thai tourists to agro-tourism sites in lower central provinces of Thailand. The study randomly derived the data from 400 Thai tourists by interrogating them through the designed questionnaire. Such data were analyzed and explained via the descriptive, t-test, and f-test statistics. Furthermore, they were compared in pairs with *Scheffe method* that the statistically significant level was set at 0.05.

The findings indicated that most of the respondents were single female whose age was between 20 and 29 years old and educated from both junior and high schools. Their residents were in the central region of Thailand. Their average income was not more than 10,000 baht per month. The objectives of travelling to the agro-tourism sites or resource centers were to inspect and study work-concerned activities. Such respondents either chose a one-day or a weekend trip. Most of them visited the attractions for the first time. Their trips were generally planned to travel with family members by their own cars. They frequently found the trip information by searching the internet network and limited their personal expenditure for not more than 1,000 baht. The popular souvenir, which they bought in the attractions, was processed agricultural products. More than that, in each province, they also visited other famous or remarkable tourism sites, which were located along the route they passed-by.

Opinions of Thai tourists to agro-tourism sites in lower central provinces revealed that managerial service efficiency was qualified and attractiveness of such tourism sites was high-ranking. Travelling factors and behaviors of responding travelers were individually different. The opinions on the effectiveness of agro-tourism site management in lower central provinces were statistically and significantly different at 0.05-level. In addition, the result was also indicated that each agro-tourism site in the region was prominent in many aspects such as the landscape or the appearance was improved to be cleaner, more sylvan, and more fascinated. Those sites were also decorated and flourished with the local and the rare herbs and vegetables in limited areas. One of the other aspects was about the agricultural products that were processed along with the principles of local wisdom, sufficient economy and self-sufficiency. Last but not least, those sites were qualified to be a proper learning center to share and pass on useful knowledge that was able to be creatively utilized in their real lives and in their vocations in the soon future.

Keywords : Tourist Behavior, Agro-Tourism ,Lower Central Region Thailand Area

บทนำ

การท่องเที่ยวในศตวรรษที่ 21 หลายๆ ประเทศทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของตนสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมากขึ้น เนื่องจากแต่ละประเทศ ต่างต้องการให้เกิดการกระจายความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจไปสู่ชุมชนการอนุรักษ์และรักษาไว้ ซึ่งทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เพราะนอกจากจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติของตนเองอีกด้วย (Milind B. Bhujbal, 2012) ดังเช่นประเทศไทยที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มุ่งเน้นให้การท่องเที่ยวในปี 2556 เป็นการท่องเที่ยวแบบวิถีไทย (Thainess หรือ Thai way of life) (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556) เนื่องจาก

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตและประเพณีท้องถิ่น มากมายแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพหลัก คือ อาชีพเกษตรกรรม แต่ด้วยสภาพปัญหาปัจจุบันกลับพบว่า ภาคเกษตรของไทยประสบปัญหามากที่สุด คือ ระบบการจัดจำหน่ายผลผลิต เนื่องจากสินค้าเกษตรบางส่วนเป็นวัตถุดิบไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการแข่งขันของสินค้าอื่นทั้งในและนอกประเทศ แม้รัฐจะมีนโยบายเร่งพัฒนาและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังมีปัจจัยอีกหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งภาวการณ์ ที่สามารถควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ เช่น สิ่งแวดล้อม ฝนแล้ง น้ำท่วม การเกิดโรคระบาด การผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน การแทรกแซงราคาเมื่อราคาผลผลิต ทางการเกษตรตกต่ำ ระบบเศรษฐกิจเล็กๆ ในระดับชุมชนของไทยที่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักจึงไม่อาจเรียนรู้ และปรับตัวได้อย่างรวดเร็วในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ของทุน (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2550 หน้า 39)

ดังนั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของไทยที่เกิดจากการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นและสอดรับกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบวิถีไทย ด้วย “การท่องเที่ยวเชิงเกษตร” เพราะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร นอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แล้วยังเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการสัมผัสธรรมชาติ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเกิดจิตสำนึก ที่จะอนุรักษ์และตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติกลายเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสิ่งแวดล้อมก็ดำรงอยู่ได้โดยไม่ถูกทำลายในระยะยาวเหนืออื่นใด การส่งเสริมการรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะนำมาสู่ความเชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการ หน่วยงานและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในพื้นที่มากขึ้น ผลที่ตามมา คือ การพัฒนาอาชีพ ผลผลิตและชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรย่อมจะก่อตัวเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นไปในลักษณะการบูรณาการองค์ความรู้และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (เทิดชาย ช่วยบำรุง. 2553, Dianne Dredge. 2006, Yuan Li. 2009)

พื้นที่ในจังหวัดเขตภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย ประกอบไปด้วย 8 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ประชาชนประกอบอาชีพหลัก คือ อาชีพเกษตรกรรม นโยบายในการบริหารของแต่ละจังหวัดต่างมียุทธศาสตร์ในการพัฒนา 3 ประเด็นหลักๆ ที่ตรงกัน คือ การส่งเสริมด้านการเกษตร การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตผลของชุมชนในพื้นถิ่น ในการบูรณาการการเกษตรเข้ากับการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดได้ดำเนินการมากว่า 10 ปีแล้ว ดังจะเห็นได้จากการสร้างแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มมากขึ้น แต่ด้วยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านมา พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งได้รับความนิยมมากน้อยแตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในกลุ่มจังหวัด ให้เป็นที่นิยมได้รับความสนใจ นักวิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตภาคกลางตอนล่างของไทยเพื่อจะได้นำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ได้รับความนิยมตามกระแสพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย

ขอบเขตของการวิจัย

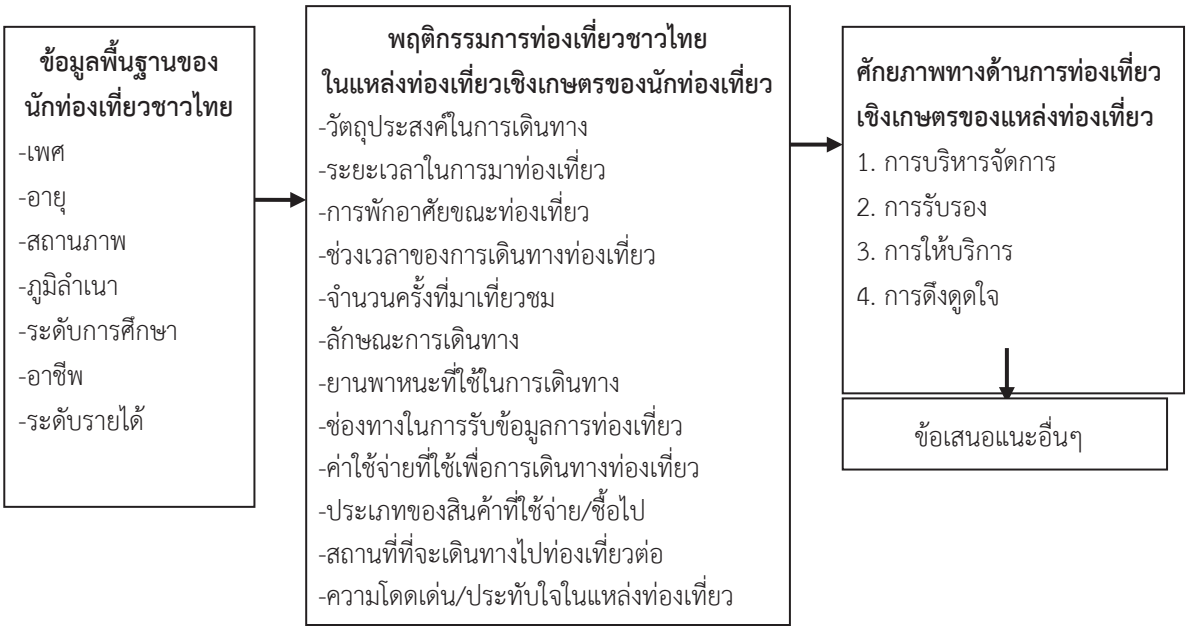
การวิจัยเรื่องพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย มีขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยศึกษาจากแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ การบริการและความปลอดภัยเพื่อยกระดับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2555 หน้า 3)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เขตภาคกลางตอนล่างของไทย 8 แหล่ง ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม 2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านสวนแสงตะวัน (บางพลับ) จังหวัดสมุทรสงคราม 4) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรสมุทรสาคร (พืชสวน) จังหวัดสมุทรสาคร 5) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านฝั่งท่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 6) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอุทยานผักพื้นบ้านเพื่อการยังชีพเฉลิมพระเกียรติบึงฉวาก จังหวัดสุพรรณบุรี 7) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรไร่ชนม์เจริญฟาร์ม (เจียไต๋) จังหวัดกาญจนบุรี และ 8) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านบ่อหวี จังหวัดราชบุรี

3. ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผู้มาเยือน นักทัศนาจร นักท่องเที่ยว เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยว มาทัศนศึกษา หรือมาศึกษาดูงาน ณ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหลักในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคกลางตอนล่างของไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 โครงสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานทางการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาท่องเที่ยว แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรนักวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยในเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง ในการแจกแบบสอบถามจะเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีเวลาและมีความเต็มใจ ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ที่ 0.81 เป็นเครื่องมือ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยข้อมูลพื้นฐานของผู้มาท่องเที่ยวประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้ส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน แสดงค่าเป็นความถี่ และร้อยละ สำหรับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำแนกเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ ของลินเคิร์ท (Likert) และมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับคะแนน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550 หน้า 77)

วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐาน และพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้วยสถิติ Independent sample t-test One-Way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวชาวไทย

นักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.8 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 42.8 รองลงมามีอายุระหว่าง 20–29 ปี ร้อยละ 19.0 สถานภาพโสด ร้อยละ 68.0 รองลงมา คือ สมรส ร้อยละ 29.0 เดินทางมาจากภาคกลางมากที่สุด 71.0 รองลงมา คือ ภาคเหนือ ร้อยละ 11.8 ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา คือ ระดับมัธยมศึกษา (มัธยมต้นและมัธยมปลาย) ร้อยละ 46.3 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 26.0 มีอาชีพเป็นนักเรียนนักศึกษามากที่สุด ร้อยละ 42.8 และอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 20.0 มีรายรับส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 43.5 รองลงมา คือ 10,001–20,000 บาท ร้อยละ 27.8

พฤติกรรมการท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาเพื่อศึกษาดูงานหรือเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ต้นแบบมากที่สุด ร้อยละ 41.5 รองลงมา คือ เพื่อพักผ่อนหรือผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน ร้อยละ 39.5 นิยมเดินทางมาเช้าเย็นกลับ ร้อยละ 78.2 รองลงมา คือ 2 วัน ร้อยละ 13.5 นิยมไปพักค้างที่อื่น เช่น โรงแรม รีสอร์ท ร้อยละ 35.3 และหากเลือกได้ก็ไม่พักค้าง ร้อยละ 35.0 ช่วงเวลาที่เดินทางมาท่องเที่ยว คือ วันเสาร์-อาทิตย์ ร้อยละ 82.0 รองลงมา คือ เดินทางมาวันจันทร์-วันศุกร์ ร้อยละ 5.5 ช่วงเวลาที่เดินทางมาท่องเที่ยว ครั้งแรก ร้อยละ 52.0 รองลงมา คือ มามากกว่า 3 ครั้ง ร้อยละ 27.0 ส่วนมากเดินทางมากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง ร้อยละ 35.3 รองลงมา คือ มากับกลุ่มเพื่อน ร้อยละ 26.0 ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมา คือ รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 50.0 และรถเช่าเหมา (รถตู้/รถบัสโดยสาร) ร้อยละ 42.3 ช่องทางที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากที่สุด คือ ช่องทางจากอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 28.8 รองลงมา คือ การบอกต่อ ร้อยละ 19.9 ค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว คือ ตั้งแต่ 1-1,000 บาท ร้อยละ 53.8 รองลงมา คือ ระหว่าง 1,001-2,000 บาท ร้อยละ 15.3 ประเภทสินค้าที่นักท่องเที่ยวซื้อในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด คือ ผลผลิตจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่รับประทานได้ ร้อยละ 37.4 รองลงมา คือ พืช ผัก และผลไม้ ร้อยละ 29.7 เมื่อสอบถามถึงผลการสอบถามถึงแหล่งท่องเที่ยวอื่น ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด พบว่า ผู้มาท่องเที่ยว ร้อยละ 54.8 ตอบว่าจะเดินทางไปต่อยังแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ของแต่ละจังหวัด ดังนี้

จังหวัดสุพรรณบุรี แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ ได้แก่ บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ สามชุก ตลาดร้อยปี ตลาดเก้าห้อง 100 ปี หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง (มังกรสวรรค์) พุเตย ด่านช้าง อ่างเก็บ

น้ำกระเสียว วัดทับกระดาน วัดป่าเลไลย์ วัดท่าซุง หอคอยบรรหาร-แจ่มใส และสวนเฉลิมภัทรราชินี

จังหวัดนครปฐม แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ ได้แก่ วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรวิหาร พระราชวังสนามจันทร์ เจษฎาเทคนิคมิวเซียม ตลาดน้ำลำพญา ตลาดน้ำดอนหวาย วัดไร่ขิง ลานแสดงช้างและฟาร์มจระเข้สามพราน

จังหวัดกาญจนบุรี แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ ได้แก่ สะพานข้ามแม่น้ำแคว โรงถ่ายภาพยนตร์นเรศวร (พร้อมมิตรสตูดิโอ) เขื่อนศรีนครินทร์ และน้ำตกไทรโยค

จังหวัดราชบุรี แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยว จะเดินทางไปต่อ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอำเภอสวนผึ้ง

จังหวัดเพชรบุรี แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ ได้แก่ หาดชะอำ โครงการพระราชดำริห้วยทราย ถ้ำเตาหม้อ และเขื่อนแก่งกระจาน

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในอำเภอหัวหิน ตลาดน้ำหัวหิน วัดห้วยมงคล เขากะโหลก

จังหวัดสมุทรสงคราม แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ ได้แก่ ค่ายบางกุ้ง และตลาดน้ำอัมพวา

จังหวัดสมุทรสาคร แหล่งท่องเที่ยวที่ผู้มาท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พันท้ายนรสิงห์

ผลการสอบถามถึงความโดดเด่น ความประทับใจและการนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวร้อยละ 51.0 แสดงความคิดเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างของไทยมีความโดดเด่น โดยเฉพาะการจัดสถานที่ภูมิทัศน์ที่สะอาด ร่มรื่น สวยงามด้วยผักพื้นบ้าน ผักพันธุ์หายาก การใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน แนวทางการใช้ชีวิตด้วยวิถีเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งพาตนเองได้ ตลอดแนวการเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันหรือเป็นแนวทางการประกอบอาชีพได้ในอนาคต

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง

ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ การรับรอง การให้บริการ และความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.13 และ S.D = 0.55) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ได้ข้อมูลดังนี้

ศักยภาพความด้านการบริหารจัดการ พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.22 และ S.D = 0.56) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$ =4.39 และ S.D = 0.69) รองลงมา คือ ความมุ่งมั่นในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ($\overline{X}$ =4.28 และ S.D = 0.68) การจัดการของเสีย ขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =4.24 และ S.D = 0.74) การส่งเสริมการขายและการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ ($\overline{X}$ =4.21 และ S.D = 0.73) การมีส่วนร่วม และความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ ($\overline{X}$ =4.21 และ S.D = 0.71) การจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =4.19 และ S.D = 0.71) และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =3.99 และ S.D = 0.76)

ศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยว ที่มีต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.05 และ S.D = 0.59) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในเรื่องความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ($\overline{X}$ =4.16 และ S.D = 0.71) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักเที่ยว ($\overline{X}$ =4.13 และ S.D = 0.73) การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ ($\overline{X}$ =4.09 และ S.D = 0.73) เส้นทางการเดินทางเข้าถึง มีป้ายอธิบายข้อมูลชัดเจน ($\overline{X}$ =4.07 และ S.D = 0.80) ช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการ

ท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =4.05 และ S.D = 0.74) ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่เพียงพอ ($\overline{X}$ =4.03 และ S.D = 0.74) ความพร้อมทางด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =3.96 และ S.D = 0.78) และ ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =3.90 และ S.D = 0.79)

ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาคกลางตอนล่าง ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.06 และ S.D = 0.64) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในเรื่อง การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =4.17 และ S.D = 0.78) การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =4.11 และ S.D = 0.73) การให้บริการผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =4.10 และ S.D = 0.76) การให้บริการฝึกอบรมและถ่ายทอดองค์ความรู้ ($\overline{X}$ =4.09 และ S.D = 0.81) การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =4.09 และ S.D = 0.78) การให้บริการด้านยานพาหนะสำหรับนำชม ($\overline{X}$ =4.07 และ S.D = 0.81) ความหลากหลายของกิจกรรมจากแหล่งท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =4.00 และ S.D = 0.83) การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ ($\overline{X}$ =3.99 และ S.D = 0.82) และร้านขายของฝากของที่ระลึก ($\overline{X}$ =3.94 และ S.D = 0.81)

ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยวที่มีต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาคกลางตอนล่าง ด้านความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ =4.23 และ S.D = 0.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในเรื่อง ความเป็นสภาพธรรมชาติและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =4.35 และ S.D = 0.66) ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง ($\overline{X}$ =4.27 และ S.D = 0.74) ความโดดเด่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่น่าสนใจ ($\overline{X}$ =4.25 และ S.D = 0.75) มีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว ที่หลากหลายประเภท ($\overline{X}$ =4.23 และ S.D = 0.75) ความโดดเด่นขององค์ความรู้ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแหล่ง ($\overline{X}$ =4.23 และ S.D = 0.73) เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีและได้ร่วมทำ ($\overline{X}$ =4.20 และ S.D = 0.78) ความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ($\overline{X}$ =4.20 และ S.D = 0.72) และความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ($\overline{X}$ =4.12 และ S.D = 0.77)

ผลจากการศึกษาด้านลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยจำแนกออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก เป็นศูนย์เรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เกษตรและแหล่งเกษตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงข่ายการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเฉพาะได้แก่ เทศกาลหรือปรากฏการณ์/รายบุคคลหรือกิจกรรม/ชุมชน หรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะเป็น ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ร้อยละ 47.2) รองลงมา คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เกษตรและแหล่งเกษตร (ร้อยละ 37.2) และเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก (ร้อยละ 23.0)

ผลจากการศึกษาด้านลักษณะรูปแบบการจัดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยจำแนกออกเป็น 6 รูปแบบ ได้แก่ แสดงสาธิตให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมอบรมระยะสั้น ให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้าน อบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่ และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และการให้คู่ทางด้านธุรกิจเกษตร พบว่า นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน (ร้อยละ 39.7) รองลงมา คือ แสดงสาธิต (ร้อยละ 30.0) และให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมอบรมระยะสั้น (ร้อยละ 23.8) ตามลำดับ ข้อเสนอแนะอื่นๆ จากนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่ได้เสนอแนะ 3 ประเด็นหลักๆ คือ การทำป้ายบอกทาง ที่ชัดเจน ดังเช่น บึงฉวากเฉลิมพระเกียรติ และควรประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้รับรู้รับทราบกันอย่างกว้างขวาง ตลอดจนควรมีการปรับปรุงสถานที่และการส่งเสริมทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ให้มีจุดจำหน่ายเพิ่มขึ้น

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน พบว่ามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลาง

ตอนล่างแตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 และยอมรับ สมมติฐานข้อที่ 2 คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างแตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติ Independent sample t-test และวิเคราะห์ด้วยสถิติ One-Way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้ข้อมูลดังนี้

จำแนกตามเพศ พบว่าเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการรับรอง การให้บริการ และความดึงดูดใจมากกว่าเพศชาย

จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน แต่ผู้มาท่องเที่ยวที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพความดึงดูดใจ ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้มาท่องเที่ยวที่มีอายุ 20-29 ปี อายุ 30-39 ปี และอายุ 40-49 ปี

ผู้มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีสถานภาพอื่นๆ (คู่สมรสเสียชีวิต) มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในการรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้มีสถานภาพโสด สถานภาพสมรส และสถานภาพหย่า

ผู้ที่มีภูมิลำเนาจากภาคเหนือ มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพในความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรน้อยกว่า ผู้ที่มีภูมิลำเนาจากภาคกลาง และในขณะที่ผู้ที่มีภูมิลำเนาจากภาคกลาง มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้ที่มีภูมิลำเนาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ม.ต้น/ม.ปลาย) มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพในการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพในความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และปริญญาโท

ผู้ที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้ที่มีอาชีพค้าขาย พนักงานบริษัทเอกชน และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ส่วนท้องถิ่น

ผู้ที่มีรายได้ 1-10,000 บาท มีระดับความคิดเห็นศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้ที่มีรายได้ 10,001–20,000 บาท และผู้ที่มีรายได้ 20,001–30,000 บาท

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้มาท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน พบว่ามีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างแตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องปฏิเสธสมมติฐานที่ 3 และยอมรับสมมติฐานข้อที่ 4 คือ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างแตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติ One-Way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้ข้อมูลดังนี้

วัตถุประสงค์ พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อมาพักผ่อน/ผ่อนคลาย มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรน้อยกว่าผู้มาท่องเที่ยว ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาดูงาน/เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ และผู้ที่มาเพื่อประชุม/สัมมนากับหน่วยงาน

ระยะเวลาของการมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวที่เดินทางมาวันเสาร์-อาทิตย์ มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สูงกว่าผู้มาท่องเที่ยวในวันหยุดนักขัตกฤษ์

จำนวนครั้งที่มาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ผู้มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรครั้งแรก มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้มาท่องเที่ยวมากกว่า 3 ครั้ง

ลักษณะการเดินทาง พบว่า ผู้ที่มาแบบอื่นๆ คือ ติดตามมากับองค์การบริหารส่วนจังหวัดและตำบล มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพในการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้มาท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เดินทางมากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง และมากับกลุ่มเพื่อน

ยานพาหนะ พบว่า ผู้ที่ใช้เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว มีระดับความคิดเห็นต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในการรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพในให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรน้อยกว่า ผู้ที่เดินทางมาโดยรถยนต์เช่าเหมา และผู้ที่เดินทางมาโดยประจำทาง และพบว่าผู้ที่เดินทางมาโดยประจำทาง มีระดับความคิดเห็น ต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้ที่เดินทางมาแบบอื่นๆ คือ อาศัยมากับรถผู้อื่น

ค่าใช้จ่าย พบว่า ผู้ที่ใช้จ่ายตั้งแต่ 1–1,000 บาท มีระดับความคิดเห็น ต่อศักยภาพด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อศักยภาพในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสูงกว่าผู้ที่ใช้จ่ายเพื่อการเดินทาง 4,001–5,000 บาท

สรุปและอภิปรายผล

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20–29 ปี สถานภาพโสด เดินทางมาจากภาคกลาง ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว คือ ระดับมัธยมศึกษา (มัธยมต้นและมัธยมปลาย) มีอาชีพเป็นนักเรียนนักศึกษามากที่สุด มีรายรับส่วนตัวโดยเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงกมล รักขยัน (2552) และนาฎสุดา เชมนะสิริ. (2556)

วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาเพื่อศึกษาดูงานหรือเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของดวงกมล รักขยัน (2552) และนาฎสุดา เชมนะสิริ. (2556) ที่ต่างพบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อพักผ่อน นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเช้าเย็นกลับ สำหรับผู้ที่พักค้างนิยมพักค้างที่โรงแรมหรือรีสอร์ท เดินทางมาท่องเที่ยว วันเสาร์-อาทิตย์ ส่วนมากเดินทางมาครั้งแรก มากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง เดินทางมาโดยรถยนต์ส่วนตัว ช่องทางที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของสุขุมาภรณ์ ขันธ์ศรี (2549) ดวงกมล รักขยัน (2552) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลทางการท่องเที่ยวจากการบอกต่อของเพื่อนหรือญาติ ค่าใช้จ่ายที่ใช้จ่ายระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ตั้งแต่ 1-1,000 บาท ประเภทสินค้าที่นิยมซื้อในแหล่งท่องเที่ยว คือ ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตรที่รับประทานได้ เมื่อสอบถามถึงผลการสอบถามถึงแหล่งท่องเที่ยวอื่น ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปต่อ พบว่า ผู้มาท่องเที่ยว ร้อยละ 54.8 จะเดินทางไปท่องเที่ยวต่อในสถานที่สำคัญๆ ของแต่ละจังหวัด เช่น สามชุก ตลาดร้อยปี ตลาดเก้าห้อง 100 ปี จังหวัดสุพรรณบุรี วัดพระปฐมเจดีย์ราชวรวิหาร ตลาดน้ำลำพญา ตลาดน้ำดอนหวาย วัดไร่ขิง ลานแสดงช้างและฟาร์มจระเข้สามพราน จังหวัดนครปฐม สะพานข้ามแม่น้ำแคว โรงถ่ายภาพยนตร์นเรศวร (พร้อมมิตรสตูดิโอ) เขื่อนศรีนครินทร์ และน้ำตกไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี หาดชะอำ โครงการพระราชดำริห้วยทราย และเขื่อนแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ตลาดน้ำหัวหิน วัดห้วยมงคล เขากะโหลก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตลาดน้ำอัมพวา ค่ายบางกุ้ง จังหวัดสมุทรสงคราม และอุทยานประวัติศาสตร์พันท้ายนรสิงห์ จังหวัดสมุทรสาคร

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาท่องเที่ยว ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง ในระดับที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้มาท่องเที่ยว ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ระยะเวลาการมาเที่ยว จำนวนครั้งที่มาเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ยานพาหนะ และการใช้จ่ายแตกต่างกัน มีความคิด

เห็นที่มีต่อศักยภาพทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง ในระดับที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่างของไทยมีความโดดเด่น คือ ลักษณะการจัดสถานที่ภูมิทัศน์ที่สะอาด ร่มรื่น สวยงามด้วยผักพื้นบ้าน ผักพันธุ์หายาก การใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน แนวทางการใช้ชีวิตด้วยวิถีเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งพาตนเองได้ ตลอดแนวการเป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในชีวิตประจำวัน หรือเป็นแนวทางการประกอบอาชีพ ได้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามคำนิยามของรำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2544 หน้า 5) และวัฒนา มโนรัตน์ (2552 หน้า 27) เมื่อนำเกณฑ์การประเมินศักยภาพมาตรฐานคุณภาพของแหล่งเชิงเกษตรของสำนักงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว (2553) มาวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาคตะวันตกตามระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่า 1) แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในด้านการบริหารจัดการในระดับมาก โดยมีความโดดเด่น คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด แต่พบว่ามีการโฆษณาประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวน้อย ดังนั้น ควรจัดทำการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในภาคกลางตอนล่างเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ หรือยูทูป ที่เป็นช่องทางที่นักท่องเที่ยวนิยมมากที่สุดในปัจจุบัน 2) ศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ในระดับมาก คือ ความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว แต่พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวน้อย ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรเพิ่มการบริการอาหารและเครื่องดื่มสำหรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 3) ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว แต่พบว่าการให้บริการของร้านของฝากของที่ระลึกมีน้อย ดังนั้น ควรปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ เพราะนอกจากจะเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนแล้วยังเป็นการสร้างตราสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้านต่อไป และ 4) ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ความโดดเด่นในเรื่องความเป็นสภาพธรรมชาติและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว โดยในความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางตอนล่าง มีความเหมาะสมในการเป็นศูนย์ศึกษาเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม คือ เป็นการจัดกิจกรรมในรูปแบบอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือการดำเนินชีวิตในรูปแบบความพอกิน พออยู่ และพอใช้

ข้อแสนอแนะ

1. ควรส่งเสริม สนับสนุนในการสร้างเครือข่าย เปิดโอกาสให้แหล่งท่องเที่ยวอื่น ที่มีความโดดเด่น เช่น สวนเกษตร วิสาหกิจชุมชน แหล่งเรียนรู้ชุมชน มาร่วมเป็นเครือข่ายจุดแวะพัก ตามเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในแต่ละพื้นที่

2. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรผสมผสานกับการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสร้างความมั่นคงทางอาหาร ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่มั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ณรงค์ เพ็ชรประเสิรฐ และพิทยา ว่องกุล. (2550). **วิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจฐานราก** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรส โปรดักส์.

ดวงกมล รักขยัน. (2552). **รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้มาท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดสุพรรณบุรี.** วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2553). **การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี : การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวยั่งยืน.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : วี. อินเทอร์ พริ้นท์.

นาฎสุดา เชมนะสิริ. (2556). **การพัฒนาศักยภาพชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดชลบุรี.** สถาบันวิจัยและพัฒนา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

นิสารัตน์ จุลวงศ์. (2553). **การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วรรณิกา คำชาลี. (2553). **ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่ตำบลคลองโคน อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจการเกษตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุขุมาภรณ์ ขันธ์ศรี และพีรชัย กุลชัย (2549). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลและความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว.** รายงานฉบับสมบูรณ์การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 44 455-462. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. (2555). **คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร.** กรุงเทพมหานคร : กรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

Dianne Dredge. (2006). **Policy networks and the local organization of tourism.** Tourism Management 27(2006) : 269–280.

Milind B. Bhujbal and Paresh V. Joshi. (2012). **Agro-Tourism A Specialized Rural Tourism : Innovative Product of Rural Market.** International Journal of Business & Management Tomorrow, 2(1) : 1-12.

Yuan Li. (2009). **Deep Development of Rural Tourism under Integrated Agriculture.** Asia Agricultural Research , 1(3) : 14-17.

การพัฒนาแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา

DEVELOPMENT OF AN ART OBJECT NARRATRIVE-AID APPLICATION UTILIZING QR CODE FOR ANDROID OPERATING SYSTEM, A CASE STUDY: INSTITUTE OF AYUTTHAYA STUDIES

รงรอง แรมสิเยอ

สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Rongrong Ramseyer

Information Technology Program, Faculty of Science and Technology. Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา และศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอพพลิเคชันแล้วนั้น ได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานแอพพลิเคชัน โดยใช้ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 ผู้ตอบระบุเป็นเพศหญิง ร้อยละ 61 ระบุเป็นเพศชาย ร้อยละ 39 ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 82.5 ปริญญาตรี ร้อยละ 11.25 ปริญญาโท 6.25 และระดับสูงกว่าปริญญาโท 0 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 86.25 อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 8.5 อาชีพพนักงานเอกชน ร้อยละ 2.75 และอื่นๆ ร้อยละ 2.5

ผลการวิจัย ประเมินประสิทธิภาพของแอพพลิเคชัน พบว่า ข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน อธิบายข้อมูลได้ชัดเจนได้ค่าเฉลี่ย 4.15 ข้อมูลมีความทันสมัย น่าสนใจได้ค่าเฉลี่ย 4.00 ข้อมูลที่นำเสนอเป็นประโยชน์ ตรงกับความต้องการได้ค่าเฉลี่ย 3.95 ด้านรูปแบบของแอพพลิเคชัน ในส่วนของจัดรูปแบบหน้าจอ รูปภาพ และสี มีความเหมาะสมได้ค่าเฉลี่ย 4.55 ตัวอักษรอ่านง่ายชัดเจนได้ค่าเฉลี่ย 3.0 ด้านการใช้งาน ในส่วนของความรวดเร็วในการเข้าถึงหน้าข้อมูลค่าเฉลี่ย 4.00 ใช้งานง่ายและสะดวกในการค้นหาข้อมูลได้ค่าเฉลี่ย 4.15 และมีช่องทางการติดต่อสอบถามและให้ข้อเสนอแนะได้ค่าเฉลี่ย 3.65 ความพึงพอใจโดยรวม ในส่วนของความพึงพอใจโดยรวมในการใช้บริการแอพพลิเคชันได้ค่าเฉลี่ย 4.00 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้ความพึงพอใจของผู้ใช้งานแอพพลิเคชันได้ค่าเฉลี่ยเป็น 4.00 ซึ่งถือว่ามีความพึงพอใจอย่างมากต่อแอพพลิเคชัน

คำสำคัญ : แอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุ รหัสคิวอาร์ ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ สถาบันอยุธยาศึกษา, พระนครศรีอยุธยา อยุธยา สารสนเทศ

ABSTRACT

The purpose of this research was the development of an Art Object Narrative-aid Application utilizing QR Code for Android Operating System and a study of the satisfaction from the application users that was collected from a sample of 400 website visitors who answered the questionnaire. 61% of the respondents were female and 39% male. 82.5% of the respondents had attained less than a bachelor's degree education, 11.25% attained a bachelor's degree education, 6.25% a master's degree education,

and 0% higher than a master's degree education. Occupation of respondents: 86.25% were students, 8.5% public servants/state enterprise employees, 2.75% private business employees, and 2.5% others.

Application information attribute: being accurate, complete, and clearly explained received the average mark of 4.15; being up-to-date and interesting received the average mark of 4.00; and being useful and corresponding to requirements received the average mark of 3.95. Application format attribute: appropriate page layout, pictures and color received the average mark of 4.55; and easy-to-read and clear font type received the average mark of 3.0. Application attribute on use: web page speedy access received the average mark of 4.00, easy-to-use and convenient information search received the average mark of 4.15, and availability of channels for enquiries and suggestions received the average mark of 3.65. Overall satisfaction ratings: overall satisfaction ratings of use of an Art Object Narrative-aid Application utilizing QR Code for Android Operating System, A Case Study: Institute of Ayutthaya Studies which received the average mark of 4.00 which was considered a very high level of satisfaction.

Key words : Art Object Narrative-aid Application, QR Code, Android Operating System, Institute of Ayutthaya Studies, Phranakhon Si Ayutthaya, information.

บทนำ

สถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีหน้าที่ศึกษาค้นคว้า วิจัย รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับอยุธยา อนุรักษ์สืบสาน ส่งเสริม เผยแพร่พัฒนาศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ไทยสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือทางวิชาการกับองค์กรและผู้เชี่ยวชาญทั้งในระดับท้องถิ่นและอื่นๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้และขยายขอบข่ายการค้นคว้าเกี่ยวกับอยุธยาให้ลึกซึ้งกว้างขวาง และเป็นศูนย์กลางในการบริการข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยว จัดกิจกรรม นิทรรศการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้แก่สาธารณชน โดยผู้ที่สนใจหรือนักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปศึกษาข้อมูลของสถาบันอยุธยา โดยสถาบันอยุธยาศึกษามีศิลปวัตถุที่น่าสนใจอยู่จำนวนมาก แต่ยังไม่มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัตถุแก่นักท่องเที่ยว ทำให้ไม่สามารถทราบถึงข้อมูลศิลปวัตถุได้

ปัจจุบันโทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์ที่มีบทบาทกับการใช้ชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมากและมีการพัฒนาโดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อให้ ขีดความสามารถในการทำงานสูงขึ้น ซึ่งโทรศัพท์มือถือบางรุ่นนั้นสามารถใช้งานได้เปรียบเสมือน เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดเล็กที่สามารถพกพาไปยังที่ต่างๆ ได้สะดวกสบาย อีกทั้งมีการพัฒนาระบบปฏิบัติการที่สร้างขึ้นมาเพื่อควบคุมการทำงานโทรศัพท์ให้เลือกใช้อยู่หลายระบบโดยมีส่วนแบ่งการตลาดอยู่ 3 ค่ายใหญ่ คือ ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ ระบบปฏิบัติการไอโอเอส และระบบปฏิบัติการวินโดว์โฟน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาแอพพลิเคชันเพื่อตอบสนองความต้องการให้กับผู้ใช้งานในด้านที่เกี่ยวกับสุขภาพ เช่น งานวิจัยของ Antti Sarela, *et al.* (2009) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำเอา Home-Base Care Model มาใช้สร้างแอพพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือที่ช่วยในการฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายของผู้ป่วย เมื่อแพทย์อนุญาตให้ผู้ป่วยกลับบ้านได้ แล้วทีมแพทย์ได้ทำการตรวจดูข้อมูลของผู้ป่วยผ่านเว็บเซิร์ฟเวอร์ โดยแอพพลิเคชันนี้จะมีฟังก์ชันที่ชื่อว่า Step Counter และ Wellness Diary โดย Step Counter จะทำการเก็บการเคลื่อนไหวร่างกายของผู้ป่วย ส่วน Wellness Diary จะทำการเก็บข้อมูล น้ำหนัก ความดันโลหิต ระดับน้ำตาลในเลือด เวลาที่ทำงาน และเวลาพักผ่อน เพื่อให้แพทย์ได้นำข้อมูลเหล่านี้มาทำการวิเคราะห์สุขภาพของผู้ป่วย อีกทั้งแอพพลิเคชันนี้ได้ใช้โปรแกรม Adobe Flex ในการสร้างหน้าจอการทำงาน ซึ่งการเชื่อมต่อการทำงานระหว่างโทรศัพท์มือถือกับเว็บเซิร์ฟเวอร์นั้นได้มีการใช้เทคโนโลยี Mobile Network ไม่ว่าจะเป็น EDGE, 3G, GPRS หรือ Wireless มาใช้ในการเชื่อมต่อกัน มัลติมีเดียเข้ามีบทบาทในชีวิตไม่ว่าจะ

เป็น Computer, Smartphone, Tablet, TV หรือแม้กระทั้งสิ่งพิมพ์ต่างๆ แอพพลิเคชันสามารถช่วยทำความเข้าใจกับเรื่องศิลปวัตถุของนักท่องเที่ยวได้ดี เนื่องจากมีทั้งภาพในสถานการณ์จริงที่ผู้ใช้งานแอพพลิเคชันได้เห็นศิลปวัตถุ และยังสามารถเข้าใจถึงความเป็นมาเชิงลึกของศิลปวัตถุมากขึ้น ทำให้เกิดความหลากหลายของการสื่อสารของศิลปวัตถุบนเรือนไทย สถาบันอยุธยาศึกษา อีกทั้งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่สนใจในศิลปวัตถุก็สามารถเข้าถึงและใช้งานแอพพลิเคชันได้ง่ายเนื่องจากแทบทุกคนมีอุปกรณ์ประเภทสมาร์ทโฟน หรือแทบเล็ต ดังนั้น แอพพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน จึงเป็นเรื่องไม่ไกลตัวที่ทุกคนจะเข้าถึงได้ และยังเกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้งานและสถาบันอยุธยา อีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา

2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา ที่พัฒนาขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลศิลปวัตถุ ในสถาบันอยุธยาศึกษาคือหัวโขน จำนวน 20 หัว แล้วนำมาวิเคราะห์และออกแบบแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์

1.2 ทำการพัฒนาแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา

1.3 ทำการทดสอบแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา

1.4 ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา

2. ขอบเขตด้านระบบ

2.1 ชุดพัฒนา ADT-Bundle

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจะมี 2 ส่วนด้วยกัน โดยส่วนแรกจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ออกแบบและพัฒนาแอพพลิเคชัน และส่วนที่สองเป็นการเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจจากผู้ใช้งานแอพพลิเคชัน

เวลาที่ใช้ทำการวิจัย เดือน 1 ตุลาคม พ.ศ. 2557 – เดือนกันยายน พ.ศ. 2558

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นจะใช้การวิเคราะห์ ด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติ เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา โดยผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ให้เกิดแก่สถาบันอยุธยาศึกษาและนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมศิลปวัตถุ ในสถาบันอยุธยาศึกษาเป็นสำคัญ

จุดกำเนิดของระบบงานโดยปกติจะกำเนิดขึ้นจากผู้ใช้ระบบ เนื่องจากผู้ใช้ระบบเป็นผู้ที่ต้องการค้นหาข้อมูล นักวิเคราะห์ระบบจึงเริ่มเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา ระบบสารสนเทศทั้งหลายมีวงจรชีวิตที่เหมือนกันตั้งแต่เกิดจนตายวงจรนี้จะเป็นขั้นตอน ที่เป็นลำดับตั้งแต่ต้นจนเสร็จเรียบร้อย ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กระบวนการ SDLC (System Development Life Cycle) เป็นกระบวนการในการพัฒนาระบบ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการรวมรวมข้อมูล การรวบรวมข้อมูล ในการพัฒนาแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา ครั้งนี้ได้ทำการรวบรวมข้อมูลหลายวิธีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ในการพัฒนาแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา โดยการรวบรวมข้อมูล 3 วิธี ดังนี้

1.1 การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องโดย การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถาบันอยุธยาศึกษา ท่าน ดร.จงกล เฮงสุวรรณ

1.2 การอ่านและศึกษาค้นคว้า เป็นการรวบรวมข้อมูลหัวโขนที่สถาบันอยุธยามี และศึกษาจากงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง

1.3 การค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแอพพลิเคชัน

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ จากการเก็บรวมรวมแล้วนำมาวิเคราะห์ และแบ่งข้อมูลสารสนเทศออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 ข้อมูลหัวโขน จำนวน 20 หัว

2.2 จัดทำข้อมูลรหัสคิวอาร์กับหัวโขน

3. ขั้นตอนการออกแบบแอพพลิเคชัน ขั้นตอนของการพัฒนาแอพพลิเคชันแอนดรอยด์ จะมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 สร้างโปรเจ็กต์ ในการพัฒนาแอพพลิเคชันจะต้องมีที่ที่หนึ่งสำหรับ เก็บไฟล์ โฟวเดอร์ ต่างๆ ที่โค้ดแอนดรอยด์ที่เขียนขึ้น

3.2 ออกแบบจอแอพพลิเคชัน ก่อนที่จะเข้าไป Coding จะต้องออกแบบ user Interface หรือ ที่มักเรียกกันว่า UI ก่อน ภาษาที่ใช้ในการพัฒนาก็จะใช้ Extensible Markup Language หรือที่เราคุ้นเคยเรียกว่า XML โดยจะมีไฟล์ที่ชื่อว่า main.xml ที่เก็บไว้ที่ res/layout เป็นตัวควบคุม layout ต่าง ๆ

3.3 เขียนโค้ดการทำงานของแอพพลิเคชัน ส่วนนี้เป็นขั้นตอนการ Codding ให้แอพพลิเคชันแอนดรอยด์ทำงานตามที่ต้องการ โดยจะเก็บโค้ดไว้ใน src/package/ไฟร์.java โดย จะใช้ Java เป็นภาษาในการพัฒนา

3.4 ทดสอบโค้ดที่เขียนได้ โดยจะทดสอบทั้งใน AVD (android virtual device) และบนมือถือ แอนดรอยด์จริงด้วย

4. ขั้นตอนการพัฒนาแอพพลิเคชัน โปรแกรมที่ใช้พัฒนา จะใช้ชุดพัฒนา ADT-Bundle ภายในประกอบไปด้วยโปรแกรม Eclipse และ SDK สำหรับพัฒนาแอนดรอยด์ ซึ่ง Android เครื่องมือสำหรับนักพัฒนา (ADT) เป็นปลั๊กอินสำหรับ Eclipse ที่ให้ชุดของเครื่องมือที่รวมกับ EclipseIDE จะมีการเข้าถึงคุณสมบัติหลายอย่าง ที่ช่วยให้พัฒนาการใช้งาน AndroidADT ให้ GUI เข้าถึงหลายบรรทัดคำสั่ง SDK เครื่องมือเช่นเดียวกับเครื่องมือการออกแบบ UI สำหรับการสร้างต้นแบบอย่างรวดเร็ว การออกแบบและการสร้างของอินเทอร์เฟซ ผู้ใช้โปรแกรมประยุกต์นั้นๆ Java Syntax

บนโปรแกรม Eclipse ในการเขียนโปรแกรมบน Android นั้นจะใช้ภาษา Java Platform ในการพัฒนาและเขียนคำสั่งให้โปรแกรมทำงาน รูปในการเขียนเป็น OOP ทั้งหมด และ API Library ต่างๆ ที่อยู่ใน Android Framework ที่เราสามารถเรียกใช้งานได้ ก็ถูกพัฒนาด้วยภาษา Java เช่นเดียวกัน และจะมีให้เลือกเรียกใช้งานหลายตัวมาก แบ่งแยกตามวัตถุประสงค์ต่างๆ โดยจะมีการแยก Package หรือ API Class Library ต่างๆ ถูกแยกจัดเก็บไว้ในแต่ละหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกและง่ายต่อการนำมาใช้ เช่น TextView จัดการเกี่ยวกับข้อความหรือ Text , Button จัดการเกี่ยวกับปุ่ม Button หรืออื่นๆ ที่ถูกจัดแยกไว้ตาม Class ที่อยู่ภายใต้ Widgets Class และถ้าจะใช้งานตัวไหนก็ค่อยทำการ Import เข้ามาใน Class ของเรา ในการเขียน Android ถ้ามีพื้นฐานการเขียน Java หรือ .NET Framework มาแล้ว ก็จะสามารถเข้าใจได้เร็วขึ้น

ในโครงสร้างการเขียนโปรแกรม Android พื้นฐานทั่วไปจะเป็นการทำงานของ XML Layout ซึ่งจะผสานการทำงานร่วมกับ XML และ Java โดย XML จะถูกออกแบบให้เป็นส่วนที่เป็น GUI และใช้ XML Syntax ในการวาง Layout ต่าง ๆ ของ Widgets หรือ Element ต่างๆ ส่วนในภาษา Java จะเป็นชุดคำสั่งที่ควบควบคุมการทำงานของโปรแกรมและหน้าจอที่แสดงผลที่อยู่ในรูปแบบของ XML Layout

QR code reader

เวอชั่นแอนดรอยด์ขั้นต่ำที่สามารถทำงานได้ คือ Android 3.0 แอพพลิเคชันที่สามารถทำงานผ่านกล้องโทรศัพท์มือถือโดยการแสกน QR code แล้วสามารถแสดง AlerDialog ลิ้งค์ที่เชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์

5. วัดผลความพึงพอใจ การวัดผลความพึงพอใจของผู้ใช้งานการพัฒนาแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา เก็บจากกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าเยี่ยมชมสถาบันอยุธยาศึกษาและเจ้าหน้าที่สถาบันอยุธยาศึกษา จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม

ผลการวิจัย

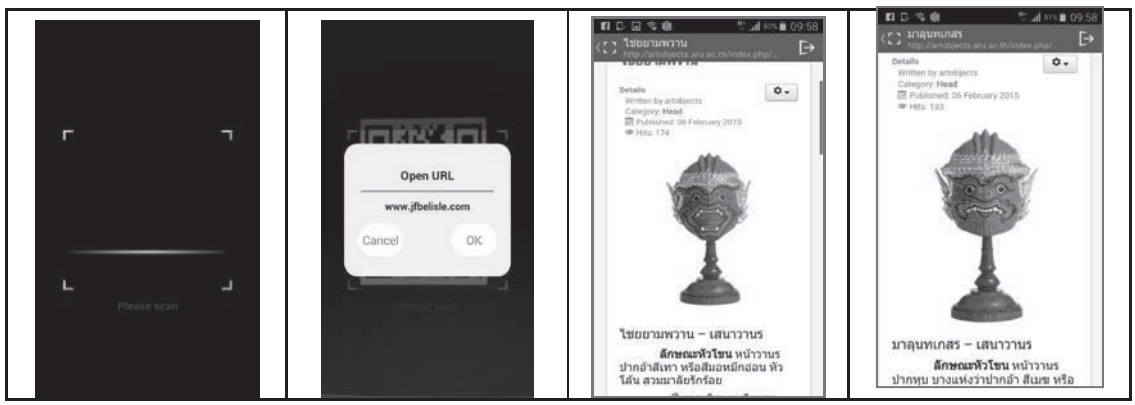
ผลของการศึกษาวิจัยในส่วนของแอพพลิเคชัน ได้สร้างรหัสคิวอาร์ ดังแสดงในภาพที่ 1

ลำดับที่	รหัสคิวอาร์	ชื่อหัวโขน	ลำดับที่	รหัสคิวอาร์	ชื่อหัวโขน
1		พระราม-พระ	9		องคต
2		พระลักษณ์-พระ	10		หนุมาน
3		มาลุนทเกสร	11		ชมพูพาน
4		ไชยยามพวาน	12		กากาส
5		โกมุท	13		ปัญจสีขร
6		เกยูร	14		ราหู
7		ท้าวมหาชมพู	15		พิเภก
8		อสูรผัด	16		ทศกัณฐ์

ลำดับที่	รหัสคิวอาร์	ชื่อหัวโขน	ลำดับที่	รหัสคิวอาร์	ชื่อหัวโขน
17		มารัน	19		กุเปรัน
18		อัศธาดา	20		ลัสเตียน

ภาพที่ 1 ชุดรหัสคิวอาร์ของหัวโขนจำนวน 20 หัว

และได้พัฒนาแอพพลิเคชันสำหรับใช้อ่านรหัสคิวอาร์ ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ภาพชุดหน้าจอแอพพลิเคชัน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้การศึกษาข้อมูล ความพึงพอใจของผู้ที่ใช้งานการพัฒนาแอพพลิเคชัน ช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา เก็บจากกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าเยี่ยมชมสถาบันอยุธยาศึกษาและเจ้าหน้าที่สถาบันอยุธยาศึกษา จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามในการวัดผลความพึงพอใจในการพัฒนาเว็บไซต์ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยการเลือกตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 400 ตัวอย่าง สำรวจในช่วงเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม 2557 การนำเสนอผลการศึกษาในครั้งนี้ แบ่งคำถามออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปขอผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจในการใช้บริการข้อมูลบน แอพพลิเคชัน โดยได้รายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 สรุปผลการประเมินได้ดังนี้ ผู้ตอบระบุเป็นเพศหญิง ร้อยละ 61 ระบุเป็นเพศชาย ร้อยละ 39 ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 82.5 ปริญญาตรีร้อยละ 11.25 ปริญญาโท 6.25 และระดับสูงกว่าปริญญาโท 0 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 86.25 อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 8.5 อาชีพพนักงานเอกชน ร้อยละ 2.75 และอื่นๆ ร้อยละ 2.5

2. ความพึงพอใจในการใช้บริการแอพพลิเคชัน

จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 สรุปผลการประเมินได้ดังนี้ โดยด้านข้อมูลในแอพพลิเคชันในส่วนของข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน อธิบายข้อมูลได้ชัดเจนได้ค่าเฉลี่ย 4.15 ข้อมูลมีความทันสมัย น่าสนใจ 4.00 ข้อมูลที่นำเสนอเป็นประโยชน์ ตรงกับความต้องการได้ 3.95 ด้านรูปแบบของแอพพลิเคชันในส่วนของจัดรูปแบบหน้าจอ รูปภาพ และสี มีความเหมาะสม 4.55 ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจนได้ 3.0 ด้านการใช้งาน ในส่วนของความรวดเร็วในการเข้าถึงหน้าข้อมูลได้ 4.00 ใช้งานง่ายและสะดวกในการค้นหาข้อมูล 4.15 และมีช่องทางการติดต่อสอบถามและให้ข้อเสนอแนะได้ 3.65 ความพึงพอใจโดยรวม ในส่วนของความพึงพอใจโดยรวมในการใช้บริการแอพพลิเคชันได้ 4.00

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรปฏิบัติตามข้อแนะนำที่มีในคู่มือการใช้งาน

2. ควรใช้งานแอพพลิเคชันในขณะที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตอยู่ทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาแอพพลิเคชันนี้ในลักษณะของ AR (Augmented Reality) เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ และความเสมือนจริงในการศึกษาศิลปวัตถุ

เอกสารอ้างอิง

นฤเทพ สุวรรณธาดา สมคิด แซ่หลี และสรเดช ครุฑจ้อน. (2556). **การประยุกต์ใช้คิวอาร์โค้ดในการบันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสำเร็จการศึกษา โดยนำเข้าข้อมูลผ่านระบบเก็บข้อมูลออนไลน์.** กรุงเทพฯ : คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

มารีนา มะหะหมัด. (2548).**การออกแบบและพัฒนาระบบช่วยเหลือผู้ใช้บริการศูนย์คอมพิวเตอร์โดยใช้ แนวคิดเวิร์คโฟลว์ และเทคโนโลยีทางด้านเวป.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ .(2538) ค้นเมื่อ มิถุนายน 25, 2557, จาก : http://province.m-culture.go.th/pathumthani/file/03/03-01.pdf

เยาวลักษณ์ งามแสนโรจน์ และอนุกิจ เสาร์แก้ว. **(2554). การประยุกต์ใช้คิวอาร์โค้ดกับสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน.** ลำปาง : เทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

สถาบันอยุธยาศึกษา. **(2553). ประวัติความเป็นมา.** ค้นเมื่อ มิถุนายน 25, 2557. จาก http://www.ayutthayastudies.aru.ac.th/content/blogcategory/1/170/ [25 มิถุนายน 2557]

สถาบันอยุธยาศึกษา.**(2553). หัวโขน. ค้นเมื่อ มิถุนายน 25, 2557,** http://www.ayutthayastudies.aru.ac.th/content/view/399/57/

โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2555). **การวิเคราะห์และออกแบบระบบ** (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น,

TOT Public Company Limited. **(2556). QR Code. ค้นเมื่อ มิถุนายน 25, 2557,** จาก http://www.tot.co.th/index.php?option=com_k2&view=item&id=1309:qr-code&Itemid=836&lang=en

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวศูนย์สมุนไพรดอยสถิต ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

TOURISM POTENTIAL DEVELOPMENT FOR DOI-SA-THIT HERBAL LEARNING CENTER AT KLONGPLAB, SURATTHANI PROVINCE.

อุไร บุตรทองดี
สังกัดวิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Urai Buttongdee
International School of Tourism, Suratthani Rajabhat University

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวศูนย์สมุนไพรดอยสถิต ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบทการจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนในด้านการท่องเที่ยว และเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ในชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่ศึกษาจากข้อมูลเอกสารบริบทของพื้นที่วิจัย และการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ สนทนา แจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของศูนย์สมุนไพรดอยสถิตโดยใช้วิธีการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) พบว่าพื้นที่มีความพร้อมในด้านการจัดการพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน เนื่องจากพื้นที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และความพร้อมในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับดีมาก ประกอบกับมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในการให้บริการกับนักท่องเที่ยวอย่างครบครัน สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก คือ การบริการของชุมชน ราคา และกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น ในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการท่องเที่ยว มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนด้านที่ควรมีการปรับปรุงเพิ่มเติม คือ ด้านการส่งเสริมการตลาดและการโฆษณาประชาสัมพันธ์พื้นที่ให้เป็นที่รู้จักให้มากขึ้น งานวิจัยชิ้นนี้สามารถสรุปแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้กับชุมชนคลองปราบได้ โดยการนำแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวของแต่ละจุดท่องเที่ยว โดยมีการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวของแต่ละจุดท่องเที่ยวและเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว และสามารถนำแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนคลองปราบไปใช้กับพื้นที่อื่น เพื่อเป็นแบบอย่างในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ศักยภาพการท่องเที่ยว ศูนย์เรียนรู้สมุนไพร

ABSTRACT

This research is to study the potential of the community in the basic data for estimate about the latency of tourist attractions and to determine the directions for development and to decide the model for development of this research area, conducted by qualitative and quantitation research through gathering data from tourists, government officers and the people who live in this area by using the questionnaire and interview.

The result of the study by the participatory action research (PAR) is that the research area is ready for tourist community management due to the tourism potential resources the participation of the community in a very high level and all facilities for travelers. Community services prices and events held in the attraction are of high satisfaction because the visitors can take the knowledge everyday life. The aspect that should be further improved is marketing and public relation promotion area is known to be this research can provide guidelines to develop the tourist attraction to reach sustainable tourism for the community by adopting sustainable tourism development resources and suffiency economy philosophy in the events of the attractions for tourists. The tour route linking of tourism should be made to create satisfaction to tourists. Moreover, this way to develop the tourism potential of a sustainable community can be applied to other areas of tourism.

Keyword : Tourism potential, learning centers herbs

บทนำ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นมรดกที่ทรงคุณค่าของประเทศเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติและทางวัฒนธรรม การแบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวมีหลายลักษณะขึ้นกับเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งและการนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์ กุลวรา สุวรรณพิมล ได้กล่าวไว้ว่า (2542 : 127-129) สามารถแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท ประเภทแรก คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เช่น ทิวทัศน์ (Scenery) สัตว์ป่าและพรรณไม้ (Wildlife and Flora) สภาพภูมิอากาศ (Climate) ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (Natural Phenomenon) ประเภทที่สอง คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติสาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และประเภทสุดท้ายเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นต้น

พื้นที่ชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรประเภทธรรมชาติ มีทิวทัศน์ สัตว์ป่า พรรณไม้ และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะแก่การจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อสร้างรายได้และเป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การพัฒนาศักยภาพ การท่องเที่ยวให้กับแหล่งใดนั้น สิ่งสำคัญในการพัฒนา คือต้องคำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสร้างประโยชน์ให้กับพื้นที่ชุมชนมากที่สุด งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัย ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวศูนย์เรียนรู้สมุนไพรดอยสถิต และการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ และการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานความเชื่อว่าความร่วมมือเป็นแรงผลักดันเสริมให้ชุมชนตำบลคลองปราบสามารถพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว ซึ่งอยู่บนรากฐานทุนของสังคมที่มีอยู่ เพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ มีความเชื่อมั่นสามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตบนฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ชุมชนมีความสามารถ ในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตอย่างรู้เท่าทัน โดยยึดหลักคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชนตำบลครองปราบ ชุมชนจึงมีความสำคัญในการทำความเข้าใจกระบวนการก่อรูปของระบบเศรษฐกิจสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ชุมชนจึงเป็นจุดหลัก ในการพัฒนาและเป็นการแก้ปัญหาที่ระดับพื้นฐานที่สุดของสังคม ตามหลักแนวคิดของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถสรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การนำทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งทางด้านผลประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ โดยที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอโดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม และมีลักษณะสำคัญ 6 ประการ ที่ประกอบขึ้นเป็นแนวคิดของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตาม

ที่คณะกรรมาธิการอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาค
2. การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น
3. ขอบเขตการพัฒนาการท่องเที่ยว
4. การใช้วัสดุและผลผลิตจากท้องถิ่น
5. การกระจายรายได้
6. การจ้างงาน

จากแนวคิดของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น สามารถนำแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนาพื้นที่ชุมชนคลองปราบให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้โดยการนำหลักแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและเกิดประโยชน์กับพื้นที่มากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทการจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อประเมินศักยภาพของชุมชนในด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยด้านพื้นที่ในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาในพื้นที่ของชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการศึกษาบริบทและการมีส่วนร่วมและแนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนคลองปราบ

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนา (Research and Development) โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมทั้งในระดับผู้วิจัยและชุมชน โดยมีการผสมผสานแนวคิดการจัดการชุมชน และการเรียนรู้ปัญหาของชุมชนเข้าด้วยกัน โดย ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ (2552:5-6) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มี 2 ส่วน กิจกรรมการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหรือ PAR ของผู้ประสานงานหรือผู้วิจัย กิจกรรมการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนโดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ ระยะแรก คือ ระยะก่อนทำวิจัย (Pre-Research Phase) โดยเริ่มต้นด้วยการคัดเลือกชุมชนและการเข้าถึงชุมชน ที่ต้องการแก้ปัญหา และปัญหานั้นกระทบในสังคม ส่วนใหญ่ ระยะที่สอง คือ ระยะของการทำวิจัย (Research Phase) ดำเนินการวิจัยด้วยการจัดเวทีวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชนผู้อยู่กับปัญหา แล้วสร้างความเข้าใจการเข้าใจด้วยการจัดเวทีเรียนรู้การวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ปัญหาและการกำหนดแนวทางการดำเนินการ โดยมีหลักการจัดการดังต่อไปนี้ ประการแรก คือ การสร้างความสัมพันธ์ แบบหุ้นส่วนระหว่างนักวิจัยกับชุมชนเพื่อสร้างความร่วมมือกับชุมชนแบบหุ้นส่วนเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเหตุผลในการร่วมมือร่วมใจกัน ประการที่สอง คือ การวิเคราะห์ปัญหาแบบมีส่วนร่วม PRA (Participatory Rural Appraisal) เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้มีความชัดเจนถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้มีใจอยากแก้ปัญหาร่วมกัน ประการที่สาม คือ การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม PPA (Participatory Planning for Action) โดยรวมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการวิเคราะห์ทางแก้ในเชิงรูปธรรม และแนวทางแก้ไปสู่การปฏิบัติ ประการที่สี่ คือ การปฏิบัติและถอดประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม PAE (Participatory Action Evaluation)

- การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนในด้านของการเก็บข้อมูล นักวิจัยมีการเก็บข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลบริบทชุมชน ประกอบกับการสังเกต (Observation) ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non Participant Observation) ประกอบกับการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อมาสรุปเพื่อทำการวิจัย และประการสำคัญ คือ การจัดเวทีชุมชน เพื่อประมวลข้อมูลและการพัฒนาการเรียนรู้การมีส่วนร่วมของชุมชน

- การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะนำแนวคิดทฤษฎีและการสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ โดยจะมีการจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และจำแนกระดับ คือ ระดับเหตุการณ์

หรือวิเคราะห์เหตุการณ์ และมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยสุภางค์ จันทวานิช (2552 : 32) ได้กล่าวถึงหลังจากของการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าว่า ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความและเรียบเรียง ตรวจสอบร่วมกันกับหลักฐานข้อมูลประเภทอื่น เช่น ข้อมูลมุขปาฐะหรือจารีตบอกเล่าจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนา เพื่อนำไปสู่กระบวนการตรวจสอบผลการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และจำแนกข้อมูลในระดับจุลภาค และมหภาค ซึ่งต้องจำแนกชนิดของเหตุการณ์โดยไม่ใช้ทฤษฎี แต่ใช้ความเหมาะสมของข้อมูลโดยนำมาเปรียบเทียบข้อมูล โดยการหาความเหมือนและความต่างของด้านคุณสมบัติ ของข้อมูลตั้งแต่สองชุดขึ้นไปอย่างเป็นระบบ และนำมาวิเคราะห์ส่วนประกอบซึ่งเป็นการหาองค์ประกอบของความหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องข้อมูลอย่างเป็นระบบแล้วนำคุณสมบัตินั้นมาเปรียบเทียบ และนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาสรุปเป็นอุปนัยเพื่อเป็นการอธิบายข้อมูลให้เข้าใจได้อย่างชัดเจนและเข้าใจได้มากขึ้น

ผลการวิจัย

จากการศึกษาบริบทการจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร ตามวัตถุประสงค์ สรุปได้ว่า เป็นสถานที่ที่มีการรวมกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 คีรีราษฎร์ ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีหัวหน้าชุมชนที่มีความคิดในเรื่องการอนุรักษ์ป่าและสมุนไพร และการดำรงชีวิตโดยยึดหลักตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการทำสวนเกษตรแบบสวนผสม โดยมีการปลูกลองกองเป็นพืชหลัก พร้อมๆ กับการปลูกสมุนไพรควบคู่กันไปด้วย นอกจากนี้ยังมีต้นชบา เพื่อช่วยบังแสงแดดให้กับสมุนไพรและยังทำหน้าที่ยึดหน้าดินคล้ายกับหญ้าแฝก ต่อมาในปี พ.ศ. 2546 เริ่มมีการรวมกลุ่มตั้งชื่อเป็นกลุ่มสมุนไพรไทย อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และต่อมาได้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยแบบเกษตรยั่งยืน มีสมาชิกประมาณ 30 คน โดยตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้สมุนไพรดอยสถิต มีเนื้อที่ 35 ไร่ ภายในสวนสมุนไพรประกอบไปด้วย พืชเศรษฐกิจ และสมุนไพรโดยรวมจำนวนกว่า 200 ชนิด และในพื้นที่มีการสร้างที่สำหรับบริการอบสมุนไพรให้กับนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการดังกล่าว ซึ่งนอกจากได้ความรู้จากการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาธรรมชาติแล้วนั้นยังสามารถทำกิจกรรมในพื้นที่การท่องเที่ยวอีกหลายอย่าง เช่น การเดินทางศึกษาธรรมชาติ ซึ่งในพื้นที่มีพืชพันธุ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสมุนไพรนานาชนิด และพืชสวนอีกหลากหลาย สำหรับนักท่องเที่ยว ที่สนใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และสิ่งแวดล้อม ทั้งยังได้รับความรู้ในด้านสมุนไพรไทยที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพแล้ว สวนสมุนไพรแห่งนี้ยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งที่จะทำให้ผู้มาเยือนได้รับ ทั้งความสุขทั้งร่างกายและจิตใจกลับไป งานวิจัยนี้มีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ และการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานความเชื่อว่าความร่วมมือเป็นแรงผลักดันเสริมให้ชุมชนคลองปราบ สามารถพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแล้วนั้น พื้นที่ชุมชนคลองปราบแห่งนี้ยังสามารถเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว บนรากฐานทุนของสังคมที่มีอยู่ คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ มีความมั่นใจในตัวเอง สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตบนฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงโดยชุมชน มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตอย่างรู้เท่าทัน โดยยึดหลักชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพและความเข้มแข็งของชุมชนคลองปราบ จึงมีความสำคัญในการทำความเข้าใจกระบวนการก่อรูปของระบบเศรษฐกิจสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หมู่บ้านจึงเป็นจุดหลักในการพัฒนาและเป็นการแก้ปัญหาที่ระดับพื้นฐานที่สุดของสังคม หมู่บ้านมีศักยภาพซ่อนเร้นอยู่ทั้งศักยภาพด้านทรัพยากร ระบบสังคมและสติปัญญาของชาวบ้าน (ฉลองศรี พิมลสมพงศ์, 2554) การพัฒนาหมู่บ้านจะก่อให้เกิดจิตสำนึกในการพัฒนาด้วยตัวของตัวเองและเป็นพื้นฐานในการฟื้นฟูวัฒนธรรมอันเป็นรากเหง้า ของตนเองให้มีความมั่นคงเพื่อนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ความเป็นสุขของชุมชนเกิดได้ต้องส่งเสริมให้ชุมชนได้เรียนรู้ร่วมกันจากการปฏิบัติให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถดูแลตัวเองได้ ในการส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งความรู้เก่าที่มีอยู่ในชุมชนและการเสริมสร้างความรู้ใหม่ๆ ประกอบเข้าด้วยกัน จึงต้องเน้นการเรียนรู้ควบคู่กันไปกับการปฏิบัติและต้องพัฒนาอย่างบูรณาการเพราะทุกสิ่งทุกอย่างมีความสัมพันธ์กันและมีผลกระทบถึงกันทั้งหมดตามกฎของธรรมชาติ จากข้อมูลบริบทชุมชนจะเห็นได้ว่าพื้นที่มีความ

พร้อมในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสามารถกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวได้และเกิดประโยชน์สูงสุดกับชุมชน

จากผลการประชุมคณะกรรมการการอุตสาหกรรมและท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2550 : 124-125) การกำหนดแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้กับชุมชนคลองปราบนั้นต้องอาศัยหลักการสำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งมีอยู่ 18 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน
2. ความร่วมมือของกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. การสร้างโอกาสการจ้างงานที่มีคุณภาพ
4. การกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว
5. การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า เกิดประโยชน์สูงสุด
6. การวางแผนระยะยาว
7. ความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม
8. ความสอดคล้องกันระหว่างแผนการท่องเที่ยวและแผนพัฒนาด้านต่างๆ
9. ความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้ปฏิบัติ
10. การประสานความร่วมมือระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ
11. การประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยว
12. การสร้างหลักเกณฑ์ประเมินผลกระทบ
13. การเน้นผลประโยชน์ชุมชน คุณค่าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม
14. การพัฒนาคน การศึกษาและหลักสูตรต่างๆ
15. การเสริมสร้างลักษณะเด่น อัตตาลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่
16. การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากร
17. การดำรงรักษาทรัพยากรมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม
18. การทำการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัย ควรมีการวางแนวทางการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน ที่ชัดเจนเพื่อการพัฒนาพื้นที่ชุมชนอย่างยั่งยืนควรได้รับการพัฒนา (นิคม จารุมณี, 2544) มี 5 ส่วน ดังต่อไปนี้ ส่วนที่หนึ่ง โครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวประกอบด้วยระบบการขนส่ง เป็นที่ยอมรับว่าความสะดวกที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในด้านของการคมนาคมขนส่งและการเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญเป็นลำดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยว ระบบเส้นทาง การคมนาคมขนส่งทางบกที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปยังพื้นที่ชุมชนคลองปราบสามารถเดินทางได้ 2 วิธี คือ นำรถส่วนตัวไปยังสถานที่ท่องเที่ยว และโดยสารรถประจำทางเส้นทางสุราษฎร์ฯ-บ้านาสาร จะเห็นได้ว่าการพัฒนาการคมนาคมภายในชุมชนนั้น มีความสำคัญเพราะนักท่องเที่ยวมีความจำเป็นในการเดินทางไปยังจุดแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุดและเพื่อสะดวกในการเดินทางไปทำกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว ประการที่สอง คือ ระบบการประปา ระบบน้ำในแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญมากเพราะปริมาณน้ำ ที่ใช้จะต้องมีพอเพียงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและน้ำจะต้องมีความสะอาดมีเพียงพอสำหรับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพราะกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความต้องการสูงมาก เช่นใช้ในห้องอาหาร การเก็บน้ำไว้ใช้ และการใช้โดยตรงของนักท่องเที่ยว พื้นที่ชุมชนคลองปราบเป็นพื้นที่ที่อยู่ในภูมิประเทศที่สูง แต่หน่วยงานของรัฐได้มีการจัดการด้านระบบน้ำประปา ให้แก่คนในชุมชนระบบน้ำเป็นอย่างดีจึงไม่ส่งผลกับการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ ประการที่สาม คือ ไฟฟ้าและพลังงาน ในพื้นที่ชุมชนคลองปราบมีการจัดการด้านพลังงานไฟฟ้าเพื่อใช้ในชุมชน ซึ่งมีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอบ้านนาสารเป็นผู้ดูแลและอำนวยความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า จึงส่งผลให้ไม่เกิดปัญหาในการใช้ไฟฟ้าในพื้นที่และการทำกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังชุมชน แต่บางครั้งในการเริ่มพัฒนาโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำเป็นต้องมีกำลังการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยตนเองเพื่อช่วยแก้ไขปัญหากรณีไฟฟ้าดับ อันเนื่องมาจากการจ่ายไฟฟ้าของสถานีท้องถิ่นมีปัญหาหรือไฟตก ดังนั้น พื้นที่ควรจัดตั้งระบบการผลิตไฟฟ้าฉุกเฉินไว้ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ประการที่สี่ คือ ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล การที่สถานที่ท่องเที่ยวจะดำรงสภาพดึงดูดความสนใจอยู่ได้นานขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างรวมทั้งความสะอาดของสิ่งแวดล้อม ความสวยงาม และการปราศจากมลภาวะ หากการกำจัดของเสียไม่เหมาะสมเพียงพอเมื่อนั้นสิ่งแวดล้อม

ก็จะเสื่อมโทรมลงอันเป็นผลมาจากมลภาวะที่เกิดขึ้น และผลที่ตามมาก็ คือ จะทำให้นักท่องเที่ยวลดลงและจะส่งผลกับชุมชน ระบบการกำจัดของเสียในชุมชนคลองปราบ มีการกำจัดของเสียโดยการระบายลงใต้ดิน น้ำเสียจะถูกระบายออกทางคูระบายน้ำ และซึมลงสู่ชั้นใต้ดิน แต่ก่อนที่จะปล่อยน้ำลงสู่พื้นดิน จะมีการบำบัดน้ำเสียก่อนทุกครั้งเพื่อจะไม่ส่งผลต่อดิน ส่วนด้านขยะที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการด้านการท่องเที่ยว ชุมชนจะมีการจัดเก็บ และจัดแยกขยะแต่ละประเภท

แนวทางในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนส่วนที่สอง คือ สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการในการศึกษาบริบทของแหล่งท่องเที่ยว มีความจำเป็นที่จะต้องรู้ถึงศักยภาพการใช้ทรัพยากรและขีดความสามารถด้านการรองรับ และประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต้องมีและได้มาตรฐานที่เหมาะสมด้วย โดยทั่วไปสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการในแหล่งท่องเที่ยวสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการของชุมชนคลองปราบ เช่น ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ชุมชนได้จัดที่พักให้กับนักท่องเที่ยวในพื้นที่บริเวณจุดท่องเที่ยวที่ 5 เป็นพื้นที่ของศูนย์เรียนรู้สมุนไพรดอยสถิต ซึ่งเหมาะกับการจัดเป็นที่พักให้กับนักท่องเที่ยวเพราะมีสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศที่เหมาะกับการพักผ่อน ส่วนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านร้านอาหาร ชุมชุน มีพื้นที่ในการให้บริการอาหารให้กับนักท่องเที่ยวบริเวณลานอเนกประสงค์ที่อยู่ในพื้นที่ตั้งที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นลานเอนกประสงค์ ที่เหมาะกับการจัดพื้นที่ให้เป็นลานเพื่อจัดกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน ส่วนในด้านร้านขายของที่ระลึก ชุมชนได้จัดพื้นที่ให้กับคนในชุมชนนำสินค้าที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อขายให้กับนักท่องเที่ยว ส่วนด้านอื่น เช่น การบริการด้านสุขภาพ การบริการด้านการเงิน และการจัดพื้นที่ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวนั้น ชุมชนได้จัดเอกสารแผ่นพับให้กับนักท่องเที่ยวในข้อมูลบริบทของชุมชน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในการทำกิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว และสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้กับชีวิตประจำวันได้

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวของชุมชน ส่วนที่สาม คือ แหล่งท่องเที่ยว คือ ชุมชนคลองปราบเป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวประกอบกับความน่าสนใจในกิจกรรมที่เตรียมไว้ให้กับนักท่องเที่ยว เพราะกิจกรรมเป็นปัจจัยสำคัญ ในการกระตุ้นความสนใจและการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว และสิ่งที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้กับนักท่องเที่ยว คือ ความมีอัธยาศัยที่ดีของคนในชุมชนเพราะสิ่งดังกล่าวจะเป็นการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวของชุมชน ส่วนที่สี่ คือ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน การท่องเที่ยวสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หลักการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวของชุมชนนั้นต้องคำนึงของบริบทของชุมชนว่าเหมาะกับการพัฒนาการท่องเที่ยวไปยังทิศทางใดมีจุดแข็งจุดอ่อนอย่างไร การศึกษาข้อมูลบริบทของชุมชนคลองปราบสามารถสรุปแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกคนที่อาศัยในชุมชน โดยการให้ทุกคน ในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยก่อนที่จะมีการกำหนดพื้นที่ใดเป็นจุดท่องเที่ยวของชุมชนนั้น หัวหน้าชุมชนคลองปราบ จะมีการจัดประชุมย่อยเพื่อหาข้อสรุปด้านการกำหนด จุดท่องเที่ยวจากการจัดการประชุมกลุ่มย่อยก็สามารถสรุปพื้นที่ของชุมชน 5 จุด โดยมีการจัดการเชื่อมโยงเส้นทางระหว่างพื้นที่ 5 จุด เป็นเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชน และกำหนดกิจกรรมในแต่ละจุดท่องเที่ยวเพื่อให้เหมาะกับพื้นที่ และมีการกำหนดกิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ กิจกรรมที่กำหนดให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมในจุดที่ 1 ถึงจุดที่ 5 จะให้นักท่องเที่ยวเดินเข้าชมพื้นที่ที่มีการจัดการพื้นที่ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ จุดที่ 2 สวนผลไม้ปลอดสารพิษ เป็นพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมสวนผลไม้ที่ไม่ใช้สารพิษ เช่น การใช้ปุ๋ยจากมูลหมูหลุม และวิธีการเพาะเห็ดฟาง และจุดที่ 4 เป็นศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชน และจุดที่ 5 เป็นพื้นที่ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรดอยสถิต ซึ่งพื้นที่ในจุดที่ 5 นักท่องเที่ยวสามาร่วมกิจกรรมเดินศึกษาเรียนรู้สมุนไพรในพื้นที่โดยเจ้าของพื้นที่มีสร้างเส้นทาง เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวเดินทาง และพักผ่อนหย่อนใจ สิ่งที่ได้จากการเดินทางท่องเที่ยว ในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรดอยสถิตนั้น นักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ และได้เข้าร่วมกิจกรรมอบสมุนไพร และสามารถพักค้างคืนในบริเวณที่จัดเตรียมไว้

แนวทางการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ส่วนที่ 5 คือ แนวทางการจัดการด้านโฆษณาประชาสัมพันธ์ พื้นที่ของชุมชนให้เป็นที่เส้นทางท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางของนักท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ จากโครงการวิจัยชิ้นนี้นักวิจัยได้ร่วมมือกับชุมชนได้จัดทำรายการการนำเที่ยวและสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น และการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางด้านการท่องเที่ยว คือ การนำเอาองค์ความรู้ที่ได้ด้านการท่องเที่ยว หรือประโยชน์ด้านการปฏิบัติในการนำเอาองค์ความรู้ที่ได้มาใช้งานและได้รับประโยชน์จากการใช้งานของเทคโนโลยีดังกล่าว ซึ่งคำว่าเทคโนโลยีนั้นไม่ได้หมายถึงเพียงวัตถุ เช่น เครื่องมืออุปกรณ์เท่านั้น แต่หมายถึงคุณค่าของการนำไปใช้ทางปฏิบัติที่แฝงอยู่ในรูปของซอฟต์แวร์ แนวคิด แนวปฏิบัติ ข้อปฏิบัติ ชุดคำแนะนำ เป็นต้น การทำวิจัยในครั้งนี้เทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น และสามารถถ่ายทอดให้กับพื้นที่ ที่จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว คือ คู่มือแนวทางการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว และแนวปฏิบัติการจัดกิจกรรมในจุดของแหล่งท่องเที่ยว และการวางแผนและการจัดการนำเที่ยว คือ เส้นทางการท่องเที่ยวของชุมชน จากการนำและการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยวให้กับชุมชน จึงสามารถทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การที่เราจะศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนใดนั้น ข้อมูลบริบทของชุมชนมีความสำคัญยิ่ง เพราะการศึกษาพื้นเพความเป็นอยู่เดิมของคนในชุมชนจะสามารถอธิบายปัจจุบันและสามารถตอบคำถามได้ในอนาคตและสิ่งที่สำคัญยิ่ง คือ สามารถทราบความเป็นไปได้ของการพัฒนาศักยภาพของชุมชนนั้นว่าหลังจากได้เข้าไปในพื้นที่ เพื่อนำองค์ความรู้หรือการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยวยังพื้นที่แล้วนั้นผลจะเป็นไปในทิศทางใด (จิรา บัวทอง, 2552 : 1-11) จากการศึกษาข้อมูลบริบทของชุมชนคลองปราบ ประกอบกับการลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลของชุมชนสามารถสรุปว่าชุมชนมีความพร้อมด้านทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งถ้าพื้นที่ชุมชนได้รับการพัฒนาอย่างถูกทิศทาง พื้นที่และคนในชุมชนสามารถรับประโยชน์จากการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาก และสามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. ชุมชนควรจะได้รับการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนโครงสร้างทางประชากรและการตั้งถิ่นฐาน โครงสร้างการเมืองและการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ควรพัฒนาการผลิตสินค้าในชุมชน รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมภายใน รวมทั้งความสัมพันธ์กับสังคมภายนอก และรายละเอียดทางวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อ รวมถึงการจัดการทรัพยากรภายในหมู่บ้าน ที่ครอบคลุมการจัดการทั้งทางวัฒนธรรม ความเชื่อและการจัดการตามกฎระเบียบที่รัฐกำหนด ในด้านการท่องเที่ยวชุมชนคลองปราบ สามารถสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียง โดยอยู่ภายใต้ความร่วมมือของผู้นำชุมชน เจ้าของพื้นที่ ที่สองฝ่ายการท่องเที่ยวก็จะเกิดขึ้นและส่งผลดีกับประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้มากขึ้น ในการทำวิจัยโครงการนี้สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนดังต่อไปนี้ ประการแรก แนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคลองปราบหัวหน้าของชุมชนได้ให้ตัวแทนของพื้นที่เสนอแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ด้านการท่องเที่ยว จากการเสนอของตัวแทนกลุ่มต่างๆ นั้น มีข้อเสนอในด้านการพัฒนาด้านการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ตำบลคลองปราบพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร และมีศักยภาพด้านการเป็นแบบอย่างด้านการประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น ศูนย์เรียนรู้สมุนไพร ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชน ศูนย์การใช้พื้นที่แนวทางเศรษฐกิจพอพียง สวนผลไม้ปลอดสารพิษ กลุ่มการเพาะเลี้ยงหมูหลุม กลุ่มการเพาะเห็ดฟาง ซึ่งการทำสวนเกษตรต่างที่กล่าวมานั้นนับว่าชุมชนได้มีการพัฒนาให้เป็นต้นแบบเพื่อให้พื้นที่อื่น ๆ เข้ามาศึกษาดูงานเพื่อเป็นต้นแบบในการนำไปพัฒนา ซึ่งที่ผ่านมาก็มีตัวแทนจากชุมชนอื่นมาดูงาน เช่น ตัวแทนชุมชนจากจังหวัดพัทลุง จังหวัดนครศรีธรรมราช และจากหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งได้นำแนวทางการดำเนินการไปปรับใช้กับพื้นที่ของตนเองและได้รับประโยชน์เป็นอย่างดี

2. นักท่องเที่ยวควรที่จะศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548 : 94-95) เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน หรือสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ เช่น เมื่อมีสถานที่ท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชนใดชุมชนหนึ่งแล้ว ผลที่ตามมา คือ

ผลกระทบต่อราคาค่าครองชีพ ผลกระทบต่อผลประโยชน์อันควรได้ของท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งจะมีผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวแล้วนั้น คนในชุมชมจะซึมซับเอาวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยวด้วยในขณะเดียวกัน ดังนั้น นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปในพื้นที่จะมีผลต่อคนในชุมชน และประการสำคัญในส่วนของชุมชนได้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวที่น่าสนใจ (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544) จึงเป็นโอกาสอันดี ที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ให้มากที่สุดเพื่อสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

3. ผู้บริหารท้องถิ่นควรคำนึงถึงศักยภาพของชุมชนในด้านความสามารถที่จะจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจากข้อเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่ ประการที่หนึ่ง คือ การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้ต้นแบบในด้านการเกษตร ประการที่สอง ด้านความพร้อมของชุมชนมีข้อเสนอแนะจากตัวแทนชาวบ้านด้านการเตรียมพร้อมการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ ซึ่งที่ผ่านมานั้นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหรือมาดูงานในพื้นที่นั้นได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่ของพื้นที่ และตัวแทนของหมู่บ้านในการต้อนรับผู้ที่เข้ามาดูงานของแต่ละศูนย์นั้น ก็จะมีเจ้าหน้าที่ของศูนย์รับผิดชอบดูแล และอธิบายข้อมูลต่างๆ ให้กับผู้ที่เข้ามาดูงาน และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว แต่ข้อมูลที่อธิบายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานนั้นยังไม่ได้จัดเป็นระบบข้อมูลที่เป็นระบบ ซึ่งความพร้อมทางด้านข้อมูลยังต้องมีการปรับปรุง โดยมีข้อเสนอให้มีการจัดการข้อมูล เช่น เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังศูนย์เรียนรู้สมุนไพร ก็จะมีคู่มือด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่เพื่อให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นนอกเหนือจากการอธิบายของเจ้าหน้าที่ของแต่ละศูนย์แล้วก็ยังมีเอกสารให้ข้อมูลได้ ประการสุดท้าย ด้านการจัดความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว (ธีรเดช ริ้วมงคล, 2543 ตุ้ย ชุมสาย ญิบพัน พรหมโยธี, 2527) จากข้อเสนอแนะของตัวแทนชุมชนและชาวบ้านนั้น ส่งเสริมให้หัวหน้าชุมชนเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมในการให้บริการกับนักท่องเที่ยว เช่น ถนนทางเข้าหมู่บ้านและระบบน้ำที่ใช้ในหมู่บ้าน เป็นต้น ตัวแทนหมู่บ้านได้ มาอธิบายเรื่องงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาหมู่บ้านนั้น คือ ต้องรองบประมาณอีกสักระยะเพื่อนำมาพัฒนาในเรื่องดังกล่าว ส่วนด้านการคมนาคมขนส่งไปยังพื้นที่ท่องเที่ยวนั้น แหล่งศูนย์เรียนรู้ต่างๆ ก็จะมีบริเวณที่จอดรถให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเยี่ยมชม แต่ยังขาดการบริการรถที่จะพานักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างศูนย์เรียนรู้แต่ละแหล่ง ซึ่งถ้ามีการจัดให้บริการให้นักท่องเที่ยวก็จะสามารถดึงดูดความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งด้วย จากการเสนอแนวทางดังกล่าว นายอาทิตย์ มติธรรม ก็ได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านนี้ คือ ทางหมู่บ้านได้มีรถไถที่ปรับแต่ง มาเพื่อบรรทุกนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ อยู่แล้ว จึงเสนอให้นำรถดังกล่าวมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยว และประการสุดท้ายในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวต้องอาศัยการวางแผนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2548) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กุลวรา สุวรรณพิมล. (2542). **หลักการมัคคุเทศก์** (พิมพ์ครั้งที่ 4). ภูเก็ต : ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ. สถาบันราชภัฏภูเก็ต.

คณะกรรมาธิการอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว สภานิติบัญญัติแห่งชาติและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2550). **เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทิศทางท่องเที่ยวไทยบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง.** การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

จิรา บัวทอง . (2550). Future Treveler Tribes. (จุลสารการท่องเที่ยว). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย : กรุงเทพฯ.

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2544). **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว** (พิมพ์ครั้งที่ 3) . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2552). **การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.** เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ หน่วยที่ 6, นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นิคม จารุมณี. (2544). **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

ตุ้ย ชุมสาย และญิบพัน พรหมโยธี. (2527). **ปฐมบทแห่งการท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพาณิช.

ธีรเดช ริ้วมงคล. (2543). **อุตสาหกรรมบริการเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นิศา ชัชกุล. (2550). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2543). **การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.** เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2548). **การวางแผนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.** กรุงเทพฯ.

สุภางค์ จันทวานิช. (2552). **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ.** กรุงเทพมหานครฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). **นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร

The Factors Influencing on Organization Reputation of University in Bangkok

[1]**กฤชณัท แสนทวี,** [2]ประมา ศาสตระรุจิ

[1] ,[2]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิทยาลัยนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

[1]**Kritchanat Santawee** , [2]Prama Sastraruji

[1] ,[2]Assistant Professor, College of Social Communication Innovation, Srinakharinwirot University.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณด้วยการแจกแบบสอบถามกลุ่มนิสิต นักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมริสเรล ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับพอใช้ โดยค่าไค-สแควร์ มีค่า 620.97; df=210; p-value =0.00; RMSEA=0.07; RMR=0.08; SRMR=0.07; GFI=0.89; CFI=0.95 โดยองค์ประกอบด้านผลประกอบการสามารถอธิบายชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยได้มากที่สุด ร้อยละ 66 (R2 = 0.66)

คำสำคัญ : ชื่อเสียงองค์กร ชื่อเสียงมหาวิทยาลัย

ABSRACT

The purpose of this research was to examine the factors influencing corporate reputation of University in Thailand. The quantitative research by questionnaire was conducted from the sample consisted of 400 students of University in Bangkok by proportionate stratified random sampling. Descriptive statistics were analyzed by amount, percentage, mean and standard deviation while confirmatory factors analysis by LISREL. The results were as follows: The developed model fitted the empirical data in moderate level by χ^2 = 620.97; df=210; p-value =0.00; RMSEA=0.07; RMR=0.08; SRMR=0.07; GFI=0.89; CFI=0.95. In the most factors influencing corporate reputation of University were performance dimension at 66 percent (R2 = 0.66).

Key word : Corporate Reputation, University Reputation

บทนำ

การจัดอันดับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในระดับสูง (Higher education institutions) เป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมานี้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดอันดับดังกล่าวเป็นไปเพื่อการสร้างความโปร่งใสโดยรวมให้กับกลุ่มผู้เรียน ปรากฏการณ์จัดอันดับสถาบันการการศึกษานี้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งในบางครั้งเป็นการอธิบายถึงการจัดกลุ่มผู้เรียนและกลุ่มผลประโยชน์ของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่อยู่ในช่วงอันดับต่างๆ (Ranking) โดยแนวคิดเกี่ยวกับการจัดอันดับยังได้แสดงถึงปัจจัยในด้านต่างๆ ที่สะท้อนถึงคุณภาพของสถานศึกษาทั้งที่แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน (Explicit factors) และไม่แสดงออกโดยตรง (Implicit factors) แต่เป็นการสะท้อนมาจากสิ่งอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นถึง

น้ำหนักในเรื่องต่างๆ ที่สถานศึกษา มีคุณภาพที่แตกต่างกันในเชิงเปรียบเทียบ ดังนั้น การจัดอันดับจึงเป็นการวัดคุณภาพของสถาบันการศึกษาทั้งในด้านการเรียนการสอนและการวิจัย แต่อย่างไรก็ตามการจัดอันดับนี้มีความแตกต่างจากรูปแบบการวัดอื่นๆ เนื่องจากไม่มีกลุ่มของเกณฑ์ที่ใช้วัดแน่นอนและชัดเจน (No absolute criteria) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ใช้บ่งชี้ ถึงคุณภาพขั้นต่ำ (Minimum of quality) ได้ และในอีกด้านหนึ่งการจัดอันดับมักเป็นการออกแบบการวัดโดยกลุ่มธุรกิจ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น ซึ่งองค์กรที่ดำเนินการวัดไม่ได้มีพันธกิจต่อการรับผิดชอบในด้านการศึกษาโดยตรง ดังนั้น จึงมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงการจัดอันดับขององค์กร หน่วยงานต่างๆ ถึงเกณฑ์ที่นำมาใช้วัดและมาตรฐานในการจัดอันดับในขณะเดียวกัน (Almgren, 2009)

เดือนมกราคม พ.ศ. 2556 ได้มีการจัดอันดับ Ranking Web of World Universities โดย Cybermetrics Lab แห่ง CSIC สภาวิจัยแห่งชาติสเปน ปัจจุบันคือ Ranking Web of World Universities ใช้ Berlin Principles of Higher Education Institutions เป็นหลักในการวิเคราะห์ถึงความแข็งแกร่งทางวิชาการ ในเชิงเปรียบเทียบของมหาวิทยาลัยทั่วโลก และในการจัดอันดับครั้งนี้ได้วิเคราะห์สมรรถนะของมหาวิทยาลัย ถึง 20,300 สถาบันทั่วโลก พบว่า สำหรับในประเทศไทยนั้น มหาวิทยาลัยที่อยู่ในอันดับที่ 1 คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันดับที่ 2 คือ มหาวิทยาลัยมหิดล และอันดับที่ 3 คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้งนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2552 นิตยสารไทม์ในส่วนของ Higher Education Supplement ได้จัดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีชื่อเสียงระดับโลกจากการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ซึ่งข้อมูลนี้ National University of Singapore ได้นำมาใช้พิจารณามหาวิทยาลัยในประเทศไทย และยอมรับคุณวุฒิเพื่อพิจารณาให้เข้าศึกษาต่อในระดับ Postgraduate ในประเทศสิงคโปร์ ตามลำดับ คือ ลำดับที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (67.82) ลำดับที่ 2 มหาวิทยาลัยมหิดล (67.47) ลำดับที่ 3 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (65.93)

ทั้งนี้ ในการจัดอันดับ (Ranking) ของมหาวิทยาลัยมีการใช้เกณฑ์ในการพิจารณาที่หลากหลายร่วมกัน เช่น การจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการตีพิมพ์บทความวิชาการในวารสาร (Journal) ที่ได้รับการยอมรับในระดับต่างๆ เป็นต้น จึงทำให้ผลการจัดอันดับมีความแตกต่างกันบ้างในแต่ละองค์กรซึ่งเป็นผู้ศึกษา ประกอบกับการจัดลำดับมหาวิทยาลัยที่ผ่านมานั้นยังไม่ใช่การจัดลำดับจากมุมมองหรือความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกองค์กร แต่อย่างไรก็ตาม ผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยดังกล่าวนับเป็นปลายทางของการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งแท้จริงแล้วคุณภาพและผลการปฏิบัติงานขององค์กรมักจะถูกสะท้อนมาจากกระบวนการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ที่ดี และมีประสิทธิภาพ ควรพิจารณาจากความพึงพอใจของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรร่วมด้วย

ทั้งนี้ ในมุมมองของการบริหารองค์กรด้านการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ที่ได้ให้ความสำคัญต่อความรู้และความเข้าใจในข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับองค์กร (Frank - Jefkins, 1982) โดยภาพลักษณ์ขององค์กร จึงเปรียบเสมือนการรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับองค์กรทั้งหมด ซึ่งแต่ละองค์กรย่อมมีภาพลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไป (Anderson and Rubin, 1986) และทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์ขององค์กรมุ่งให้ความสำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรด้วยกลยุทธ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเสนอข่าวของผู้บริหารต่อสื่อมวลชน การจัดกิจกรรมที่สร้างการรับรู้ต่อผู้คนในสังคมเป็นวงกว้าง ตลอดจนการให้ความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อสื่อมวลชนและองค์กรสื่อ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพบว่า การศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์องค์กรนั้น มีความอ่อนไหวและมีการเปลี่ยนแปลงต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่อองค์กรได้ง่าย และไม่สามารถวัด (Measurement) เกณฑ์ต่างๆ ที่นำมาใช้ศึกษาผลการดำเนินงานขององค์กรได้อย่างชัดเจน โดยแนวคิดหนึ่งที่เริ่มถูกกล่าวถึงมากขึ้น ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1980–2003 ในกลุ่มนักวิชาการและนักวิชาชีพด้านการประชาสัมพันธ์ คือ แนวคิดเกี่ยวกับชื่อเสียงองค์กร (Corporate reputation or organization reputation) ซึ่งมองว่าชื่อเสียงองค์กรเป็นปรากฏการณ์ ที่เกิดจากผลรวมของการรับรู้และการสังเกต ซึ่งเป็นการประเมินหรือตัดสินองค์กรจากผลการดำเนินงาน (Barnett *et al.,* 2006) ทั้งนี้ ชื่อเสียงองค์กรเป็นการกระทำและผลของการกระทำที่ผ่านมาขององค์กร และแสดงถึงภาพลักษณ์ขององค์กร ซึ่งนำมาใช้อธิบายถึงความสามารถและคุณค่าขององค์กรที่เกิดขึ้นต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ (Fombrun and Rindova,

1996) เช่นเดียวกับ Dawling (2001) ที่เห็นว่าชื่อเสียงขององค์กร เป็นคุณค่าต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมองเห็นและรับรู้ได้จากภาพลักษณ์โดยรวมขององค์กร เช่น ความน่าเชื่อถือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ สำหรับ Balmer (อ้างถึงใน Bennett and Kottasz, 2000) เสนอว่า ชื่อเสียงองค์กรนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้ของบุคคลต่างๆ ซึ่งมีเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร โดยสิ่งที่รับรู้นี้เกิดจากการกระทำหรือสิ่งต่างๆ ที่แสดงออกโดยองค์กรต้องอาศัยระยะเวลาในการสร้างขึ้นมา รวมถึงชื่อเสียงองค์กร คือ ภาพรวมของความคิดเห็นที่มีต่อองค์กรของบุคคลหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ขององค์กรเข้าไว้ด้วยกัน หรือเป็นผลรวมภาพลักษณ์ในด้านต่างๆ ในมุมมองหรือสายตาของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร โดยรุ่งนภา พิตรปรีชา (2551) ได้สรุปภาพรวมว่า ชื่อเสียงองค์กรเป็นผลการดำเนินงานและผลงานในอดีตที่ผ่านมาขององค์กรซึ่งสั่งสมมายาวนาน โดยสังเกตได้จากความสามารถขององค์กรในการมีผลประกอบการที่ดี มีการให้ผลประโยชน์ในด้านใดด้านหนึ่งเป็นที่พอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการรายงานผลการดำเนินงานขององค์กรที่ปรากฏในใจของสาธารณชน ดังจะเห็นแล้วว่าถึงแม้ชื่อเสียงองค์กรจะมีพื้นฐานมาจากเอกลักษณ์องค์กร (Organization identities) ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร แต่ชื่อเสียงองค์กรกับถึงกล่าวถึงในแง่มุมที่สะท้อนให้เห็นถึงความแข็งแกร่งขององค์กร ซึ่งพิจารณาจากผลการดำเนินงานที่ถูกสั่งสมมาเป็นระยะเวลานาน โดย Marconi (2001) ว่าชื่อเสียงองค์กรกลายเป็นสินทรัพย์ขององค์กร และมีความสำคัญต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในอันที่จะช่วยให้องค์กร มุ่งประสบผลสำเร็จและลดแรงต่อต้านจากกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวให้เกิดขึ้นต่อองค์กรน้อยที่สุด

การวัดชื่อเสียงองค์กร อาจมีความแตกต่างของตัวชี้วัดและปัจจัยบ่งชี้จากการจัดอันดับมหาวิทยาลัย เนื่องจากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยมักใช้เกณฑ์ในการวัดจากศักยภาพทางวิชาการในด้านต่าง ๆ แต่การวัดชื่อเสียงองค์กรซึ่งถูกประยุกต์มาจากการวัดชื่อเสียงองค์กรธุรกิจเป็นการวัดจากพฤติกรรมที่แสดงออกจากผลการดำเนินงานและการบริหารจัดการองค์กรในแต่ละด้าน เช่น ด้านสินค้าและบริการ ด้านนวัตกรรม ด้านองค์กรและสถานที่ทำงาน ด้านธรรมาภิบาล ด้านความเป็นพลเมือง ด้านความเป็นผู้นำ และด้านผลประกอบการ เป็นต้น จากมุมมองของกลุ่มเป้าหมายทั้งภายในและภายนอกองค์กร ได้แก่ นักศึกษาในปัจจุบัน นักเรียนชั้นมัธยมปลาย ผู้ปกครอง คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ เป็นต้น ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการชื่อเสียงองค์กร จะนำไปสู่แนวทางในการจัดชื่อเสียงองค์กรของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างชัดเจน ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนมีความครอบคลุมกว่าการจัดอันดับ ที่ให้ความสำคัญต่อองค์กรด้านการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบที่หลายองค์กรได้มีการดำเนินดังที่ผ่านมาแล้ว ซึ่งการจัดลำดับดังกล่าวเป็นเพียงการให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบบางด้านของการพัฒนาองค์กรเท่านั้น เช่น การจัดลำดับยังขาดการให้ความสำคัญต่อธรรมาภิบาลในการบริหารงาน การให้ความสำคัญต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การให้ความสำคัญสภาพการทำงานของบุคลากร เป็นต้น เพราะเนื่องจากการจัดอันดับสถานศึกษาเป็นการให้ความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ (Outcome) ของการดำเนินงานทางวิชาการในด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย เท่านั้น แต่ยังขาดการให้ความสำคัญต่อกระบวนการ (Process) ในการดำเนินงานขององค์กรในด้านอื่นๆ ไปพร้อมกับผลรวมของการดำเนินงานที่ผ่านมา (Performance) ซึ่งจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการสั่งสมและสามารถสะท้อนถึงชื่อเสียงองค์กรหรือสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างแท้จริง อันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้ในท้ายที่สุด ซึ่งท้ายที่สุดชื่อเสียงองค์กรจะก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี (Feeling) ความเคารพนับถือ (Esteem) ความไว้วางใจ (Trust) และความนิยม (Admire) ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อองค์กร และสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการสถาบันการศึกษาในในระดับอุดมศึกษาให้เป็นองค์กรที่มีชื่อเสียงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
2. เพื่อพัฒนาเกณฑ์ที่ใช้วัดชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัยและผลงานวิจัย

ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครโดยแจกแบบสอบถามกลุ่มนิสิตนักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีขึ้นไป จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร หลังจากเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จะทำการลงรหัสข้อมูล (Coding) จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดแล้ว ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ได้แก่ ลักษณะทางประชากร จากนั้นใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factors analysis) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย และการกำหนดค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยด้วยค่าร้อยละ โดยผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.80 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 โดยกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 17 - 34 ปี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 22.14 ปี ระยะเวลาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยจนถึงปัจจุบันสูงสุดอยู่ระหว่าง 3-4 ปี จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 รองลงมาอยู่ระหว่าง 1-2 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.30 ส่วนมากกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 81.30 รองลงมากำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.30 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กำลังศึกษาในสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.80 รองลงมากำลังศึกษาในสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 สำหรับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 15,001 - 30,000 บาท จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00

2. คุณลักษณะชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย

1) ด้านสินค้าและบริการ จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยด้านสินค้าและบริการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.54) โดยคุณสมบัติย่อย เรื่อง ควรมีหลักสูตรและสาขาวิชาที่หลากหลาย (ค่าเฉลี่ย = 4.73)

2) ด้านนวัตกรรม จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยด้านนวัตกรรม พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.28) โดยคุณสมบัติย่อย เรื่อง ควรมีการปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและธุรกิจ (ค่าเฉลี่ย = 4.32)

3) ด้านสถานที่ทำงาน จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยด้านสถานที่ทำงาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.29) โดยคุณสมบัติย่อย เรื่อง ควรมีการให้ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนกับอาจารย์และพนักงานอย่างยุติธรรม (ค่าเฉลี่ย = 4.33)

4) ด้านการกำกับดูแล จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยด้านการกำกับดูแล พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.71) โดยคุณสมบัติย่อย เรื่อง ควรการบริหารงานมหาวิทยาลัยด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (ค่าเฉลี่ย = 4.79)

5) ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยด้านการเป็นพลเมืองที่ดี พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.37) โดยคุณสมบัติย่อย เรื่อง ควรสร้างอิทธิพลในทางบวกต่อสังคม เช่น ปลูกฝังให้ผู้เรียนบุคลากรมีจิตอาสา (ค่าเฉลี่ย = 4.38)

6) ด้านความเป็นผู้นำ จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยด้านความเป็นผู้นำ พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.43) โดยคุณสมบัติย่อย เรื่อง ควรเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการที่ดี ทั้งด้านวิชาการการบริหารการวิจัย (ค่าเฉลี่ย = 4.53)

7) ด้านผลประกอบการ จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยด้านผลประกอบการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.39) โดยคุณสมบัติย่อย เรื่อง ควรสามารถสร้างความเชื่อถือให้กับผู้เรียน บุคลากร และสังคม (ค่าเฉลี่ย = 4.48)

8) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์แบบสมดุล จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์แบบสมดุล พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4.35) โดยคุณสมบัติย่อย เรื่อง ควรมีการตัดสินใจร่วมกันในประเด็นต่างๆ ระหว่างผู้เรียนและมหาวิทยาลัย (ค่าเฉลี่ย = 4.42)

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

จากผลการทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบ เชิงยืนยันปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย หลังจากได้ปรับแบบจำลองแล้วนั้น ทำให้แบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับพอใช้ เนื่องจากมีเกณฑ์ส่วนใหญ่สามารถยอมรับได้และบางเกณฑ์ไม่ตรงตามเงื่อนไขแต่มีค่าใกล้เคียง โดยเส้นอิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้งค่าการทดสอบความสอดคล้องส่วนใหญ่ยอมรับได้ กล่าวคือ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่า 620.97; df=210; p-value =0.00; RMSEA=0.07; RMR=0.08; SRMR=0.07; GFI=0.89; CFI=0.95 ซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยจำแนกตามองค์ประกอบรายด้าน พบว่า องค์ประกอบด้านผลประกอบการ สามารถบ่งชี้ชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย ได้มากที่สุด ร้อยละ 66 (R2=0.66) รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านความเป็นผู้นำ สามารถบ่งชี้ชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย ร้อยละ 55 (R2 = 0.55)

1) ด้านสินค้าและบริการ จากการวิเคราะห์องค์-ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยจำแนกตามคุณลักษณะย่อยรายด้าน พบว่า ด้านสินค้าและบริการ คุณลักษณะย่อย เรื่อง ควรมีการคิดค่าหน่วยกิตและค่าบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม สามารถบ่งชี้ชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยได้มากที่สุด ร้อยละ 55 (R2 = 0.55)

2) ด้านนวัตกรรม จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยจำแนกตามคุณลักษณะย่อยรายด้าน พบว่า ด้านนวัตกรรม คุณลักษณะย่อย เรื่อง ควรมีการใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการเรียนการสอนเป็นรายแรกหรือรายเดียวสามารถบ่งชี้ชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยได้มากที่สุด ร้อยละ 76 (R2 = 0.76)

3) ด้านสถานที่ทำงาน จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยจำแนกตามคุณลักษณะย่อยรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่ทำงาน คุณลักษณะย่อย เรื่อง ควรให้โอกาสความก้าวหน้าในอาชีพแก่อาจารย์และพนักงานอย่างเท่าเทียมกัน สามารถบ่งชี้ชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย ได้มากที่สุด ร้อยละ 81 (R2 = 0.81)

4) ด้านการกำกับดูแล จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยจำแนกตามคุณลักษณะย่อยรายด้าน พบว่า ด้านการกำกับดูแล คุณลักษณะย่อย เรื่อง ควรมีความยุติธรรมต่อบุคลากรและผู้เรียนในการบริหารงานมหาวิทยาลัย สามารถบ่งชี้ชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยได้มากที่สุด ร้อยละ 93 (R2 = 0.93)

5) ด้านความเป็นพลเมืองดี จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยจำแนกตามคุณลักษณะย่อยรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นพลเมืองดี คุณลักษณะย่อย เรื่อง ควรมีการสนับสนุนกิจกรรมดีๆ ของสังคม เช่น การให้ทุนการศึกษา สามารถบ่งชี้ชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย ได้มากที่สุด ร้อยละ 73 (R2 = 0.73)

6) ด้านความเป็นผู้นำ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยจำแนกตามคุณลักษณะย่อยรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้นำ คุณลักษณะย่อย เรื่อง ผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรเป็นที่สนใจของสังคม เช่น เป็นผู้ให้ความเห็นในภาคธุรกิจ เป็นผู้ให้ความเห็นในทางการเมือง เป็นผู้ให้ความเห็นในประเด็นทางสังคม สามารถบ่งชี้ชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย ได้มากที่สุด ร้อยละ 68 (R2 = 0.68)

7) ด้านผลประกอบการ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยจำแนกตามคุณลักษณะย่อยรายด้าน พบว่า ด้านผลประกอบการ คุณลักษณะย่อย เรื่อง ควรมีการเติบโตทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารอย่างต่อเนื่อง การสามารถบ่งชี้ชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย ได้มากที่สุด ร้อยละ 48 (R2 = 0.48)

8) ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์แบบสมดุล จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยจำแนกตามคุณลักษณะย่อยรายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์แบบสมดุล คุณลักษณะย่อย เรื่อง ควรใช้การเจรจาต่อรองและประนีประนอมหากเกิดความขัดแย้ง/ไม่เข้าใจกันระหว่างผู้เรียนและมหาวิทยาลัย สามารถบ่งชี้ชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยได้มากที่สุด ร้อยละ 70 (R2 = 0.70)

4. เกณฑ์ที่ใช้วัดชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านสินค้าและบริการ ด้านนวัตกรรม ด้านสถานที่ทำงาน ด้านการกำกับดูแล ด้านความเป็นพลเมืองที่ดี ด้านความเป็นผู้นำ ด้านผลประกอบการ และด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์แบบสมดุล ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 26 ตัวชี้วัด โดยเกณฑ์สามารถใช้วัดชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยได้ในระดับสูง จำนวน 1 ตัวแปร คือ ควรมีความยุติธรรมต่อบุคลากรและผู้เรียนในการบริหารงานมหาวิทยาลัยร้อยละ 93 (R2 = 93) และสามารถวัดชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยได้ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ตัวแปร คือ 1) ควรมีการใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการเรียนการสอนเป็นรายแรกหรือรายเดียว ร้อยละ 76 (R2 = 76) 2) ควรให้โอกาสความก้าวหน้าในอาชีพแก่อาจารย์และพนักงานอย่างเท่าเทียมกัน (R2 = 81) 3) ควรมีการสนับสนุนกิจกรรมดี ๆ ของสังคม เช่น การให้ทุนการศึกษา ร้อยละ 73 (R2 = 93) 4) ควรใช้การเจรจาต่อรองและประนีประนอมหากเกิดความขัดแย้ง/ ไม่เข้าใจกันระหว่างผู้เรียนและมหาวิทยาลัย ร้อยละ 70 (R2 = 70) และเป็นตัวชี้วัดชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยได้ในระดับต่ำ จำนวน 21 ตัวแปร

5. แนวทางการจัดการชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

จากผลการวิจัยที่ พบว่า องค์ประกอบด้านผลประกอบการ เป็นสิ่งสำคัญต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยมากที่สุดนั้น สามารถบ่งชี้ได้เป็นอย่างดีว่ามหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานในทุกๆ ด้านในภาพรวม ไม่เพียงเฉพาะแต่ด้านวิชาการเท่านั้น และนอกจากนี้ยังพบว่า มีตัวชี้วัดซึ่งเป็นคุณลักษณะย่อยที่สำคัญที่ควรนำมาใช้เป็นแนวทาง ในการจัดการชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย ดังนี้

1) ควรมีความยุติธรรมต่อบุคลากรและผู้เรียนในการบริหารงานมหาวิทยาลัย ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยจึงควรบริหารงานบนพื้นฐานของการกำกับดูแลที่ดี (Good governance)

2) ควรมีการใช้เทคโนโลยีทันสมัยในการเรียนการสอน

3) ควรให้โอกาสความก้าวหน้าในอาชีพแก่อาจารย์และพนักงานอย่างเท่าเทียมกัน

4) ควรมีการสนับสนุนกิจกรรมดี ๆ ของสังคม เช่น การให้ทุนการศึกษา

5) ควรใช้การเจรจาต่อรองและประนีประนอมหากเกิดความขัดแย้ง/ ไม่เข้าใจกันระหว่างผู้เรียนและมหาวิทยาลัย

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบด้านผลประกอบการ โดยมีตัวชี้วัดคุณลักษณะย่อยในเรื่อง ควรแสดงถึงประสิทธิผลด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารได้ดี ควรมีผลการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารเกินเป้าหมายที่วางไว้ ควรมีการเติบโตทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารอย่างต่อเนื่อง เป็นองค์ประกอบที่สามารถอธิบายหรือชี้วัดชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยได้มากที่สุด ร้อยละ 66 ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แห่งชาติ (2553) ที่ระบุว่า สถาบันอุดมศึกษาไทย ถือเป็นแหล่งรวมองค์ความรู้ ศาสตร์ และวิทยาการแขนงต่าง ๆ ตลอดจนเป็นบ่อเกิดแห่งนวัตกรรมทางการศึกษา การวิจัยและเทคโนโลยี อีกทั้งยังเป็นสถาบันวิชาการที่ให้ความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติกับวิชาชีพและวิชาชีพชั้นสูง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษา และส่งเสริมงานวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และสร้างกระบวนการเรียนรู้ ที่ก่อให้เกิดปัญญาเพื่อพัฒนาสังคม ให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติและมีดุลยภาพ โดยยึดหลักจริยธรรมทางวิชาการ และหลักในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน รวมทั้งการสนับสนุนกิจกรรมของรัฐและท้องถิ่น และ

มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อมโดยมีพันธกิจหลัก 4 ประการของสถาบันอุดมศึกษาในการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Pitpreecha (2014) พบว่า ปัจจัยด้านชื่อเสียงองค์กร ที่ส่งผลต่อสถาบันการศึกษาในระดับสูง (Higher education) ได้แก่ ด้านสินค้าและบริการ ด้านผลประกอบการ ด้านนวัตกรรม และด้านสถานที่ทำงาน โดยในด้านผลประกอบการนั้น ควรให้ความสำคัญต่ออัตราการจ้างงานในระดับที่สูงกว่าทั่วไป มีการเผยแพร่ตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการต่อสาธารณะ สามารถสร้างสรรค์งานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนมหาวิทยาลัย มีสามารถเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ทั้งในระดับประเทศและในระดับนานาชาติ มีศิษย์เก่าที่สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคม ตลอดจนมีเจ้าหน้าที่ที่ดีมีความสามารถทางวิชาการ เป็นต้น

โดย Šontaite-Petkevciene (2013) เสนอว่า การวัดชื่อเสียงองค์กรของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Higher education) หรือมหาวิทยาลัยนั้น ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 41 ตัว ภายใต้องค์ประกอบ 10 ด้าน คือ ความดึงดูดด้านอารมณ์ (Emotional appeal) ด้านพฤติกรรม (Behavior) ด้านจัดการศึกษา (Studies) ด้านความเป็นพลเมืองที่ดี (Citizenship) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) ด้านความเป็นผู้นำ (Leadership) ด้านผลประกอบการ (Performance) ด้านสภาพการทำงาน (Work conditions) ด้านการแข่งขัน (Competition) ด้านวิชาชีพ (Career) และด้านนวัตกรรม (Innovation) โดยผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย Kaunas university of Technology มากที่สุด 3 องค์ประกอบเท่ากัน คือ ด้านความเป็นพลเมืองที่ดี ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านผลประกอบการ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย Mykolas Romeris University ในมุมมองของผู้เรียน มากที่สุด คือ ด้านผลประกอบการ และด้านการแข่งขัน ในขณะที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัย Vilnius University มากที่สุด คือ ด้านผลประกอบการและด้านการแข่งขัน เช่นเดียวกัน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยของ Šontaite-Petkevciene นั้น ได้สะท้อนถึงอิทธิพลของปัจจัยด้านผลประกอบการที่มีต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยเช่นเดียวกับผลการวิจัยในครั้งนี้ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pitpreecha (2014) ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยของ Nicholas และคณะ (2015) เกี่ยวกับการวัดชื่อเสียงขององค์กรวิชาการ ซึ่งพบว่าที่ผ่านมาการวัดชื่อเสียงขององค์กร ด้านการศึกษาหรือองค์กรวิชาการนั้น ยังไม่ได้มีการนำเกณฑ์การวัดชื่อเสียงองค์กรที่สอดคล้องกับเป้าหมายมาใช้อย่างเหมาะสม ที่ผ่านมายังคงให้ความสำคัญต่อกิจกรรมทางวิชาการเท่านั้น เช่น จำนวนงานวิจัย การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของบุคลากร การเข้าร่วมประชุมวิชาการ เป็นต้น

ทั้งนี้ สถาบันดำรงราชานุภาพ (2553) ได้นำเสนอการจัดการความรู้เกี่ยวกับการจัดการผลประกอบการ (Performance management : PM) หรือการบริหารผลการปฏิบัติงานไว้ว่า เป็นการบริหารผลการปฏิบัติงานเป็นผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง (Two- way communication) ภายใต้ความเชื่อในลักษณะความเท่าเทียมกันของหุ้นส่วน (Partnership) โดยแสดงให้เห็นถึงข้อตกลงร่วมกันระหว่างงานและความคาดหวัง อันจะนำไปสู่วิธีการที่จะทำให้พนักงานบรรลุเป้าหมายการทำงาน มีวิธีการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันทั้งสองฝ่ายในการที่จะช่วยปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานและค้นหาวิธีการแก้ไขอุปสรรคที่ขัดขวางการทำงาน และเมื่อกระบวนการข้างต้นได้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ จะทำให้องค์การมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และอยู่บนพื้นฐานของการบริหารทรัพยากรต่าง ๆ ที่องค์การ มีอยู่อย่างคุ้มค่า และพร้อมที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงอันอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี ซึ่งการบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance Management : PM) หมายถึงกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานขององค์กรบรรลุเป้าหมาย ด้วยการเชื่อมโยงเป้าหมายผลการปฏิบัติราชการในระดับองค์กร ระดับหน่วยงาน จนถึงระดับบุคคลเข้าด้วยกัน

ดังนั้น ในการจัดการชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยจึงควรให้ความสำคัญต่อปัจจัยองค์ประกอบด้านผลประกอบการ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การแสดงถึงประสิทธิผลด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารได้ดี 2) การมีผลการดำเนินงานด้านการจัดการเรียน การสอนและการบริหารเกิน

เป้าหมายที่วางไว้ และ 3) การเติบโตทางด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 ประการ ซึ่งองค์กรควรต้องดำเนินการจัดการบริหารผลการปฏิบัติงานตามภารกิจในการสร้างหรือผสมผสานมิติในการปฏิบัติงานของพนักงานที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก มิติแนวดิ่ง แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายขององค์การ หน่วยงาน และพนักงาน ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผ่านกระบวนการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถและทักษะของพนักงาน ประการที่สอง มิติแนวราบ แสดงผลของการนำผลการปฏิบัติงานของพนักงานไปใช้ประโยชน์ ในกิจกรรมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เช่น การพัฒนาและการฝึกอบรม การให้ผลประโยชน์ตอบแทน การวางแผนอาชีพ และการปรับย้ายตำแหน่ง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การมีผลประกอบการที่ดีนั้น หลักการสำคัญประการหนึ่งซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง (Two-way communication) ภายใต้ความเชื่อในลักษณะความเท่าเทียมกันของหุ้นส่วน (Partnership) ซึ่งหลักการสื่อสารสองทางแบบสมดุลนั้น เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อการจัดการชื่อเสียงองค์กรด้วย ในขณะเดียวกัน

งานวิจัยที่คาดว่าจะดำเนินการต่อไป

1) ควรมีการศึกษากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย ผู้ปกครอง ของนิสิต นักศึกษา ประชาชนทั่วไป เป็นต้น เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมของชื่อเสียงองค์กรจากกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายในภาพรวม

2) ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยกลุ่มต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยวิชาการ มหาวิทยาลัยวิชาชีพ มหาวิทยาลัยส่วนกลาง มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค มหาวิทยาลัยท้องถิ่น เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2558 ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารทุกท่านที่เปิดโอกาสทางวิชาการให้คณาจารย์ ได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ จากการปฏิบัติหน้าที่ ในด้านการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กฤชณัท แสนทวี. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรและการจัดการชื่อเสียงองค์กรธุรกิจในประเทศไทย. **วารสารนิเทศศาสตร์,** 4 (31).

รุ่งนภา พิตรปรีชา. (2551). **การจัดการชื่อเสียงองค์กร.** วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา. ฉบับที่ 1. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชุลีกร กิตติก้อง. (2553). **สถาบันอุดมศึกษาไทย.** สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). **สถาบันอุดมศึกษาไทย.** กรุงเทพมหานคร.

Almgren, E. (2009). **Ranking of universities and higher education institutions for student information purposes?Swedish National Agency for Higher Education.** Stockholm.

Anderson, P.M. & Rubin L.G. (1986). **Marketing Communications.** Prentice-Hall.

Barnett, M.L.; Jermier, J.M. & Lafferty, B.A. (2006). **Corporate Reputation: The Definitional Landscape.** University of SouthFlorida. US.

Boulding, K.E. (1975). **The Image of Life and Society.** The University of Michigan. Michigan.

Bromley, D.B. (1993). **Reputation, Image and Impression Management.** Chichester: John Wiley.

Dancan, T. (2005). **The Principles of Advertising & IMC.** McGrew-Hill. New York, USA.

Dowling, G.R. (2001). **Create Corporate Reputation : Identity, Image and Performance.** Oxford University Press. New York.

Frank, J. (1982). **Public Relation Mode Simple.** London : Heinemann.

Fombrun, C.J. (1996). **Reputation: Realizing Value from the Corporate Image.** Harvard Business School Press Boston, Massachusetts, USA.

Fombrun, C. J. & Rindova, V. (1996). **Who's Tops and Who Decides? The Social Construction of Corporate Reputation.** New York University, StrenSchool of Business, Working Paper.

Haywood, R. (2002). **Manage Your Reputation.** Kogan Page Limited. London. UK.

Konecny, D. (2014). **Corporate Reputation of T-Systems Slovakia: An Empirical Test of a Model Measuring Corporate Reputation from the Perspectiveof the Local Community.** MSc. International Marketing, Aalborg University.

Lerpold, L. *et. al.* (2007). **Organizational Identity in Practice.** Routledge Tylor & Francis Group. London.

Maeroff, G.I. (2006). **Beyond the Rankings : Measuring Learning in Higher Education.** Hechinger Institute on Education and the Media, Teacher College, Columbia University.

Marconi, J. (2001). **Reputation Marketing Building and Sustaining Your Organization's Greatest Asset.** American Marketing Association.

Morley, M. (1998). **How to Manage Your Global Reputation,** MacMillan, Basingstoke. UK.

Nicholas, D., Herman, E., Jamali, H., Rodríguez-Bravo, B., Boukacem-Zeghmouri, B., Dobrowolski, T. and Pouchot, S. (2015). New ways of building, showcasing, and measuring scholarly reputation. **Learned Publishing,** 28 : 169–183.

Pitpreecha, Rungnapar. (2014). Indicator for Measuring University Reputation in Thailand. **ASBBS Annual Conference :** Las Vegas, Vol. 21, No. 1.

Whetten, D.A. & Mackey, A. (2002). A social Actor Conception of Organizational Identity and Its Implication for the Study of Organizational Reputation. **Business & Society.** 41, 4 : 393-414.

Rayner, J. (2003). **Managing Reputation risk: Curbing Threats, Leveraging Opportunities.** The Institute of Internal Auditors. UK and Ireland.

Vidaver-Cohen, D. (2007). Reputation beyond the Rankings:A Conceptual Framework For Business School Research. **Corporate Reputation Review.** Vol, 10 No. 4, 278-304.

Šmaižien, I. & Oržekauskas, P. (2006). Corporate Image Audit. **Vadyba Management,** V0l, 1 No. 10, Nr.

Šontaite-Petkevciene, Migle. (2013). **The View of Students towards Corporate Reputation of Lithuanian Universities.** Organiaciju Vadyba: Sisteminiai Tyrmai. Online: http://dx.doi.org/10.7220/MOSR.1392.1142.2013.66.8

ออนไลน์

http://www.dek-d.com/board/view/2687784/, สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2556.

http://www.unigang.com/Article/1453, สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2556.

การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

THE DECISION TO FURTHER STUDY FOR THE BUSINESS ADMINISTRATION IN MEDICAL SECRETARY PROGRAM, FACULTY OF MANAGEMENT SCIENCE, SUAN DUSIT UNIVERSITY

[1)]ปวีณา สปิลเลอร์, [2)]ประสพชัย พสุนนท์

[1)]ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

[2)]รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

[1)]Pawina Spiller [2)]Prasopchai Phasunon

[1)]Assistant Professor, Faculty of Management Science, Suan Dusit University.

[2)]Associate Professor, Faculty of Management Science, Silpakorn University.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 318 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ ที่ได้ทำการวิเคราะห์ความเที่ยงและความสอดคล้องภายในตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbachs's alpha) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยจากการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ในการสกัดตัวแปร

ผลการวิจัยพบว่า การสำรวจองค์ประกอบที่มีผลต่อการตัดสินใจในการศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านหลักสูตรและระบบการบริหารหลักสูตรซึ่งมีความสัญมากที่สุด องค์ประกอบในลำดับรองลงมา คือ องค์ประกอบด้านความเชื่อมั่นต่อสถานศึกษา องค์ประกอบด้านค่านิยมของนักศึกษาและค่านิยมของผู้ปกครอง องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก องค์ประกอบด้านความคาดหวังในอนาคต องค์ประกอบด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา องค์ประกอบด้านความสำเร็จของศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน องค์ประกอบด้านการรับรู้ข้อมูลการศึกษา และองค์ประกอบด้านการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ

คำสำคัญ : การตัดสินใจศึกษาต่อ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์

ABSTRACT

The purpose of this research were to study the factors of the decision to further study for the Business Administration in Medical Secretary Program, Faculty of Management Science, Suan Dusit University.

The sample was 318 medical secretary students. The research instrument was questionnaire with the content validity and reliability. The reliability value was found using consistency coefficients Cronbachs's alpha. The collected data were statistically analyzed by variety techniques; exploratory factor analysis, frequency, percentage, means, standard deviation.

The finding of this research were 9 factors of the decision to further study for the Business Administration in Medical Secretary Program, Faculty of Management Science, Suan Dusit University consists: 1) course and curriculum management system 2) reliance on university 3) students' values and parents' values 4) facility 5) expectations for the future 6) the image of the institution 7) the success of alumni and current students 8) the perception data of study and 9) public relations respectively.

Keywords : The decision to further study, Business administration, medical secretary program

บทนำ

การพัฒนาประเทศโดยยึดถือการพัฒนาศักยภาพของคนถือเป็นกรอบหลักของการวางแผนในการพัฒนาประเทศโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นแนวคิดที่ต่อเนื่องนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 รวมถึงทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มีกรอบวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพคนโดยการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ในการสร้างสังคมร่วมกันอย่างมีความสุขและนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาวคือความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนของประเทศนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของคนทุกช่วงวัยโดยการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ได้แก่ การพัฒนาคนตามทักษะที่ทันสมัยอันนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นในการพัฒนาเศรษฐกิจรายสาขา อันได้แก่ การลงทุนการวิจัยและพัฒนาในด้านการแพทย์และผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ ตลอดจนการพัฒนาผลิตภาพแรงงานเพื่อให้แรงงานสามารถเคลื่อนย้ายไปสู่สาขาการผลิตที่มีผลิตภาพการผลิตสูงสุดโดยมุ่งพัฒนาให้แรงงานมีความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้ใช้แรงงานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นการเพิ่มอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ให้มีอัตราเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งประเทศไทยมีเป้าหมายในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการศักยภาพ ในเชิงธุรกิจ ซึ่งเป็นสาขาถือว่ามีสัดส่วนโครงสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจที่สูงที่สุดของประเทศ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืนในด้านการบริการสุขภาพ การพัฒนาการบริหารจัดการในระบบสุขภาพเพื่อให้ประเทศไทยสามารถเป็นศูนย์กลางภาคบริการที่สำคัญของอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558)

มหาวิทยาลัยสวนดุสิตเป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนซึ่งสอดรับกับนโยบายหลักของประเทศ และได้พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียน ในศตวรรษที่ 21 โดยมีอัตลักษณ์ในด้านอุตสาหกรรมการบริการและการพยาบาลและสุขภาวะ และเล็งเห็นความสำคัญในแนวทางการพัฒนาประเทศด้านการสาธารณสุข และตระหนักถึงความสำคัญในการเคลื่อนย้ายแรงงานไปสู่สาขาการผลิตที่มีการผลิตที่สูงสุด จึงได้มีการจัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ และสาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ (มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2558) ซึ่งสอดคล้องรองรับกับแนวทางในการพัฒนาประเทศอันเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพคนและนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ และสอดรับกับความต้องการของผู้ใช้แรงงานในภูมิภาคอาเซียนที่ยัง คงขาดบุคลากรทางด้านอุตสาหกรรมการรักษาพยาบาล ที่เพียงพอต่อความต้องการของคนทั่วโลก (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556, หน้า 16)

การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของคน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จ

ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ในสภาวะปัจจุบัน การศึกษาในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการศาสตร์ระหว่างการบริหารจัดการ การเลขานุการและพื้นฐานทางการแพทย์เข้าด้วยกันโดยบัณฑิตจะมีความโดดเด่นในการใช้ภาษาอังกฤษทางการแพทย์ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรมการรักษาพยาบาลให้มีความคล่องตัวมากขึ้น โดยเลขานุการทางการแพทย์เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนงานของแพทย์และสถานพยาบาลในด้านเอกสารและการติดต่อประสานงานให้งานของแพทย์และองค์กรสถานพยาบาลมี สะดวกยิ่งขึ้น ทั้งนี้บัณฑิตสามารถทำงานได้ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน ในด้านบริหารธุรกิจงานเลขานุการทางการแพทย์และสถานพยาบาล ด้านธุรกิจเวชภัณฑ์และธุรกิจสุขภาพ ซึ่งเป็นการรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมการรักษาพยาบาลของประเทศไทยและภูมิภาคอาเซียนตามนโยบายการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ของอาเซียน (Medical Hub) (กระทรวงสาธารณสุข, 2558) ทั้งนี้สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ได้รับความนิยมและเป็นที่สนใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมากเนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในศาสตร์ดังกล่าวถือเป็นแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย

ดังนั้น เพื่อเป็นการปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรในด้านต่างๆ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนให้สอดรับกับนโยบายการพัฒนาทรัยพากรมนุษย์ตามการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของมหาวิทยาลัยในระดับแนวหน้า ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่องการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการหลักสูตรบริหาร ธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหาศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย เริ่มวันที่ 4 พฤศจิกายน 2558 ถึง วันที่ 25 พฤศจิกายน 2558

ขอบเขตด้านประชากร ประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 318 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิลำเนา ที่พักอาศัยปัจจุบัน รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน อาชีพของผู้ปกครอง ตอนที่ 2 องค์ประกอบที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษา ต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบอื่นที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนการสร้างและรายละเอียดของมาตรวัด ดังนี้

มาตรวัดระดับความคิดเห็นขององค์ประกอบที่มีผลต่อการตัดสินใจได้ดัดแปลงมาจากงานวิจัยของกิตติภณ กิตยานุรักษ์ (2551) มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวัด

โดยเริ่มต้นจากศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัย และเครื่องมือที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามของแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นสร้างข้อคำถามของแบบสอบถามให้สอดคล้องและครอบคลุมตามนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบและแบบประเมินค่า (Rating scale)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ด้วยวิธีตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และได้นำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 50 คน และวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถาม (Item discrimination) ด้วยวิธีตรวจสอบความสอดคล้องภายในของข้อคำถาม ได้ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ทั้งสิ้นจำนวน 51 ข้อ การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Chronbach's Alpha Coefficient : α) พบว่า ความเชื่อมั่นของข้อคำถามทั้งฉบับ เท่ากับ .978

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 4 พฤศจิกายน 2558 ถึง วันที่ 25 พฤศจิกายน 2558 ดังนี้

1) ติดต่อขออนุญาตทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับทางมหาวิทยาลัย

2) นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 318 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 318 ชุด ได้จำนวนชุดของข้อมูลที่มี ความสมบูรณ์ 318 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยผู้วิจัยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. วิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3. วิเคราะห์องค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยได้ทำการตรวจสอบว่าตัวแปรข้อคำถามนั้นมีความ สัมพันธ์กันหรือไม่ โดยใช้ค่าสถิติ KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) และ Bartlett's Test of Sphericity เพื่อหาข้อสรุปว่าข้อมูลมีความเหมาะสมที่จะใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ ผลการทดสอบค่า KMO ของข้อมูลการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์เท่ากับ .91 ซึ่งมีค่ามากกว่า .50 และเข้าใกล้ 1 สามารถสรุปได้ว่าข้อมูลที่มีอยู่เหมาะสมที่จะใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ และผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548) ได้กำหนดค่านัยสำคัญเท่ากับ .00 แสดงว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ในการสกัดองค์ประกอบใช้วิธี Principal Component Analysis (PCA) โดยกำหนดค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 และทำการคำนวณค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรข้อคำถาม โดยการหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor Rotation) ด้วยวิธีหมุนแกนแบบมุมฉากด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax Rotation) แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของตัวแปรองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และส่วนใหญ่แล้วมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร และผู้ปกครองของนักศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

พบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต พบว่ามีองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ .50 ขึ้นไป (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2552) สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 70.31

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ผู้วิจัยทดสอบความเหมาะสมของชุดตัวแปร คือ ชุดข้อคำถามของแบบสอบถามที่นำมาศึกษาโดยวิเคราะห์ดัชนีไกเซอร์-เมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin measures of sampling adequacy : KMO) ในแต่ละด้านมีค่าเท่ากับ .91 ซึ่งเข้าใกล้ 1 แสดงว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบในระดับดีมาก และผลการทดสอบ Bartlett's test of sphericity พบว่าตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีค่านัยสำคัญทางสถิติ ($p<.01$) แสดงว่าสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ และผู้วิจัยได้สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis) พบค่าความร่วมกัน (Communality) ของตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของการตัดสินใจทั้งหมด จำนวน 51 ตัว มีค่าอยู่ระหว่าง 17.65-70.31 ซึ่งผลการหมุนแกนองค์ประกอบแบบออโธโกนอล (Orthogonal rotation) ด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax) ได้องค์ประกอบทั้งสิ้น 9 องค์ประกอบ โดยมีน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2552) โดยทุกองค์ประกอบมีค่าไอเกน (Eigen value) เกิน 1 ทั้งหมด มีค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 70.31

ตารางที่ 1 องค์ประกอบ และน้ำหนักองค์ประกอบของการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อจำแนกตามข้อคำถาม

องค์ประกอบ		Factor Loading	Mean	S.D.
องค์ประกอบที่ 1 ด้านหลักสูตรและระบบการบริหารหลักสูตร (Eigenvalues = 8.65 และ % Variance = 17.65)				
1	หลักสูตรมีความสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาประเทศ	.779	4.09	.79
2	เนื้อหาในหลักสูตรมีความทันสมัย	.765	3.82	.90
3	เนื้อหาของหลักสูตรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้	.763	3.92	.91
4	หลักสูตรเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน	.758	3.95	.90
5	สาขาวิชามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้จริง	.705	3.90	.84
6	มีสถานที่ในการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพทั้งในและต่างประเทศ	.702	3.87	.89
7	สาขาวิชามุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักศึกษา	.693	4.02	.87
8	สาขาวิชามุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้จริงโดยจัดให้นักศึกษาได้ออกไปฝึกปฏิบัติงานจริง ณ สถานพยาบาล	.639	4.21	.80
9	อาจารย์ประจำหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก	.621	3.96	.88
10	การใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน	.616	4.31	.70
11	เป็นหลักสูตรแรกและหลักสูตรเดียวในประเทศไทย	.602	4.45	.79

องค์ประกอบ		Factor Loading	Mean	S.D.
12	เมื่อสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้แล้วสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ในหลายหลักสูตร	.583	3.70	.84
องค์ประกอบที่ 2 ด้านความเชื่อมั่นต่อสถานศึกษา (Eigenvalues = 5.58 และ % Variance = 11.40)				
1	ความเชื่อมั่นในคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย	.747	3.66	.84
2	ความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารที่บริหารงานให้มหาวิทยาลัยมีความเจริญก้าวหน้า	.734	3.78	.77
3	ความเชื่อมั่นในการผลิตบัณฑิตในด้านธุรกิจสุขภาพของมหาวิทยาลัย	.653	3.85	.90
องค์ประกอบที่ 2 ด้านความเชื่อมั่นต่อสถานศึกษา (Eigenvalues = 5.58 และ % Variance = 11.40)				
4	เชื่อมั่นว่าหากสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรเลขานุการทางการแพทย์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิตจะทำให้ได้งานทำที่ดี	.554	4.02	.91
5	ความเชื่อมั่นต่ออาจารย์ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญทั้งอาจารย์ชาวไทยและชาวต่างประเทศ	.550	3.65	.92
6	ความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอนด้านเลขานุการทางการแพทย์ของมหาวิทยาลัย	.529	3.81	.95
องค์ประกอบที่ 3 ด้านค่านิยมของนักศึกษาและค่านิยมขอผู้ปกครอง (Eigenvalues = 3.98 และ % Variance = 8.13)				
1	ผู้ปกครองมีค่านิยมเรื่องการรับราชการ	.836	3.61	1.14
2	ผู้ปกครองทำงานในสายงานด้านนี้	.815	3.37	1.34
3	การชักชวนของเพื่อน	.758	3.43	1.25
4	ผู้ปกครองมีค่านิยมการทำงานในสถานพยาบาล	.754	3.40	1.10
5	มีแหล่งทุนสนับสนุนการศึกษา	.637	3.47	1.19
องค์ประกอบที่ 4 สิ่งอำนวยความสะดวก (Eigenvalues = 3.75 และ % Variance = 7.66)				
1	มหาวิทยาลัยมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้บริการภายในมหาวิทยาลัย	.768	3.74	.94
2	มีการให้บริการด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย	.698	3.84	.92
3	มีสิ่งอำนวยความสะดวกใกล้มหาวิทยาลัย	.684	3.78	.94
4	มีแหล่งเรียนรู้ที่สะดวกรวดเร็ว	.675	3.81	.94
องค์ประกอบที่ 5 ความคาดหวังในอนาคต (Eigenvalues = 3.36 และ % Variance = 6.85)				
1	ต้องการความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน	.908	4.20	1.00
2	ต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต	.846	4.30	.92
3	ต้องการโอกาสทางสังคมที่ดี	.807	4.31	.81
4	ต้องการโอกาสการทำงานในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่น่าเชื่อถือ	.779	3.96	.83

	องค์ประกอบ	Factor Loading	Mean	S.D.
	องค์ประกอบที่ 6 ภาพลักษณ์ของสถานศึกษา (Eigenvalues = 3.11 และ % Variance = 6.35)			
1	มหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ	.673	3.82	.79
2	มหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงในการผลิตบุคลากรด้านการพยาบาลและสุขภาวะ	.636	3.97	.89
3	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาลสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ได้	.623	3.80	.86
4	ที่ตั้งของมหาวิทยาลัยมีการคมนาคมสะดวก	.539	3.78	.82
	องค์ประกอบที่ 7 ความสำเร็จของศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน (Eigenvalues = 2.51 และ % Variance = 5.12)			
1	นักศึกษาที่เรียนอยู่ได้รับรางวัลในระดับชาติและนานาชาติในด้านต่างๆ	.668	4.13	.84
2	การประสบความสำเร็จของศิษย์เก่า	.661	3.97	.94
	องค์ประกอบที่ 8 การรับรู้ข้อมูลการศึกษา (Eigenvalues = 2.08 และ % Variance = 4.24)			
1	การแนะนำการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยจากรุ่นพี่และอาจารย์ของมหาวิทยาลัย	.883	3.47	.94
2	การเข้าถึงข้อมูลของหลักสูตรและการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษาได้ง่าย	.813	3.60	.78
	องค์ประกอบที่ 9 การประชาสัมพันธ์ (Eigenvalues =1.41 และ % Variance = 2.88)			
1	การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของหลักสูตรผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ เช่น วารสาร facebook youtube และเว็บไซต์ต่างๆ	.746	3.76	2.00

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าหลังการหมุนแกนองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ แบบ (Orthognal rotation) ด้วยวิธีวาริแมกซ์ (Varimax) ได้องค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ทั้งสิ้น 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านหลักสูตรและระบบการบริหารหลักสูตร 2) องค์ประกอบด้านความเชื่อมั่นต่อสถานศึกษา 3) องค์ประกอบด้านค่านิยมของนักศึกษาและค่านิยมของผู้ปกครอง 4) องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 5) องค์ประกอบด้านความคาดหวังในอนาคต 6) องค์ประกอบด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา 7) องค์ประกอบด้านความสำเร็จของศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน 8) องค์ประกอบด้านการรับรู้ข้อมูลการศึกษา และ 9) องค์ประกอบด้านการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1) องค์ประกอบด้านหลักสูตรและระบบการบริหารหลักสูตร เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยา ลัยสวนดุสิต มากที่สุด ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่าเนื่องจากเนื้อหาของหลักสูตรมีความโดดเด่น มีความชัดเจน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้เนื่องจากเป็นหลักสูตรบูรณาการระหว่างศาสตร์ทางบริหารธุรกิจกับการพยาบาลที่สอด คล้องกับการแข่งขันในสถานการณ์ปัจจุบันและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน มุ่งเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม จึงเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบ การ

เพราะมีความทันสมัยโดยประกอบไปด้วยรายวิชาที่เป็นการฝึกฝนและพัฒนางานในอาชีพเลขานุการทางการแพทย์ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของบุญตา วัฒนวานิชย์กุล (2548) ที่ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อและการตัดสินใจเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาเข้าศึกษาต่อ คือ ด้านหลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอน และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของปวีณ พงษ์โอภาส สมพร พวงเพ็ชร์ และรัชชนก สวนสีดา (2555) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่พบว่าองค์ประกอบด้านหลักสูตรการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของวิลาวัลย์ แสนเผ่า (2552) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่พบว่าการบริหาร งานด้านหลักสูตรส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1

2) ด้านความเชื่อมั่นต่อสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ทั้งนี้เนื่องมาจากมหาวิทยาลัยสวนดุสิตเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับการยอมรับของสังคมและเป็นมหาวิทยาลัยที่จัดตั้งมากว่า 80 ปี และมีการพัฒนามาเป็นลำดับจากอดีตถึงปัจจุบันภายใต้การบริหารงานของผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์นำพามหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงจวบจนปัจจุบัน โดยมหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการพัฒนาอัตลักษณ์ 4 ด้าน อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การศึกษาปฐมวัย อาหาร อุตสาหกรรมบริการ และ พยาบาลและสุขภาวะ โดยเน้นการส่งเสริมให้เกิดพัฒนานวัตกรรม การเชื่อมโยงระหว่างนวัตกรรมและการจัดการทรัพยากร และการต่อยอดนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2557) ที่ศึกษาเรื่องการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพ ชื่อเสียงของสถานศึกษาและชื่อเสียงของครูอาจารย์ที่ทำให้นักเรียนอยากมาเรียน และสอดคล้องกับวันฉัตร ทิพย์มาศ (2556) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียน ในเขตภาคใต้ตอนบน พบว่า แบรนด์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียนในเขตภาคใต้ตอนบน เพราะแบรนด์ทำให้นักเรียนไว้วางใจเชื่อมั่นในคุณภาพของสถานศึกษาที่สั่งสมมานาน

3) องค์ประกอบด้านค่านิยมของนักศึกษาและค่านิยมของผู้ปกครอง เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ทั้งนี้เนื่องมาจากนักศึกษามีความเชื่อว่าหากสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์จะทำให้มีโอกาสได้ทำงานที่ดี และเชื่อในคำแนะนำของผู้ปกครองที่มีค่านิยมในการทำงานในสถานพยาบาลว่ามีความมั่นคง รวมถึงสังคมให้ความสำคัญกับการทำงานในสถานพยาบาล เพราะสถานพยาบาลเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญและเป็นหน่วยงานที่มีอยู่จำนวนมากทั้งในและต่างประเทศ จึงเชื่อว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิจะ สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์จะทำให้มีโอกาสการได้ทำงานสูงกว่าสาขาวิชาอื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของบุญตา วัฒนวานิชย์กุล (2548) ที่ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อและการตัดสินใจเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวิธีการตัดสินใจเพื่อเข้าศึกษาต่อ คือ การปรึกษาบิดามารดาและผู้ปกครอง และสอดคล้องกับฐิติพร ลินิฐฏา (2547) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาคืออิทธิพลจากผู้ปกครอง

4) องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา เป็นสิ่งที่ทำให้

การเรียนและการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัยมีความสะดวกสบายมากขึ้น ทำให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ และทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิลาวัลย์ แสนเผ่า (2552) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่พบว่าการบริหารงานด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 และสอดคล้องกับกิตติภณ กิตยานุรักษ์ (2552) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ พบว่า สวัสดิการและการบริการเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ และยังสอดคล้องกับเสาวนีย์ สำราญสุข (2551) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาระดับปริญญาตรีของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษา พบว่า สวัสดิการของนิสิตเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษา

5) องค์ประกอบด้านความคาดหวังในอนาคต เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่านักศึกษาต้องการความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน เพื่อการเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม เมื่อสำเร็จการศึกษาและประสบความสำเร็จในชีวิต จึงตัดสินใจเลือกเรียนในหลักสูตรนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา (2557) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่ง พบว่า ความต้องการความสำเร็จในชีวิต ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพ ซึ่งเป็นความคาดหวังของนักศึกษา

6) องค์ประกอบด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่าเป็นเพราะมหาวิทยาลัยมีระบบความปลอดภัยที่ดี มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดีเหมาะแก่การศึกษาเล่าเรียน ซึ่งเป็นสถาบันที่มีเปิดมานานและมีชื่อเสียงจนเป็นที่ยอมรับในสังคมทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของศศิธร แทนรินทร์ (2554) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ระดับปริญญาตรีภาคปกติ ปีการศึกษา 2553 พบว่าชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ระดับปริญญาตรีภาคปกติ ปีการศึกษา 2553 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

7) องค์ประกอบด้านความสำเร็จของศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ทั้งนี้เนื่องมาจากนักศึกษาที่จบออกไปแล้วของมหาวิทยาลัยเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต มีชื่อเสียง และนำชื่อเสียงมาสู่สถาบัน และผู้เข้าศึกษาต่อได้ตระหนักถึงความสามารถและการมีชื่อเสียงของศิษย์เก่าทำให้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกเรียนที่สถาบันแห่งนี้ และหลักสูตรนี้ เพราะต้องการประสบความสำเร็จดังเช่นศิษย์เก่า สอดคล้องกับแนวคิดของเปตตีตและลิตเทน (Pettit & Litten, 1999) ซึ่งยืนยันว่าศิษย์เก่ามีบทบาทต่อสถานศึกษา โดยศิษย์เก่าที่สำเร็จการศึกษาออกไปและประสบความสำเร็จเป็นการประชาสัมพันธ์สถาบันการศึกษาได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับกฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ (2554) ที่ได้กล่าวถึงพลังของศิษย์เก่าว่าศิษย์เก่าของสถาบันการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงานมีผลงานอันเกิดจากความสามารถเป็นเลิศ มีคุณงามความดีเป็นที่ยกย่องในสังคม มีตำแหน่งงานที่มีเกียรติและรับผิดชอบสูง มีฐานะดี รวมทั้งมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชาชีพต่างๆ จะทำให้สถาบันการศึกษาที่ตนสำเร็จการศึกษามีชื่อเสียงตามไปด้วย

8) องค์ประกอบด้านการรับรู้ข้อมูลการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ทั้งนี้เนื่องมาจากนักศึกษาสามารถรับรู้ เข้าใจ ข้อมูลการศึกษาของทางมหาวิทยาลัยจากแหล่งต่างๆ ใกล้ตัว เช่น รุ่นพี่ที่กำลังศึกษาอยู่ อาจารย์ประจำหลักสูตร ตลอดจนการค้นคว้า

เพื่อหาข้อมูลในสาขาวิชานี้อย่างกว้างขวางทำให้นักศึกษามีการรับรู้ข้อมูลการศึกษาและการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา จนเกิดความมั่นใจที่จะเลือกเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปราณี เอี่ยมละออภักดี (2552) ที่กล่าวว่าลูกค้ามักจะมีเกณฑ์ในการวัดระดับคุณภาพการบริการก่อนการตัดสินใจซื้อบริการ คือ ความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ การให้ความมั่นใจ การตอบสนองลูกค้า การดูแลเอาใจใส่ การดูแลรูปลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Matlin (2002, p. 32-33) ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการใช้ความรู้เดิมเชื่อมโยงกับสัมผัสที่ได้รับในขณะนั้นแล้วทำการตีความหมายของการรับรู้ออกมา และสอดคล้องกับแนวคิดของจรัญญา ปานเจริญ (2550) ที่กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ ได้แก่ ผู้รับรู้ (Perceiver) เกิดการรับรู้ (Peception) โดยมีปัจจัยต่างๆ เช่น ค่านิยม ทัศนคติ บุคลิกภาพ สิ่งจูงใจ ความสนใจ ประสบการณ์ในอดีต และความคาดหวัง

9) องค์ประกอบด้านประชาสัมพันธ์ เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่าเป็นเพราะมหาวิทยาลัยสวนดุสิตมีผลงานในด้านต่างๆ ผ่านสื่อการประชาสัมพันธ์ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมการช่วยเหลือสังคม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางสื่อประชาสัมพันธ์ ได้แก่ เว็บไซต์ของทางหลักสูตร เฟซบุ๊ก โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของบุญตา วัฒนวานิชย์กุล (2548) ที่ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อและการตัดสินใจเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ เว็บไซต์และหนังสือพิมพ์ และสอดคล้องกับการศึกษาของ อัญนา กุสิยารังสิทธิ์ (2551) เรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสถาบันการศึกษานานาชาติ โดยพบว่าสื่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ทุกประเภทมีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักศึกษา รวมถึงสื่อที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แผ่นพับและแผ่นปลิว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลการวิจัยไปใช้

หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ ควรมีการจัดการประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างเป็นระบบที่เข้าถึงผู้เรียนและผู้ปกครอง และสถานประกอบการผู้ใช้บัณฑิตอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเพื่อยืนยันเชิงทฤษฎีขององค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2558). **ประเทศไทยบนถนนสู่ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ.** ค้นเมื่อ ธันวาคม 15, 2558 จาก http://ihppthaigov.net/ith/images/ith_series_health%20service2.pdf.

กฤษมันต์ วัฒนารงค์. (2554). **พลังของศิษย์เก่ากับสถาบันนิยม.** ค้นเมื่อ ธันวาคม 15, 2558 จาก http://www.thairath.co.th/content/edu/187127.

กิติภณ กิตยานุรักษ์. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ของนักศึกษาหลักสูตรสาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.** อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

จรัญญา ปานเจริญ. (2550). การรับรู้และการเรียนรู้ (Perception and Learning). ค้นเมื่อ ธันวาคม 15, 2558 จาก http://202.28.92.162/mediacenter/mediacenter-uploads/libs/html /1309/ch5/index.html.

ฐิติพร ลินิฐฎา. (2547). **การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี** (หลักสูตร 5 ปี). วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาคณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญตา วัฒนวานิชย์กุล. (2548). **การเปิดรับสื่อและการตัดสินใจเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ปวีณ พงษ์โอภาส สมพร พวงเพ็ชร์ และรัชชนก สวนสีดา. (2555). ปัจจัยที่มผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี. **วารสารการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.** 5,1. หน้า 26.

ปราณี เอี่ยมละออภักดี. (2548). การตลาดบริการ : คุณภาพการบริการมุ่งเน้นความสำคัญของลูกค้า. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย,** 25 ,1, 41-51.

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต คณะวิทยาการจัดการ. (2558). **ปรัชญาและความสำคัญหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์.** ค้นเมื่อ ธันวาคม 15 ,2558, จาก http://medsec.dusit.ac.th/pages/home.php.

เสาวนีย์ สำราญสุข. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาระดับปริญญาตรีนิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา. ค้นเมื่อ ธันวาคม 15 , 2558, จาก http//:202.28.18.231/browse.php?option=show &browse_type=title&titleid=103133.

วันฉัตร ทิพย์มาศ. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียน ในเขตภาคใต้ตอนบน. **วารสารศึกษาศาสตร์,** 24, หน้า 150

ศศิธร แทนรินทร์. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิระดับปริญญาตรีภาคปกติ ปีการศึกษา 2553.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2552). **การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์เน้นสำหรับงานวิจัย.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญนา กุสิยารังสิทธิ์. (2551). **สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสถาบันการศึกษานานาชาติ.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา. (2557). **การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.** ค้นเมื่อ ธันวาคม 15, 2558, จาก http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=62.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). **การสำรวจโรงพยาบาลและสถานพยาบาลเอกชน พ.ศ. 2555.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

วิลาวัลย์ แสนเผ่า. (2552). **ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

Pettit, Joseph and Litten, Larry H. (1999). **A New Era of Alumni Research : Improving Institutional Performance and Better Service Alumni.** San Francisco : Jossey-Bass Publishers.

Matlin, Margaret W. (2002). **Cognition.** 5th ed. Forth Worth : Harcourt Colledge Publishers.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี และความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT IN MUSIC AND EMOTIONAL INTELLIGENCE THROUGH RECREATION FOR GRADE 9 STUDENTS

[1)]สมเกียรติ เรียบร้อย, [2)]สุวรรณา จุ้ยทอง, [3)]อุษา คงทอง

[1)]นักศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

[2) ,3)]อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

[1)]**Somkait Raibroy,** [2)]Suwanna Jueythong, [3)]Usa Kongthong

[1)]Master of Education in Department Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage Pathum than

[2), 3)]Faculty Education in Department Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage Pathum than

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ 2) พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ 3) ศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาดนตรีโดยใช้กิจกรรมนันทนาการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าช้างวิทยาคม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 68 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ จำนวน 34 คน และกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 34 คน ดำเนินการทดลองเป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 14 ชั่วโมง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ค่าความเชื่อมั่น 0.90 2) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต ค่าความเชื่อมั่น 0.85 และ 3) แบบสอบถามเจตคติการเรียนรู้วิชาดนตรี โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าช้างวิทยาคมเทียบกับเกณฑ์ปกติของกรมสุขภาพจิต พบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติทุกด้าน กลุ่มทดลองก่อนกับหลังการทดลอง พบว่า องค์ประกอบด้านเก่ง เรื่องสัมพันธภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยค่าเฉลี่ยหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า องค์ประกอบด้านดี องค์ประกอบย่อย เรื่องเห็นใจผู้อื่น องค์ประกอบด้านมีสุข องค์ประกอบย่อย เรื่องภูมิใจตนเองและพอใจชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

3. เจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาดนตรี โดยใช้กิจกรรมนันทนาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีและความฉลาดทางอารมณ์ กิจกรรมนันทนาการ

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop the learning achievement in music through recreation, 2) to develop emotional intelligence through recreation, and 3) to study students' attitudes towards music learning through recreation provided for Grade 9 students. The sampling group used in this research was 68 Grade 9 students from Thachang Wittayakom School in Ayutthaya, under the Secondary Educational Service Area Office 3. By means of cluster random sampling, this sampling group was divided into 2 groups - an experimental group consisting of 34 Grade 9 students from the room number 2 which learning was through recreation, and a control group consisting of 34 Grade 9 students from the room number 1 which learning was normal. The experiment's period was 7 weeks, 1 day per week, and 2 hours per day. The total experimental time was 14 hours. The data was collected by means of 1) a test of learning achievement in music at a confidence level of 0.90, 2) an emotional intelligence screening test developed by the Department of Mental Health at a confidence level of 0.85, and 3) an attitude test of music learning through recreation. Results were found as follows:

1. The learning achievement. The students of the experimental group which learning was through recreation had a level of learning achievement higher than pre-learning through creation at a statistical level at .05. The students of the experimental group which learning was through recreation had a level of post-learning achievement higher than the students of the control group which learning was normal at a statistical level at 0.05.

2. The emotional intelligence of Grade 9 students from Thachang Wittayakom School, compared with normal criteria established by the Department of Mental Health, was normal in every aspect. Compared between the pre-experiment and post-experiment, the experimental group's competence component dealing with relationship management had a difference at a statistical level of 0.05. The post-experiment had a higher average than the pre-experiment. Compared between the experimental group and control group, the virtue component dealing with social awareness and the happiness component dealing with self-efficacy and self-acceptance had a difference at a statistical level of 0.05. The experimental group had a higher average than the control group.

3. The attitude towards music learning through recreation of Grade 9 students was at a high level.

Keywords : The Development of Learning Achievement in Music Intelligence the through Recreation

บทนำ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนาแนวทางการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติไว้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้มีการระบุตัวบ่งชี้ ไว้ในมาตรฐานที่ฐาน 6 ที่ว่า "การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้มาเป็นผู้ชี้นำความรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสม" ซึ่งมีตัวบ่งชี้ คือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547) ได้กล่าวว่า ประเมินผู้เรียนเกี่ยวกับสุนทรียภาพ ต้องการให้ผู้เรียนมีความซาบซึ้ง รับรู้คุณค่าหรือมีอารมณ์ความรู้สึกในสิ่งที่ดีงามหรือไพเราะ จากการฝึกฝนหรือซึมซับ โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกหลักสูตร เช่น กิจกรรมศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ วรรณศิลป์ หรือนันทนาการ

การขับเคลื่อนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2551-2561) ให้ประสบความสำเร็จตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยให้ทุกภาคส่วนร่วมกันดำเนินการ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดทักษะความสามารถคุณภาพผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ แสวงความรู้ด้วยตนเอง ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ตามช่วงวัย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ดังนี้ (1) ความสามารถในการสื่อสาร (2) ความสามารถในการคิด (3) ความสามารถในการแก้ปัญหา (4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง พ.ศ. 2552–2559) มีเจตนารมณ์มุ่งพัฒนาชีวิตให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” หรือกล่าวอีกอย่าง คือ บุคคลที่มีความ “เก่ง ดี มีสุข” ซึ่งหากนี่ คือ เป้าหมายหลักของภาครัฐที่ต้องการให้เด็กและเยาวชนไทยเติบโตอย่างสมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านไอคิวและอีคิว ตรงตามเป้าหมายการศึกษา คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ยึดคุณธรรมนำความรู้สู่สังคมไทยโดยสิ่งที่จะบ่งบอกว่าบุคคลใดเป็นบุคคลที่มีความเก่ง ดี และมีสุขในการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาดนตรี โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 10 โรงเรียน 15 ห้องเรียน นักเรียน 393 คน

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าช้างวิทยาคม ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 68 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ประกอบด้วยวิธีสอน 2 วิธี คือ

1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ

2) การจัดการเรียนรู้ปกติ

ตัวแปรตาม คือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ 2) การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ 3) เจตคติการเรียนวิชาดนตรีโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ

ระยะเวลาที่ใช้

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 เวลาในการใช้ 14 ชั่วโมง จำนวน 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ ไม่รวมเวลาทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่ม (Randomized Control Group Posttest-Only Design) ทำการทดลองโดยการนำนวัตกรรมสร้างขึ้นไปใช้จัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหลักการแนวคิดทฤษฎี จากตำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ บทความ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเพื่อใช้ในการทดลองประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาดนตรีโดยใช้กิจกรรมนันทนาการและการสอนแบบปกติ

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี จำนวน 30 ข้อ

2.3 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต

2.4 แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ

3. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย และหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เสนอผู้อำนวยการโรงเรียนท่าช้างวิทยาคม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อให้การอนุเคราะห์

4. ปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มควบคุม ให้ทราบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการทดลอง ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-Test) วันจันทร์ที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2558 เวลา 14.00-15.30 น.

5. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้

- การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการและแผนการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 14 แผนการจัดการเรียนรู้ เสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาของวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมด้านเนื้อหาและเสนอข้อบกพร่อง จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ นำแผนที่แก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบ ความถูกต้องทั้งด้านโครงสร้างและเนื้อหาจากนั้นนำมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้อง

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้อง

-1 เมื่อแน่ใจว่าแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้อง

นำแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.5-1.0 (บุญชม ศรีสะอาด และคนอื่นๆ, 2551)

นำแผนการจัดการเรียนรู้พิมพ์ฉบับจริง นำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้

ศึกษาหลักการและเทคนิคการสร้างแบบทดสอบแบบเลือกตอบ

วิเคราะห์เนื้อหา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อวางแผนการออกข้อสอบ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด

เลือกประเภทของแบบทดสอบที่จะวัด คือเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ร่างแบบทดสอบตามที่วางแผนไว้

ตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อดูความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสอดคล้อง

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสอดคล้อง

- 1 เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสอดคล้อง

หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ได้ค่า 1.00 วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบเป็นรายข้อ คือ หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ได้ค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.53-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.00 ถึง 0.75 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 จำนวน 40 ข้อ คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.53-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.25-0.75 คัดเลือกไว้ใช้ จำนวน 30 ข้อ ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ใช้ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านมีสุข โดยจากการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงด้วยวิธีการแบบครอนบัช แอลฟา (Cronbach Alpha) ในด้านดี ด้านเก่ง ด้านมีสุข และภาพรวม ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.75, 0.76, 0.81 และ 0.85 ตามลำดับ ประกอบด้วยความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2543)

ด้านดี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ ความสามารถในการควบตนเองจำนวน 6 ข้อคำถาม (ข้อ 1-6) ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น จำนวน 6 ข้อคำถาม (ข้อ 7-12) และความสามารถในการรับผิดชอบ จำนวน 6 ข้อคำถาม (ข้อ 3-18) รวม 18 ข้อคำถาม

ด้านเก่ง ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจจำนวน 6 ข้อคำถาม (ข้อ 19-24) ความสามารถในการตัดสินใจและการแก้ปัญหา จำนวน 6 ข้อคำถาม (ข้อ 25-30) และความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น จำนวน 6 ข้อ คำถาม (ข้อ 31-36) รวม 18 ข้อคำถาม

ด้านมีสุข ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ ความภูมิใจในตนเอง จำนวน 4 ข้อคำถาม (ข้อ 37-40) ความพึงพอใจในชีวิต จำนวน 6 ข้อคำถาม (ข้อ 41-46) และความสุขสงบทางใจ จำนวน 6 ข้อคำถาม (ข้อ 47-52) รวม 16 ข้อคำถาม รวมทั้งหมด จำนวน 52 ข้อ

- การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้พร้อม เพื่อใช้ในการทดลอง

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เสนอผู้อำนวยการโรงเรียนท่าช้างวิทยาคม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อให้การอนุเคราะห์

3. กิจกรรมปฐมนิเทศก่อนการทดลอง (Pre-Test) กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมนักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ แล้วนำข้อมูลคะแนนไปวิเคราะห์

4. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้กลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้แบบปกติ

5. หลังการทดลอง (Prot-Test) กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ แล้วนำข้อมูลคะแนนไปวิเคราะห์

6. นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ แล้วนำข้อมูลคะแนนไปวิเคราะห์

- การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1.1 ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ และนักเรียนที่เรียนแบบปกติ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ และนักเรียนที่เรียนแบบปกติ ในระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบค่า “ที” (t-test)

1.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ และนักเรียนที่เรียนแบบปกติในระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบค่า “ที” (t-test)

1.5 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

2.1 ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ และนักเรียนที่เรียนแบบปกติ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ ของ

นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ และนักเรียนที่เรียนแบบปกติ ในระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบค่า “ที” (t-test)

2.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ และนักเรียนที่เรียนแบบปกติในระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองด้วยสถิติทดสอบค่า “ที” (t-test)

2.5 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

3. วิเคราะห์แบบสอบถามวัดเจตคติ ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ โดยการหาค่าเฉลี่ย($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ กลุ่มทดลอง

การประเมิน	N	$\overline{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	34	15.81	2.54	-2.465	0.012*

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การประเมิน	N	$\overline{X}$	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	34	24.56	1.95	-2.465	0.048*
กลุ่มควบคุม	34	21.27	1.03	-2.127	0.012*

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบที่จัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ความฉลาดทางอารมณ์	เกณฑ์ปกติ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
		$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
ด้านดี							
1. ควบคุมตนเอง	13-18	16.38	2.70	16.38	3.28	.000	.500
2. เห็นใจผู้อื่น	16-21	17.75	3.24	18.13	2.92	-.514	.308
3. รับผิดชอบ	17-22	18.38	2.53	18.94	2.98	-.619	.273
รวมเฉลี่ย		**17.50**	**2.82**	**17.81**	**3.06**	**-.377**	**.360**
ด้านเก่ง							
1. สร้างแรงจูงใจ	15-20	17.44	2.53	16.19	4.02	1.366	.096
2. ตัดสินใจและแก้ปัญหา	14-19	14.13	2.75	14.94	3.40	-.741	.470
3. สัมพันธภาพ	15-20	15.25	2.46	16.44	2.00	-1.956	.035*
รวมเฉลี่ย		**15.60**	**2.58**	**15.85**	**3.14**	**-.443**	**.283**

ความฉลาดทางอารมณ์	เกณฑ์ปกติ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t	p
		$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.		
ด้านมีสุข							
1. ภูมิใจในตนเอง	9-13	10.56	1.75	11.56	2.06	-1.477	.080
2. พอใจชีวิต	16-22	17.81	3.17	18.25	3.11	-.641	.266
3. สุขสงบทางใจ	15-21	17.44	3.22	16.56	3.54	1.415	.089
รวมเฉลี่ย		**15.27**	**2.71**	**15.45**	**2.90**	**-.234**	**.145**
ด้านดี		17.50	2.82	17.81	3.06	-.377	.360
ด้านเก่ง		15.60	2.58	15.85	3.14	-.443	.283
ด้านมีสุข		15.27	2.71	15.45	2.90	-.234	.145
รวมเฉลี่ย		**16.12**	**2.70**	**16.37**	**3.03**	**-.351**	**.262**

$p > .05$

ความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี เก่ง และมีสุข ก่อนทดลองค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.12 คะแนน และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.37 คะแนน เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบย่อยกับเกณฑ์ปกติ พบว่า กลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมทุกองค์ประกอบระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง พบว่า ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นองค์ประกอบย่อย เรื่องสัมพันธภาพ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองหลังการทดลองความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.83 คะแนน และกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.88 คะแนนทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบย่อยกับเกณฑ์ปกติ พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีเรื่องเห็นใจผู้อื่น ด้านมีสุข เรื่องภูมิใจตนเอง และเรื่องพอใจชีวิต ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประเมินผลแบบสอบถามวัดเจตคติวิชาดนตรี ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมนันทนาการ ของกลุ่มทดลองหลังการทดลองพบว่า นักเรียนมีเจตคติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.49, S.D.= 0.74) ประเด็นที่นักเรียนมีเจตคติสูงที่สุด ได้แก่ ความสุขของข้าพเจ้าเกิดจากการได้เล่นเกมในวิชาดนตรีและข้าพเจ้าเต็มใจให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั่วโมงเรียนวิชาดนตรี ($\overline{X}$ = 4.67, S.D. = 0.68) รองลงมา ได้แก่ ข้าพเจ้าดีใจที่ได้มาโรงเรียนและเรียนวิชาดนตรี และข้าพเจ้ารู้สึกสนุกกับสิ่งที่ครูสอน ($\overline{X}$ = 4.64, S.D. = 0.64) ส่วนประเด็นที่นักเรียนมีเจตคติอันดับสุดท้าย ได้แก่ แม้ว่าข้าพเจ้าป่วยข้าพเจ้าก็อยากมาเรียนวิชาดนตรี ข้าพเจ้าภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งที่ร่วมกิจกรรมวิชาดนตรี และข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาดนตรีเพราะรู้สึกว่าได้ทำในสิ่งที่สนุก ($\overline{X}$ = 4.28, S.D. = 0.91)

สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่ม

ทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี เก่ง และมีสุข ก่อนทดลองค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.12 คะแนน และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.37 คะแนน เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบย่อยกับเกณฑ์ปกติ พบว่า กลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมทุกองค์ประกอบระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง พบว่า ไม่แตกต่างกัน เฉพาะองค์ประกอบย่อยเรื่องสัมพันธภาพ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง

หลังทดลอง กลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.83 คะแนน และกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.88 คะแนน โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในองค์ประกอบด้านดีและด้านมีสุขที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในองค์ประกอบย่อย เรื่องเห็นใจผู้อื่น ภูมิใจตนเอง และเรื่องพอใจชีวิต

3. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาดนตรี โดยใช้กิจกรรมนันทนาการผลประเมินแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมนันทนาการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน เกิดความประทับใจ รู้สึกสนุกที่จะเรียน และมีความสุขในการเรียนรู้

2. ควรเผยแพร่ผลการวิจัยอันจะช่วยให้มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ของเด็กให้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพในวันข้างหน้าเมื่อต้องออกไปเผชิญชีวิตในโลกภายนอก

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการชนิดอื่น ๆ เช่น กิจกรรมนันทนาการด้านศิลปหัตถกรรม กิจกรรมนันทนาการด้านการดนตรี เป็นต้น

2. ควรพิจารณาเพิ่มระยะเวลาในการทดลองให้มากขึ้น เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2543). **รายงานการวิจัยการพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนไทย อายุ 12-60 ปี.** กรุงเทพฯ : กรมสุขภาพจิต.

กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา. (2555). **แผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2555-2559).** กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เขียน วันทนียตระกูล. (2551). **หลักการและวิธีการสอน.** เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). **80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเทอร์คอร์ปอเรชั่น.

ชูชีพ เยาวพัฒน์. (2543). **นันทนาการ.** กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2537). **กิจกรรมดนตรีสำหรับครู** (พิมพ์ครั้งที่ 2) . กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิศนา แขมมณี และคณะ. (2552). **กลุ่มสัมพันธ์: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ** เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บูรพาศิลป์การพิมพ์.

เทพรัตนราชสุดาฯ, สมเด็จพระ. (2530). **เด็กและดนตรีไทย ในดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 18.** กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

เทอดศักดิ์ เดชคง. (2548). **ความฉลาดทางอารมณ์** (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ : มติชน.

นพรัตน์ ศุทธิถกล. (2546). **ผลของกิจกรรมนันทนาการที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง จังหวัดสมุทรปราการ.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2551). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.

พระเจนดุริยางค์. (2555). **ความหมายดนตรี.** ค้นเมื่อ กรกฎาคม 15 , 2555, จาก http://www.Makmimusic.bth

เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระ. (2555, ธันวาคม). **ความหมายดนตรี.** สืบค้นจาก http://www.Makmimusic.bth

มนตรี ตราโมท. (2540). **ดุริยางคศาสตร์ไทย: ภาควิชาการ.** กรุงเทพฯ : มติชน.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2547). **คู่มือการเรียนวิทยานิพนธ์.** ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ราชกิจจานุเบกษา. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). **เชาวน์อารมณ์ (EQ) : ดัชนีเพื่อความสุขและความสำเร็จของชีวิต** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2542). **สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สงัด ภูเขาทอง. (2532). **การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย.** กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2554). **คู่มือครู ดนตรี-นาฏศิลป์ ม.1.** กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** (พิมพ์ครั้งที่ 2) . กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (2555-2559).** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

Boom, B. S. (1982). **Human Characteristics and School Learning.** New York : McGraw–Hill.

Goleman, D. (1998). **Working with emotional intelligence.** New York : Bantam Books.

ความแปลกแยกจากงานของคนทำงานสมัยใหม่ : ศึกษาเปรียบเทียบพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตของบริษัทผลิตอาหารแห่งหนึ่งในเขตเมือง

WORKERS ALIENATION IN MODERN SOCIETY : A COMPARATIVE STUDY BETWEEN OFFICE WORKERS AND PRODUCTION WORKERS IN AN URBAN FOOD PRODUCTION COMPANY.

[1)]**สาคร สมเสริฐ,** [2)]นิธิ ไพศาลวรจิต

[1)2)]คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

[1)]**Sakorn Somsert,** [2)]Nithi Paisanworajit

[1)2)]Faculty of Liberal Arts, Panyapiwat Institute of Management

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานของพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิต และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานระหว่างพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิต โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 269 คนซึ่งได้มาจากการสุ่มโดยอาศัยหลักความน่าจะเป็นทางสถิติ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันโดยใช้สถิติวิเคราะห์ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า 1) พนักงานสายสำนักงาน และพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาความแปลกแยกแต่ละด้าน พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยมในระดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความไร้บรรทัดฐาน และด้านการแยกตัวเองจากงานที่ทำ ตามลำดับ 2) พนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานสูงกว่าพนักงานสายสำนักงาน และเมื่อพิจารณาความแปลกแยกแต่ละด้าน พบว่า พนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานด้านความไร้ความหมาย และ ด้านความโดดเดี่ยวทางสังคม สูงกว่าพนักงานสายสำนักงาน ส่วนความแปลกแยกจากงานด้านความไร้อำนาจ ด้านความไร้บรรทัดฐาน ด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม และด้านการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ พนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : ความแปลกแยกจากงาน พนักงานสายสำนักงาน พนักงานสายการผลิต

ABSTRACT

The purposes of this research were to explore workers alienation of office workers and production workers and to study their attitude towards alienation in the job. Quantitative approaches analysis were applied.

269 workers were chosen using statistical probability base. Questionnaires were used to collect the information and descriptive statistics namely percentage, mean, and standard deviation were used. Inferential statistics were used to test the differences between the two grouped samplings. The t- test was also applied to indicate statistical significance at 0.05.

The result showed that office workers and production workers' attitude towards the whole picture of working alienation was at intermediate level. However, their attitude towards value isolation was in a high level followed by normlessness and self-estrangement respectively. The study also showed that office workers and production workers' attitude towards job alienation with statistical significance at 0.05. Production workers felt alienated, higher than office workers. Production workers also felt that job alienation in meaninglessness and social isolation also affected them, higher than office workers. While powerlessness, normlessness, and self-estrangement did not differ among production workers and office workers.

Keyword : workers alienation, office workers, production workers

บทนำ

เมื่อเอ่ยถึง "ความแปลกแยก" หลายคนอาจสัมผัสได้ถึงความรู้สึกหดหู่ ห่างเหิน ไม่เป็นหนึ่งเดียว หรือนึกถึงภาพของเพื่อนหรือคนรู้จักที่ชอบเก็บตัวเงียบๆ ไม่ชอบคบค้าสมาคมกับใคร หรือคนประเภทที่มีพฤติกรรมแปลกแตกต่างจากคนส่วนใหญ่ เข้ากับสังคมไม่ได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วความแปลกแยกมีที่มาและความหมายกว้างขวางกว่านั้น นักวิชาการด้านเศรษฐกิจการเมืองเห็นว่า ความแปลกแยกเป็นปรากฏการณ์ที่มีมาช้านานในประวัติศาสตร์สังคมมนุษย์ ต้นกำเนิดของปรากฏการณ์ดังกล่าวมาจากความแปลกแยกของแรงงานซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของระบบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคลทุกระบบสังคม นับตั้งแต่สังคมทาส สังคมศักดินา มาจนถึงสังคมทุนนิยม (ทวีป วรดิลก, 2545)

ความแปลกแยกมาจากศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า alienation โดยหมายถึง การที่สิ่งหนึ่งเป็นอันติมะหนึ่งเดียว (จิต) ได้แสดงตัวออกมาในลักษณะที่ต้อยต่ำลงปรากฏเป็นธรรมชาติและวัตถุสาร คำว่า alienation คือ การเสียสภาพที่ดำรงอยู่ หรือการ "ตก" ลงมาจากสภาพดีเลิศ (Lichtheim, 1968 อ้างถึงใน ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2551) ในภาษาไทยมีการแปล alienation เป็นคำต่างๆ เช่น การลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ ความแปลกแยก ภาวะแปลกแยก ภาวะความห่างเหิน ภาวะความออกห่าง เป็นต้น

ทวีป วรดิลก (2545 อ้างถึง Fischer, 1963) ได้กล่าวไว้ว่าสังคมอุตสาหกรรมมีลักษณะพิเศษ คือ จะมีการแบ่งงานกันทำตามความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้มนุษย์กลายมาเป็นเศษชิ้นส่วนไป และทำให้ความเกี่ยวพันของมนุษย์ที่มีต่อส่วนรวมสูญหายไปหมดสิ้น มนุษย์กลายมาเป็นเครื่องมือชิ้นส่วนเล็กๆ ที่ประกอบเข้ากับเครื่องจักร เมื่อมีการแบ่งแยกแรงงานนี้ทำให้บทบาทของมนุษย์ลดลงเป็นส่วนเสี้ยวเข้าทุกทีซึ่งลักษณะเช่นนี้เองเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความแปลกแยกในการทำงาน

สังคมสมัยใหม่ที่มีลักษณะเป็นสังคมเมืองอุตสาหกรรมจะเป็นสังคมที่มีความซับซ้อนสูงซึ่งทำให้กระบวนการในการผลิตต่างไปจากเดิม ซึ่งสังคมเมืองอุตสาหกรรมนี้จะมีการแบ่งงานกันทำไปตามความถนัด และตามความชำนาญเฉพาะด้านมากขึ้น ซึ่งการแบ่งงานกันทำจะทำให้เกิดความรวดเร็วในการผลิต คนงานเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องจักร ซึ่งลักษณะการทำงานที่ซ้ำซากจำเจและการแบ่งงานกันทำในลักษณะดังกล่าวเป็นเวลานานจะมีผลต่อความรู้สึกของพนักงานเพราะพนักงานจะเกิดความรู้สึกว่าการทำงานเป็นอะไรบางอย่างที่ไม่ใช่การสร้างสรรค์ก็ได้กลายมาเป็นการถูกสกัดขัดขวางและบิดเบือน ทำให้บุคคลจะต้องเข้าไปอยู่ในกระบวนการผลิตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และจะต้องพบกับความซ้ำซากจำเจดังกล่าวในกระบวนการผลิต ลักษณะของการทำงานที่ซ้ำซาก และผลกระทบจากงานที่มีการแบ่งงานกันทำเฉพาะด้าน ได้แพร่ไปอย่างกว้างขวางเมื่อมีการพัฒนาการผลิตแบบสายพานประกอบชิ้นส่วน (Assembly Line) ซึ่งทำให้พนักงานเกิดความแปลกแยกได้ (Stoner and Wankel, 1986)

สังคมสมัยใหม่นั้นมีแรงงานอยู่ 2 กลุ่มใหญ่ๆ (ศิริวรรณ สมนึก, 2547) ตามลักษณะของการใช้แรงงาน กล่าวคือ กลุ่มแรก เป็นกลุ่มคนผู้ใช้แรงกายเป็นเครื่องยังชีพ ทำการผลิตอย่างง่าย ใช้ความรู้และทักษะง่ายๆ เช่น แบกหาม ทอผ้า เป็นต้น สังคมไทยอาจเรียกคนกลุ่มนี้ว่า “กรรมกร” หรือเรียกตามภาษาวิชาแรงงานว่า คนงานคอปกน้ำเงิน (Blue Collar Workers) หรือ พนักงานสายการผลิต กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มคนงานที่ทำงานในสำนักงาน และมักจะเป็นพวกที่ใช้แรงงานสมองมากกว่าแรงงานกาย เช่น คนทำงานที่เกี่ยวกับบัญชี วิศวกรรม สถาปัตยกรรม งานเขียน การเงิน ราชการ ฯลฯ คนกลุ่มนี้มีหลากหลาย เราเรียกรวมๆ กันว่า คนงานคอปกขาว (White Collar Workers) หรือเรียกคนกลุ่มนี้ว่าคนชั้นกลางใหม่และโดยส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นพนักงานสายสำนักงาน (ณรงค์ เพ็ชประเสริฐ, 2548) แรงงานในระบบที่กล่าวมานี้ทำงานแบบมีรายได้ประจำ มีเงินเดือนที่แน่นอน

เนื่องจากว่าแรงงานทั้งสองกลุ่มข้างต้นไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตหรือนายทุน พวกเขาย่อมทำงานภายใต้เงื่อนไขของบริษัทหรือองค์กร ซึ่งได้ออกกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆมาควบคุมการทำงาน ทำให้ส่งผลกระทบต่ออิสรเสรีภาพของพวกเขารวมทั้งคุณภาพชีวิตด้วยจนนำไปสู่ความแปลกแยกจากงานซึ่งก็คือภาวะที่พนักงานมีความรู้สึกเหินห่างจากงานที่ตนเกี่ยวข้องจนมีผลทำให้พนักงานถูกลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง อย่างไรก็ตามด้วยเหตุที่ลักษณะงานและสิ่งแวดล้อมในการทำงานของพนักงานทั้งสองกลุ่มนั้นมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ลักษณะความแปลกแยกจากงานของแรงงานทั้งสองกลุ่มก็น่าจะมีความแตกต่างกันใช่หรือไม่ หากใช่แตกต่างกันอย่างไร ข้อสงสัยนี้จึงมีฐานะเป็นโจทย์วิจัยของงานวิจัยเรื่อง“ความแปลกแยกจากงานของคนทำงานสมัยใหม่: ศึกษาเปรียบเทียบพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตของบริษัทผลิตอาหารแห่งหนึ่งในเขตเมือง”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานของพนักงานสายสำนักงาน กับพนักงานสายการผลิต

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานระหว่างพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิต

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ครอบคลุมกลุ่มประชากรที่เป็นพนักงานประจำสองกลุ่ม คือ พนักงานสายสำนักงาน กับพนักงานสายการผลิต ของบริษัทผลิตอาหารแห่งหนึ่งในเขตเมือง จำนวน 900 คน โดยกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณจำนวน 269 คน ประกอบด้วยพนักงานสายสำนักงาน 109 คน และพนักงานสายการผลิต 160 คน สำหรับกรอบแนวคิดหลักของการวิจัยนี้ คือ ความแปลกแยกจากงาน (workers alienation) โดยอาศัยกรอบคิดของเมลวิน ซีแมน (Melvin Seeman 1959 – 1972) ซึ่งได้แยกแยะมิติของความแปลกแยก ดังนี้ (1) ความไร้อำนาจ (power-lessness) (2) ความไร้ความหมาย (meaning lessness) (3) ความไร้บรรทัดฐาน (norm lessness) (4) ความโดดเดี่ยวทางค่านิยม (value isolation) (5) ความโดดเดี่ยวทางสังคม (social isolation) และ (6) ความแปลกแยกจากงานที่ทำ (self-estrangement) (สิทธิโชค วรานุสันติกุล, 2530 อ้างถึง Seeman, 1959) โดยการวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยระหว่างปี 2557 - 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการวิจัยนี้จะช่วยให้เห็น“ภาพรวม”ของหน่วยที่ศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะใช้แบบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ค่อนข้างไม่ซับซ้อน (simple) หรือข้อมูลเกี่ยวกับตัวเลขจากหน่วยศึกษาหรือกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ การวิจัยมุ่งเน้นการสำรวจข้อมูลเพื่อให้เห็นภาพรวมในเรื่องความแปลกแยกจากงานของพนักงานสายสำนักงาน และพนักงานสายการผลิต

- การเก็บรวมรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ คือ การใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยเริ่มต้นจากทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้บริหารระดับสูงฝ่ายทรัพยากรบุคคลของบริษัท จากนั้นบริษัทได้มอบหมายให้ฝ่ายทรัพยากรบุคคลดำเนินการประสานงานด้านต่างๆ เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งแจกและรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 500 ชุด ใช้ได้จำนวน 269 ชุด คิดเป็นร้อยละ 53.8 ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน สำหรับการ

ตรวจสอบข้อมูลนั้นใช้การตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูล เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้นผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณให้ผู้ให้ข้อมูลหลักโดยเฉพาะ ฝ่ายทรัพยากรบุคคลของบริษัทร่วมตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้ผลการศึกษาสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนการเผยแพร่ในวงกว้างต่อไป

- การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนี้ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ประกอบด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\overline{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างประชากร 2 กลุ่ม เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ t-test (Independent t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พร้อมทั้งนำเสนอผลดังกล่าวในรูปแบบของตารางตัวเลขทางสถิติพร้อมทั้งอธิบายความหมาย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ซึ่งมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานของพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิต

เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่า พนักงานสายสำนักงานและพนักงานสายการผลิตของบริษัทแห่งนี้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{x}$ = 3.18, S.D. = 0.330) และเมื่อจำแนกออกเป็นแต่ละด้าน พบว่า ด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยมเป็นด้านที่พนักงานมีความคิดเห็นในระดับสูงสุด ($\overline{x}$ =3.96, S.D.=0.493) รองลงมา คือ ด้านความไร้บรรทัดฐาน ($\overline{x}$=3.37, S.D.=0.472) และด้านการแยกตัวเองจากงานที่ทำ ($\overline{x}$ =3.35, S.D.=0.393) ตามลำดับ และหากแยกพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านความไร้อำนาจ พบว่า พนักงานสายสำนักงานและพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานด้านความไร้อำนาจ เรื่องความสำเร็จในการทำงานนั้นไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถของพนักงาน เป็นเรื่องที่พนักงานมีความคิดเห็นระดับสูงสุด ($\overline{x}$ =4.02, S.D.= 0.655) รองลงมา คือ พนักงานไม่สามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของพนักงานได้อย่างอิสระ ($\overline{x}$=2.86, S.D.= 0.970) และพนักงานไม่มีอำนาจตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาการทำงานด้วยตนเอง ($\overline{x}$ =2.76, S.D.= 1.006) ตามลำดับ

1.2 ด้านความไร้ความหมาย พบว่า พนักงานสายสำนักงานและพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงาน ด้านความไร้ความหมาย เรื่องนโยบายขององค์กรไม่ได้มีส่วนให้พนักงานทำงานอย่างมีความสุขเป็นเรื่องที่พนักงานมีความคิดเห็นระดับสูงสุด ($\overline{x}$ =3.88, S.D.= 0.697) รองลงมา คือ พนักงานรู้สึกว่าตัวเองเป็นเพียงส่วนประกอบเล็กๆในกระบวนการทำงานขององค์กรเท่านั้น ($\overline{x}$ =2.93, S.D.= 1.087) และพนักงานรู้สึกว่าตัวเองสับสนกับกฎระเบียบ หรือนโยบายบางอย่างในการทำงาน ($\overline{x}$=2.65, S.D.= 1.017) ตามลำดับ

1.3 ด้านความไร้บรรทัดฐาน พบว่า พนักงานสายสำนักงานและพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงาน ด้านความไร้บรรทัดฐาน เรื่องพนักงานอาจจะยินยอมให้มีการทุจริตคอรัปชั่นในองค์กรเป็นเรื่องที่พนักงานมีความคิดเห็นระดับสูงสุด ($\overline{x}$ =4.12, S.D.= 0.728) รองลงมา คือ พนักงานคิดว่าผู้ที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งงานให้สูงขึ้นนั้น องค์กรไม่ได้คำนึงถึงผลงานเป็นสำคัญ ($\overline{x}$=3.90, S.D.= 0.661) และพนักงานคิดว่าการเลื่อนตำแหน่งงานในองค์กรไม่ได้กระทำอย่างเปิดเผยและไม่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ($\overline{x}$=3.83, S.D.= 0.668) ตามลำดับ

1.4 ด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม พบว่า พนักงานสายสำนักงานและพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงาน ด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม เรื่อง พนักงานคิดว่าการทำงานคนเดียวผลจะออกมาดีกว่าการทำงานเป็นทีม เป็นเรื่องที่พนักงานมีความคิดเห็นระดับสูงสุด ($\overline{x}$=4.41, S.D.= 0.678) รองลงมา คือ พนักงานคิดว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรอย่างเคร่งครัด ไม่ใช่ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน ($\overline{x}$=4.15, S.D.= 0.669) และการตอบแทนผู้มีพระคุณ

ในองค์กรไม่ใช่เรื่องสำคัญ ในการทำงาน ($\overline{x}$ =4.07, S.D.= 0.703) ตามลำดับ

1.5 ด้านความโดดเดี่ยวทางสังคม พบว่า พนักงานสายสำนักงานและพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงาน ด้านความโดดเดี่ยวทางสังคม เรื่อง เพื่อนร่วมงานไม่ให้ความช่วยเหลือพนักงานเมื่อพนักงานมีปัญหาเป็นเรื่องที่พนักงานมีความคิดเห็นระดับสูงสุด ($\overline{x}$=3.91, S.D.= 0.667) รองลงมา คือ พนักงานไม่สนิทกับเพื่อนร่วมงานหลายคน ($\overline{x}$=3.89, S.D.= 0.895) และพนักงานรู้สึกกังวลใจเมื่อต้องทำกิจกรรมหรือร่วมงานกับผู้อื่น ($\overline{x}$=2.43, S.D.= 0.828) ตามลำดับ

1.6 ด้านการแยกตัวออกจากงานที่ทำ พบว่า พนักงานสายสำนักงานและพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงาน ด้านการแยกตัวออกจากงานที่ทำ เรื่อง พนักงานคิดว่างานที่ทำไม่ได้มีส่วนให้พัฒนาตนเองเลย เป็นเรื่องที่พนักงานมีความคิดเห็นระดับสูงสุด ($\overline{x}$=4.02, S.D.= 0.755) รองลงมา คือ พนักงานรู้สึกตัวเองไม่ภูมิใจกับงานที่ทำอยู่ ($\overline{x}$=3.84, S.D.= 0.706) และพนักงานไม่รู้สึกสนุกกับการทำงาน ($\overline{x}$=2.76, S.D.= 1.006) ตามลำดับ

2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานระหว่างพนักงานสายสำนักงาน กับ พนักงานสายการผลิต

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานระหว่างพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิต ในภาพรวม พบว่า พนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (t=-2.332, sig=0.021) โดยพนักงานสายการผลิต ($\overline{x}$=3.26, S.D.=0.342) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานสูงกว่าพนักงานสายสำนักงาน ($\overline{x}$=3.13, S.D.=0.314) และเมื่อแยกเป็นภาพรวมของแต่ละด้านพบว่า พนักงานทั้ง 2 กลุ่ม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ใน 2 ด้าน คือ (1) ด้านความไร้ความหมาย (t=-3.082, sig=0.002) และ (2) ด้านความโดดเดี่ยวทางสังคม (t=-2.114, sig=0.035) โดยพนักงานสายการผลิต มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานสูงกว่าพนักงานสายสำนักงาน ส่วนด้านอื่นๆ ได้แก่ ความไร้อำนาจ ด้านความไร้บรรทัดฐาน ด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม และด้านการแยกตัวเองออกจากงานที่ทำ พนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 และหากแยกพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านความไร้อำนาจ พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานด้านความไร้อำนาจไม่แตกต่างกันโดยมีความคิดเห็นถึง 6 เรื่องที่มีความไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ (1) ความสำเร็จในการทำงานของพนักงานไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถของพนักงานเอง (2) พนักงานไม่สามารถควบคุมการทำงานที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ (3) พนักงานไม่มีอำนาจตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาการทำงานด้วยตนเอง (4) พนักงานไม่สามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของพนักงานได้อย่างอิสระ (5) พนักงานรู้สึกว่าตัวเองไม่มีสิทธิ์มีเสียงใด ๆ ในองค์กร และ (6) พนักงานรู้สึกว่าตัวเองไม่อาจต่อรองหรือโต้แย้งใดๆ กับหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชาได้เลยอย่างไรก็ตามพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานด้านความไร้อำนาจแตกต่างกันโดยมีความคิดเห็น 1 เรื่องที่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ เรื่อง พนักงานรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถ “คิดนอกกรอบ” ในการปฏิบัติงานได้ โดยพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นต่อเรื่องดังกล่าวสูงกว่าพนักงานสายสำนักงาน

2.2 ด้านความไร้ความหมาย พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานด้านความไร้ความหมายแตกต่างกัน โดยมีความคิดเห็น 4 เรื่องต่อไปนี้ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นสูงกว่าพนักงานสายสำนักงาน ได้แก่ (1) พนักงานไม่อาจทราบว่าผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่สมบูรณ์ขั้นสุดท้ายของงานเป็นอย่างไร (t=-2.504, sig=0.013) (2) พนักงานไม่ทราบว่าตัวเองทำงานอยู่ในขั้นตอนใดของกระบวนการทำงานทั้งหมดขององค์กร (t=-2.445, sig=0.004) (3) พนักงานไม่รู้ว่าจะต้องติดต่อกับใครหรือฝ่ายใดเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในการทำงาน (t=-2.964,

sig=0.003) และ (4) พนักงานคิดว่าหากองค์กรไม่มีพนักงานแล้วงานในองค์กรจะประสบปัญหาแน่นอน (t=-3.622, sig=0.000)

ส่วนความคิดเห็นอีก 3 เรื่องต่อไปนี้พนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ (1) พนักงานรู้สึกว่าตัวเองเป็นเพียงส่วนประกอบเล็กๆในกระบวนการทำงานขององค์กรเท่านั้น (2) พนักงานรู้สึกว่าตัวเองสับสนกับกฎระเบียบ หรือนโยบายบางอย่างในการทำงาน และ (3) พนักงานคิดว่านโยบายขององค์กรไม่ได้มีส่วนให้พนักงานทำงานอย่างมีความสุข

2.3 ด้านความไร้บรรทัดฐาน พบว่า พนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานด้านความไร้บรรทัดฐานไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

2.4 ด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม พบว่า พนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยมไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

2.5 ด้านความโดดเดี่ยวทางสังคม พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานด้านความโดดเดี่ยวทางสังคม แตกต่างกัน โดยมีความคิดเห็น 5 เรื่องที่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งแบ่งเป็น 2 กรณี คือ กรณีพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นสูงกว่าพนักงานสายสำนักงาน 4 เรื่อง และกรณีพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นต่ำกว่าพนักงานสายสำนักงาน 1 เรื่อง

กรณีพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นสูงกว่าพนักงานสายสำนักงาน 4 เรื่อง ได้แก่ (1) พนักงานรู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานไม่ยอมรับพนักงานเข้ากลุ่ม (t=-2.511, sig=0.013) (2) พนักงานรู้สึกว่าตัวเองถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียว (t=-2.580, sig=0.010) (3) พนักงานรู้สึกว้าเหว่เมื่อทำงานอยู่ในองค์กรนี้ (t=-2.272, sig=0.001) และ (4) พนักงานมักจะรู้สึกว่าผู้อื่นทำงานไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ (t=-2.369, sig=0.019) และกรณีพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นต่ำกว่าพนักงานสายสำนักงาน 1 เรื่อง ได้แก่ พนักงานไม่สนิทกับเพื่อนร่วมงานหลายคน (t=-3.313, sig=0.001)

ส่วนความคิดเห็นอีก 2 เรื่องต่อไปนี้พนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ (1) เพื่อนร่วมงานไม่ให้ความช่วยเหลือพนักงานเมื่อพนักงานมีปัญหา และ (2) พนักงานรู้สึกกังวลใจเมื่อต้องทำกิจกรรมหรือร่วมงานกับผู้อื่น

2.6 ด้านการแยกตัวออกจากงานที่ทำ พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานด้านการแยกตัวออกจากงานที่ทำไม่แตกต่างกัน โดยมีความคิดเห็น 4 เรื่องที่มีความไม่แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ (1) พนักงานรู้สึกตัวเองไม่ภูมิใจกับงานที่ทำอยู่ (2) พนักงานรู้สึกว่าตัวเองไม่ได้รักงานที่ทำอยู่ (3) พนักงานรู้สึกเบื่อหน่ายในงานที่ทำอยู่ และ (4) พนักงานคิดว่างานที่พนักงานทำไม่ได้มีส่วนให้พนักงานพัฒนาตนเองเลย

อย่างไรก็ตามพนักงานสายสำนักงานกับพนักงานสายการผลิตยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานด้านการแยกตัวออกจากงานที่ทำแตกต่างกัน โดยมีความคิดเห็น 3 เรื่องที่มีความแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ (1) พนักงานไม่รู้สึกสนุกกับการทำงาน (t=-1.980, sig=0.049) (2) พนักงานคิดว่างานที่ทำอยู่นี้มีความเสี่ยงต่อสวัสดิภาพ (t=-2.618, sig=0.009) (3) พนักงานรู้สึกว่าทุกวันนี้ตัวเองทำงานเพื่อเงินเดือนหรือค่าตอบแทนเท่านั้น (t=-2.089, sig=0.038) โดยข้อ (1) และ (2) พนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นสูงกว่าพนักงานสายสำนักงาน ส่วนข้อ (3) พนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นต่ำกว่าพนักงานสายสำนักงาน

เมื่อพิจารณาภาพรวมในความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงานของพนักงานสายสำนักงานและพนักงานสายการผลิตพบว่า มิติความแปลกแยกด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม เป็นด้านที่พนักงานทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นในระดับสูงที่สุด ซึ่งแปลความหมายได้ว่าพนักงานของบริษัทนี้มีความแปลกแยกสูงในด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม ซึ่งสะท้อนได้ว่าพนักงานมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการทำงานไม่เป็นไปตามค่านิยมในองค์กร ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงที่ระบบบริหารของบริษัทนี้เป็นแบบระบบบริหารแบบองค์การ (Bureaucracy) ตามแนวคิดของแมกซ์ เวเบอร์ ซึ่งเป็นการบริหารตามหลักเหตุผล การดำเนินงานเป็นไปตามกฎ

ที่เป็นทางการ พนักงานต่างๆจะถูกจัดอย่างมีหลักเกณฑ์ให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่มากกว่าขึ้นอยู่กับคุณสมบัติที่ได้มาเอง ซึ่งการจัดระบบการบริหารองค์การแบบนี้ได้นำไปสู่การลดคุณค่าความเป็นบุคคล (depersonalization) (โคเซอร์, ลิวอิส เอ, 2547) และการที่ผลวิจัยพบว่าพนักงานมีความแปลกแยกสูงในด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยมนั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของพนักงานในการต่อรองขัดขืนเพื่อไม่ให้ตัวเองถูกลดคุณค่าความเป็นบุคคลลง

จากผลการวิจัยที่ว่า พนักงานสายสำนักงานและพนักงานสายการผลิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความแปลกแยกจากงาน ด้านความโดดเดี่ยวทางค่านิยม เรื่อง พนักงานคิดว่าการทำงานคนเดียวผลจะออกมาดีกว่าการทำงานเป็นทีม เป็นเรื่องที่พนักงานมีความคิดเห็นระดับสูงสุด รองลงมา คือ พนักงานคิดว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรอย่างเคร่งครัด ไม่ใช่ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานนั้น เป็นเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมการทำงานแบบไทยและแบบญี่ปุ่นได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ วัฒนธรรมการทำงานแบบไทยชอบที่จะทำงานคนเดียวมากกว่าทำงานเป็นทีม และค่อนข้างยืดหยุ่นในการปฏิบัติต่อกฎเกณฑ์ขององค์กร ส่วนวัฒนธรรมการทำงานแบบญี่ปุ่น (จุลนี เทียนไทย, 2553) จะให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีมและค่อนข้างเคร่งครัดในการปฏิบัติต่อกฎเกณฑ์ขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1) เพื่อเป็นการป้องกันความแปลกแยกจากงานของพนักงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลลัพธ์สุดท้ายของงาน กระบวนการขั้นตอนและระบบงาน และที่สำคัญควรมีการถ่ายทอดค่านิยมองค์กรให้เกิดขึ้นในกลุ่มพนักงานเพื่อให้เกิดการยอมรับและถือเป็นแนวปฏิบัติ ในค่านิยมนั้น

2) องค์กรควรส่งเสริมให้พนักงานมีมุมมองเชิงสร้างสรรค์ในงาน ให้อิสระกับพนักงานในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้พนักงานสามารถคิดนอกกรอบได้ และมีกระบวนการสร้างความภูมิใจและรู้สึกเป็นเจ้าของในงาน

3) การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรความแปลกแยกทั้งนี้หากสามารถนำตัวแปรต้นเช่นเพศ ภูมิลำเนา รายได้ มาหาความสัมพันธ์ทางสถิติ จะทำให้งานครบถ้วนและเห็นรายละเอียดเบื้องหลังภาวะความแปลกแยกได้มากขึ้น

4) นอกจากลักษณะงานและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน จะเป็นปัจจัยที่ใช้จำแนกพนักงานออกเป็นฝ่ายหรือแผนกทีแตกต่างกันแล้ว ยังมีผลให้เกิดความแปลกแยกจากงานที่แตกต่างกันไปด้วย

5) พนักงานในองค์การสมัยใหม่ถึงแม้ว่าจะตัดสินใจและยอมรับเข้ามาทำงานในองค์กร

6) พนักงานในองค์การสมัยใหม่ถึงแม้ว่าจะตัดสินใจและยอมรับเข้ามาทำงานในองค์กรภายใต้เงื่อนไขที่องค์กรกำหนด แต่ก็เลี่ยงไม่พ้นที่พนักงานเหล่านี้จะมีความรู้สึกแปลกแยกจากงาน ซึ่งเหตุผลประการสำคัญก็คือการที่พนักงานไม่รู้สึกในการเป็นเจ้าของงาน และผลผลิตจากงานอย่างแท้จริง

7) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีตัวแปรเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ความอ่อนไหวทางอารมณ์ของลูกจ้างนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะแปลกแยก ดังนั้น ประเด็นเหล่านี้จึงควรถูกวิเคราะห์ในการศึกษาครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

โคเซอร์, ลิวอิส เอ. (2547). **นักปรัชญาระดับโลก.** กรุงเทพฯ : สถาบันวิถีทรรศน์

จุลนี เทียนไทย. (2553). **มานุษยวิทยาธุรกิจ.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2548). คนคอปกขาวในระบบเศรษฐกิจการเมืองไทย (พ.ศ. 2475-2535). ใน ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (บก), **คนชั้นกลางไทยในกระแสทุนนิยม** (หน้า 25-109). กรุงเทพฯ : เอดิสันเพรส โปรดักส์.

ทวีป วรดิรก. (2545). **ปรัชญาว่าด้วยความแปลกแยก.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิเด็ก

_____. **ปรัชญาว่าด้วยความผิดแปลกสภาวะ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.

ศิริวรรณ สมนึก. (2547). **พลังของมนุษย์เงินเดือน.** A day weekly, 10 (10)

สิทธิโชค วรานุสันติกุล.(2530). **จิตวิทยาการบริหารองค์การ.** กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2551). **ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Stoner, J. A. and C. Wankel.(1986). **Management.** 3rd ed. New Jersey : Prentice-Hall, Inc

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเพื่อการบริการวิชาการแก่สังคมในรายวิชาเทคนิคการนำเสนอผลงาน

Effects of Using Service Learning Activities for the Academic Service to the Society in Presentation Techniques Course

สุภาพร เตวิยะ

อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Supaporn Tewiya

Lecturer at Western Languages Program, The Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมในการบริการวิชาการแก่สังคมในรายวิชา EIL 2210 เทคนิคการนำเสนอผลงานและ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา ชั้นปีที่ 3 โปรแกรมภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 21 คน และผู้รับบริการจากชุมชนและองค์กรเอกชน จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา EIL 2210 เทคนิคการนำเสนอผลงานที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์สำหรับนักศึกษาและแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ใช้บริการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า จากการสอบถามความคิดเห็นมีต่อการเรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.50) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้าพเจ้าพอใจที่ได้มีโอกาสทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นและชุมชน ($\overline{X}$ = 4.81) รองลงมา คือ ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ฝึกฝนทักษะการนำเสนอและการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ($\overline{X}$ = 4.71) และข้าพเจ้ามีความภูมิใจในตนเองมากขึ้นหลังจากการทำกิจกรรมการรับใช้สังคมและข้าพเจ้าพอใจที่ได้ฝึกฝนทักษะอื่น ๆ ระหว่างที่ทำโครงการรับใช้สังคม เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ($\overline{X}$ =4.57) จากการสัมภาษณ์นักศึกษาส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับประสบการณ์ในการทำโครงการและมีความมั่นใจที่จะติดต่อประสานงานกับหน่วยงานและผู้ประกอบการในชุมชน ได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมและได้ฝึกการแก้ไขปัญหา เกิดความภาคภูมิใจที่ได้ทำโครงการสำเร็จและมีความสุขที่ได้ช่วยทำประโยชน์ให้กับผู้ด้อยโอกาสและผู้อื่นในสังคม และส่วนใหญ่ต้องการทำโครงการเพื่อสังคมต่อไปในอนาคตและจากการสัมภาษณ์ผู้รับบริการ พบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการบริการวิชาการแก่สังคมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม/การบริการวิชาการแก่สังคม

Abstract

This research aimed to 1) study the effects of using service learning activities for academic service to the society in the instruction in EIL 2210 Presentation Techniques Course, 2) to study the opinion of students towards service learning activities. The population of the study consisted of 21 students in English

Studies major, Western Languages program, Chiang Rai Rajabhat University and 3 service receivers. The research instruments were a learning plan in EIL 2210 Presentation Techniques course using service learning activities, a questionnaire and interview forms of the students and the service receivers. The questionnaire was analyzed by using mean and standard deviation. The interview forms were analyzed by using content analysis.

The results of study revealed that the overall opinion of the students towards service learning activities was at the highest level. ($\overline{X}$ = 4.50). When considered in each item, the highest mean was "I was satisfied that I had a chance to do something benefits to others and society" ($\overline{X}$ =4.81) "I was satisfied with the practice of presentation and communication skills correctly" ($\overline{X}$ = 4.71). The items of "I was proud of myself after doing service learning activities" and "I was satisfied that I had a chance to practice in other skills , such as problem solving skill during service learning project respectively ranked ($\overline{X}$ = 4.57). The findings from the interview of students appeared that most of them gained experience in doing project, had more confident in contacting with the non governmental organization and entrepreneurs in the community, learnt working in team and solved problems. Moreover, they were also proud to do something beneficial for the disadvantaged people and the others in the society and most of them also needed to do the project for society in the future. From the interview of the service receivers, they were also very highly satisfied with the services.

Keywords : Service Learning/ Academic Service to Society

บทนำ

การบริการวิชาการแก่สังคมนั้นถือเป็นภารกิจหลักอีกภารกิจหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา ที่สถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความถนัดและในด้านที่สถาบัน มีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้โดยให้เปล่าหรือในเชิงพาณิชย์ โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ชุมชน และสังคมรูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบัน เป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ การให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ตลอดจนการทำงานวิจัย การให้บริการทางวิชาการเพื่อตอบคำถามต่างๆ หรือเพื่อตอบสนอง ชี้นำ และเตือนสติสังคม (สมศ, 2555 : 36) นอกจากเป็นการทำประโยชน์ ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้านต่างๆ คือ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์และนักศึกษาอันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตร มีการบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอน

ทั้งนี้นอกจากอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยจะสามารถให้บริการวิชาการแก่สังคมแล้ว นักศึกษาซึ่งจะเป็นบัณฑิตในอนาคตควรได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการนำความรู้ความสามารถที่ตนเองได้ศึกษาไปทำประโยชน์ให้กับสังคมและชุมชนเช่นกัน ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2552) อดีตประธานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้บรรยายพิเศษในเรื่อง "ทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : การยกระดับการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ" ว่าสถาบัน อุดมศึกษาต้องปรับตัวเข้ากับระบบต่างๆ ของสังคมมีการเชื่อมโยงกับภาคชีวิตจริง สภาพสถานการณ์จริงในสังคม ภาคการอาชีพ ภาคการทำงาน ภาคชุมชนท้องถิ่น ภาคราชการ ภาคธุรกิจ และภาคอุตสาหกรรม โดยการเชื่อมโยงความรู้กับการนำความรู้ไปใช้ในการถ่ายทอดให้เกิดประโยชน์ในสังคม ทำหน้าที่เป็นตัวขับเคลื่อนสังคม รับใช้คนในสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นภารกิจของมหาวิทยาลัย ในการทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่นและสังคม และเป็นการบริการวิชาการแก่สังคมนั่นเอง

รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการในด้านวิชาการและ

ความต้องการของชุมชนเข้าด้วยกัน โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ในการรับใช้สังคม ส่วนสถาบันการเรียนรู้การบริการสังคมแห่งชาติ (NSLC : National Service-learning Clearinghouse อ้างใน The Center of Teaching, University of Vanderbilt, 2559) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมว่าเป็นกลวิธีการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการการบริการชุมชนอย่างมีความหมาย เข้ากับการเรียนการสอนและมีการสะท้อนคิดเพื่อส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อสอนความรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องมีการสำรวจความต้องการ และปัญหาของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน วางแผนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคมตามแผน และนำประสบการณ์ทั้งหลายที่ได้รับมาคิดพิจารณาไตร่ตรอง จนกระทั่งเกิดความคิดรวบยอด หลักการหรือสมมติฐานต่างๆ ซึ่งสามารถนำไปทดลอง หรือประยุกต์ในสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ และมีการประเมินผลอย่างชัดเจน (ทิศนา แขมมณี, 2550 : 132) ถือเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การพัฒนานักศึกษาและสร้างประโยชน์ให้กับในชุมชนได้ต่อไป นอกจากนั้นการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมยังเป็นการฝึกการแก้ปัญหาสังคมและการพัฒนาทักษะภายในตนเอง ในปัจจุบันการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมถือเป็นวิธีการสอนที่ตรงกับเป้าหมาย ของการเรียนในระดับอุดมศึกษาที่ให้การศึกษากับผู้ใหญ่ ให้มีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกในสังคม (Prentice, 2007 : 135)

ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ที่ชี้ให้เห็นว่าสามารถพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านวิชาการ และด้านอื่นๆ เช่น ในด้านพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ดังปรากฏผลในงานวิจัยของจุรี ทัพวงศ์ (2552) ที่ได้ประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและศึกษาผลการประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80% ในการทำงานร่วมกันกับกลุ่มที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน นักศึกษามีความกระตือรือร้นและการทำงานร่วมกันในระดับสูง ส่วนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษาทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดีมากและผลสัมฤทธิ์ของชุมชนที่ได้รับบริการทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดีมาก นอกจากนั้นพัชรินทร์ เสตะจันทร์ (2550) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคมที่มีต่อการปรับตัวเข้ากับสังคมในมหาวิทยาลัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ที่กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 ที่มีการปรับตัวเข้ากับสังคมในมหาวิทยาลัยน้อย จำนวน 30 คน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีการปรับตัวเข้ากับสังคมในมหาวิทยาลัย ดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคมมีการปรับตัวเข้ากับสังคม ในมหาวิทยาลัย ดีขึ้นมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ด้วยเหตุผลข้างต้นนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเพื่อการบูรณาการการบริการวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนในรายวิชา EIL 2210 เทคนิคการนำเสนอผลงาน ซึ่งจะเป็นการบูรณาการเชื่อมโยงการจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษกับความต้องการขององค์กรเอกชนและผู้ประกอบการในชุมชนเข้าด้วยกัน ทั้งนี้เพราะในรายวิชานี้มุ่งเน้นการนำเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษ มีจุดประสงค์รายวิชาและเนื้อหารายวิชาที่สามารถปรับให้เข้ากับกิจกรรมการรับใช้สังคมได้ โดยหวังว่าในการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมนี้ นักศึกษาจะได้ฝึกกระบวนการคิด การทำโครงการ และการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม มีการสัมภาษณ์ถึงปัญหาและความต้องการ ขององค์กรเอกชนและผู้ประกอบการในชุมชน มีการวิเคราะห์ศักยภาพของตนในการให้บริการวิชาการแก่สังคม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงที่เน้นความต้องการขององค์กรเอกชนและผู้ประกอบการในชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งการเรียนรู้ในรูปแบบการรับใช้สังคมนั้นจะสามารถตอบโจทย์ ในเรื่องของภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยในการให้บริการแก่สังคมได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมในการบริการวิชาการแก่สังคมในรายวิชา EIL 2210 เทคนิคการนำเสนอผลงาน

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของงานวิจัยนี้ประกอบด้วย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา ชั้นปีที่ 3 โปรแกรมภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายและผู้รับบริการจากชุมชน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษศึกษา ชั้นปีที่ 3 โปรแกรมภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่เรียนในรายวิชา EIL 2210 เทคนิคการนำเสนอผลงาน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 21 คน โดยการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจงและผู้รับบริการจากชุมชนจำนวน 3 คนที่นักศึกษาได้ไปทำโครงการรับใช้สังคม

ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรอิสระได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการบริการวิชาการแก่สังคม

ขอบเขตด้านระยะเวลาและเนื้อหาวิชา

การทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้นี้จะใช้ ในรายวิชา EIL 2210 เทคนิคการนำเสนอผลงาน จำนวน 3 หน่วยกิต ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 เป็นเวลา 15 สัปดาห์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการดังนี้ ศึกษาเอกสาร รวบรวมข้อมูลจากตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการนำเสนอตามลำดับดังนี้ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) แผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา EIL 2210 เทคนิคการนำเสนอผลงาน จำนวน 3 หน่วยกิต ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

2) แบบสัมภาษณ์นักศึกษาเพื่อ สะท้อนความคิดเห็น ตลอดจนปัญหาอุปสรรคและประโยชน์ที่ได้รับหลังการบริการวิชาการแก่สังคม

3) แบบสอบถามนักศึกษาเพื่อสอบถามความคิดเห็นมีต่อการเรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

4) แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของนักศึกษา

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างเครื่องมือที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ

3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นทั้งหมด นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบเพื่อพิจารณาเนื้อหาและความสอดคล้องกับงานวิจัย โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-0.8 ในทุกเครื่องมือ ส่วนแผนการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับเท่ากับ 4.79

4. นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง เหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ และเนื้อหา

5. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ในส่วนของแบบสอบถาม นำผลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการหาค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.80

6. นำเครื่องมือที่ปรับแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมในลักษณะการทำโครงการเพื่อรับใช้สังคม มีกระบวนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมที่แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการดำเนินโครงการการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ประกอบด้วย

1.1 การสร้างความตระหนักในการบริการวิชาการแก่สังคม สร้างแรงจูงใจในการรับใช้สังคม

1.2 การสร้างความเข้าใจให้กับนักศึกษาสำรวจความต้องการที่แท้จริงของหน่วยงานและผู้ประกอบการโดยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์องค์กรเอกชนและผู้ประกอบการในชุมชน มีการวางแผนงานร่วมกันกับหน่วยงานและผู้ประกอบการ จัดเตรียมโครงการ โดยการสืบค้นการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 ระหว่างการดำเนินโครงการ การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ประกอบด้วย

2.1 การดำเนินโครงการในชุมชน

โดยอาจารย์คอยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อนำแผนการที่วางไว้ไปปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริง

ระยะที่ 3 หลังการดำเนินโครงการการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

3.1 การประเมินผลการเรียนรู้โดยการสรุปและนำเสนอการสะท้อนคิดและประเมินความสำเร็จของโครงการ สรุปบทเรียนที่ดีและแนวทางแก้ไขปัญหาที่พบ

ทั้งนี้ได้ดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนในรายวิชา EIL 2210 เทคนิคการนำเสนอผลงาน มีการนำเสนอโครงร่างโครงการและผลจากการทำโครงการเป็นภาษาอังกฤษ

2. สัมภาษณ์นักศึกษาเป็นกลุ่มย่อยเพื่อสอบถามความคิดเห็น ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการเรียนด้วยการรับใช้สังคมหลังจากการบริการวิชาการแก่สังคม

3. ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม

4. สัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของนักศึกษา

5. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อจัดทำสรุปต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมในการบริการวิชาการแก่สังคมในรายวิชา EIL 2210 เทคนิคการนำเสนอผลงาน พบว่า หลังจากที่ได้มอบหมายให้นักศึกษาไปสัมภาษณ์ถึงประวัติและความต้องการขององค์กรเอกชนและผู้ประกอบการในชุมชน ในเขตบริเวณอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย นักศึกษาจำนวน 21 คน ได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ในการทำโครงการรับใช้สังคม ดังนี้ กลุ่ม 1 ต้องการทำเมนูและคำอธิบายอาหารเป็นภาษา ต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ จีนและญี่ปุ่นให้กับผู้ประกอบการด้านอาหารที่ไนท์พลาซ่า จังหวัดเชียงราย ส่วนกลุ่ม 2 และ 3 ต้องการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสในองค์กรเอกชน 2 แห่ง ในรูปแบบของการระดมทุนเพื่อจัดกิจกรรมสอนภาษาอังกฤษ ซื้อของใช้ที่ขาดแคลนและเลี้ยงอาหารกลางวันให้กับเด็กในองค์กร

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคและวิธีการแก้ไข สรุปได้ดังนี้ ในกลุ่มที่บริการวิชาการแก่ผู้ประกอบการในชุมชน ซึ่งจะจัดทำเมนูเป็นภาษาต่างประเทศให้นั้น พบอุปสรรคในการทำเมนูในการออกแบบเมนูให้สวยงาม ซึ่งนักศึกษากลุ่มนี้แก้ปัญหา โดยการค้นหาตัวอย่างเมนูจากอินเทอร์เน็ต นอกจากนั้น ยังมีปัญหาในด้านภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่นเนื่องจาก นักศึกษาเรียนในสาขาภาษาอังกฤษศึกษา จึงแก้ปัญหาโดยการขอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาทั้ง 3 ภาษา ช่วยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาก่อนการพิมพ์เมนู ส่วนกลุ่มที่ 2 และ 3 พบปัญหาในการนัดหมายเพื่อทำงานกลุ่ม เนื่องจากบางคนต้องทำงานพิเศษระหว่างเรียน จึงแก้ไขปัญหาโดยแบ่งงานกันทำให้ชัดเจน และกลุ่ม 3 ยังพบปัญหาในการควบคุมการจัดกิจกรรมกับเด็กๆ ในองค์กร ซึ่งมีอายุคละกันและมีจำนวนมาก ทำให้คุมได้ยาก นอกจากนั้น ในการสำรวจความต้องการของหน่วยงานและผู้ประกอบการในชุมชน นักศึกษาบางคนพบอุปสรรคในเรื่องของการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานเอกชน เพื่อขอข้อมูลในเรื่องของประวัติขององค์กร ลักษณะการทำงาน และความต้องการขององค์กร เนื่องจากบางหน่วยงานปฏิเสธที่จะให้ข้อมูล นักศึกษาจึงต้องหาองค์กรใหม่และอุปสรรคด้านเวลาเนื่องจากระยะเวลาในการทำโครงการค่อนข้างสั้น และใกล้กับช่วงสอบปลายภาคทำให้ไม่สามารถระดมทุนในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กด้อยโอกาสได้มากเท่าที่ควร

ส่วนประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนในรายวิชานี้ นอกจากการได้เรียนรู้การใช้ศัพท์ สำนวนที่ถูกต้องเหมาะสมและขั้นตอนในการนำเสนอในห้องเรียนแล้ว ในการทำโครงการรับใช้สังคมนอกห้องเรียน นักศึกษายังได้รับประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าเมนูเป็นภาษาอังกฤษได้ประสบการณ์ในการติดต่อประสานงานกับผู้ประกอบการ การเรียนรู้การทำงานนอกห้องเรียนในสังคม ฝึกการให้มากกว่าการรับอย่างเดียวมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ฝึกการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง ฝึกการทำงานเป็นทีม การจัดการโครงการให้ประสบความสำเร็จ

เมื่อสอบถามถึงความรู้สึกหลังจากที่ได้ทำโครงการรับใช้สังคม นักศึกษาได้สะท้อนความคิดว่า นักศึกษารู้สึกดีใจที่ได้ให้ความรักและความรู้ภาษาอังกฤษให้กับเด็กๆ การทำโครงการให้กับเด็กด้อยโอกาสทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและโชคดีกว่าคนอื่นๆ ในสังคม เกิดความภาคภูมิใจที่สามารถทำงานสำเร็จและมีความสุขที่ได้ช่วยทำประโยชน์ให้กับชุมชน เกิดความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยประชาสัมพันธ์อาหารไทย ทำให้ผู้ประกอบการขายอาหารได้เพิ่มขึ้น มีลูกค้าชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการทำโครงการเพื่อสังคมและเพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสอีกในอนาคต นักศึกษาได้ให้คำแนะนำในการทำโครงการในลักษณะนี้ว่า การทำโครงการ ควรมีการวางแผนโครงการให้เป็นขั้นตอน ต้องเข้าใจในการทำโครงการมีแบ่งหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจนและควรทำงานเป็นทีม

จากการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของนักศึกษาพบว่ามีความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการบริการวิชาการแก่สังคมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ประกอบการในชุมชนรู้สึกดีใจที่นักศึกษามาช่วยทำเมนู หลายภาษาให้ฟรี เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าให้ลูกค้าต่างชาติ ส่วนตัวแทนขององค์กรเอกชน ยินดีที่นักศึกษามามอบของกินของใช้ จัดกิจกรรมสอนภาษาอังกฤษและเลี้ยงอาหารกลางวันให้กับเด็กในองค์กรที่ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่ด้อยโอกาสในสังคม

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นมีต่อการเรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.50) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้าพเจ้าพอใจที่ได้มีโอกาสทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นและชุมชน ($\overline{X}$ = 4.81) รองลงมา คือ ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ฝึกฝนทักษะการนำเสนอและการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ($\overline{X}$ = 4.71) และข้าพเจ้ามีความภูมิใจในตนเองมากขึ้นหลังจากการทำกิจกรรมการรับใช้สังคมและข้าพเจ้าพอใจที่ได้ฝึกฝนทักษะอื่นๆ ระหว่างที่ทำโครงการรับใช้สังคม เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ($\overline{X}$ =4.57) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้าพเจ้าชอบการทำกิจกรรมในรูปแบบการรับใช้สังคม ($\overline{X}$ = 4.19)

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมในแบบสอบถาม พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่อยากทำกิจกรรมเพื่อรับใช้สังคมลักษณะนี้อีก เพื่อที่จะได้ฝึกฝนความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม โดยอยากมีเวลาในการเตรียมกิจกรรมมากกว่านี้ บางคนเสนอให้เพิ่มกิจกรรมนอกจากการทำโครงการ เช่น การเป็นอาสาสมัคร เป็นต้น

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเพื่อการบูรณาการการบริการแก่สังคมกับการเรียนการสอนในรายวิชา EIL 2210 เทคนิคการนำเสนอผลงาน จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่พอใจที่ได้มีโอกาสทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นและพอใจที่ได้ฝึกฝนทักษะการนำเสนอและการสื่อสารได้อย่างถูกต้องมีความภูมิใจในตนเองมากขึ้นหลังจากการทำกิจกรรมการรับใช้สังคมและพอใจที่ได้ฝึกฝนทักษะอื่นๆ ระหว่างที่ทำโครงการรับใช้สังคม เช่น ทักษะการแก้ปัญหาแม้ว่าจะมีอุปสรรคในการทำงานบ้าง แต่นักศึกษาก็สามารถแก้ไขปัญหาได้ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาได้รับประโยชน์หลายประการทั้งในด้านวิชาการและทักษะอื่นๆ จากการทำโครงการรับใช้สังคมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lawler (2008) ที่พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นผู้ใหญ่ที่ได้เรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมได้รับความรู้ในเชิงวิชาการมากขึ้น มีการพัฒนาตนเองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นผลจากการมีส่วนร่วมในการทำงานในชุมชน รวมทั้งงานวิจัยของพัชรินทร์ เสตะจันทร์ (2550) ที่พบว่านักศึกษามีการปรับตัวเข้ากับสังคมในมหาวิทยาลัยดีขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคม ผลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่สะท้อนถึงทักษะที่ได้รับ

นอกเหนือจากวิชาการ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม การติดต่อประสานงานยังตรงกับแนวคิดของ Berman (1999 : 18) ที่ระบุว่าการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะชีวิต เช่นการตระหนักถึงความสำคัญของการตรงต่อเวลา การประสานงานกับผู้อื่น เป็นต้น และ Davidson *et al.* (2010 : 443) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำกิจกรรมการรับใช้สังคมว่าช่วยเสริมสร้างในส่วนของความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน

จากการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการบริการวิชาการแก่สังคมของนักศึกษาพบว่า มีความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการบริการวิชาการแก่สังคมอยู่ในระดับมากที่สุด องค์กรเอกชน 2 แห่ง ได้แก่ มูลนิธิบ้านนิมิตใหม่ และอากาเป้ ซึ่งเป็นมูลนิธิที่ดูแลเด็กกำพร้าในจังหวัดเชียงราย รู้สึกดีใจที่นักศึกษามาจัดกิจกรรมสอนภาษาอังกฤษให้น้องและเลี้ยงอาหารกลางวัน โดยอยากให้มีการจัดกิจกรรมอย่างนี้อีกส่วนอีก 1 แห่งเป็นธุรกิจท้องถิ่น ได้แก่ ร้านบัวลอยป้าอ้วน ซึ่งตั้งอยู่ในย่านไนท์พลาซ่า จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีชาวต่างชาติจำนวนมากรู้สึกดีใจที่นักศึกษามาช่วยทำแผ่นป้ายและเมนู หลายภาษาเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าของตนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และหวังว่าจะได้ช่วยให้มีลูกค้าต่างชาติเพิ่มขึ้นซึ่งตรงกับงานวิจัยของสิตา ทายะติ (2556) ที่พบว่าผู้ประกอบการที่ได้รับชิ้นงานจากผู้เรียนที่เรียนผ่านการทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นการบริการวิชาการแก่สังคมเป็นให้บริการในแบบให้เปล่า โดยเน้นการให้บริการฟรี ในหลายด้าน ทั้งการจัดกิจกรรมให้ความรู้ภาษาอังกฤษและมอบของใช้ที่จำเป็นให้กับองค์กรเอกชน และด้านการช่วยในการประชาสัมพันธ์สินค้าของผู้ประกอบการ ในชุมชนโดยการใช้ภาษาต่างประเทศที่ถูกต้องและนำเสนอในรูปแบบที่สวยงามและน่าดึงดูดใจสำหรับลูกค้าและผู้ใช้บริการ ซึ่งผู้ประกอบการในชุมชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ดังนั้น จะเห็นว่าในการบูรณาการการบริการวิชาการแก่สังคมโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมกับการเรียนการสอนในรายวิชา EIL 2210 เทคนิคการนำเสนอผลงานของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์สามารถก่อให้เกิดประโยชน์กับทั้งตัวผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการและทักษะนอกห้องเรียนอื่นๆ เช่น ทักษะสังคม ทักษะชีวิต รวมทั้งตัวผู้ประกอบการในชุมชนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการให้การบริการวิชาการแก่สังคมในทุกรายวิชาที่สามารถบูรณาการได้
2. ควรศึกษาวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการในการให้การบริการวิชาการแก่สังคมที่จะสามารถปรับให้เป็นการทำกิจกรรมที่จะสามารถทำให้สอดรับกับกิจกรรมการเรียนการสอนได้

เอกสารอ้างอิง

จุรี ทัพวงค์. (2552). **การประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา.** วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา : ชลบุรี.

ทิศนา แขมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรินทร์ เสตะจันทร์. (2550). **ผลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคม ที่มีต่อการปรับตัวเข้ากับสังคมในมหาวิทยาลัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร.** ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.

วิจารณ์ พานิช. (2552). **บรรยายพิเศษเรื่อง ทิศทางการอุดมศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21: การยกระดับการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ.** ค้นเมื่อ มกราคม 21 , 2553, จาก http://www.km.thaicyberu.go.th/QA2552/ data_020752_11.pdf.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). (2555). **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ระดับอุดมศึกษา ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ออฟเซ็ท พลัส.

สิตา ทายะติ. (2556). **การบูรณาการเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเพื่อการสื่อสารภาษาอังกฤษ ในชุมชนรอบมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นจังหวัดเชียงใหม่.** FEU Academic Review, 7(1), หน้า 132-139.

Berman, S. (1999). **Service learning for the multiple intelligences classroom.** Illinois: Skylight Training and Publishing Inc.

Davidson, W.S., *et al.* (2010). Students experiences of the adolescent diversion project: A community-based exemplar in pedagogy of service learning in American. **Journal of Community Psychology, 46,** 472-481.

Lawler, K.B. **Service-learning and the Development of Professional Nursing Values in Adult Undergraduate Students.** (Doctor of Education Dissertation). Pennsylvania : Widener University, 2008.

Prentice, M. (2007). **Service learning and civic engagement.** [online]. Available Springer Science and Business Media, LLC 2007. (2010, July 7).

Center for Teaching, University of Vanderbilt. **What is service or community engagement ?.** acquired 10 February 2016, from https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/teaching-through-community-engagement.

การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรีโดยใช้รูปแบบซิป

EVALUATION OF SELF SUFFICIENOY ECONOMY PHLOROPHY MOBILIGATION PROJEET IN EDUCATIONAL INSTLUTIONS UNDER KANCHANABURI MUNIEIPALITY USING CIPP MODEL

พิชญ์วัชร บุญเรืองรอด
นักศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี,
Pitchawat Boonrangrod
Program in Educational Research and Evaluation Master of Education Kanchanaburi Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิป (CIPP Model) และเพื่อหาแบบปฏิบัติที่ดี (best practice) ของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 853 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา
ผลการวิจัยพบว่า

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

1. ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ บุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีจำนวนเพียงพอ โดยกิจกรรมของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ด้านกระบวนการ พบว่า มีการวางแผนดำเนินการที่ชัดเจน บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานครบทุกกิจกรรม มีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานของโครงการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4. ด้านผลผลิต ประกอบด้วยการประเมิน 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านผลการดำเนินงาน พบว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการชื่นชมความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

4.2 ด้านผลกระทบ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เนื่องจากบุคลากรในแต่ละฝ่ายได้รับผลประโยชน์จากโครงการสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตอนที่ 2 การปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

โรงเรียนที่ดีหรือเป็นเลิศ ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล ๓ (บ้านบ่อ)

1. ด้านบริบท พบว่า บุคลากรของโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรม

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า จุดเด่นของโรงเรียนมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ

3. ด้านกระบวนการ พบว่า โครงการจะดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4. ด้านผลผลิต แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านผลการดำเนินงาน พบว่า นักเรียนให้ความสำคัญ เต็มใจเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมของโครงการเพิ่มมากขึ้น

4.2 ด้านผลกระทบ พบว่า ชุมชนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการดำเนินการกิจกรรตามโครงการ

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ
โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี
รูปแบบซิป

ABSTRACT

This research aimed to evaluate the mobilization project of the Sufficiency Economy Philosophy in schools by applying the CIPP model and to find a good the project among 853 subjects. The research instruments were questionnaires and interviews. The statistics used in the analysis were mean, standard deviation. and content analysis The research results revealed that:

Part 1: An evaluation of the project

1. On the context, it was found that the objectives corresponded to the policy of the office of Basic Education Commission and schools, in accordance with the state of school problems, with the mean at a high level.

2. On the input, it indicated that the enough personnel in charge of the project were appointed by schools. They were knowledgeable and understanding. , with the mean at a high level.

3. On the process, it revealed that schools followed the set operation plan.The plan implementation was clear and related to personnel participated in setting the plan for all activities based on the scheduled time. The mean was at a high level.

4. On the product, it was found that there was an evaluation of 2 aspects as follows:

4.1 On the output, it was found that the activities encouraged knowledge and the developed the students, with the mean at a high level.

4.2 On the impact, it indicated that it was obviously different . Personnel in each faction wade use of the sufficiency economic principle,to lead then life their life.

Part 2: The best practice of the project

It was discovered that Teassban 3 School was the school with best practice of this project.

1. On the context, it revealed that school personnel and related people recognized the importance of the project and were determined to accomplish the project.

2. On the input, the school had its prominent point to give cherished possession for personnel in school for the successful output.

3. On the process, it indicated that all activities were carried out according to the plan systematically , supervision, follow-up, and evaluation .

4. On the product divided into 2 aspects as follows :

4.1 On the output, it showed that students gave more importance and contention and attended the activities of the project more.

4.2 On the impact, it pointed out that the communities accepted and recognized the importance of carrying out all activities in the project

Keywords : EVALUATION VIRTUE
PHILOROPHY OF THE SUFFICIENCY ECONOMY
MUNICIPALITY KANCHANABURI
CIPP MODEL

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 79 บัญญัติว่า รัฐต้องสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และมาตรา 80 บัญญัติว่า รัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริม และสนับสนุน ให้ความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึกค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป., หน้า 3) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 1 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ม.ป.ป., หน้า 3) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้น ในทุกระดับอันจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป., หน้า 4) เนื่องมาจากปัญหาความเสื่อมถอยทางคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม วิถีประชาธิปไตยความแตกแยก การขาดความสามัคคีขาดความสมานฉันท์ สังคมเต็มไปด้วยผู้คนเก่งแต่ไร้คุณธรรม มีการทุจริต คอร์รัปชั่น บ้านเมืองเกิดวิกฤตแทบล่มสลาย สังคมทุกวงการเต็มไปด้วยผู้คนที่แก่งแย่ง แข่งขัน เพื่อความสุขความสำเร็จของตนขาดความสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและเมตตาต่อกัน ทิ้งผู้คนรอบข้างและเพิ่มขีด การบริโภคจนกระทั่งได้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างไม่ตระหนัก ในขณะที่คุณภาพชีวิตของผู้คนกลับอยู่ในสภาพที่ไม่มั่นคงอ่อนไหวและเปราะบางเพราะไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งร่างกายและจิตใจ รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายคุณธรรมนำความรู้และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่ระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นคนรุ่นใหม่ที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรมและดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความพอเพียงต่อไป

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้อาจจะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐนักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และให้มีความรู้ที่เหมาะสม

ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ซึ่งนโยบายคุณธรรมนำความรู้และการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติเป็นเรื่องเดียวกันที่ไม่สามารถจะคิดแยกส่วนจากกันได้ การรู้จักพอเพียงเกิดขึ้นเพราะเข้าใจหลักของธรรมชาติ ยอมรับกฎของธรรมชาติ กฎแห่งไตรลักษณ์ สามารถละวางความเห็นแก่ตัวของตนเพราะรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ อยู่ภายใต้กฎของธรรมชาติ องค์ประกอบทุกภาคส่วนของธรรมชาติมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งเสียสมดุลย่อมจะทำให้ส่วนอื่นๆ หรือเกือบทุกส่วนเสียสมดุลตามไปด้วยปัญหาที่ไม่ว่าใครจะสร้างขึ้นย่อมมีผลกระทบต่อทุกคนและจะย้อนกลับมามีผลร้ายต่อผู้สร้างเอง จึงควรแสดงออกต่อเพื่อนมนุษย์ต่อโลกที่เหมาะสม ไม่เบียดเบียนล่วงล้ำหรือสร้างความทุกข์ความไม่สมดุลให้เกิดขึ้นกับสิ่งใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนมนุษย์ สัตว์ พืช ดิน น้ำ ความพอเพียงเป็นคุณธรรม ที่น่ายกย่องก่อให้เกิดประโยชน์สุขทั้งส่วนตนและส่วนรวม (เศรษฐกิจพอเพียงกับ การพัฒนาคนและหนทางข้างหน้า, ม.ป.ป., หน้า 5-6)

การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาตามรูปแบบของซิป เป็นการประเมินเพื่อให้เกิดความครอบคลุมในทุกๆ ด้าน โดยกำหนดกรอบการประเมินตามรูปแบบการประเมิน CIPP Model ทั้ง 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านบริบท (Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และด้านผลผลิต(Product Evaluation) นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน คือการตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) จากข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการประเมินแบบ CIPP Model ทั้ง 4 ประการและประเภทของการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ การประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากซึ่งจุดมุ่งหมายของการประเมินผลโครงการ คือ เพื่อสนับสนุนหรือยกเลิก เพื่อทราบถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานตามโครงการเพื่อปรับปรุงงาน เพื่อศึกษาทางเลือกเพื่อขยายผล และรูปแบบการประเมิน CIPP Model ได้รับการยอมรับว่าเป็นรูปแบบการประเมินที่สามารถประเมินได้ครอบคลุมมากที่สุด ซึ่งผู้ประเมินได้นำมาใช้ในการประเมินโครงการในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่มีคุณภาพเหมาะสมอย่างแท้จริง นอกจากนี้การประเมินตามรูปแบบ CIPP Model จะสามารถสะท้อนผลการประเมินครบทุกด้าน ถือเป็นการพัฒนาองค์รวมให้ทุกคนเกิดความตระหนักใฝ่รู้และกระตือรือร้นพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนแหล่งบ่มเพาะความรู้และคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชน มีหลักเกณฑ์เป็นระบบที่น่าเชื่อถือได้ มีการวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์และมีความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิป (CIPP Model)

2. เพื่อหาแบบปฏิบัติที่ดี (Best practice) ของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยเชิงประเมินครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (evaluation research) โดยประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิป (CIPP Model) มีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

เนื้อหา

การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิป (CIPP Model) การประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

1.1 การประเมินด้านบริบท (context evaluation) ได้แก่ นโยบายของโรงเรียน วัตถุประสงค์ของโครงการ ความต้องการ ความจำเป็นและความคาดหวังต่อโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษา

1.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (input evaluation) ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และรูปแบบของกิจกรรมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาเป็นเลิศสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พอเพียงในสถานศึกษา การนิเทศ ติดตามผลการประเมิน และปรับปรุงแก้ไข

1.3 การประเมินด้านกระบวนการ (process evaluation) ได้แก่ การวางแผนการดำเนินงานตามกิจกรรมของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจ

1.4 การประเมินด้านผลการดำเนินโครงการ (product evaluation) ประกอบด้วย การประเมิน 2 ด้าน ดังนี้

1.4.1 การประเมินผลการดำเนินโครงการ (output evaluation) ได้แก่ ผลผลิตของโครงการสถานศึกษาสามารถดำเนินการตามรูปแบบและกิจกรรมตามโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยเน้นคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.2 การประเมินผลกระทบ (impact evaluation) ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นหลังดำเนินการตามโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาต่อนักเรียน โรงเรียน และสังคม

ตอนที่ 2 การหาแนวทางการปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศ (best pactice) ของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

โรงเรียนเน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเกษตร ฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติ และส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไป กับทำโครงการด้านการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โครงการเลี้ยงปลา โครงการเลี้ยงไก่ไข่ โครงการเพาะเห็ดนางฟ้าภูฐาน โครงการตัดผม โครงการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และอื่นๆ โดยให้นักเรียนมีการปฏิบัติจริงและยังเป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้ดูงานของหน่วยงานโรงเรียน ชุมชน และเผยแพร่ข้อมูลโครงการให้กับบุคคลภายนอก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิป (CIPP Model) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การวิเคราะห์ประเด็นการประเมิน ตัวบ่งชี้ และแหล่งข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 50 คน ครูผู้สอน จำนวน 164 คน นักเรียน จำนวน 3184 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3184 คน สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejece & Morgan) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 44 คน ครูผู้สอน จำนวน 113 คน นักเรียน จำนวน 341 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 341 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 853 คน

กลุ่มตัวอย่างในการหาแนวทางการปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศ (best pactice) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การสุ่มซึ่งจัดประเภทไว้ 5 ประเภทด้วยกันเพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนที่มีผลคะแนนการประเมินโครงการในตอนที่ 1 สูงที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

การสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบวัดความรู้สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่อง ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2. กำหนดกรอบและแนวคิดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม

4. นำเครื่องมือที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบและแก้ไขด้านเนื้อหาให้เกิดความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (construct validity) ความเหมาะสมด้านภาษาและความชัดเจนของคำถาม และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

5. นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงในขั้นที่ 4 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha–Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach)

6. นำเครื่องมือที่ได้จากขั้นที่ 5 มาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง จากนั้นจึงจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

7. นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตอนที่ 2 การหาแนวทางการปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาแนวทางการปฏิบัติที่ดีหรือเป็นเลิศ ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากที่สุด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษา 3 ลักษณะประกอบกัน คือ วิธีการการสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสารข้อมูล ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เขียนแบบข้อคำถามการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามและประเด็นการสนทนาหลัก 4 ประเด็น ได้แก่ สถานภาพโดยทั่วไป ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามโครงการ กระบวนการและวิธีการดำเนินงานตามโครงการ และผลที่เกิดขึ้นโดยตรงและผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังดำเนินการตามโครงการ

2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ไปยังโรงเรียนที่มีผลคะแนนการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สูงที่สุดเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของโรงเรียน

3. ติดต่อผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสัมภาษณ์ และนัดหมาย

4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารการดำเนินงานของโรงเรียนตามกิจกรรมของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

5. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแต่ละข้อคำถาม ข้อมูลที่ได้จากการสนทนารวมทั้งที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี โดยใช้หาค่า ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลสรุปการวิจัย

ตอนที่ 1 การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ด้วยแบบจำลองซิป (CIPP Model) ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านดังรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมของการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองกาญจนบุรี

ที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	การประเมินด้านบริบท	3.76	0.73	มาก
2	การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า	3.71	0.75	มาก
3	การประเมินด้านกระบวนการ	3.65	0.76	มาก
4	การประเมินด้านผลผลิต	3.69	0.80	มาก
รวมเฉลี่ย		**3.70**	**0.76**	**มาก**

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมของการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พิจารณาเป็นรายด้าน

1. ด้านสภาพแวดล้อมและบริบทของโครงการ (context) พบว่า ของผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความเห็นว่า โครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและของโรงเรียน โครงการสอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียนในปัจจุบัน และวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน ผู้บริหาร บุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (input) พบว่า ของผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูประจำกลุ่มสาระ การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีความเห็นว่า โรงเรียนมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการ เป็นบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีจำนวนเพียงพอ โดยกิจกรรมของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนล้วนแล้วแต่น้อมนำพระราชดำริ และเห็นผลซึ่งการปฏิบัติจากทั้งทางทฤษฎี และทั้ง ทางปฏิบัติของประโยชน์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเหมาะสมกับสังคมประเทศในยุคปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง

3. ด้านกระบวนการ (Process) พบว่า ของผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการวางแผนดำเนินที่ชัดเจน บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานครบทุกกิจกรรม มีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานของโครงการ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านผลผลิต ประกอบด้วยการประเมิน 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านผลการดำเนินงาน

พบว่า ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีการชื่นชมความสำเร็จ และภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วม มีความสามัคคีในหมู่คณะ

4.2 ด้านผลกระทบ

ผลการประเมินผลกระทบของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนเนื่องจากบุคลากรในแต่ละฝ่ายได้รับผลประโยชน์จากโครงการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกัน และการนำไปใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 2 การหาแบบปฏิบัติที่ดีของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

ผลการศึกษารวบรวมข้อมูลรูปแบบการดำเนินกิจกรรมตามโครงการได้ประสบความสำเร็จของโรงเรียนเทศบาล ๓ เพื่อเป็นแบบปฏิบัติที่ดี (best pactice) ของโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองกาญจนบุรี

1. ด้านบริบท พบว่า โรงเรียน บุคลากรของโรงเรียน และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมตามโครงการมีความตระหนักในความสำคัญของโครงการและมีความตั้งใจในการปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วง

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

3. ด้านกระบวนการ พบว่า การปฏิบัติกิจกรรมตามโครงการจะดำเนินการตามแผนที่วางไว้ มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม

4. ด้านผลผลิต แบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านผลการดำเนินงาน พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาโดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น

4.2 ด้านผลกระทบ พบว่า หลังดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ชุมชนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการดำเนินการกิจกรรตามโครงการ ให้การยอมรับและมีความเชื่อมั่นในตัวบุตรหลานและสถานศึกษาแห่งนี้ ทำให้จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์กับหน่วยงานทางการศึกษา และเทศบาลเมืองกาญจนบุรีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาอื่น ๆ สามารถนำผลการวิจัย และรูปแบบการประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ที่ได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ นำไปประยุกต์ใช้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา

1.2 โรงเรียนควรสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรการศึกษา หรือในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้จริงของนักเรียนและบุคลากรและประชาชนในพื้นที่ชุมชนในพื้นที่ชุมชนโรงเรียนนอกเหนือจากสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.3 ผู้บริหารและครู รวมถึงบุคลากรควรมีความสม่ำเสมอในการจัดทำโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาเพื่อเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องและเห็นผลเป็นรูปธรรม

1.4 นอกจากผู้ปกครองและนักเรียน ควรขยายไปสู่ครอบครัวให้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยเริ่มจากตัวผู้ปกครองเอง เพื่อเป็นต้นแบบ และสร้างรากฐานทางความคิดให้กับลูกหลาน

เอกสารอ้างอิง

เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2542). **การประเมินโครงการแนวคิดและการปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนะ บัวสนธ์. (2546). **การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน.** กรุงเทพมหานคร : คอมแพคท์พริ้นท์.

สมพร เทพสิทธา. (2548). **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร.

สุขุม มูลเมือง. (2550). **เทคนิคการประเมินโครงการ.** กรุงเทพมหานคร : กองแผนงานสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

อุดมพร อมรธรรม. (2537). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพระเจ้าอยู่หัว.** กรุงเทพมหานคร : แสงดาว.

อุปลักษณ์และหน้าที่ของอุปลักษณ์ในหนังสือชุดคำพ่อสอน
METAPHORS AND FUNCTIONS IN "KAM PHO SORN" BOOK SERIES

จันทิมา สว่างลาภ
อาจารย์ประจำ สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Janthima Sawanglap
Lecturer in Faculty of Humanities and Social Sciences Kanchanaburi Rajabhat University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อุปลักษณ์และหน้าที่ของอุปลักษณ์ที่ปรากฏในหนังสือชุดคำพ่อสอนโดยใช้ทฤษฎีของ เลคอฟ และจอนห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1996) ผลการวิจัย พบว่า ในหนังสือชุดคำพ่อสอนมีอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 181 องค์ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1. อุปลักษณ์ที่ปรากฏคำเชื่อม และ 2. อุปลักษณ์ที่ไม่ปรากฏคำเชื่อม และเมื่อพิจารณาหน้าที่อุปลักษณ์ตามแนวคิดของ ชาร์เตอร์ริส-แบล็ค (Charteris-Black,2005) พบหน้าที่อุปลักษณ์แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ 1. การทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิด 2. การทำหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ 3. การทำหน้าที่ด้านเรียบเรียงความ

คำสำคัญ : อุปลักษณ์ หน้าที่อุปลักษณ์

ABSTRACT

This research aims to analyze metaphorical expressions in "Kam Pho Sorn" book series and to analyze functions relationship between source domain and target domain in metaphorical expressions found in the books. The finding shows that "Kam Pho Sorn" book series contain 181 metaphorical expressions, accordind to Charteris-Black's (2005). In term of functions, the findings indicate that metaphorical expressions in the book series have 3 functions that are (1) ideational function including explanation and re-conceptualizations, (2) interpersonal function and (3) textual function.

Keywords : METAPHOR, FUNCTION of METAPHOR

บทนำ

ประชาชนชาวไทยโชคดีที่มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระภูมินทร์แห่งสยามประเทศ ผู้ทรงบริบาลปวงชนชาวไทยดุจร่มโพธิ์ทองคุ้มภัยให้ผองไทยเป็นสุขตลอดมา ทรงเป็นยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์เพราะทรงรักและดูประชาชนของพระองค์ยิ่งกว่า "บิดาดูแลบุตร" ทั้งโครงการในพระราชดำริที่สร้างขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ และจากคำสอนผ่านพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยในโอกาสต่างๆ ล้วนแล้วแต่เป็นคำสอนที่มีคุณค่ายิ่ง และทุกคำสอนแต่ละองค์ที่ถ่ายทอดนั้น ยังเป็นคำสอนที่เข้าใจง่าย มีการใช้คำเปรียบเทียบที่ทำให้เห็นภาพกระจ่างชัดเจน หนึ่งในกลวิธีที่ทำให้คำสอนเข้าใจได้โดยง่ายนั่นก็คือ "การใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์"

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์สอดแทรกอยู่ในพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส ตัวอย่าง คำว่า "เศรษฐกิจพอเพียง" คำว่า "เศรษฐกิจ" นำไปเปรียบกับคนที่ทำกริยาคือ "พอเพียง" เมื่อคนในชาติเข้าใจว่าการจะบริหารพัฒนาเศรษฐกิจจะต้องพัฒนาเป็นลำดับขั้น คือ การทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีเป็นพื้นฐานก่อนที่จะพัฒนาด้านอื่นๆ ต่อไป ประเทศชาติก็จะเจริญก้าวหน้าได้และพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

การใช้อุปลักษณ์ (Metaphor) จึงไม่ใช่การกล่าวเพื่อพูดเปรียบเทียบ เปรียบเปรย เหมือนในการแต่งคำประพันธ์ เช่น เธอสวยเหมือนนางฟ้า หรือ การใช้แบบบุคลาธิษฐาน เช่น ดาวหัวเราะและยิ้มพร่างพราย แต่เป็นการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันทั่วๆ ไปที่ผู้ใช้ภาษาพยายามจะอธิบายให้ผู้รับสารเข้าใจโดยเปรียบเทียบให้เห็นภาพชัดเจนตามแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 2003: 5) ได้จำแนกอุปลักษณ์เป็น 2 ระดับ คือ ถ้อยคำอุปลักษณ์ (metaphorical expressions) หมายถึง ถ้อยคำที่เป็นการเปรียบเทียบซึ่งผู้ใช้ภาษาใช้สื่อสารกันทั่วไปในชีวิตประจำวัน และมโนอุปลักษณ์ (conceptual metaphor) หมายถึง อุปลักษณ์ในระดับมโนทัศน์ ที่สะท้อนความคิด ลักษณะของความเปรียบที่อยู่ในระบบการรับรู้จากประสบการณ์ของผู้ใช้ภาษา ความหมายข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่า มโนอุปลักษณ์มิใช่เพียงถ้อยคำที่ใช้สื่อสารแต่ยังสะท้อนความคิดต่อสิ่งต่างๆ ที่เรานำมาเปรียบเทียบได้ จากประสบการณ์ที่เราเคยพบเห็นและเรียนรู้ตามวัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อมของเราที่เป็นสมาชิกอยู่ด้วย

จากงานวิจัยของณัฐพร พานโพธิ์ทอง (2542) ศึกษาหน้าที่อุปลักษณ์ในบทสนทนาจากมุมมองของ ผู้พูดภาษาไทย เช่น “ผมเป็นเส้นมาม่า” “เขาทำตัวเป็นป่า” “ขาตะเกียบ”ทำให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาไทยใช้อุปลักษณ์เพื่อทำให้ผู้ฟังเห็นภาพได้ตามที่ตนต้องการโดยไม่ต้องบรรยาย วิลาวัณย์ วิษณุเวคิน (2550) ศึกษาอุปลักษณ์ในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของอุปลักษณ์ที่ปรากฏในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย ผลการวิเคราะห์ทำให้เห็นว่า หนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ใช้อุปลักษณ์เพื่อช่วยให้นักเรียนเห็นภาพสิ่งที่เป็นนามธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น รัชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม (2551) ศึกษาอุปลักษณ์ที่นักการเมืองใช้ทำให้เห็นว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่นักการเมืองไทยใช้สะท้อนมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับการเมือง เช่น นักการเมืองเป็นผู้นำทางประชาชนไปถึงเป้าหมาย การเมืองเป็นเรื่องผลประโยชน์ การเมืองคือการดูแลประชาชน การเมืองเป็นเรื่องของชั้นเชิงและเล่ห์เหลี่ยม ทำให้เห็นว่าใช้ความเปรียบเทียบที่แสดงอุปลักษณ์และมโนอุปลักษณ์ นอกจากเป็นการใช้ภาษาสื่อสารแล้วยังสะท้อนวัฒนธรรม ความคิดของคนไทยซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอุปลักษณ์ในหนังสือชุดคำพ่อสอน หนังสือที่รวบรวมพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2542-2550 ได้แก่ พระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน พระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต และพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทั้ง 3 เล่มนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนในพระราชดำรัสฯ และครอบคลุมกลุ่มผู้อ่านทุกเพศทุกวัย เหมาะสมที่จะนำมาศึกษาในงานวิจัยนี้อย่างยิ่ง

การใช้อุปลักษณ์ในพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสแสดงพระอัจฉริยภาพทางภาษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ผู้ทรงรักษ์ภาษาไทยและเป็นต้นแบบของการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง แล้วยังช่วยเข้าใจวิธีการใช้ภาษาเพื่อเป็นคำสอนหรือบรรยายให้ผู้ฟังที่มีระดับการศึกษา เพศ วัยที่ต่างกันแต่สามารถเข้าใจสิ่งที่ฟังได้โดยง่าย กินใจและสร้างความซาบซึ้งในหัวใจของประชาชนชาวไทยมิรู้ลืม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอุปลักษณ์ที่ปรากฏในหนังสือ “ชุดคำพ่อสอน” โดยมีคำถามในการวิจัยว่าอุปลักษณ์ลักษณะใดบ้างที่ปรากฏในหนังสือชุดคำพ่อสอนและมีหน้าที่อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏในหนังสือชุดคำพ่อสอน
2. วิเคราะห์หน้าที่ของอุปลักษณ์ที่พบในหนังสือชุดคำพ่อสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลถ้อยคำ จากหนังสือชุดคำพ่อสอน จำนวน 3 เล่ม ได้แก่ พระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน 150 องค์ 2. พระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต 167 องค์ 3. พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง 130 องค์ รวมทั้งสิ้น 447 องค์

2. ผู้วิจัยในเกณฑ์ในการจำแนกถ้อยคำอุปลักษณ์จากนิยามของถ้อยคำอุปลักษณ์ตามแนวคิดของรัชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม (2551 : 9) “ถ้อยคำอุปลักษณ์ หมายถึง การเปรียบเทียบของสองสิ่งได้แก่ แบบเปรียบ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) ทั้งนี้สิ่งที่นำมาเปรียบกันต้องเป็นสิ่งที่อยู่ในวงความหมายที่ต่างกัน และการเปรียบนั้นอาจจะปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบหรือไม่ก็ได้” ทั้งนี้ถ้อยคำ

อุปลักษณ์มีด้วยกัน 2 ลักษณะ คือ 1. ปรากฏทั้งแบบเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบ เช่น ถ้าผมเป็นจินนี่จะเนรมิตวันนี้เลย จากตัวอย่างแบบเปรียบ คือ จินนี่ เป็นตัวละครที่สามารถเนรมิตสิ่งต่างๆ ได้ และสิ่งที่ถูกเปรียบ คือ “ผม” ซึ่งหมายถึงตัวผู้พูด และ 2. ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบ ไม่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ เช่น “เอะอะอะไรมันก็บอกว่า ผม..รัฐบาลเจ๊งแน่เห่าเอง ได้ยินเสียง หนวกหูเอง” จากตัวอย่าง แบบเปรียบคือ “สุนัข” สิ่งที่ถูกเปรียบ คือ “นักการเมืองฝ่ายตรงกันข้าม” ทำกริยา คือ “เห่า”

3. การวิเคราะห์หน้าที่ของอุปลักษณ์ ผู้วิจัยพิจารณาหน้าที่อุปลักษณ์ตามแนวคิดของชาร์เตอร์ริส-แบล็ค (Charteris-Black, 2005 อ้างถึงใน รัชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม, 2551) เพื่ออธิบายว่าเมื่อได้ถ้อยคำ อุปลักษณ์แล้วผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์และอธิบายว่า อุปลักษณ์ที่ใช้นั้นอาจมีผลทำให้เกิดความคิดและความเชื่อใดบ้าง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์พระบรมราโชวาทในหนังสือชุดคำพ่อสอน โดยวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ 1. ถ้อยคำอุปลักษณ์ในหนังสือชุดคำพ่อสอน และ 2. หน้าที่ของอุปลักษณ์ในหนังสือชุดคำพ่อสอน ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ถ้อยคำอุปลักษณ์ในหนังสือชุดคำพ่อสอน

ผู้วิจัยพบถ้อยคำอุปลักษณ์ในหนังสือชุด “คำพ่อสอน”ทั้งสิ้น 181 องค์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ ถ้อยคำที่ปรากฏคำเชื่อม เช่น เป็น คือ เปรียบเสมือน เหมือน เพื่อเปรียบสิ่งที่มีอยู่ต่างวงความหมายกันกับสิ่งที่เปรียบ และถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ไม่ปรากฏคำเชื่อมแสดงการเปรียบเทียบโดยตรง แต่จะปรากฏในรูปคำศัพท์ต่างๆ ซึ่งผู้อ่านต้องทำความเข้าใจการเปรียบเทียบนั้นเพิ่มเติม แบ่งได้ เป็น 2 กลุ่ม คือ 1. ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏคำเชื่อม และ 2. ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ไม่ปรากฏคำเชื่อม ดังตัวอย่าง

1.1 ถ้อยคำอุปลักษณ์ในหนังสือชุด “คำพ่อสอน” ที่ปรากฏคำเชื่อม

ถ้อยคำอุปลักษณ์ในกลุ่มนี้จะปรากฏทั้ง “แบบเปรียบ (Source domain) กับสิ่งที่ถูกเปรียบ (Target domain)” จะมีการใช้คำเชื่อมเพื่อแสดงการเปรียบเทียบอย่างชัดเจน เช่น คือ เป็น เหมือนดัง เปรียบเสมือน เหมือนคล้าย เป็นต้น ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบในข้อมูล เช่น ตัวอย่างที่ 1 ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบ คำว่า “เสมือน” โดยเปรียบเทียบกับข้อความอื่นได้ดังนี้

คำว่า “เสมือน” หมายถึง ว.เหมือนกัน, เหมือนกัน, คล้ายคลึงกัน เช่น รักกันเสมือนญาติ (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, 2554 : 1255)

แบบเปรียบ	สิ่งที่ถูกเปรียบ	ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์	อธิบาย
1. รากฐานของชีวิต	เศรษฐกิจพอเพียง	“...เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : 4)	ชีวิตจะมั่นคงได้เมื่อประชาชนปฏิบัติตามหลัก “เศรษฐกิจพอเพียง”
2. รากฐานของแผ่นดิน	เสาเข็ม	“รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือน” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : 4)	โครงสร้างบ้านหรืออาคารสิ่งก่อสร้าง การเข้าใจว่าเศรษฐกิจของประเทศจะมั่นคงจากการเข้าใจองค์ประกอบและโครงสร้างของสิ่งก่อสร้างนั้น ถ้าบ้านเมืองจะมั่นคงได้ก็เช่นเดียวกับสิ่งก่อสร้างที่ย่อมต้องมีเสาเข็มที่มั่นคง

ตัวอย่างที่ 2 ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบ คำว่า “เหมือน” โดยเปรียบเทียบกับข้อความอื่นได้ดังนี้

คำว่า “เหมือน” ว.ดั่ง เช่น ดังเช่น อย่าง เช่น เขาทำได้เหมือนใจฉันเลย (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, 2554 : 1347)

แบบเปรียบ	สิ่งที่ถูกเปรียบ	ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์	อธิบาย
1. วงดนตรี	งานของชาติ	“... งานของชาตินั้นมีมากมายหลายด้าน ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง และจำเป็นจะต้องมีผู้มีความรู้ความสามารถในแต่ละสาขาวิชามาปฏิบัติบริหารให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีใน ทุกๆ ด้าน ถ้าจะเปรียบเทียบให้เห็นชัด ก็ขอเปรียบเหมือนวงดนตรีวงหนึ่ง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ มีเครื่องดีด สี ตี เป่า เป็นต้น และมีผู้ชำนาญในเครื่องดนตรีนั้นๆ เป็นผู้ปฏิบัติให้กลมกลืนไพเราะ และถูกต้องตามจังหวะจะโคนจึงจะเป็นวงดนตรีที่สมบูรณ์ได้...” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน: 156)	ถ้อยคำอุปลักษณ์สิ่งที่ถูกเปรียบ (Target domain) คือ “ประเทศชาติ” ปรากฏเป็นคำเชื่อมที่แสดงการเปรียบเทียบคือ คำว่า “เปรียบเหมือน” แบบเปรียบ (Source domain) คือ วงดนตรี งานของประเทศชาติมีหลายด้านและต้องหาผู้เชี่ยวชาญมาปฏิบัติงานจึงทำให้งานสำเร็จได้ ซึ่งก็เปรียบกับวงดนตรีที่ต้องประกอบด้วยเครื่องดนตรีหลายชนิดและมีผู้บรรเลงที่มีความสามารถจึงจะปฏิบัติให้เกิดความไพเราะได้เช่นกัน
2. การฉีดยาป้องกันโรค	การสร้างกำลังของบ้านเมือง	“การสร้างกำลังของบ้านเมือง ทำให้เป็นเหมือนฉีดยาป้องกันโรค...ต้องได้ครบโดสถึงจะป้องกันโรคภัยไข้เจ็บได้...” (พระราชดำรัสพระราชทานแก่ประชาชน เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 5 ธันวาคม 2518)	จากตัวอย่างที่นำมาเปรียบเทียบนี้จะเห็นว่า คำว่า “เหมือน” เปรียบเทียบให้เห็นว่า กำลังของประเทศต้องอาศัยคนในชาติที่ช่วยกันสร้างขึ้นโดยตลอด เช่นเดียวกับการฉีดยาที่จะรักษาให้หายจากโรคได้ต้องรับยาหรือฉีดยาให้ครบตามที่กำหนด

ตัวอย่างที่ 3 ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบ คำว่า “คล้าย” โดยเปรียบเทียบกับข้อความอื่นได้ดังนี้

คำว่า “คล้าย” หมายถึง ว.เกือบเหมือน (พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน, 2554 : 238)

แบบเปรียบ	สิ่งที่ถูกเปรียบ	ตัวอย่างถ้อยคำอุปลักษณ์	อธิบาย
ธนาคาร ออมสิน	หนังสือ ความรู้	“... หนังสือเป็นการสะสมความรู้และทุกสิ่งทุกอย่าง...หนังสือจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เป็นคล้ายๆ ธนาคารความรู้และเป็นออมสิน เป็นสิ่งที่จะทำให้มนุษย์ก้าวหน้าได้โดยแท้...” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน: 53)	ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เปรียบหนังสือเหมือนกับธนาคาร จะเห็น สิ่งที่ถูกเปรียบ (Target domain) กับแบบเปรียบ (Source domain) คือ “หนังสือ” เปรียบกับ “ธนาคาร” และ “ความรู้” เปรียบกับ “ทรัพย์สิน”

1.2 ถ้อยคำอุปลักษณ์ในหนังสือชุด “คำพ่อสอน” ที่ไม่ปรากฏคำเชื่อม

ถ้อยคำอุปลักษณ์ในลักษณะนี้จะไม่ปรากฏคำเชื่อมเพื่อแสดงการเปรียบเทียบโดยตรงระหว่าง แบบเปรียบ (Source domain) กับสิ่งที่ถูกเปรียบ (Target domain) จะนำคำศัพท์ในวงความหมายของแบบเปรียบมาใช้เพื่ออธิบายหรือกล่าวถึงสิ่งที่นำมาเปรียบ ซึ่งผู้รับสารต้องใช้การตีความจากบริบทได้ว่า สิ่งที่นำมาเปรียบนั้นคืออะไร และสามารถเข้าใจแนวคิดหรือมุมมองของสิ่งที่นำมาเปรียบผ่านการเข้าใจลักษณะของแบบเปรียบได้ ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4

“...บัณฑิตแต่ละคนในที่นี้เชื่อว่าต่างได้รับการศึกษาอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี...คนเราก็เช่นเดียวกัน มีทั้งบุคคลที่มีชีวิตอยู่โดยเปล่าประโยชน์และบุคคลที่มีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า ต้นหญ้าจึงเป็นบทเรียนได้อย่างดีเลิศสำหรับนำมาพิจารณาเทียบเคียง ให้เป็นคติในการดำเนินชีวิตของบุคคลว่าควรจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างวัชพืช ซึ่งอยู่ ณ ที่ใดก็มีแต่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ที่นั้น หรือควรจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างหญ้าแฝก ซึ่งมีแต่สร้างสรรค์ประโยชน์และความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ให้แก่ตนและแก่แผ่นดินอันเป็นที่อยู่อาศัย...” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน : 180)

จากตัวอย่างที่ 4 ไม่พบคำเชื่อมเพื่อแสดงการเปรียบเทียบ แต่เมื่ออ่านแล้วจะเข้าใจว่าเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นภาพคือ สิ่งที่ถูกเปรียบ คือ “คน” แบบเปรียบ คือ “ต้นหญ้า” สิ่งที่เหมือนกันระหว่างสองสิ่งนี้คือ “คุณประโยชน์หรือโทษ” กล่าวคือ หญ้าแฝกแม้จะเป็นวัชพืชแต่ก็มีประโยชน์ช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ คนก็เช่นกันหากทำตัวไร้ค่าก็เป็นได้แค่วัชพืช ควรจะทำตัวมีประโยชน์ เช่น หญ้าแฝก

ตัวอย่างที่ 5

“...คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง...จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนมีพอเพียงได้ ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ...” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : 9)

จากตัวอย่างข้างต้นนี้จะเห็นว่า มีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ “เศรษฐกิจพอเพียง” คำว่า พอเพียง ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556) หมายถึง ได้เท่าที่กะไว้ เมื่อ “เศรษฐกิจ” เป็นคำนามทำหน้าที่เป็นประธานทำกริยา “พอเพียง” เปรียบได้กับคนที่รู้จักพอ เศรษฐกิจพอเพียงจึงหมายถึง เศรษฐกิจที่ไม่เจริญอย่างก้าวกระโดด แต่เป็นเศรษฐกิจที่คนในชาติมีความเป็นอยู่ที่ดีและพึ่งตนเองได้

ตัวอย่างที่ 6

“คนเราที่ฟุ้งเฟ้อ ไม่มีทางที่จะหาทรัพย์มาป้อนความฟุ้งเฟ้อได้ ความฟุ้งเฟ้อนี้เป็นปากหรือเป็นสัตว์ที่หิวไม่หยุด ความฟุ้งเฟ้อนี้อ้าปากตลอดเวลา จะป้อนไปเท่าไรๆ ก็ไม่พอ เมื่อป้อนเท่าไรๆ ไม่พอแล้ว ก็หาเท่าไรๆ ก็ไม่พอ” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต: 62)

จากตัวอย่างที่ 6 ถ้อยคำอุปลักษณ์ “ความฟุ้งเฟ้อ” เปรียบเป็น “สัตว์ที่หิวไม่หยุด” ตีความได้ว่า คนที่มีความฟุ้งเฟ้อ ไม่รู้จักพอ โลภและคอยจะกอบโกยหาประประโยชน์ใส่ตัว เหมือนสัตว์ที่หิวตลอดเวลาไม่รู้จักอิ่ม ไม่รู้จักพอ

ตัวอย่างที่ 7

“...ทุกวันนี้ประเทศไทยยังมีทรัพยากรพร้อมมูลทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคล ซึ่งเราสามารถนำมาใช้เสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ และเสถียรภาพอันถาวรของบ้านเมืองได้เป็นอย่างดี ข้อสำคัญเราจะต้องรู้จักใช้ทรัพยากรทั้งนั้นอย่างฉลาด คือไม่นำมาทุ่มเทใช้ให้สิ้นเปลืองไปโดยไร้ประโยชน์ หรือได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า หากแต่ระมัดระวังใช้ด้วยความประหยัดรอบคอบ...” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต: 246)

จากตัวอย่างที่ 7 มีการนำคำที่อยู่ในวงความหมายของ “ทรัพยากร” มาใช้ เช่น “ใช้” “สิ้นเปลือง” “ไม่คุ้ม” จะเห็นว่าประเทศชาติประกอบไปด้วยทรัพยากรบุคคลซึ่งแต่ละคนสามารถเลือกเป็นทรัพยากรที่มีประโยชน์ใช้กำลังความคิด สติปัญญาให้คุ้มค่าและสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ โดยระวังที่จะไม่ทำตัวเป็นคนไม่มีประโยชน์เป็นทรัพยากรที่ไม่มีคุณค่า

ตัวอย่างที่ 8

“...บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว ถือได้ว่ามีหน้าที่และความรับผิดชอบสำหรับตัวอยู่ทุกคน ที่จะต้องนำวิชาความรู้ตลอดจนความฉลาดสามารถที่มี ไปใช้ปฏิบัติงานให้เป็นประโยชน์สร้างสรรค์แก่ตนเองและแก่ส่วนรวม ...พอดีกับสถานการณ์ สถานเศรษฐกิจ พอดีกับบุคคลที่แวดล้อมเกี่ยวข้องด้วยทุกๆ ฝ่าย ซึ่งเป็นแม่บทที่สำคัญมาก เพราะหาก

ขาดไป อาจทำให้ต้องสิ้นเปลืองกำลังงาน กำลังทุนรอน กำลังความคิดสติปัญญาไปเปล่า ๆ โดยไม่ได้รับผลที่พึงประสงค์....” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน : 165)

จากตัวอย่างที่ 8 ถ้อยคำอุปลักษณ์ คำว่า “สิ้นเปลือง” เป็นการเปรียบกำลังการทำงานของบัณฑิตกับทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป ความรู้ความสามารถของบัณฑิตมาต้องใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมเพื่อที่จะได้ไม่สิ้นเปลืองกำลังกลงาน กำลังทุน และกำลังสติปัญญาไปโดยไม่เกิดประโยชน์

ตัวอย่างที่ 9

“...สำหรับบ้านเมืองสำหรับความเป็นปึกแผ่นของสังคมในประเทศอย่างมาก...” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต : 114)

ตัวอย่างที 10

“...ความมีสามัคคีเป็นปึกแผ่นในชาติขึ้น ความมีสามัคคีเป็นปึกแผ่นของคนทั้งชาติ ในอันที่จะช่วยเหลือสนับสนุนกันนี้ คือพลังอันใหญ่ยิ่ง ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถรักษาความเป็นอิสระ...” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน : 67)

จากตัวอย่างที่ 9-10 จะเห็นคำที่อยู่ในวงความหมายของ “แผ่นดิน” คือคำว่า “ปึกแผ่น” นำมาใช้กับการทำงานของคนในชาติ คำว่า “ปึกแผ่น” เป็นลักษณะของดินที่รวมกันแน่นเป็นก้อนเดียวกัน ประชาชนก็เช่นกันถ้าทำงานร่วมกันมีความสามัคคีกัน รวมกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ประเทศไทยก็จะเข้มแข็งไม่มีใครมาทำลายได้

ตัวอย่างที่ 11

“...ความรู้นี้หมายถึง ทางวัตถุ เพราะว่าคนเราก็ต้องการที่จะมีวิชาความรู้เพื่อที่จะทำมาหากิน...เวลาเดียวกันความรู้ทางวัตถุนั้นก็จะต้องประสานด้วยความรู้ทางจิตใจ หมายถึง วิธีที่จะคุ้มกันป้องกันร่างกายของตัว คือวัตถุต่อสิ่งที่ไม่เป็นวัตถุ ต่อนามธรรมที่เป็นจิตใจ คือความโลภ ความโกรธ ความหลง ความกระหายอำนาจอันเป็นสิ่งที่ยากที่จะควบคุม...” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : 44)

ตัวอย่างที่ 12

“...ท่านจึงสอนให้ทุกคนรู้จักสงบใจ คือบังคับใจให้หยุดคิดเรื่องที่กำลังคิด และกำลังทำให้ฟุ้งซ่านหรือสับสนอยู่นั้นเสียชั่วขณะ เมื่อหยุดคิดสับสนได้ ก็จะอำนวยโอกาสอันประเสริฐ ให้สติความระลึกรู้ และปัญญาความเฉลียวฉลาดกลับคืนมาใหม่...” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต : 70)

ตัวอย่างที่ 13

“...การฝึกหัดทางใจนี้สำคัญอย่างยิ่งยวด จำเป็นที่จะต้องระมัดระวังฝึกฝนอยู่เสมอตลอดชีวิต จึงจะคงความสุจริต เข้มแข็ง และเป็นระเบียบไว้ได้ไม่พ่ายแพ้แก่ความลุ่มหลงลืมตัว...” (พระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง : 53)

จากตัวอย่างที่ 11-13 เป็นการกล่าวเกี่ยวกับจิตใจโดยใช้คำศัพท์อยู่ในวงความหมายของสิ่งที่สามารถควบคุมได้ สะท้อนให้เห็นมุมมองว่า จิตใจของมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตมีการกระทำต่างๆ ได้และการกระทำนั้นจะดีหรือไม่ดีก็ต้องรู้จักควบคุมให้อยู่ในความเที่ยงตรง ตั้งมั่นในความดี การควบคุมจิตใจนี้หากไม่ใช่การควบคุมได้โดยง่าย แต่ต้องมีการบังคับ และฝึกฝน ฝึกหัดอยู่เสมอ มนุษย์ทุกคนจึงควรรู้จักที่จะควบคุมจิตใจตนเองอยู่เสมอมิให้บกพร่องเพื่อเป็นเครื่องมือชนะอุปสรรคเป็นสิ่งที่สร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ชีวิตของตนเอง

2. หน้าที่ของอุปลักษณ์ในหนังสือชุดคำพ่อสอน

การศึกษาหน้าที่อุปลักษณ์ ผู้วิจัยพิจารณาหน้าที่อุปลักษณ์ตามแนวคิดของชาร์เตอร์ริส-แบล็ค (Charteris-Black, 2005 อ้างถึงใน รัชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม, 2551) ได้เสนอหน้าที่ของอุปลักษณ์ไว้ 3 แบบ ได้แก่

1. การทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิด ถ้อยคำอุปลักษณ์จะต้องถ่ายทอดความคิด จากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมได้ การถ่ายทอดความคิดยังรวมถึงการใช้ถ้อยคำเพื่อโน้มน้าวใจ เช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้อุปลักษณ์ใดที่ทำให้ประชาชนเข้าใจได้โดยง่าย และเกิดการโน้มน้าวใจให้ปฏิบัติตามคำสอน

2. การทำหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ คือ การใช้ถ้อยคำที่บอกถึงการวางตนในการปฏิสัมพันธ์ ผู้พูดและผู้ฟังมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างไร หรือให้ผู้ฟังปฏิบัติตนอย่างไร เช่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสอนอย่างไรเพื่อให้คนไทยเป็นพวกเดียวกัน รู้ รัก สามัคคีกันและร่วมใจกันทำประโยชน์เพื่อตอบแทนคุณแผ่นดิน

3. การหน้าที่ด้านเรียบเรียงความ คือ การใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เชิงโครงสร้าง (Structural metaphor) กล่าวคือเห็นตัวอย่างแบบเปรียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบ จากงานวิจัยของรัชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม (2551) ยกตัวอย่าง “การเมือง คือ การ

รักษาโรค” แบบเปรียบ (Source domain) คือ การรักษาโรค สิ่งที่ถูกเปรียบ (Target domain) คือ การเมือง ถ้อยคำที่พบก็จะเกี่ยวข้องกับการรักษาโรค ตัวอย่าง “กระผมขอเปรียบเทียบการบริหารงานของรัฐบาลชุดนี้เหมือนหมอรักษาคนไข้ คนไข้รายนี้คือนายประเทศไทย หมอเจ้าของไข้ ชื่อคุณหมอทักษิณ” (รัชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม, 2551) ดังนั้น การวิเคราะห์หน้าที่อุปลักษณ์ในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นจะยึดเกณฑ์ข้างต้นและนำมาวิเคราะห์หน้าที่ได้ ดังนี้

2.1 การทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิด

อุปลักษณ์ช่วยในอธิบายความหมายและสร้างความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

นามธรรม	รูปธรรม	ตัวอย่าง	อธิบาย
ความฟุ้งเฟ้อ	สัตว์ที่หิว	“ความฟุ้งเฟ้อ เปรียบเหมือนสัตว์ที่หิวและอ้าปากเพื่อกินอาหารตลอดเวลา”	ถ่ายทอดความคิดที่ว่า ถ้าเราจะหยุดความฟุ้งเฟ้อได้เราก็ต้องอิ่มหรือหยุดการบริโภคนั่นเอง
บ้านเมืองเป็นปึกแผ่น	แผ่นดินเป็นปึกแผ่น	“...สำหรับบ้านเมืองสำหรับความเป็นปึกแผ่นของสังคมในประเทศอย่างมาก” “. . . ความมีสามัคคีเป็นปึกแผ่นในชาติขึ้น ความมีสามัคคีเป็นปึกแผ่นของคนทั้งชาติ...”	อุปลักษณ์ที่กล่าวถึงแผ่นดิน โดยเปรียบให้คนไทยสามัคคีกันเหมือนแผ่นดินที่เป็นปึกแผ่น
จิตใจสามารถควบคุมได้	สิ่งมีชีวิตที่สามารถควบคุมได้	“...ความรู้ทางวัตถุนั้นก็จะต้องประสานด้วยความรู้ทางจิตใจ หมายถึง วิธีที่จะคุ้มกันป้องกันร่างกายของตัว...” “...ท่านจึงสอนให้ทุกคนรู้จักสงบใจ คือ บังคับใจให้หยุดคิดเรื่องที่กำลังคิด และกำลังทำให้ฟุ้งซ่านหรือสับสนอยู่นั้น เสียชั่วขณะ...” “...การฝึกหัดทางใจนี้สำคัญอย่างยิ่งยวด จำเป็นที่จะต้องระมัดระวังฝึกฝนอยู่เสมอตลอดชีวิต...”	อุปลักษณ์ที่กล่าวถึงจิตใจว่าสามารถควบคุมได้ ซึ่งทำผู้รับสารเข้าใจและนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้

2.2 การทำหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์

อุปลักษณ์ช่วยนำเสนอการวางตนในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร ตัวอย่างที่ 4 จากอุปลักษณ์ “คนเราก็เช่นเดียวกัน มีทั้งบุคคลที่มีชีวิตอยู่โดยเปล่าประโยชน์ และบุคคลที่มีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า ต้นหญ้าจึงเป็นบทเรียนได้” จากพระบรมราโชวาทองค์นี้จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้วางตนว่าตนเองเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นเจ้าชีวิตของประชาชน แต่พระองค์มอบแนวทางปฏิบัติตน นั่นก็คือการทำตนเช่นต้นหญ้าที่แม้เป็นวัชพืชก็มีประโยชน์ต่อแผ่นดินได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้เป็นพระมหากษัตริย์ที่วางตนเป็นแบบอย่าง ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายแต่ทรงทำประโยชน์ให้แก่แผ่นดินจากโครงการในพระราชดำริทั่วประเทศไทยและอยากให้ประชนชนเป็นเช่นเดียวกันต้นหญ้าที่ทำประโยชน์ต่อแผ่นดินไทย นอกจากนี้ยังในด้านบุคคลสัมพันธ์ยังสร้างความเป็นพวกพ้องเดียวกัน ให้ประชาชนรักและสามัคคีกัน ตัวอย่างที่ 3 “งานของชาติเปรียบเหมือนวงดนตรีวงหนึ่ง” ทำให้ประชาชนผู้รับสารเข้าใจได้ว่า ประเทศชาติจะอยู่ได้ก็ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย เหมือนการเล่นดนตรีที่จะเล่นให้เกิดความไพเราะเพียงคนๆ เดียวไม่ได้ เป็นการเปลี่ยนความคิดที่ว่า คนๆ เดียวอาจทำงานได้ดีหรือประสบความสำเร็จได้ไม่เท่ากับการทำงานร่วมกัน หรือมีความสามัคคีกันในหมู่คณะ

2.3 การหน้าที่ด้านเรียบเรียงความ

อุปลักษณ์ที่มีลักษณะเป็นโครงสร้าง (structural metaphor) ซึ่งแสดงเป็นคู่ความสัมพันธ์ของแบบเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบอย่างมีระบบ มีเอกภาพ ตัวอย่างที่ 2 “

...หนังสือจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เป็นคลัง ๆ ธนาคารความรู้ และเป็นออมสิน เป็นสิ่งที่จะทำให้มนุษย์ก้าวหน้าได้โดยแท้ ...” จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นถ้อยคำอุปลักษณ์ 2 คู่ คือ “หนังสือ” เปรียบกับ “ธนาคาร” และ “ความรู้” เปรียบกับ “ทรัพย์สิน” การอ่านหนังสือสะสมความรู้เหมือนกับเก็บเงินฝากไว้ที่ธนาคาร ความรู้ที่ได้ก็เหมือนทรัพย์สินที่จะมีไว้ใช้วันข้างหน้า ทำความเปรียบนี้สัมพันธ์กันและเรียบเรียงอย่างมีระบบ นอกจากนี้ยังมีการคิดถ้อยคำที่ทำให้เห็นภาพชัดเจน คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นถ้อยคำสั้นๆ แต่มีความหมายลึกซึ้งเห็นภาพตามได้โดยง่ายเพื่อให้เกิดการเข้าใจและนำไปปฏิบัติตามได้ การคิดถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านี้จึงมิใช่แค่การสื่อสารแต่เป็นการแสดงถึงการใช้ภาษาอย่างแยบคาย มีศิลปะ มีวาทศิลป์ ซึ่งสะท้อนความเป็นพระมหากษัตริย์ทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านอักษรศาสตร์อย่างแท้จริง

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์อุปลักษณ์ในหนังสือชุด “คำพ่อสอน”เพื่อตอบคำถามในการวิจัยสองประการคือ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบในหนังสือชุด “คำพ่อสอน” มีอะไรบ้าง และทำหน้าที่อย่างไร ซึ่งจากการเก็บข้อมูลทั้งหมด 3 เล่ม ได้ถ้อยคำอุปลักษณ์รวมทั้งสิ้น 181 องค์ ทั้งนี้มีสมมติฐานเบื้องต้นว่าถ้อยคำอุปลักษณ์ในหนังสือชุด “คำพ่อสอน” มีหลากหลายเพื่อช่วยต่อการเข้าใจการสื่อสารได้มากยิ่งขึ้น และถ้อยคำอุปลักษณ์แต่ละองค์ก็ล้วนมีหน้าที่สำคัญทางภาษา คือ 1. การทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิด คือ ทำให้ผู้รับสารเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เห็นเด่นชัดเป็นรูปธรรมและนำไปปฏิบัติตามได้โดยง่าย 2. การทำหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ คือ ทำให้ประชาชนเข้าถึงใจของผู้พูดนั่นคือ การเข้าไปนั่งในหัวใจประชาชน เพราะการที่ประองค์ทรงวางตนเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระจริยวัตรเรียบง่าย อ่อนน้อมถ่อมตน ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ดังคำที่ทรงสอนว่าให้ทำตัวเหมือน “หญ้าแฝก” ที่ไม่ใช่แค่วัชพืชแต่ยังประโยชน์ให้แก่แผ่นดินด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้เป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงครองใจประชาชน สมกับพระนาม “ภูมิพล ที่แปลว่า กำลังแห่งแผ่นดิน” โดยแท้จริง 3. การหน้าที่ด้านเรียบเรียงความ ทำให้เห็นพระปรีชาสามารถด้านอักษรศาสตร์ที่ทรงเลือกใช้ภาษาให้สัมพันธ์กัน มีวาทศิลป์ ทำให้ประชาชนเข้าใจและเห็นภาพตาม และจดจำนำไปใช้ปฏิบัติตามได้โดยง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยนี้เป็นการศึกอุปลักษณ์จากหนังสือชุด “คำพ่อสอน” ซึ่งยังมีพระราชดำรัสอีกหลายองค์ที่สะท้อนอุปลักษณ์ได้มากกว่านี้ที่ไม่ได้เก็บรวบรวมไว้ซึ่งสามารถศึกษาจากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสจากหนังสือที่รวบรวมพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสในโอกาสต่างๆ เพิ่มเติมได้อีก

2. งานวิจัยชิ้นนี้อาจนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการศึกษาอุปลักษณ์จากหนังสือประเภทอื่นๆ เช่น หนังสือธรรมมะ หนังสือเรียน ฯลฯ ซึ่งมีเนื้อหายากและเป็นนามธรรมแต่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้จากการใช้รูปธรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2542). **หน้าที่อุปลักษณ์จากมุมมองผู้พูดภาษาไทย.** ในวารสารภาษาและวรรณคดีไทย, 16 (ธันวาคม 2542) : 249-268.

ปิยภรณ์ อบแพทย์. (2552). **อุปลักษณ์เกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรม.** วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัชนีย์ญา กลิ่นน้ำหอม. (2551). **อุปลักษณ์ที่นักการเมืองไทยใช้ : การศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานและวัจนปฏิบัติศาสตร์.** วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ.** กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง

วิลาวัณย์ วิษณุเวคิน. (2550). **อุปลักษณ์ในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย.** วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2549). **คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต/มูลนิธิพระดาบส.** กรุงเทพฯ : กรุงเทพ

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2549). **คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน/มูลนิธิพระดาบส.** กรุงเทพฯ : กรุงเทพ

ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา. (2549). **คำพ่อสอน : ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง/มูลนิธิพระดาบส.** กรุงเทพฯ : กรุงเทพ

Cameron, Lynne. (2003). **Metaphor in educational discourse.** London : Continuum.

Lakoff, George and Mark, John. (1996). **Metaphor we live by.** USA: Chicago Press.

ความเข้าใจรัฐธรรมนูญของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

THE UNDERSTANDING OF THE CONSTITUTION OF STUDENTS OF KANCHANABURI RAJABHAT UNIVERSITY

สมชาย เจริญกิจ

อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

SOMCHAI CHAROENKIT

Lecturer of law Program, Kanchanaburi Rajabhat University.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความเข้าใจรัฐธรรมนูญของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารัฐธรรมนูญของประเทศไทยตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับปัจจุบัน (2) ศึกษาความเข้าใจรัฐธรรมนูญของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี (3) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีเข้าใจรัฐธรรมนูญได้มากขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 291 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 หลังจากนั้นตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของ แบบสอบถาม แล้วมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทั่วไปของรัฐธรรมนูญของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.91) ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจมากที่สุด คือ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศเพราะเป็นกฎหมายจัดตั้งองค์กรนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.05) ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจต่ำที่สุด คือ กฎหมายใดที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่สามารถใช้บังคับได้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.69) ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา ซึ่งเป็นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.86) ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจมากที่สุด คือ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติหน้าที่ของประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศไว้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95) ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจต่ำที่สุด คือ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญคือองค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายบริหารอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.77) ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83) ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจมากที่สุด คือ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้ประเทศไทยปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.01) ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจต่ำที่สุด คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง และการสรรหาและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ผ่านความเห็นชอบจากประชาชนโดยการทำประชามติอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.71) ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในฐานะประชาชน/พลเมืองของประเทศของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.87) ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจมากที่สุดคือ ในฐานะพลเมือง/ประชาชนของประเทศต้องไปทำหน้าที่ออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99) ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจต่ำที่สุด คือ ในฐานะพลเมือง/ประชาชนของประเทศสามารถใช้สิทธิ เสรีภาพ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ได้ โดยที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.74)

คำสำคัญ : ความเข้าใจ รัฐธรรมนูญ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Abstract

The study on understanding of the Constitution of students of Kanchanaburi Rajabhat University aimed : (1) to study the constitution of Thailand of the first to the present Volume . (2) to study the understanding of the Constitution of students of Kanchanaburi Rajabhat University. (3) to develop guidelines for students of Kanchanaburi Rajabhat University to understand the constitution more.

The quantitative research techniques was conducted by using a questionnaire. A study sample consisted of 291 subjects, representing 100 percent .The data were analyzed by a computer using statistical software.

The study found that the understanding of the general principles of the Constitution of the respondents was at a high level, ($\overline{X}$ = 3.91). The aspect that respondents understood most : the Constitution is the highest law in the country because it establishes the legislative organization, management organization and judiciary organization, all of which use the most power to rule the country at a high level,($\overline{X}$ = 4.05). The aspect that the respondents had the lowest understanding : any law which contradicts the Constitution is not applicable at a high level, ($\overline{X}$ =3.69). The understanding of the content, which is the essence of the Constitution of the respondents found that the most of understanding at a high level, ($\overline{X}$ = 3.86). The aspect that respondents understood most is the Constitution stipulates the duty of the public as citizens of the country at a high level, ($\overline{X}$ = 3.95). The aspect that respondents had the lowest understanding : the independent, constitutional organizations using the power under the Constitution is not under the command of the government at a high level, ($\overline{X}$ = 3.77). The understanding of the Constitution of the Kingdom of Thailand of respondents found at a high level, ($\overline{X}$ = 3.83). The aspect that respondents understood most : the Constitution of Thailand stipulates that Thailand is the Country of democratic system with the King as Head of State at a high level, ($\overline{X}$ = 4.01). The aspect that respondents had a lowest understanding : the Constitution of the Kingdom of Thailand BE 2550 stipulates that senators have been elected and recruited, and the constitution of the Kingdom of Thailand BE 2550 has been approved from the people by referendum at a high level, ($\overline{X}$ = 3.71).The understanding about participation as people or citizens of respondents found at a high level ($\overline{X}$ = 3.87). The aspect that respondents understood most : as people or citizens of the country to serve as voting members of Parliament and senators at a high level, ($\overline{X}$ = 3.99). The aspect that the respondents had the lowest understanding : as people or citizens of the country, they can use the rights and freedoms under the Constitution without infringing the rights and freedoms of others at a high level ($\overline{X}$ = 3.74).

Keyword : Understanding, Constitution, Students of Kanchanaburi Rajabhat University

บทนำ

รัฐธรรมนูญถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ใน พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญใช้ปกครองประเทศมาแล้วทั้งหมด 19 ฉบับ และปัจจุบันสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็กำลังยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 ซึ่งจะใช้เวลายกร่างประมาณ 1 ปี ขณะที่มีมีการยกร่างก็จะมีตัวแทน

ประชาชนหลายภาคส่วนเป็นตัวแทนเข้าไปเป็นคณะกรรมการยกร่างเพื่อให้ได้รัฐธรรมนูญที่เหมาะกับประเทศไทยมากที่สุด และเมื่อมีการยกร่างเสร็จเรียบร้อยแล้วอาจมีการให้ประชาชนได้ลงประชามติว่าจะรับหรือไม่รับรัฐธรรมนูญนี้ใช้ปกครองประเทศ เหมือนอย่างรัฐธรรมพุทธศักราช 2550 ที่ให้ประชาชนได้ลงประชามติก่อนที่จะประกาศใช้

ความหมายของคำว่า"รัฐธรรมนูญ" (Constitution)

รัฐธรรมนูญ (Constitution) หมายถึง กฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ โดยกำหนดรูปแบบระเบียบ โครงสร้าง ตลอดจนแนวทางในการปกครองประเทศ รวมไปถึงการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจรัฐกับการปฏิบัติตนของประชาชน อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ประชาชนอยู่ในรัฐอย่างร่มเย็นเป็นสุข โดยการจัดสรรอำนาจต่างๆ บนพื้นฐานของความชอบธรรมมีรูปแบบการปกครองโดยให้ความยุติธรรมเสมอหน้ากัน เท่าเทียมกัน มีหลักประกันความเป็นพลเมืองแห่งรัฐ

การได้มาซึ่งรัฐธรรมนูญ

การได้มาของรัฐธรรมนูญ จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เราอาจจะพอสรุปได้ว่ารัฐธรรมนูญได้มาจากวิธีการ 4 วิธี คือ

1. การได้มาโดยกษัตริย์ประทานให้ (Grant) รัฐหรือประเทศส่วนใหญ่ในทวีปเอเชียและในทวีปยุโรปตามประวัติศาสตร์มักจะมีรูปแบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยมีสถาบัน พระมหากษัตริย์อยู่เหนือกฎหมาย พระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจอย่างไม่มีขอบเขต เป็นเจ้าชีวิตเป็นเจ้าของแผ่นดิน เป็นเจ้าของทุกสิ่งทุกอย่างในรัฐ ต่อมาพระมหากษัตริย์อาจมีความคิดว่าถึงเวลาที่ควรจะมีการกำหนดอำนาจของพระองค์ และวิธีการใช้อำนาจให้เป็นที่แน่นอน หรือพระมหากษัตริย์เห็นว่าอาจจะมีวิธีการอื่นอันจะนำมาซึ่งความก้าวหน้าของประเทศชาติ เช่น พระเจ้าจักรพรรดิมัสสุฮิโต (Mutsuhito) ราชวงศ์เมจิ พระองค์ท่านก็ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับเมจิ (Meiji Constitution) ให้แก่ประชาชนชาวญี่ปุ่นในปี พ.ศ. 2432 ทั้งนี้เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศญี่ปุ่น

พระมหากษัตริย์บางประเทศทรงกำหนดพระราชอำนาจเนื่องจากการถูกบังคับ หรือกระทำเพื่อเป็นการต่อรองกับเหล่าคณะขุนนางและกลุ่มพลังประชาชนที่มีอำนาจในช่วงนั้น เช่น พระเจ้าจอห์นแห่งประเทศอังกฤษ ทรงพระราชทานมหากฎบัตรแมกนา คาร์ตา เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีในเรื่องรัฐธรรมนูญซึ่งถือกำเนิดจากการที่พระมหากษัตริย์ทรงพระราชทานทำให้มีลักษณะเด่น คือ พระมหากษัตริย์ทรงยินยอม โดยจะใช้อำนาจตามวิธีการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือผ่านองค์กรที่กำหนดไว้ รัฐธรรมนูญนี้อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ตามประสงค์ของพระมหากษัตริย์ แต่ในบางกรณีพระมหากษัตริย์จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญในบางระบอบการปกครอง ไม่ได้นอกจากจะได้รับคำยินยอมจากประชาชนก่อน เป็นต้น

2. การได้มาโดยการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป (Gradual Evolution) หรือเราจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การวิวัฒนาการของรัฐธรรมนูญก็ไม่ผิดนัก จากศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า Evolution นั้นแปลว่า การวิวัฒนาการซึ่งค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ เชื่อว่าการวิวัฒนาการนี้ผิดกับการปฏิวัติ (Revolution) เพราะการปฏิวัตินั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและมักมีการใช้กำลังบังคับด้วย แต่สำหรับเรื่องการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปของรัฐธรรมนูญนั้นต่างกับการปฏิวัติ ตัวอย่างที่ดีที่สุดในเรื่องการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปได้แก่ รัฐธรรมนูญของประเทศอังกฤษซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทีละเล็กทีละน้อย โดยเริ่มมาจากการปกครองระบอบกษัตริย์หรือระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ต่อมาอำนาจของพระมหากษัตริย์ถูกเปลี่ยนมือจาก สถาบันพระมหากษัตริย์ไปยังกลุ่มผู้แทนของประชาชน หรือของคนกลุ่มหนึ่งที่ประชาชนต้องการทีละเล็กทีละน้อยค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มจากบทบัญญัติแมกนา คาร์ตา (Magna Carta) หรือมหากฎบัตรซึ่งบรรดาเจ้าขุนมูลนายในสังคมในประเทศอังกฤษร่วมมือกันเป็นทำนองบังคับให้พระเจ้าจอห์น ทรงยอมรับสิทธิบางประการของกลุ่มขุนนางและประชาชนส่วนใหญ่ และในปี พ.ศ. 1758 นี้เองที่ประชาชนชาวอังกฤษถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นแห่งรัฐธรรมนูญของตน ถึงแม้ว่าสิทธิต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรแมกนา คาร์ตา นั้น เป็นไปเพื่อประโยชน์ของเหล่าขุนนางแทบทั้งหมดก็ตาม แต่ก็ยังมีบทบัญญัติบางประการที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนโดยส่วนรวม เพราะประชาชนสามารถอ้างถึงสิทธิทางการเมืองทั่วๆ ไป และที่สำคัญที่สุดก็คือ มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงสิทธิของเสรีชน (Free man) ซึ่งผู้

ที่ไม่ใช่ทาสนั้นจะถูกจับกุม จองจำ ริบทรัพย์สิน ประหารชีวิต หรือประจานตามอำเภอใจของพระมหากษัตริย์ไม่ได้ แต่ต้องมีการพิจารณากันตามกฎบัตรแมกนา คาร์ตาและกฎหมายแมกนา คาร์ตา นี้เองที่เป็นเหตุให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีส่วนสำคัญในการควบคุมในเรื่องการคลังของรัฐซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการ เปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย

สำหรับในกรณีของประเทศไทยเราอาจพิจารณาได้ว่ารัฐธรรมนูญของประเทศไทยภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 นั้น เป็นผลมาจากความตกลงยินยอมร่วมกันระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับคณะราษฎร ซึ่งมีลักษณะการประนีประนอมมากกว่า

3. การได้มาโดยการปฏิวัติ (Revolution) หรือโดยการรัฐประหาร (Coup D' Etat) ก่อนอื่นต้องอธิบายศัพท์ 2 คำนี้ให้เข้าใจก่อน คำว่า "การปฏิวัติ" หมายถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ อย่างรวดเร็วแทบจะเรียกได้ว่าจากหน้ามือเป็นหลังมือ การปฏิวัติเป็นการล้มล้างรัฐบาลโดยใช้กำลังอำนาจบังคับและประชาชนเป็นผู้ทำ การปฏิวัติโดยส่วนรวม เช่น การปฏิวัติครั้งใหญ่ของประเทศฝรั่งเศสเมื่อปี พ.ศ. 2332 และการปฏิวัติในประเทศรัสเซีย เมื่อปี พ.ศ. 2463 เป็นตัวอย่างการปฏิวัติที่เปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองโดยประชาชน โดยเปลี่ยนจากระบบพระมหากษัตริย์ไปสู่ระบบอื่นทันทีและมีการเสียเลือดเนื้อและชีวิตของกลุ่มคนเป็นจำนวนมาก สำหรับการทำ "รัฐประหาร" คือ การยึดอำนาจของกลุ่มบุคคลซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมาจากกลุ่มทหารมีจุดมุ่งหมายกระทำเพื่อล้มล้างอำนาจของรัฐบาลและเพ่งเล็งไปยังตัวบุคคลภายในรัฐบาลเท่านั้น การเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2475 ก็อาจอนุโลมได้ว่าการได้มาของรัฐธรรมนูญได้มาจากการปฏิวัติ เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย โดยกำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศและอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ แต่วิธีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นไปในรูปของการใช้รัฐประหารมากกว่า กล่าวคือ มีกลุ่มบุคคลคณะหนึ่งเรียกตัวเองว่าคณะราษฎร ได้ทำการเข้ายึดอำนาจจากพระมหากษัตริย์ แล้วอันเชิญพระองค์ท่านอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ"เมื่อวันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน 2475 ข้าราชการทหารและพลเรือนระดับกลาง จำนวน 102 นาย ในนามของคณะราษฎรได้ยึดอำนาจจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 แห่งราชวงศ์จักรี โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ประเทศสยามมีธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน" (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2543, หน้า1) อย่างไรก็ดีพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงคิดจะพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ปวงชนชาวไทยอยู่แล้ว แต่มีคณะอภิรัฐมนตรีได้ทัดทานไว้โดยอธิบายเหตุผลว่า ประเทศไทยยังไม่พร้อมที่เปลี่ยนแปลงดังนั้นเมื่อคณะราษฎรขอให้ พระมหากษัตริย์ทรงพระราชทานรัฐธรรมนูญ พระองค์จึงพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ปวงชนชาวไทย

ส่วนรัฐธรรมนูญที่ได้มาจากการทำรัฐประหาร ตัวอย่างที่เห็นชัดเจน ได้แก่ รัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 7 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2502 ซึ่งเป็นผลมาจากการทำรัฐประหารของกลุ่มนายทหาร คือจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501

4. การได้มาโดยการยกร่าง (Deliberate Creation) รัฐธรรมนูญที่กำหนดจากการยกร่างนี้ ส่วนมากมักเกิดขึ้นหลังจากที่มีรัฐบาลใหม่เกิดขึ้น หรือหลังจากที่รัฐใดรัฐหนึ่งได้รับเอกราชหลุดพ้นจากสภาพการเป็นรัฐอาณานิคมของรัฐใหญ่ๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับอิสรภาพ และเป็นเอกราชจากการปกครองของจักรวรรดิบริติช (ประเทศอังกฤษ) ในปี พ.ศ. 2219 ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2230 ประเทศสหรัฐอเมริกาก็ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญขึ้นเอง รัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาจึงจัดเป็นรัฐธรรมนูญที่ได้จากการยกร่าง นอกจากนี้ก็มีประเทศอินเดียเมื่อได้รับเอกราชก็ประกาศใช้รัฐธรรมนูเช่นเดียวกัน ประเทศพม่า ประเทศมาเลเซีย และประเทศต่างๆ ในทวีปแอฟริกา ก็มีการจัดทำรัฐธรรมนูญ โดยการยกร่างและรัฐธรรมนูญโดยการยกร่างยังเกิดขึ้นจากการเกิดรัฐใหม่ หรือรัฐที่แยกตัวในทวีปยุโรปอีกมากมาย

ประเภทของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแบ่งเป็น 2 ประเภท (ประจักษ์ พันธุ์ชูเพชร, 2543, หน้า 158 – 259) ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญจารีตประเพณีหรือรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (Unwritten Constitution) ได้แก่ รัฐธรรมนูญที่ไม่มีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน

รัฐธรรมนูญประเภทนี้เกิดก่อนรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรมีในประเทศอังกฤษเป็นประเทศแม่แบบ หรือแม่บท แต่ในความเป็นจริงแล้วรัฐธรรมนูญของประเทศอังกฤษก็ใช่ว่าจะเป็นรัฐธรรมนูญจารีตประเพณีเพียงอย่างเดียวไม่ เพราะหากพิจารณาถึงที่มาของรัฐธรรมนูญแล้วจะพบว่ารัฐธรรมนูญของประเทศอังกฤษ

ข้อดีของรัฐธรรมนูญประเภทไม่เป็นลายลักษณ์อักษรก็คือ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องและทันการณ์กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป แต่ก็มีข้อเสียในกรณีที่หากมีผู้ปกครองกลุ่มใดตรากฎหมายใหม่เพื่อลบล้างกฎหมายเดิมก็จะมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญเดิมไปโดยทันที แต่เหตุการณ์ดังกล่าวไม่เกิดในประเทศอังกฤษ ทั้งนี้เพราะว่าพลเมืองประเทศอังกฤษมีวัฒนธรรมที่ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีโดยเคร่งครัด

2. รัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Written Constitution) ได้แก่ รัฐธรรมนูญที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่เขียนไว้ชัดเจน เกิดครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในปี พ.ศ. 2330 อาณานิคมของประเทศอังกฤษทั้ง 13 รัฐได้รวมตัวจัดตั้งเป็นสมาพันธรัฐ เพื่อเรียกร้องเอกราชและมีการประกาศใช้ บทบัญญัติแห่งสมาพันธ์ (Articles of the Confederation) เป็นกฎหมายสูงสุด เมื่อได้รับเอกราชทั้ง 13 รัฐ ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบรัฐเป็นสหพันธรัฐ นั่นคือประเทศสหรัฐอเมริกาพร้อมกับการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (Constitution of United of America) ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกและในปัจจุบันประเทศต่างๆ โดยส่วนใหญ่ก็จะใช้รัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพราะความแน่ชัดในบทบัญญัติและความสามารถสืบค้นอ้างอิงได้อันเนื่องมาจากการเขียนที่ชัดเจน

ความสำคัญของรัฐธรรมนูญ

ความสำคัญของรัฐธรรมนูญที่สามารถเห็นได้ชัดเจนดังนี้

1. เพื่อแสดงแหล่งที่มาของอำนาจอธิปไตยและการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อประเทศที่เกิดใหม่ เพราะการได้เป็นประเทศเอกราชจะมีความสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อรัฐได้รับอำนาจอธิปไตยทางการเมืองด้วยการแสดงถึงที่มาของอำนาจอธิปไตยและการใช้อำนาจอธิปไตยเป็นสิ่งที่รัฐธรรมนูญต้องบัญญัติไว้ให้ชัดเจนเพื่อแสดง ความเกี่ยวพันระหว่างรัฐกับประชาชน และขอบเขตของสิทธิหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

2. เพื่อแสดงฐานะของรัฐในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Standing International) เพราะการมีรัฐธรรมนูญของตนเองเป็นการแสดงถึงความเป็นเอกราชของรัฐนั้นอันพึงได้รับการยอมรับจากรัฐอื่นซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญมากในเวทีการเมืองโลกเพราะการได้รับรองจากรัฐอื่นเป็นเครื่องแสดงถึงสิทธิ อำนาจ และความชอบธรรม ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในฐานะนิติบุคคลตามกฎหมายระหว่างประเทศ

3. เพื่อเป็นสัญญลักษณ์แสดงถึงพัฒนาการทางการเมืองของรัฐหรือประเทศอันเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับรัฐที่มีการเปลี่ยนแปลงจากระบอบการปกครองแบบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ สู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย หรือเผด็จการ เพราะการสร้างรัฐธรรมนูญเป็นกติกาหลักในการปกครองประเทศ เป็นการแสดงถึงความก้าวพ้นจากรูปแบบการปกครองแบบเดิม จึงอาจกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญเป็นสัญญาลักษณ์หนึ่งของการพัฒนาทางการเมืองของรัฐหรือของประเทศไปสู่ความทันสมัย

สาระสำคัญที่พึงบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญที่มีลักษณะเป็นลายลักษณ์อักษร และยึดหลักการประชาธิปไตย ควรมีสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญและข้อพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ หมายถึง รัฐธรรมนูญต้องมีข้อความที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลหรือเจตจำนงในการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้รวมไปถึงอุดมการณ์แห่งชาติหรือแนวนโยบายของรัฐและการประกาศใช้รัฐ ธรรมนูญของรัฐนั้นๆ

2. โครงสร้างของรัฐบาล หมายถึง รัฐธรรมนูญจะกำหนดให้เห็นถึงรูปของรัฐ กลไกการใช้อำนาจของรัฐ เช่น ในการกำหนดรูปของรัฐ ตัวอย่างในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา “1 ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้” (ส่วนงานราชกิจจานุแบกษา, 2550, หน้า 2) จากมาตรานี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ประเทศไทยมีรูปรัฐ แบบรัฐเดี่ยว คือ มีรัฐระบบเดี่ยวมีรัฐบาลที่ทำหน้าที่บริหารประเทศเพียงรัฐบาลเดียว และในมาตรา 2 รัฐธรรมนูญยังได้กำหนด ระบอบการ

ปกครองและระบบรัฐบาล ดังนี้ “มาตรา 2 ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” จากมาตรา 2 แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งประชาชนและพระมหากษัตริย์เป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด อย่างไรก็ตาม ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศการจะจัดความสัมพันธ์ของฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการให้ความสัมพันธ์แนบชิดสนิทแนบแน่นหรือห่างเหินกันอย่างไรเราเรียกว่า“ระบบรัฐบาล” สำหรับระบบรัฐบาลที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ตั้งขึ้นนั้นเป็นระบบรัฐบาลที่เราเรียกว่า“ระบบรัฐบาลแบบรัฐสภา” หรือรัฐบาลที่เราเรียกในภาษาอังกฤษ“Parliamentary System” (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2542, หน้า 56)

3. การแบ่งแยกอำนาจ รัฐธรรมนูญต้องกำหนดหลักการแบ่งแยกอำนาจไว้อย่างชัดเจนและอธิบายความสัมพันธ์แห่งอำนาจ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (ส่วนงานราชกิจจานุแบกษา, 2550, หน้า 11) “มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม” จากมาตรานี้จะเห็นลักษณะความสัมพันธ์ในแง่การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ของอำนาจทั้ง 3 คือ อำนาจนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ นอกจากนี้ก็มีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยองค์กรตรวจสอบ

4. การประกันสิทธิและเสรีภาพ รัฐธรรมนูญจะต้องมีหลักประกัน สิทธิ เสรีภาพ และการคุ้มครองบุคคล เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน หน้าที่ของประชาชนพึงมีต่อรัฐ การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนด สิทธิ เสรีภาพ และการคุ้มครอง เป็นต้น

5. การให้ประชาชนมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศประชาชนก็ควรมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อประเทศ ไม่ใช่แค่ไปทำหน้าที่เลือกตั้งเพียงอย่างเดียว การมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2550 ได้วางเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับรู้ความเป็นไปของการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการมากขึ้น มีสิทธิร่วมกันคิดกับองค์กรทั้งหลายที่รัฐธรรมนูญตั้งขึ้น ไม่ใช่องค์กรเหล่านั้นตัดสินไปโดยไม่ฟังเสียงประชาชน และมีส่วนร่วมที่ให้ประชาชนร่วมในการตรวจสอบองค์กรที่ใช้อำนาจรัฐไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเมืองหรือระบบข้าราชการประจำ

จะสังเกตได้ว่าการมีส่วนร่วมที่รัฐธรรมนูญให้ไว้นั้น เป็นส่วนร่วมที่จำเป็นทั้งสิ้นและเป็นส่วนร่วมที่ระดับความอ่อนแก่แตกต่างกันออกไป ส่วนร่วมในการรับรู้อาจเป็นการมีส่วนร่วมที่น้อยหน่อยแต่ก็จำเป็น ในกรณีร่วมคิดก็มากขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง ร่วมตัดสินใจก็มากขึ้นไปอีก เพราะสามารถที่จะตัดสินใจว่าจะทำหรือไม่ทำอะไรได้และร่วมลงมือก็คือร่วมรับผิดชอบด้วยกัน และท้ายที่สุดก็คือร่วมตรวจสอบ ทั้งหมดนี้ที่อธิบายเหตุผลว่าทำไมถ้อยคำที่ว่า “อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย” จึงเปลี่ยนเป็น “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” อย่างไรก็ดีขอเน้นว่าถึงประชาชนมีส่วนร่วมก็ตาม แต่ว่าการมีส่วนร่วมนั้นต้องใช้ผ่านองค์กรทางการเมือง คือ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล เพราะฉะนั้นระบบประชาธิปไตยจึงไม่ใช่ระบบประชาธิปไตยทางตรงที่ประชาชนจะเข้ามาใช้อำนาจสูงสุดนั้นเอง แต่ต้องใช้โดยผ่านองค์กรทั้งหลายและพระมหากษัตริย์

แนวคิดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญที่พึงประสงค์

รัฐธรรมนูญทีดี ต้องเป็นรัฐธรรมนูญที่เหมาะสมกับสภาพอันแท้จริงของประเทศนั้นหรือรัฐนั้น และมีเจตจำนงเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนภายในประเทศ มุ่งผลประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวมทั้งทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคล แต่ละคนและคนในสังคมภายในรัฐหรือประเทศโดยมีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ลักษณะที่ดีของรัฐธรรมนูญน่าจะมีลักษณะ ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญที่ดี พึงเป็นรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร บัญญัติข้อความที่ชัดเจนแน่นอนเพื่อที่จะได้เข้าใจภาษาง่าย ไม่ใช้คำหรือภาษาที่กำกวม ซึ่งล่อแหลมต่อการตีความผิดๆ จะต้องใช้ถ้อยคำที่เลือกสรรมาแล้วว่ามีความหมายที่แน่นอนที่สุด คำหรือข้อความที่มีความหมายสองแง่สองมุมหรือกำกวมซึ่งอาจทำให้เข้าใจไปได้ หลายกรณีไม่ควรนำมาใช้เขียนในรัฐธรรมนูญ

2. รัฐธรรมนูญที่ดีควรจะมีบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและอธิบายไว้อย่างชัดเจนแน่นอน รวมถึงการมีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนด้วย เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพื่อปกป้องไม่ให้รัฐหรือเอกชนมากดขี่บังคับได้ ซึ่งถ้ารัฐออกกฎหมายลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนแล้วกฎหมายนั้นก็จะขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของชาติ และจะต้องถือว่ากฎหมายนั้นเป็นโมฆะไป ดังเช่นสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ได้แก่ สิทธิในทรัพย์สมบัติของตน สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง เสรีภาพในการพูด การเขียน เป็นต้น ถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดที่จะล้มล้างไม่ได้

3. รัฐธรรมนูญที่ดีต้องครอบคลุมทุกบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกครอง ภายในรัฐไว้อย่างครบถ้วนกล่าวคือ รัฐธรรมนูญควรจะมีบทบัญญัติในเรื่องการใช้อำนาจอธิปไตย การแบ่งอำนาจอธิปไตย ความสัมพันธ์ขององค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยและสถาบันทางการเมืองของรัฐ การกำหนดวิธีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิธีการทางรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

4. รัฐธรรมนูญที่ดี พึงบัญญัติให้ภาคประชาชนหรือพลเมืองของรัฐมีส่วนร่วมในทางการเมือง เช่น การออกกฎหมายการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เป็นต้น

5. รัฐธรรมนูญที่ดีไม่ควรยาวเกินไป ควรจะมีบทบัญญัติของหลักการจัดรูปการปกครองรัฐที่สำคัญและจำเป็นเท่านั้น เพื่อเป็นหลักในการปกครองและเพื่อความมั่นคงของรัฐ

6. รัฐธรรมนูญที่ดีควรมีการกำหนดวิธีการ และกระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญไว้อย่างชัดเจน สามารถปฏิบัติได้โดยไม่ง่ายเกินไป และไม่ยากเกินไปจนไม่สามารถแก้ไขได้

ประวัติความเป็นมาของรัฐธรรมนูญไทย

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลากว่า 75 ปีประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรมาแล้วถึง 19 ฉบับและได้ล้มเลิกไปแล้ว รวม 18 ฉบับ ปัจจุบันประเทศไทยใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 19 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญชั่วคราว มีชื่อว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557” ประกาศใช้เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 รัฐธรรมนูญของประเทศไทย ทั้ง 19 ฉบับ ที่ประกาศใช้มาแล้วนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (สุภวรรณ พันธุ์จันทร์, 2538, หน้า 175)

1. ประเภทที่รัฐบาลผู้ประกาศใช้ตั้งใจจะใช้เป็นหลักการและแนวทางในการปกครองเป็นการชั่วคราว มีอยู่ทั้งหมด 7 ฉบับ

2. ประเภทที่รัฐบาลผู้ประกาศใช้ตั้งใจจะใช้เป็นหลักการและแนวทางในการปกครองประเทศเป็นการถาวร มีอยู่ทั้งหมด 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารัฐธรรมนูญของประเทศไทยตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับปัจจุบัน

2. เพื่อศึกษาความเข้าใจรัฐธรรมนูญของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาให้นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีเข้าใจรัฐธรรมนูญได้มากขึ้น

ขอบเขตในการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยจะศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญของประเทศไทยฉบับที่ 1 ถึง ฉบับปัจจุบัน และศึกษาความเข้าใจรัฐธรรมนูญของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยการแจกแบบสอบถามเพื่อหาความเข้าใจรัฐธรรมนูญ พร้อมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาเพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจรัฐธรรมนูญมากขึ้น

ขอบเขตด้านพื้นที่ดำเนินการวิจัย

ทำการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ขอบเขตด้านประชากร

ทำการศึกษาจากนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โดยผู้วิจัยจะทำการหาจำนวนประชากรที่แท้จริงจากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนและนำประชากรทั้งหมดมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ทำการศึกษาระหว่างเดือนมกราคม 2558–มกราคม 2559

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความเข้าใจรัฐธรรมนูญของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมจากกลุ่มประชากร คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โดยผู้วิจัยทำการหาจำนวนประชากรที่แท้จริงจากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียนและนำประชากรทั้งหมดมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane

- การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวัดค่าความแปรปรวนการทดสอบค่าเฉลี่ยด้วย Pooled t-test (Independent-Sampling)

ผลการวิจัย

ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทั่วไปของรัฐธรรมนูญของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.91) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจมากที่สุด คือ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ เพราะเป็นกฎหมายจัดตั้งองค์กรนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ซึ่งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.05) ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจต่ำที่สุด คือ กฎหมายใดที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่สามารถใช้บังคับได้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.69)

ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาซึ่งเป็นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.86) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจมากที่สุดคือ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติหน้าที่ของประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศไว้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95) ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจต่ำที่สุด คือ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญคือองค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐบาล ซึ่งเป็นฝ่ายบริหารอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.77)

ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจมากที่สุดคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้ประเทศไทยปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.01) ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจต่ำที่สุด คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง และการสรรหาและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ผ่านความเห็นชอบจากประชาชนโดยการทำประชามติอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.71) ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในฐานะประชาชน/พลเมืองของประเทศของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.87) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจมากที่สุดคือ ในฐานะพลเมือง/ประชาชนของประเทศต้องไปทำหน้าที่ออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99) ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจต่ำที่สุด คือ ในฐานะพลเมือง/ประชาชนของประเทศสามารถใช้สิทธิ เสรีภาพ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ได้ โดยที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.74)

สรุปผลการวิจัย

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายลำดับศักดิ์สูงสุดในการปกครองประเทศ กฎหมายอื่นใดจะขัดหรือแย้งไม่ได้ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบการปกครองของประเทศ นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายแม่บทสูงสุดในการปกครอง 19 ฉบับ รัฐธรรมนูญดังกล่าวปรากฏใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะหนึ่ง

เป็นรัฐธรรมนูญมุ่งจะใช้บังคับเป็นการถาวรโดยที่มีการยกร่างกันอย่างเป็นระบบกับอีกลักษณะ คือ รัฐธรรมนูญที่มุ่งจะใช้บังคับเป็นการชั่วคราวซึ่งมักจะเรียกว่า ธรรมนูญการปกครอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติทุกฉบับบัญญัติว่าประเทศไทยมีรูปแบบแห่งรัฐเป็นอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้ และปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการแบ่งแยกอำนาจระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการโดยใช้ระบบ 2 สภาในภาวะปกติ และระบบสภาเดี่ยวสำหรับรัฐธรรมนูญชั่วคราวในภาวะไม่ปกติ

สำหรับความเข้าใจรัฐธรรมนูญของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ทั้ง 4 ด้าน คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทั่วไปของรัฐธรรมนูญความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาซึ่งเป็นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในฐานะประชาชน/พลเมืองของประเทศ พบว่ามีผลคะแนนอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับผลคะแนนความเข้าจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการทั่วไปของรัฐธรรมนูญ ($\overline{X}$ = 3.91)
2. ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในฐานะประชาชน/พลเมืองของประเทศ ($\overline{X}$ = 3.87)
3. ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาซึ่งเป็นสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ($\overline{X}$ = 3.86)
4. ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ($\overline{X}$ = 3.83)

และจะเห็นได้ว่าระดับผลคะแนนทั้ง 4 ด้านนั้น ค่าคะแนนมีความแตกต่างกันน้อย คือ จะอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความเข้าใจรัฐธรรมนูญของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ปรากฏผลระดับคะแนนเฉลี่ยทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.86) ดังนั้น เพื่อเป็นแนวในทางการส่งเสริมความเข้าใจรัฐธรรมนูญของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีให้มีมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่ามหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการศึกษาเรียนรู้รัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ เป็นแม่แบบในการกำหนดรูปแบบของประเทศ ระบอบการปกครอง การรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การแบ่งแยกอำนาจ ตลอดจนการมีส่วนทางการเมืองของพลเมืองของประเทศ เป็นต้น โดยให้นักศึกษาได้เรียนรู้สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญ ผ่านรายวิชาต่างๆ หรือการทำกิจกรรม ตลอดจนการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาได้เข้าใจรัฐธรรมนูญอย่างถ่องแท้ อันนำไปสู่ความเจริญมั่นคงของประเทศภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เอกสารอ้างอิง

กัญญ์ชิสา วงศ์กิจเจริญสุข. (2553). **ปัญหาทางกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ : ศึกษาเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กฤษณา วงษาสันต์. (2550). **ติดตามการออกเสียงประชามติ เพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กรณีจังหวัดสุรินทร์.** สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

โกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์. (2518). **ความเป็นมาของการปกครองในระบบรัฐสภาและระบบรัฐสภาในประเทศไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา.

จรูญ สุภาพ. (2537). **สารานุกรมรัฐศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

จุมพล หนิมพานิช วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน และโกสินทร์ วงศ์สุรวัฒน์. (2534). **เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย.** กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2552). **กฎหมายรัฐธรรมนูญแนวคิดและประสบการณ์ของต่างประเทศ.** กรุงเทพฯ : วิญญูชน จำกัด.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 **การปฏิวัติสยาม** (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทศพร มูลรัตน์. (2552). พัฒนาการกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศไทย. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ; ว.มรม. , 3 (3),** 189-196.

บุญศรี มีวงษ์อุโมษ. (2553). **กฎหมายรัฐธรรมนูญ** (พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2538). **กฎหมายมหาชน** (เล่ม 3). กรุงเทพฯ : นิติธรรม.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). **รัฐธรรมนูญน่ารู้ รวมสาระ–คำบรรยายหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ จากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.

ประจักษ์ พันธุ์ชูเพชร. (2543). **การเมืองและการปกครองของไทย : มิติทางประวัติศาสตร์และ สถาบันทางการเมือง** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : มายด์ พับลิชชิ่ง.

ปรัชญา เวสารัชช์. (2534). **เอกสารการสอน สถาบันและกระบวนการทางการเมือง.** นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มนตรี รูปสุวรรณ. (2551). **บทวิเคราะห์ทางวิชาการเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550** (เล่ม 2). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

หยุด แสงอุทัย. (2533). **หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป.** กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

วิษณุ เครืองาม. (2530). **กฎหมายรัฐธรรมนูญ.** กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ.

เสนีย์ คำสุข. (2552). คำและข้อความเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตย” ในรัฐธรรมนูญฉบับที่ 1-18 ของไทย.; **รัฐสภาสาร 57** (8), 7-49.

การลดต้นทุนผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยการประยุกต์แนวคิดการบริหารฐานกิจกรรม กรณีศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

Cost Reduction of Tourism Products by Applying the Activity-based Management (ABM) : A Case Study of OTOP Village Champion (OVC) Ban Talad-Lang, Sriracha District, Chonburi Province

[1]**อิสราภรณ์ ทนุผล,** [2]กมลวรรณ รอดหริ่ง

[1),2)]อาจารย์ประจำ สาขาการบัญชีและการเงิน คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

[1]**Issaraporn Thanupon, Ph.D,** [2]Kamolwan Rodring

[1),2)]Faculty of Management and Tourism, Burapha University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการลดต้นทุนผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยการประยุกต์แนวคิดการบริหารฐานกิจกรรมของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ต้นทุนกิจกรรมในการดำเนินธุรกิจ 2) วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการการท่องเที่ยว 3) ระบุแนวทางและวิธีการลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการการท่องเที่ยว และ4) ระบุโอกาสในการเพิ่มผลการปฏิบัติงานที่ดีอย่างต่อเนื่อง การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลในปี 2558 อย่างต่อเนื่องตลอดปี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ประธานโครงการและสมาชิกโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC และวิธีการสังเกตการณ์ในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ การวิจัยมีข้อสรุปเป็นประเด็นดังนี้ 1) ต้นทุนกิจกรรมในการดำเนินธุรกิจ โดยต้นทุนกิจกรรมที่สูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ต้นทุนกิจกรรมประกอบอาหาร ต้นทุนกิจกรรมการแล่และตัดชิ้นส่วน และต้นทุนกิจกรรมรับซื้อวัตถุดิบ 2) ต้นทุนสินค้าและบริการการท่องเที่ยว โดยต้นทุนการบริการท่องเที่ยวต่อปีเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ต้นทุนบริการที่พักโฮมสเตย์ ต้นทุนบริการท่องเที่ยวเรือประมง ต้นทุนบริการท่องเที่ยวท้องถิ่นด้านไม่ติดฝั่งทะเล ต้นทุนบริการท่องเที่ยวเรือเล็กชายฝั่ง และต้นทุนบริการท่องเที่ยวท้องถิ่นด้านติดฝั่งทะเล สำหรับต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปและอาหารสำเร็จรูปประจำวันเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อาหารสำเร็จรูปประจำวัน-อื่น กะปิ ปลาเค็ม ปลาแดดเดียว อาหารสำเร็จรูปประจำวัน-ปลาต้มเค็มและน้ำปลา 3) แนวทางและวิธีการลดต้นทุนสินค้าและบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ 3.1) การลดต้นทุนกิจกรรมพาหนะและมัคคุเทศก์โดยการใช้พาหนะของสมาชิกในชุมชนที่สามารถเป็นมัคคุเทศก์ได้ 3.2) ลดต้นทุนการลงทุนในสินทรัพย์ ในกิจกรรมจัดเตรียมห้องพักและกิจกรรมจัดหาวัสดุและอุปกรณ์เพื่อการอำนวยความสะดวก 3.3) ลดต้นทุนจำนวนรอบการนำวัตถุดิบเข้ากระบวนการผลิตอาหารทะเลแปรรูปและอาหารสำเร็จรูปโดยรอให้วัตถุดิบหลักที่รับซื้อมามีปริมาณเพียงพอต่อการนำเข้ากระบวนการผลิตเพื่อลดต้นทุนกิจกรรมแล่และตัดชิ้นส่วน 3.4) ลดต้นทุนการประกอบอาหารโดยกำหนดรายการอาหารที่มีการใช้วัตถุดิบที่เป็นผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปที่มีไว้ขายหรือเศษวัตถุดิบจากการผลิตอาหารทะเลสำเร็จรูปและลดความหลากหลายของอาหารสำเร็จรูปประจำวันเพื่อลดต้นทุนกิจกรรมการใช้เชื้อเพลิง 4) โอกาสในการเพิ่มผลการปฏิบัติงานที่ดีอย่างต่อเนื่องโดยสามารถกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปกำหนดเป้าหมายการดำเนินธุรกิจหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC ให้มีการใช้ต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนี้ 4.1) เพิ่มอัตราส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวจริงต่อจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่รับได้ในแต่ละครั้ง 4.2) เพิ่มอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินการต่อมูลค่าเฉลี่ย

ของสินทรัพย์ดำเนินงานในปี 4.3) ลดอัตราส่วนจำนวนเศษซากวัตถุดิบต่อจำนวนวัตถุดิบใช้ไป 4.4)เพิ่มอัตราส่วนจำนวนวัตถุดิบที่รับซื้อจากชาวประมงในชุมชนต่อวัตถุดิบทั้งหมดที่จัดซื้อโดยการรับซื้อวัตถุดิบจากชาวประมงในชุมชนจะมีราคาวัตถุดิบต่ำกว่าในท้องตลาด 4.5) ลดความหลากหลายของอาหารสำเร็จรูปเพื่อลดอัตราส่วนจำนวนวัตถุดิบอื่นที่จัดซื้อเพิ่มต่อจำนวนวัตถุดิบที่ผลิตได้เอง

คำสำคัญ : หมู่บ้านท่องเที่ยว OVC การบริหารฐานกิจกรรม

ABSTRACT

The study of cost reduction of tourism products by applying the activity-based management (ABM), tourism village (OVC), Ban Talad-Lang, Bang Phra Subdisdrict, Sriracha District, Chonburi Province, the objectives were to identify 1) activity cost of tourism product and service 2) production of tourism product and service 3) approaches of tourism products and services and 4) opportunity for continuous performance improvement. Data were continuously collected in year 2015 by interviewing chairman and members of tourism village (OVC) project and observation of manufacturing process of tourism product and services. This study could be summarized as follows : 1) Activity cost for operating, it was found that the highest activity cost of tourism service was “vehicle activity cost”. The highest activity cost of home-stay service was “preparing activity cost”. For processed sea food products comprised direct material 40 % and other production activity cost 60% . The highest activity cost was “butchering and cutting activity cost” and “cooking activity cost”. 2) Tourism product cost and tourism services cost, descending order, were home-stay service cost, cost of tourism by fishing boat, cost of tourism in local-non-seaboard, cost of tourism by small fishing boat, and cost of tourism in local-seaboard. For processed sea food and daily prepared food products cost, descending order, were daily prepared food-other, shrimp paste, salted fish, sun-dried fish, daily prepared food-fish boiled with salt and fish sauce. 3) Production cost reduction approaches of tourism product and service were 3.1) cost reduction in “vehicle activity cost” and “guide activity cost” 3.2) cost reduction for providing convenience by investment asset in activity of preparing room and activity of preparing material and equipment 3.3) time reduction of entering direct material into manufacturing process of processed sea food and prepared food by waiting direct material purchased was enough for entering into manufacturing process for decreasing “butchering and cutting activity cost” and 3.4) cost reduction in cooking cost by setting daily food menu using processed sea foods product available for sell or its scrap as material and reduction of prepared food variety for decreasing in “using fuel activity cost”. 4) Opportunity for continuous performance improvement by identifying performance indicators for setting target value of business operation of OVC tourism village and lead to efficiency cost as follows : 4.1) increasing ratio of actual tourist number to limited tourist number 4.2) increasing ratio of incremental operating profit for product to average value of operating asset each year 4.3) decreasing ratio of scraps to material used

4.4) increasing ratio of material purchased from fisherman within community to total material purchased which material purchasing from fisherman within community had lower price than other markets and 4.5) decreasing variety of prepared food types by decreasing ratio of incremental purchasing of material to manufactured material by themselves.

Keywords : OTOP Village Champion (OVC) ; Activity-based management

บทนำ

โครงการพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC (OTOP Village Champion, OVC) คือการสร้างแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ที่เป็นบรรยากาศของการกลับไปสู่วิถีชีวิตแบบชาวบ้านและความเป็นธรรมชาติ โดยหากเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากเมืองใหญ่นอกจากจะได้รับความสนุกและความตื่นตากับสิ่งที่ได้พบเห็นแล้ว ยังได้รู้สึกถึงการผ่อนคลายและเป็นความประทับใจที่ยากจะลืม (สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์, 2549) หมู่บ้านท่องเที่ยว OVC นี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใหม่ที่จัดรูปแบบการท่องเที่ยวให้ผู้มาเยือนได้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ ของชุมชนที่เลือนหายไปจากสังคมเมือง ผู้มาเยือนมีโอกาสสัมผัสประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของคน ในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทดลองทำด้วยตนเองและพักแรมในรูปแบบโฮมสเตย์ที่บ้านของชาวบ้านในชุมชน ชุมชนบ้านตลาดล่างเป็นชุมชนชายทะเล ที่ชาวบ้านยังคงประกอบอาชีพประมงชายฝั่งแบบพื้นบ้านตามวิถีที่บรรพบุรุษได้ทำกันมากว่า 200 ปี ชุมชนแห่งนี้ได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC ของกรมการพัฒนาชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ตามเกณฑ์การคัดสรร OVC (สันติชัย เอื้อจึงประสิทธิ , 2549) เป็นต้นมา หลังจากได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC แล้ว สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรรมการพัฒนาชุมชนได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านท่องเที่ยว โดยจัดการฝึกอบบรมให้ความรู้แก่ผู้นำและสมาชิกของหมู่บ้านท่องเที่ยวเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดวิธีทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและแผนการจัดการและการบริการ โดยคนภายในชุมชนจะสามารถนำภูมิปัญญามาสร้างเป็นบริการแก่นักท่องเที่ยว หมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้ดำเนินการให้บริการท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยือนด้วยวิถีชีวิตพื้นบ้านและสัมผัสประสบการณ์ร่วมด้วยการให้นักท่องเที่ยวร่วมเดินทางไปกับชาวประมงเพื่อออกเรือล้อมอวนจับปลา พักแรมในรูปแบบบ้านพักโฮมสเตย์ รับประทานอาหารทะเลสดและอาหารตามวิถีชีวิตชาวบ้านชายฝั่งทะเล รวมทั้งนักท่องเที่ยวจะได้รับฟังเรื่องราวของชุมชนบ้านตลาดล่าง และชุมชนบางพระ ที่เก่าแก่ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา (ธนวรรณ สุทธิสว่าง , 2550)

ปัจจุบันองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนของประเทศไทยต่างให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมบริการการท่องเที่ยวโดยส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาในทุกด้าน การวิจัยทางด้านต้นทุนการผลิตนับได้ว่าเป็นการวิจัยพัฒนาในทุกด้าน การวิจัยทางด้านต้นทุนการผลิตนับได้ว่าเป็นการวิจัยอีกด้านหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดศักยภาพการแข่งขันด้านต้นทุนของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourism Products) แต่ในสภาพการณ์ที่เป็นจริงผู้ประกอบการการท่องเที่ยวโดยเฉพาะชาวบ้านที่ดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชนยังไม่ทราบข้อมูลต้นทุนการผลิตที่แท้จริงและต้นทุนการผลิตในแต่ละขั้นตอน จากการผลการศึกษาก่อนหน้าพบว่าหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่างเป็นชุมชนที่มีการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนและมีผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวหลายชนิด ได้แก่ บริการที่พักโฮมสเตย์ บริการนำเที่ยวในท้องถิ่น บริการนำเที่ยวทางทะเล ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูป และผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป โดยในปัจจุบันหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่างยังไม่มีการวิเคราะห์ต้นทุนเพื่อกำหนดราคาบริการและผลิตภัณฑ์ที่มีไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว ทำให้กลุ่มธุรกิจชุมชนของบ้านตลาดล่างไม่ทราบความคุ้มค่าจากการลงทุนที่เป็นตัวเงินที่ชัดเจนและไม่มีข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ ในอนาคต (อิสราภรณ์ พลนารักษ์,

กมลวรรณ รอดหริ่ง และศิริวรรณ ภิญโญสิริพันธุ์, 2556) แนวคิดต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity-based Costing, ABC) เป็นระบบการคำนวณต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารงานสำหรับผู้ประกอบการมากกว่าระบบการคำนวณต้นทุนการผลิตแบบเดิม โดยมีองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีการประยุกต์แนวคิดต้นทุนฐานกิจกรรมในองค์กร (อิสราภรณ์ พลนารักษ์, 2544) ระบบการคำนวณต้นทุน

ฐานกิจกรรมนี้จะให้ข้อมูลทางด้านต้นทุนของกระบวนการและผลิตภัณฑ์ที่มีความถูกต้องแม่นยำ (Mowen, Hansen, and Heitger, 2012) และหากใช้ข้อมูลดังกล่าวร่วมกับการวิเคราะห์กระบวนการ (Process Value Analysis, PVA) จะสามารถวิเคราะห์แนวทางการลดต้นทุนผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ตามแนวคิดการบริหารฐานกิจกรรม (Activity-based Management, ABM) โดยแนวคิดดังกล่าวจะช่วยระบุกิจกรรมที่สร้างมูลค่า (Value-added Activity) และกิจกรรมที่ไม่สร้างมูลค่า (Non-value-added Activity) ต่อกระบวนการผลิตสินค้าและบริการของชุมชน และนำไปสู่การลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการชุมชนเพื่อการแข่งขันด้านต้นทุนได้ (Brimson, 1991; Brinker (ed), 1994) ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งแสวงหาคำตอบเชิงประจักษ์เกี่ยวกับแนวทางวิธีการลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการ การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง โดยใช้แนวคิดการบริหารฐานกิจกรรม

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนกิจกรรมในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง

2. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง

3. เพื่อระบุแนวทางการลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง

4. เพื่อระบุโอกาสในการเพิ่มผลการปฏิบัติงานที่ดีอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

ขอบเขตการวิจัย

1. โครงการวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงการลดต้นทุนผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยการประยุกต์แนวคิดการบริหารฐานกิจกรรมของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เท่านั้น

2. ผู้ร่วมให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารและผู้นำโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC (ประธานและกรรมการ) จำนวนประชากรทั้งสิ้น 9 คน

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากข้อมูลที่มีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557-ธันวาคม พ.ศ. 2558

วิธีดำเนินการวิจัย

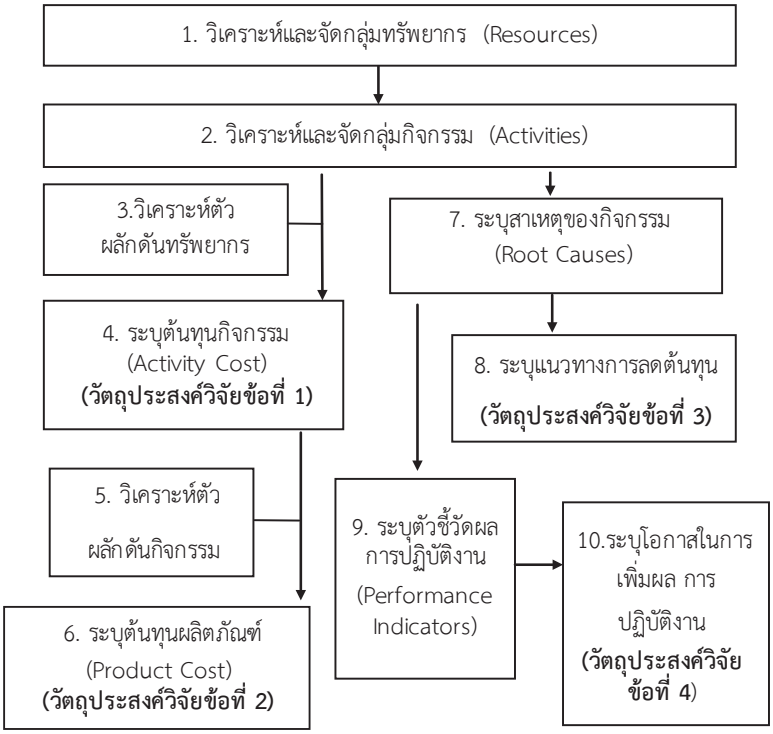
- การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการจัดประชุมกลุ่มและการสัมภาษณ์ และวิธีการสังเกตการณ์ ในกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์โดยคณะผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคคลภายนอกชุมชน ข้อมูลที่ได้อาจไม่สอดคล้องกับความจริงทั้งหมด แต่ผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์ แบบสามเส้าเพื่อยืนยันในข้อมูลและหลีกเลี่ยงการมีอคติทั้งของผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัยให้มากที่สุด

- การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์กับผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งก่อนการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามความเป็นเหตุเป็นผลโดยใช้หลักการของแนวคิด การบริหารฐานกิจกรรม กรอบการดำเนินงานวิจัย ตามแนวคิดการบริหารฐานกิจกรรมแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบการดำเนินงานวิจัย

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ผู้นำและผู้บริหารโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC พบว่ามีผลิตภัณฑ์เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การให้บริการนำเที่ยวประกอบด้วย 1.1) การบริการนำเที่ยวท้องถิ่น (นำเที่ยวท้องถิ่นฝั่งติดทะเล และนำเที่ยวท้องถิ่นฝั่งไม่ติดทะเล) บริการนำเที่ยวทางทะเล (บริการนำเที่ยวเรือประมง และบริการนำเที่ยวชายฝั่งทะเล) 2) การให้บริการที่พักในรูปแบบโฮมสเตย์ 3) การผลิตอาหารประกอบด้วย 3.1) อาหารทะเลแปรรูป (กะปิ น้ำปลา ปลาแดดเดียว และปลาเค็ม) และ 3.2) อาหารสำเร็จรูปประจำวัน (ปลาต้มเค็ม และอาหารสำเร็จรูปประจำวันอื่นๆ) สำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) ต้นทุนทางตรงที่คิดเข้าสู่ผลิตภัณฑ์ โดยสามารถระบุต้นทุนให้กับผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดโดยตรง ได้แก่ ต้นทุนจากการรับซื้อวัตถุดิบเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด และ 2) ค่าใช้จ่ายอื่นที่ไม่สามารถจัดสรรให้แก่ผลิตภัณฑ์โดยตรง จากข้อมูลพื้นฐานข้างต้นผู้วิจัยมีการสัมภาษณ์ข้อมูลด้านต้นทุนและกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม โดยแสดงผลวิจัยได้ดังนี้

1. วิเคราะห์ต้นทุนกิจกรรมในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง

การวิเคราะห์ต้นทุนกิจกรรมเริ่มจากการรวบรวมและระบุ “กลุ่มต้นทุน” หรือในงานวิจัยนี้จะเรียกว่า “ทรัพยากร” ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจชุมชน โดยวิเคราะห์กลุ่มต้นทุนหรือกลุ่มค่าใช้จ่ายทั้งที่สามารถจัดสรรและไม่สามารถจัดสรรให้แก่ผลิตภัณฑ์โดยตรง โดยจัดทรัพยากรได้เป็น 5 หมวด ดังนี้ ค่าบริหารจัดการส่วนกลาง ค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวท้องถิ่น ค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวทางทะเล ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการที่พัก-โฮมสเตย์ และค่าใช้จ่ายผลิตอาหารทะเลแปรรูปและอาหารสำเร็จรูปประจำวัน จากนั้นได้ดำเนินการวิเคราะห์ตัวผลักดันทรัพยากร (Resource Drivers) หรือเกณฑ์ที่เหมาะสมในการจัดสรรต้นทุนจากทรัพยากรไปสู่กิจกรรม โดยแสดงผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 1 และผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์กิจกรรมทั้งหมดในการดำเนินธุรกิจชุมชนเพื่อจัดกลุ่มกิจกรรม จัดกลุ่มกิจกรรมได้ 14 กลุ่มตามตารางที่ 2 เมื่อจัดสรรต้นทุนจากทรัพยากรไปยังกิจกรรม พบว่า ต้นทุนกิจกรรมที่สูงสุดสามอันดับแรกเรียงจากต้นทุนมากไปหาน้อย ได้แก่ กิจกรรม

การประกอบอาหาร กิจกรรมการแล่และตัดชิ้นส่วนและกิจกรรมซื้อวัตถุดิบอื่นๆ

2. วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง จากข้อมูลการวิเคราะห์ต้นทุนกิจกรรมและตัวผลักดันกิจกรรมที่ได้จากตารางที่ 2 นำต้นทุนกิจกรรมจัดสรรไปยังผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด พบว่าต้นทุนต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์ในโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชนเรียงลำดับต้นทุนจากมากไปหาน้อย แสดงในตารางที่ 3 โดยพบว่า

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวผลักดันทรัพยากรตามรายการต้นทุน

กลุ่มต้นทุน/รายการต้นทุนหรือทรัพยากร	ตัวผลักดันทรัพยากร	กลุ่มต้นทุน/รายการต้นทุนหรือทรัพยากร	ตัวผลักดันทรัพยากร
1. ค่าบริหารจัดการส่วนกลาง		4. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการที่พัก-โฮมสเตย์	
ค่าเอกสารประชาสัมพันธ์โครงการ	สัดส่วนเวลาในการบริหารจัดการ	ค่าจัดเตรียมห้องพักก่อนพักแรม	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง
ค่าใช้จ่ายการประชุมบริหารโครงการ	สัดส่วนเวลาในการบริหารจัดการ	ค่าจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การพักแรม	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง
ค่าน้ำและไฟฟ้าสำนักงาน	สัดส่วนเวลาในการบริหารจัดการ	ค่าจ้างเหมาทำความสะอาดหลังพัก	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง
		ค่าสาธารณูปโภคที่พัก	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง
		ค่าอาหารเช้า-เย็น	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง
2. ค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวท้องถิ่น		5. ต้นทุนผลิตอาหารทะเลแปรรูปและอาหารสำเร็จรูปประจำวัน	
ค่าจ้างเหมารถ	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง	ค่าจ้างเหมาแรงงาน	จัดสรรให้กิจกรรมตามสัดส่วนเวลา
ค่าจ้างมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง	ต้นทุนรับซื้อวัตถุดิบ	จัดสรรให้ผลิตภัณฑ์โดยตรง
ค่าอาหารนำเที่ยวท้องถิ่น	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง	ต้นทุนกระบวนการแล่และตัดชิ้นส่วน	จัดสรรต้นทุนส่วนกลาง-ค่าน้ำให้กิจกรรมที่ใช้ต้นทุน
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง	ต้นทุนกระบวนการแช่และจัดเก็บวัตถุดิบ	จัดสรรต้นทุนส่วนกลาง-ค่าไฟให้กิจกรรมที่ใช้ต้นทุน
		ต้นทุนเชื้อเพลิงประกอบอาหาร	จัดสรรให้กิจกรรมตามสัดส่วนเวลา
3. ค่าใช้จ่ายท่องเที่ยวทางทะเล		ต้นทุนกระบวนการหมัก	จัดสรรให้กิจกรรมตามสัดส่วนเวลา
ค่าพาหนะเรือประมง	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง	ต้นทุนกระบวนการตาก	จัดสรรให้กิจกรรมตามสัดส่วนเวลา
ค่าจ้างมัคคุเทศก์เรือประมง	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง	ต้นทุนกระบวนการหีบห่อ	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง
ค่าพาหนะเรือเล็กชายฝั่ง	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง	ต้นทุนการจัดเตรียมอุปกรณ์ผลิต	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง
ค่าจ้างมัคคุเทศก์เรือเล็กชายฝั่ง	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง	ต้นทุนซื้อวัตถุดิบอื่นๆ	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง
ค่าอาหารนำเที่ยวทางทะเล	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง	ต้นทุนค่าขนส่งอาหารไปจำหน่าย	จัดสรรให้กิจกรรมโดยตรง

ตารางที่ 2 แสดงการจัดกลุ่มกิจกรรมและตัวผลักดันกิจกรรมโดยเรียงลำดับกิจกรรมที่มีต้นทุน (ต่อปี) มากไปหาน้อย

กลุ่มกิจกรรม (แสดงตามลำดับ)	ตัวผลักดันกิจกรรม	กลุ่มกิจกรรม (แสดงตามลำดับ)	ตัวผลักดันกิจกรรม
1. กลุ่มกิจกรรมการประกอบอาหาร	สัดส่วนเวลาที่ใช้ในการประกอบอาหาร	8.กลุ่มกิจกรรมจัดเตรียมอุปกรณ์ผลิต	สัดส่วนเวลาที่ใช้อุปกรณ์
2. กลุ่มกิจกรรมการแล่และตัดชิ้นส่วน	สัดส่วนปริมาณวัตถุดิบที่แล่และตัด	9. กลุ่มกิจกรรมการตาก	สัดส่วนเวลาที่ใช้
3. กลุ่มกิจกรรมซื้อวัตถุดิบอื่นๆ	สัดส่วนปริมาณการซื้อวัตถุดิบอื่นๆ	10. กลุ่มกิจกรรมการหมัก	สัดส่วนเวลาที่ใช้
4. กลุ่มกิจกรรมหีบห่อ	จำนวนหน่วยของบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ (แยกตามชนิด)	11. กลุ่มกิจกรรมบริการที่พัก-โฮมสเตย์	สัดส่วนการใช้
5. กลุ่มกิจกรรมแช่และจัดเก็บวัตถุดิบ	สัดส่วนปริมาณวัตถุดิบที่แช่และจัดเก็บ	12. กลุ่มกิจกรรมต้นทุนเชื้อเพลิง	สัดส่วนเวลาที่ใช้
6. กลุ่มกิจกรรมขนส่งอาหารสำเร็จรูปไปจำหน่าย	สัดส่วนปริมาณอาหารที่นำไปจำหน่าย	13. กลุ่มกิจกรรมบริการท่องเที่ยวท้องถิ่น	สัดส่วนการใช้
7. กลุ่มกิจกรรมผลิตกะปิ	สัดส่วนเวลาที่ใช้	14 .กลุ่มกิจกรรมบริการท่องเที่ยวทางทะเล	สัดส่วนการใช้

ตารางที่ 3 แสดงลำดับต้นทุนผลิตภัณฑ์ต่อปีและต้นทุนผลิตภัณฑ์ต่อหน่วยเรียงลำดับต้นทุนจากมากไปหาน้อย

กลุ่มผลิตภัณฑ์บริการ				**กลุ่มผลิตภัณฑ์อาหาร**			
ชนิดผลิตภัณฑ์	**ต่อปี**	**ต่อหน่วย**	**หน่วย**	**ชนิดผลิตภัณฑ์**	**ต่อปี**	**ต่อหน่วย**	**หน่วย**
บริการที่พักโฮมสเตย์	1	5	คน	อาหารสำเร็จรูปประจำวัน-อื่นๆ	1	6	ถุง
บริการเที่ยวเรือประมง	2	1	เที่ยว	ปลาเค็ม	2	3	กิโลกรัม
บริการนำเที่ยวท้องถิ่น – ฝั่งไม่ติดทะเล	3	2	เที่ยว	กะปิ	3	1	กิโลกรัม
บริการนำเที่ยวท้องถิ่น – ฝั่งติดทะเล	4	3	เที่ยว	ปลาแดดเดียว	4	2	กิโลกรัม
บริการนำเที่ยวเรือเล็กชายฝั่ง	5	4	เที่ยว	อาหารสำเร็จรูปประจำวัน-ปลาต้มเค็ม	5	5	ถุง
				น้ำปลา	6	4	ขวด

ต้นทุน (บาทต่อปี) ของผลิตภัณฑ์กลุ่มผลิตภัณฑ์บริการ ได้แก่ บริการที่พัก-โฮมสเตย์ บริการเรือประมง บริการนำเที่ยวท้องถิ่น-ฝั่งไม่ติดทะเล บริการนำเที่ยวท้องถิ่น-ฝั่งติดทะเล และบริการนำเที่ยวเรือเล็กชายฝั่ง สำหรับกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหาร ได้แก่ อาหารสำเร็จรูปประจำวัน-อื่นๆ ปลาเค็ม กะปิ ปลาแดดเดียว อาหารสำเร็จรูปประจำวัน-ปลาต้มเค็ม และน้ำปลา

3. ระบุแนวทางการลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่างจากการสัมภาษณ์สมาชิกโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC เพิ่มเติมเพื่อหาสาเหตุของการเกิดกิจกรรม (Root Causes) ตามแนวคิดการวิเคราะห์กระบวนการ (PVA) โดยวิเคราะห์การดำเนินกิจกรรม ที่กำหนดไว้ในหัวข้อก่อนหน้าว่ากิจกรรมดังกล่าวจะถูกดำเนินการเมื่อมีสิ่งใดหรือมีเหตุการณ์ใดเกิด

ขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าวจะถือเป็นสาเหตุของการเกิดกิจกรรม โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถระบุสาเหตุของกิจกรรมแต่ละกลุ่มกิจกรรม กล่าวถือแนวทางการลดต้นทุนกิจกรรม คือ การพยายามลดสาเหตุของกิจกรรมแต่ละกลุ่มกิจกรรมนั่นเอง แสดงในตารางที่ 4 พบว่า สาเหตุการเกิดกิจกรรมที่พบมากที่สุด ได้แก่ การรับซื้อวัตถุดิบ

ข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ พบว่า ในการดำเนินงานในปัจจุบันของโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวมีข้อได้เปรียบทางด้านต้นทุนการรับซื้อวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปและอาหารสำเร็จรูปประจำวัน และทำให้ปัจจุบันชุมชนสามารถลดต้นทุนผลิตภัณฑ์บางส่วนได้ ดังนี้ (1) วัตถุดิบทางตรงที่รับซื้อจากชาวประมงในชุมชนมีราคาถูกกว่าท้องตลาด ร้อยละ 50 (2) วัตถุดิบทางตรงบางประเภทไม่มีต้นทุนจ่ายซื้อวัตถุดิบ ได้แก่ น้ำปลาจากปลาหลากชนิด โดยใช้เศษชิ้นส่วน ได้แก่ หัวปลา ไส้ปลา ก้างปลา และเนื้อปลาบางประเภทของปลาหลากชนิดนำมาผลิตตามกระบวนการหมักน้ำปลาโดยลดต้นทุนได้ 2-3 บาทต่อวัตถุดิบเศษปลา 1 กิโลกรัม (3) ผลิตภัณฑ์บางประเภทที่ไม่ได้จ่ายซื้อบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ ภาชนะบรรจุน้ำปลา และ (4) การประกอบอาหารสำเร็จรูปประจำวันโดยส่วนใหญ่ใช้วัตถุดิบเกี่ยวกับปลาและสัตว์น้ำประเภทอื่นๆ ที่สามารถจัดซื้อได้จากชาวประมงในชุมชนโดยมีคุณภาพดีและราคาต่ำกว่าในท้องตลาดทั่วไปอีกทั้งสามารถใช้รองรับการบริการอาหารในการนำเที่ยวทุกประเภทและการบริการอาหารในการบริการโฮมสเตย์

4. ระบุโอกาสในการเพิ่มผลการปฏิบัติงานที่ดีอย่างต่อเนื่องการท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง ผู้วิจัยนำข้อมูลการดำเนินกิจกรรม ต้นทุนกิจกรรม และสาเหตุการเกิดกิจกรรมต้นทุนที่แสดงผลก่อนหน้ามาวิเคราะห์ต่อเพื่อพิจารณากำหนดตัววัดผลการดำเนินงานของกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นโอกาสในการเพิ่มผลการปฏิบัติงานที่ดีอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ของโครงการฯ โดยแสดงได้ ดังนี้

1) ผลิตภัณฑ์บริการท่องเที่ยว ต้องพยายามทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่อจำนวนที่นั่งที่พาหนะรับได้สูงสุดในการนำเที่ยวต่อครั้งเพิ่มขึ้น หรือพยายามทำให้หนึ่งรอบของการนำเที่ยวมีนักท่องเที่ยวเต็มตามจำนวน ที่พาหนะรับได้

2) ผลิตภัณฑ์บริการที่พักโฮมสเตย์ ก่อนการลงทุนควรคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์ คำนวณจากผลต่างระหว่างรายรับจากการให้บริการตลอดปีกับรายจ่ายจากการให้บริการตลอดปีเทียบกับมูลค่าของสินทรัพย์โดยเฉลี่ยในปีนั้น

3) ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปและอาหารสำเร็จรูปประจำวัน (3.1) การลดอัตราเศษวัตถุดิบที่ไม่สามารถนำไปใช้ต่อเทียบกับวัตถุดิบที่จัดหามาทั้งหมดจะช่วยลดต้นทุนในบางผลิตภัณฑ์ได้ เช่น อาหารสำเร็จรูปประจำวัน เป็นต้น (3.2) ลดเวลาการใช้เชื้อเพลิงเฉลี่ยต่อวัน โดยการลดรายการอาหารที่ใช้เวลาในการปรุงอาหารด้วยความร้อนเป็นระยะเวลายาวนานจะช่วยลดต้นทุนการประกอบอาหารสำเร็จรูปประจำวันได้

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการลดต้นทุน ผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยวโดยการประยุกต์แนวคิดการบริหารฐานกิจกรรมกรณีศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี โดยประยุกต์แนวคิดการบริหารฐานกิจกรรม (ABM) ในกระบวนการดำเนินงานสรุปได้ ดังนี้

1. ต้นทุนกิจกรรมในการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC พบว่าการคำนวณต้นทุนโดยอาศัยแนวคิดต้นทุนฐานกิจกรรมในการจัดสรรต้นทุนจากทรัพยากรให้กับกิจกรรมโดยกำหนดตัวผลักดันทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดสรรต้นทุนให้กับผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายซึ่งไม่สามารถจัดสรรให้แก่ผลิตภัณฑ์ได้โดยตรง จึงต้องอาศัยการกำหนด ตัวผลักดันทรัพยากรเพื่อจัดสรรต้นทุนทรัพยากรให้กับกลุ่มกิจกรรมก่อนแล้วจึงจัดสรรต้นทุนกิจกรรมไปยังผลิตภัณฑ์ (Hansen and Mowen, 2007) ในการงานวิจัยนี้ การวิเคราะห์ตัวผลักดันทรัพยากรใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และสังเกต

ตารางที่ 4 แสดงสาเหตุการเกิดกิจกรรม (Root Causes)

กลุ่มกิจกรรม	สาเหตุการเกิดกิจกรรม	กลุ่มกิจกรรม	สาเหตุการเกิดกิจกรรม
กิจกรรมบริการท่องเที่ยวท้องถิ่น	การรับคำสั่งซื้อจากนักท่องเที่ยว	กิจกรรมต้นทุนเชื้อเพลิงประกอบอาหาร	การกำหนดจำนวนรายการอาหารที่จะผลิต
กิจกรรมบริการท่องเที่ยวทางทะเล	การรับคำสั่งซื้อจากนักท่องเที่ยว	กิจกรรมการหมัก	การรับซื้อวัตถุดิบ
กิจกรรมเตรียมห้องพักก่อนพักแรม	ความต้องการรองรับนักท่องเที่ยวล่วงหน้า	กิจกรรมการตาก	การรับซื้อวัตถุดิบ
กิจกรรมเตรียมวัสดุและอุปกรณ์การพัก	ความต้องการรองรับนักท่องเที่ยวล่วงหน้า	กิจกรรมผลิตกะปิ	การรับซื้อวัตถุดิบ
กิจกรรมจ้างเหมาทำความสะอาดหลังพักแรม	การออกจากที่พักของนักท่องเที่ยว	กิจกรรมหีบห่อ	สินค้าผลิตเสร็จ
กิจกรรมสาธารณูปโภค	การใช้อุปกรณ์และการซักล้างของนักท่องเที่ยว	กิจกรรมการจัดเตรียมอุปกรณ์การผลิต	การกำหนดจำนวนรายการอาหารที่จะผลิต
กิจกรรมการเตรียมอาหารเช้าและเย็น	นักท่องเที่ยวที่เข้าพักแต่ละครั้ง	กิจกรรมซื้อวัตถุดิบอื่นๆ	ระยะเวลาครบรอบ 3 วัน
กิจกรรมการแล่และตัดชิ้นส่วน	การรับซื้อวัตถุดิบ	กิจกรรมการประกอบอาหาร	การกำหนดจำนวนรายการอาหารที่จะผลิต
กิจกรรมแช่และจัดเก็บวัตถุดิบ	การรับซื้อวัตถุดิบ	กิจกรรมขนส่งอาหารสำเร็จรูปไปจำหน่าย	ที่ตั้งตลาดจำหน่ายอาหารอยู่นอกชุมชน

เมื่อจัดกลุ่มกิจกรรมและจัดสรรทรัพยากรให้แก่กลุ่มกิจกรรมแล้ว พบว่า กลุ่มกิจกรรมที่มีต้นทุนกิจกรรมสูงสุด ได้แก่ กลุ่มกิจกรรมการแล่และตัดชิ้นส่วน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรในปริมาณมากและเป็นกิจกรรมเกิดขึ้นเพื่อการผลิตภัณฑ์หลายชนิดจึงมีต้นทุนกิจกรรมสูง และกลุ่มกิจกรรมที่มีต้นทุนกิจกรรมต่ำสุด ได้แก่ กิจกรรมบริการท่องเที่ยวท้องถิ่น กิจกรรมดังกล่าวไม่มีการใช้ทรัพยากรประเภทวัตถุดิบและเป็นกิจกรรม ที่เกิดขึ้นเพื่อการผลิตบริการเท่านั้น จึงมีต้นทุนกิจกรรมต่ำ

2. ต้นทุนผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC พบว่า ต้นทุนผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในกลุ่มผลิตภัณฑ์บริการที่มีต้นทุนต่อปีสูงสุด ได้แก่ บริการ ที่พักโฮมสเตย์ เนื่องจากการดำเนินธุรกิจโฮมสเตย์เป็นบริการที่มีการจัดเตรียมอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวไว้ล่วงหน้าจึงทำให้ต้นทุนในการลงทุนในสินทรัพย์สูง อีกทั้งบริการเที่ยวเรือประมง มีต้นทุนต่อปีสูงเป็นอันดับสองเนื่องจากมีการลงทุนการสร้างห้องน้ำในเรือประมงเพื่อเตรียมรับนักท่องเที่ยว และสำหรับกลุ่มผลิตภัณฑ์อาหาร พบว่า อาหารสำเร็จรูปประจำวัน-อื่นๆ ปลาเค็ม และกะปิ มีต้นทุนต่อปีสูงสุดเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย เนื่องจากอาหารสำเร็จรูปประจำวัน-อื่นๆ มีการดำเนินกิจกรรมตลอดทั้งสัปดาห์ การผลิตปลาเค็มจะใช้ปลาบางประเภทในการผลิตเท่านั้นซึ่งมีต้นทุน (บาทต่อกิโลกรัม) สูง กะปิมีต้นทุนต่อปีสูงเป็นอันดับสาม เนื่องจากการผลิตกะปิจะต้องใช้ปริมาณกุ้งเคยในการผลิตเป็นจำนวนมากและมีต้นทุนสูงเมื่อเทียบกับปริมาณกะปิที่ผลิตได้ ทั้งนี้การระบุต้นทุนผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC ข้างต้นยังมิได้รวมค่าแรงงานของผู้ดำเนินการผลิตหลักเนื่องจากในโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC จะมีมิได้จ้างแรงงานในการดำเนินการในทุกกิจกรรม ผู้ดำเนินการหลักจะได้รับค่าตอบแทนในรูปของส่วนแบ่งกำไรที่ได้รับจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยการคำนวณต้นทุนข้างต้นมีการจัดสรรต้นทุนและทรัพยากรที่รวบรวมได้โดยอาศัยแนวคิดต้นทุนฐานกิจกรรมในการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ ซึ่งเน้นการให้ข้อมูลด้านต้นทุนเกี่ยวกับทรัพยากร กิจกรรม และสิ่งที่จะคิดต้นทุน (Cost Object) (Horngren and Foster, 1987; Hansen and Mowen, 2007; Mowen, Hansen and Heitger, 2012) ในงานวิจัยนี้สิ่งจะคิดต้นทุนหมายถึงผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด โดยหลังจากคิดต้นทุนทรัพยากรที่มีเข้าสู่กิจกรรมแต่ละประเภทแล้วจะคิดต้นทุนของกิจกรรมจะคิดเข้าสู่ผลิตภัณฑ์อีกทอดหนึ่ง

(Brimson, 1991; Brewer, Garrison, and Noreen, 2010) จากข้อมูลข้างต้น หากพิจารณาต้นทุนผลิตภัณฑ์ต่อหน่วยที่ผลิตภัณฑ์ได้รับการจัดสรรต้นทุนทั้งทางตรงและทางอ้อม พบว่า หากพิจารณาปริมาณการผลิตตลอดทั้งปี แม้ว่าผลิตภัณฑ์บางชนิดที่มีต้นทุนต่อปีสูงก็อาจมีต้นทุนต่อหน่วยต่ำ เช่น ผลิตภัณฑ์บริการที่พักโฮมสเตย์ มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำสุดในขณะที่มีต้นทุนต่อปีสูงสุดเนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในแต่ละครั้งมีจำนวนมากทำให้มีต้นทุนคงที่เฉลี่ยต่อคนต่ำ สำหรับผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปประจำวัน-อื่นๆ มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำสุด เนื่องจากการผลิตอาหารจะดำเนินการตลอดสัปดาห์โดยจะใช้วัตถุดิบที่เหลือจากการผลิตอาหารทะเลแปรรูปอื่นๆ ทำให้ต้นทุนวัตถุดิบหรือต้นทุนผันแปรต่อหน่วยต่ำ นอกจากนี้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมจากข้อมูลต้นทุนผลิตภัณฑ์ข้างต้นพบว่า กลุ่มบริการที่พักโฮมสเตย์ และนำเที่ยวเรือประมงมีต้นทุนผลิตภัณฑ์ต่อหน่วยสูงกว่าบริการชนิดอื่น เนื่องจากมีการลงทุนในสินทรัพย์ก่อนการให้บริการมากกว่าผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ทั้งนี้การนำเที่ยวเรือประมงจะสามารถสร้างกำไรต่อครั้งให้แก่ชุมชนได้สูงมากกว่าบริการชนิดอื่น หากลดการลงทุนในสิ่งอำนวยความสะดวก การนำเที่ยวตามวิถีชีวิตของชาวประมงเป็นการเที่ยวไปพร้อมกับวิถีการดำรงชีวิตของชาวประมงจึงไม่มีต้นทุนในการดำเนินการให้บริการยกเว้นค่าบริการอาหารและเครื่องดื่ม และในปัจจุบัน พบว่ามีการลดการลงทุนในสินทรัพย์อำนวยความสะดวกในเรือประมงแล้ว

3. แนวทางการลดต้นทุนสินค้าและบริการการท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ พบว่าสาเหตุของการเกิดต้นทุนของกิจกรรม (Root Causes) ได้แก่ “การรับคำสั่งซื้อจากนักท่องเที่ยว” “ความต้องการรองรับนักท่องเที่ยวล่วงหน้า” “การออกจากที่พัก” “การใช้อุปกรณ์และการซักล้างของนักท่องเที่ยว” “นักท่องเที่ยวที่เข้าพักแต่ละครั้ง” “การรับซื้อวัตถุดิบ” “การกำหนดจำนวนรายการอาหารที่จะผลิต” และ “สินค้าผลิตเสร็จ” โดยการวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดกิจกรรมดังกล่าวเป็นไปตามแนวทางการวิเคราะห์กิจกรรมในแนวคิดการบริหารฐานกิจกรรม ที่ระบุว่า การประเมินมูลค่าของกิจกรรมจะต้องมีการวิเคราะห์ตัวผลักดันต้นทุน (Cost Drivers) ซึ่งเป็นการระบุสาเหตุหรือปัจจัย (Root Causes) (Brimson, 1991;Turney, In Brinker (ed), 1994) ที่ทำให้โครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC จำเป็นต้องดำเนินการกระทำกิจกรรมนั้นและสาเหตุที่ทำให้ต้นทุนกิจกรรมในการผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลง จากผลวิจัยพบว่า สาเหตุการเกิดกิจกรรมที่พบมากที่สุด ได้แก่ การรับซื้อวัตถุดิบ กล่าวคือ เมื่อมีการรับซื้อวัตถุดิบหลักของผลิตภัณฑ์เมื่อใด จะมีการดำเนินกิจกรรมต่อไปนี้ทันที ได้แก่ กิจกรรมการแล่และตัดชิ้นส่วน กิจกรรมแช่และจัดเก็บวัตถุดิบ กิจกรรมการหมัก กิจกรรมการตาก และกิจกรรมผลิตกะปิ โดยหากวันเดียวกันมีการรับซื้อวัตถุดิบหลายครั้งก็จะมีสั่งการดำเนินกิจกรรมหลายครั้งในวันเดียวกัน ทั้งนี้ หากโครงการฯ สามารถจัดการต่อการรับซื้อวัตถุดิบหลักจากหลายรอบที่มีเวลาในการรับซื้อใกล้เคียงกันหรือวัตถุดิบสามารถรอเวลาดำเนินการผลิตได้ และนำวัตถุดิบมาดำเนินกิจกรรมในคราวเดียวจะทำให้สามารถลดต้นทุนการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้ในระยะยาว อย่างไรก็ตามการลดต้นทุนโดยการพยายามลดสาเหตุการเกิดกิจกรรมนั้นอาจไม่สามารถดำเนินการในธุรกิจที่เป็นรูปแบบของธุรกิจชุมชน เนื่องจากการรับซื้อวัตถุดิบจากชาวประมงในชุมชนถือเป็นแนวทางในการช่วยเหลือสมาชิกในชุมชน การกำหนดรอบการรับซื้อจะก่อให้เกิดความไม่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวประมง จึงอาจไม่สามารถนำวิธีการดังกล่าวมาปรับใช้ได้ทันที

จากการสัมภาษณ์สมาชิกโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC เพิ่มเติม พบว่า โครงการฯ มีแนวทางการลดต้นทุนสินค้าและบริการการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการลดสาเหตุของการเกิดกิจกรรม ดังนี้ 1) การลดต้นทุนกิจกรรมพาหนะและต้นทุนกิจกรรมมัคคุเทศก์โดยการใช้พาหนะของสมาชิกในชุมชน ที่สามารถเป็นมัคคุเทศก์ได้ 2) ลดต้นทุนการลงทุนในสินทรัพย์ในกิจกรรมจัดเตรียมห้องพักและกิจกรรมจัดหาวัสดุและอุปกรณ์เพื่อการอำนวยความสะดวกเนื่องจากนักท่องเที่ยวมีเหตุผลในเข้าพักที่พักในลักษณะโฮมสเตย์โดยมิได้ต้องการความสะดวกสบาย โดยนักท่องเที่ยวต้องการใกล้ชิดและสัมผัสธรรมชาติอีกทั้งต้องการได้พบปะกับชุมชนท้องถิ่นและแลกเปลี่ยนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง โฮมสเตย์มีราคาถูกกว่าการพักในโรงแรม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) 3) ลดต้นทุนจำนวนรอบการนำวัตถุดิบเข้ากระบวนการผลิตอาหารทะเล แปรรูปและอาหารสำเร็จรูปโดยรอให้วัตถุดิบหลักที่รับซื้อมามีปริมาณเพียงพอต่อการนำเข้ากระบวนการผลิตเพื่อลดต้นทุนกิจกรรมแล่

และตัดชิ้นส่วน 4) ลดต้นทุนการประกอบอาหารโดยกำหนดรายการอาหารที่มีการใช้วัตถุดิบที่เป็นผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปที่มีไว้ขายหรือเศษวัตถุดิบจากการผลิตอาหารทะเลสำเร็จรูปและลดความหลากหลายของอาหารสำเร็จรูปประจำวันเพื่อลดต้นทุนกิจกรรมการใช้เชื้อเพลิง แนวทางการลดต้นทุนข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดการลดต้นทุนโดยการวิเคราะห์กิจกรรมของโครงการฯ โดยมุ่งเน้นการลดต้นทุนของกิจกรรมที่ไม่เพิ่มมูลค่าตามแนวคิดการบริหารกิจกรรม 4 แนวทาง ได้แก่ (1) การกำจัดกิจกรรม (Activity Elimination) (2) การเลือกกิจกรรม(Activity Selection) โดยเลือกกิจกรรมที่สอดรับกับกลยุทธ์ของโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC (3) การลดกิจกรรม (Activity Reduction) โดยมุ่งเน้นการลดการใช้เวลาดำเนินกิจกรรมและการลดการใช้ทรัพยากรในการทำกิจกรรมนั้น และ (4) การพยายามใช้กิจกรรมร่วมกัน (Activity Sharing) โดยนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรม ที่จำเป็นด้วยการใช้แนวคิด Economics of Scale เช่น การใช้นโยบายการสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ (Business Alliance) เพื่อใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วร่วมกัน (ดนุชา คุณพนิชกิจ, 2551)

4. โอกาสการเพิ่มผลการปฏิบัติงานที่ดี โอกาสการเพิ่มผลการปฏิบัติงานที่ดีจะพิจารณาจากสาเหตุของการเกิดต้นทุนกิจกรรมที่วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อก่อนหน้า สร้างเกณฑ์ในการวัดผลการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มโอกาสในการเพิ่มผลการปฏิบัติงานที่ดีอย่างต่อเนื่อง (Hansen and Mowen, 2007) ทั้งนี้สาเหตุที่แท้จริงของกิจกรรมในงานวิจัยนี้ซึ่งกำหนดได้ก่อนหน้านั้นอาจมิได้เป็นตัวเดียวกับตัววัดผลการปฏิบัติงาน โดยสอดคล้องกับดนุชา คุณพนิชกิจ (2551) กล่าวว่าสาเหตุที่แท้จริงของกิจกรรมไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับการวัดผลผลิต (Output Measures) และ สาเหตุของการเกิดกิจกรรมก็อาจมิใช่ตัววัดผลผลิต โดยในผลวิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานเพื่อนำไปกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในรูปอัตราส่วนของการดำเนินธุรกิจชุมชนหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง โดยพยายามปรับปรุงอัตราส่วนดังต่อไปนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรม และเพิ่มกำไรได้ในระยะยาว

4.1 ผลิตภัณฑ์บริการท่องเที่ยว : เพิ่มอัตราส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวจริงต่อจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่รับได้ในแต่ละครั้ง โดยหากบริหารจำนวนนักท่องเที่ยวให้มีจำนวนไม่น้อยเกินไปในแต่ละรอบจะช่วยลดต้นทุนในแต่ละครั้งของการนำเที่ยวได้

4.2 ผลิตภัณฑ์บริการที่พักโฮมสเตย์ : เพิ่มอัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์ดำเนินงานเฉลี่ยในปี โดยหากมีการเปรียบเทียบการจ่ายลงทุนทั้งหมดกับรายรับที่ได้ตลอดปีจะสามารถพิจาณา ลดการลงทุนในสินทรัพย์ที่ไม่ก่อรายได้ลงได้

4.3 ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูปและอาหารสำเร็จรูปประจำวัน : ลดอัตราส่วนจำนวนเศษซากวัตถุดิบต่อจำนวนวัตถุดิบใช้ไป เพิ่มอัตราส่วนจำนวนวัตถุดิบ ที่รับซื้อจากชาวประมงในชุมชนต่อวัตถุดิบทั้งหมดที่จัดซื้อโดยการรับซื้อวัตถุดิบจากชาวประมงในชุมชนจะมีราคาวัตถุดิบต่ำกว่าในท้องตลาด ลดอัตราส่วนจำนวนวัตถุดิบอื่นที่จัดซื้อเพิ่มต่อจำนวนวัตถุดิบที่ผลิตได้เอง โดยการปรับลดความหลากหลายของอาหารสำเร็จรูปเพื่อลดต้นทุนในการผลิตอาหารสำเร็จรูปประจำวันโดยรวม

จากการอภิปรายผลและนำเสนอแนวทางข้างต้นโดยการวิเคราะห์ต้นทุนใช้แนวคิดการบริหารฐานกิจกรรมจะสามารถทำให้โครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC ซึ่งมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวบนฐานชุมชนสามารถใช้ข้อมูลจากแนวคิดดังกล่าวเพื่อลดต้นทุนและสร้างผลกำไรในอนาคตได้ (อิสราภรณ์ พลนารักษ์, 2554) และนำไปสู่ความเป็นเลิศของกิจการ ทั้งนี้สอดคล้องกับตัวชี้วัดความเป็นเลิศของกิจการบางตัวชี้วัด ได้แก่ ประสิทธิภาพด้านต้นทุน และการสร้างข้อมูลต้นทุนที่ถูกต้องและใกล้เคียงกับความเป็นจริง (Brimson, 1991)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลวิจัยข้างต้น สามารถเสนอแนะต่อโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง ได้ดังนี้

1) พิจารณาประยุกต์แนวทางการลดต้นทุนและตัววัดผลการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมเพื่อสร้างความสามารถในการทำกำไรที่ยั่งยืนให้แก่โครงการฯ

2) ดำรงข้อได้เปรียบทางด้านต้นทุนการรับซื้อวัตถุดิบ

3) ลดการลงทุนในสินทรัพย์ที่อำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวจะทำให้การบริการดังกล่าวที่มีต้นทุนในการให้บริการต่ำและให้นักท่องเที่ยวได้เที่ยวตามวิถีชุมชนที่แท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีต้องขอขอบคุณบุคคลและหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนดังนี้ คุณป้าสมบัติ เกตุปรางค์ ประธานกรรมการและกรรมการบริหารโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC ทุกท่าน และขอขอบคุณคณะการจัดการและการท่องเที่ยวและมหาวิทยาลัยบูรพาที่สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยตลอดการดำเนินโครงการวิจัยอย่างดียิ่ง

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). **คู่มือแนวทางการจัดการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Bann Phak).** กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ดนุชา คุณพนิชกิจ. (2551). **การวิเคราะห์ต้นทุน.** กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนวรรณ สุทธิสว่าง. (2550). **โครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP มุ่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนเพิ่มขึ้น** แหล่งที่มาข่าวท่องเที่ยว หนังสือพิมพ์บ้านเมือง http://www.banmuang.co.th

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2549). **การบริหารท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์.** กรุงเทพมหานคร : นวตสาร.

อิสราภรณ์ พลนารักษ์. (2544). การบัญชีต้นทุนฐานกิจกรรม. **วารสารแม่โจ้ปริทัศน์.** 2 (4), 62-65

อิสราภรณ์ พลนารักษ์. (2554). การประยุกต์ใช้การบริหารฐานกิจกรรมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวบนฐานชุมชน. **รมยสาร.** 9 (2) , 54-67.

อิสราภรณ์ พลนารักษ์, กมลวรรรณ รอดหริ่ง และศิริวรรณ ภิญโญสิริพันธุ์. (2556). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวบนฐานชุมชนของหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 21**(35), 25-46.

Brimson, J. A. (1991). **Activity Accounting : An Activity-based Costing Approach.** New York: John Wiley & Son.

Brinker, B.J (ed). (1994). **Handbook of Cost Management.** New York : Warren Gorham Lamont.

Brewer, P.C., R.H. Garrison and E.W. Noreen. (2010). **Introduction to Managerial Accounting 5thed,** Mcgraw-Hill

Hansen, D.R. and M.M. Mowen. (2007). **Management Accounting.** Thomson South-Western.

Horngren, C.T and G. Foster. (1987). **Cost Accounting : A Managerial Emphasis. 6th edition.** New Jersey : Prentice-Hall International Inc.

Mowen, M ., D.R. Hansen and D. Heitger. (2012). **Managerial Accounting : The Cornerstone of Business Decision,** 4thed, Cengage Learning.

Turney, P. B. B. "Second Generation Architecture" In Brinker, B. (ed). (1994). **Handbook of Cost Management.** New York : Warren Gorham Lamont.

การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เอกสารจริง

USING AUTHENTIC MATERIALS TO INCREASE ENGLISH READING ABILITY AND LEARNING MOTIVATION OF STUDENTS

[1]ดวงเดือน จังพานิช, [2]วิลินวรรณ แสงพวง, [3]กานต์สินี ช่วยเพ็ญชัยภัทร, [4]นิภาพร โยวัง, [5]เพียงจันทร์ โมฟเฟ็ทท์
[1),2),3),4)]คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
[5)]คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
[1)]Duangduen Jungpanich, [2)]Wilinwan Saengphuang, [3)]Kansinee Chuaypenchaiphat, [4)]Niphaporn Yowang, [5)]Piangchan Moffatt
[1),2),3),4)]Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchnaburi Rajabhat University
[5)]Faculty of Education, Kanchnaburi Rajabhat University

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยการใช้เอกสารจริง โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อทักษะการเรียน ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจความต้องการเรียนของนักศึกษา สื่อการเรียนรู้ แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน แบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน ผลการวิจัย พบว่า การใช้เอกสารจริงในการสอนช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาให้สูงขึ้น

คำสำคัญ : สื่อเอกสารจริง แรงจูงในการเรียน

ABSTRACT

This paper investigated using authentic materials to increase English reading ability and learning motivation of students. The subjects in the study were majoring in first year Business English, who were taking English for Study Skills course, in academic year 2013, second semester, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kanchanaburi Rajabhat University. The study focused on the students' English reading ability and learning motivation. Data were collected from a questionnaire: students' need analysis, aspect on effectiveness of intervention strategy, and a motivation questionnaire, with a pretest and a posttest. The major finding indicated that the authentic materials could improve the English reading ability of the first year Business English students and the materials could motivate the students to read.

Keywords : authentic materials, learning motivation

Introduction and Background

Reading comprehension skills are important for students to become effective readers (Grabe & Stoller, 2002). To strengthen reading skills, learners of English tend to make greater progress in other areas of language learning. Reading should be an active, fluent process that involves the readers and the reading materials in building concept.

Teaching students how to utilize the skills and knowledge they innately possess from their first language, develop vocabulary skills, improve reading ability, and monitor students' improvement are just some of the elements that teachers must consider in preparing for an English language reading class. Learning to read in a second or a foreign language is a process that involves learning skills, learning new vocabulary and patterns, and cultivating the ability to transfer skills from the classroom to the real world, wherever English is used.

To develop English reading skills, one of the most useful techniques is using authentic materials from various sources i.e. Internet, printed materials. With authentic materials, the learners can be exposed to the real-life language experience and its use in its own community (Widdowson, 1990). They will not encounter the artificial language of the classroom (Berardo, 2006). The most important reason is about the students' motivation and interest (Cook, 1981). According to Guthrie and Wigfield (1997), motivation is defined in terms of "beliefs, values, needs and goals that individuals have."

However, from our English teaching experience, we found that the students do not recognize the importance of studying English; therefore, they show lack of motivation and interest in reading in English. Also, they have to do much reading in English for their studies and life in reality. From these crucial reasons, we use authentic materials in English reading classes to motivate them and increase their reading ability. Nunan (1999) also suggests giving students their own choice of materials and the incorporation of student-produced materials as another component of authentic texts.

In addition, in Thailand, Thai government policy is to improve the English language capability of its people in order to get ready for the ASEAN Economic Community (AEC) which began in 2015. In the Thai education system, English has been taught as a foreign language both as a local current subject for elementary school students and as a compulsory subject for junior and senior high school students. In Kanchanaburi Rajabhat University, general English subjects have been taught to the first year students. The English Department realizes that English is very important for Thai students, especially for Business English major students who are the target group. Researchers, therefore, would like to conduct the research about using authentic materials to increase English reading ability and learning motivation of the students.

Purposes of the Study

The purposes of this study were to improve the students' reading ability by using the authentic learning materials and to motivate the students to learn by using the authentic materials.

Methodology

1. Participants

The 45 subjects by purposive random sampling were first year Business English program students taking English for Study Skills, a general education course selected from the population of the first year students in Kanchanaburi Rajabhat

University in academic year 2013, second semester.

2. Instruments

1) The need analysis survey questionnaire

The questionnaire has two parts. The first part is about the reading materials and the second part is about the reading topics. The first part, including 8 reading materials, aims to explore students' reflections on their reading materials interest. The second part, which includes 12 reading topics, aims to explore students' reflections on their reading topic interest.

The questionnaire, was later submitted to three professors in the Business English Program to evaluate the items whether the scope of those items matched the study focus, the validity of the questionnaire scope. Subsequently, it was revised based on the professors' evaluation and suggestions.

2) The Pre- and Posttests

The pretest and posttest of English reading ability were designed to examine the subjects' reading ability. The pretest and posttest consisted of 30 items, 4 multiple choices. The results of the pretest and posttest were used to compare the students' reading ability before and after the treatment of intervention.

3) The Intervention

The Intervention designed as 6 reading tasks based on the students' preference of reading sources and topics, i.e. entertainment, romance, travel and tourism, adventure, comedy, and nature.

4) The Effectiveness of the Intervention Strategy Questionnaire

The questionnaire of 14 items aims to determine the effectiveness of the intervention. The questionnaire was given to the students after using the material.

The questionnaire items in both closed and open-ended questions, was later submitted to three professors in the Business English Program to evaluate the items whether the scope of those items matched the study focus, the validity of the questionnaire scope. Subsequently, it was revised based on the professors' evaluation and suggestions.

5) The Motivation questionnaire

The questionnaire of 36 items and open-ended questions aims to determine students' motivation in learning English. The questionnaire items in the Likert Scale (Likert, 1967) and open-ended questions, was then submitted to three professors in the Business English Program to evaluate the items whether the scope of those items matched the study focus, the validity of the questionnaire scope. Subsequently, it was revised based on the professors' evaluation and suggestions.

3. Procedures

The subjects, instruments and data analysis in this study are as follows:

1) The sample was given the survey need questionnaire to identify the preference of reading sources and topics.

2) The preference of reading sources and topics were formed to be the 6 tasks which were used for the study.

3) The sample received a pretest to identify their reading ability background.

4) The sample received 6 tasks formed to increase their reading ability and learning motivation.

5) The sample was given a posttest after the end of the study in order to evaluate reading ability.

6) The aspect of effectiveness of intervention strategy questionnaire was given after using the material to determine the effectiveness of intervention strategy.

7) The motivation questionnaire was given at the end of the course to determine the students' learning motivation.

Results

Data was collected from four sources: (1) students' need analysis, (2) aspect / scale for survey on effectiveness of intervention strategy, (3) pretest and posttest, and (4) motivation questionnaire.

1) Results of students' need for reading

The students' responses were collected and analyzed for mean and SD. The results of the students' opinions were interpreted, applying the ranking by Best (1981) as follows:

0.00 - 0.67 = the least
0.68 - 1.34 = moderate
1.35 - 2.00 = the most

At the beginning of the course, 45 students were asked to do the need analysis. All the students' need could be interpreted as moderate ($\overline{X}$ = 0.94, SD = 0.28). Their need to read magazines was rated the highest ($\overline{X}$ = 1.22). The next most popular reading materials were websites ($\overline{X}$ = 1.20) followed by comics ($\overline{X}$ = 1.13) and non-fiction books ($\overline{X}$ = 1.02) as the third and fourth most popular reading materials. Fictions and newspapers ($\overline{X}$ = 0.93) came fifth. The last two less popular reading materials were textbooks ($\overline{X}$ = 0.73) and academic journals ($\overline{X}$ = 0.38). The details are in Table 1 below.

Table 1: Students' need about reading materials

Reading materials	Opinion			Mean	SD	Opinion ranking
	dislike	like	strongly like			
non-fiction books	5	34	6	1.02 (4)	0.49	moderate
fiction books	11	26	8	0.93 (5)	0.65	moderate
magazines	3	29	13	1.22 (1)	0.56	moderate
websites	5	26	14	1.20 (2)	0.62	moderate
newspaper	11	26	8	0.93 (5)	0.65	moderate
academic journals	30	13	2	0.38 (7)	0.57	the least
textbooks	17	23	5	0.73 (6)	0.65	moderate
comics	11	17	17	1.13 (3)	0.78	moderate
Average				0.94	0.28	moderate

As for choosing topics for reading, the topics chosen could be interpreted as moderate ($\overline{X}$ = 1.05, SD = 0.08). It was found that comedy was rated the highest ($\overline{X}$ = 1.44). Slightly different from the others, entertainment ($\overline{X}$ = 1.31), travel and tourism ($\overline{X}$ = 1.29), and adventure ($\overline{X}$ = 1.27) were the second, the third and the fourth place. The next four topics with means of above 1.00 were romance ($\overline{X}$ = 1.20), nature and animals ($\overline{X}$ = 1.16), history ($\overline{X}$ = 1.11), and crime and mystery ($\overline{X}$ = 1.00). The last three less popular topics for reading were sports ($\overline{X}$ = 0.93), business ($\overline{X}$ = 0.67), and politics ($\overline{X}$ = 0.29). The details are shown in Table 2.

Table 2: Topics for reading						
Topics	Opinion			Mean	SD	Opinion ranking
	no interest	interest	strongly interest			
sports	14	20	11	0.93 (9)	0.75	moderate
entertainment	5	21	19	1.31 (2)	0.66	moderate
adventure	6	21	18	1.27 (3)	0.68	moderate
comedy	3	19	23	1.44 (1)	0.62	the most
history	8	24	13	1.11 (7)	0.68	moderate
crime and mystery	9	27	9	1.00 (8)	0.64	moderate
politics	33	11	1	0.29 (11)	0.50	the least
romance	9	18	18	1.20 (5)	0.75	moderate
horror	14	17	14	1.00 (8)	0.79	moderate
nature and animals	5	28	12	1.16 (6)	0.60	the least
travel and tourism	3	26	16	1.29 (4)	0.58	moderate
business	21	18	6	0.67 (10)	0.70	the least
Average				1.05	0.08	moderate

2) The Aspect on Effectiveness of Intervention Strategy

The aspect on Effectiveness of Intervention Strategy was divided into 3 tables. The first one shows a normal Effectiveness of Intervention Strategy using mean and SD to interpret the data. Meanwhile, table 4 shows only one aspect about "like" on each topic. Therefore, the latest data were interpreted by percentage. The results of the students; opinions were interpreted, applying the ranking as follows: 0.00 - 0.75 = the least

0.76 - 1.51 = less

1.52 - 2.27 = much

2.28 – 3.00 = the most

For the normal Effectiveness of Intervention Strategy, the data could be interpreted as moderate ($\overline{X}$ = 2.19, SD = 0.09). The first two aspects rated equally the highest were: The use of new reading material has helped me to view the learning of English more positively and I enjoy learning English ($\overline{X}$ = 2.44). The next three highest which were slightly different were: The use of new reading material has helped me to learn English better ($\overline{X}$ = 2.38); I will continue using the new reading material on my own to improve my learning of English ($\overline{X}$ = 2.36); and I enjoy reading in English ($\overline{X}$ = 2.33). Also, there were 7 aspects which their means were still above 2 as follows in descending order: I am more satisfied with the reading lesson because the new reading material helps me learn it well ($\overline{X}$ = 2.28); I enjoy learning English using the new reading material ($\overline{X}$ = 2.26); I find the use of new reading material easy to learn ($\overline{X}$ = 2.23); The reading materials are relevant to my life ($\overline{X}$ = 2.21); I find the use of new reading material effective for learning; The use of new reading material has increased my motivation in learning English ($\overline{X}$ = 2.15); and The use of new reading material makes a difference in the way I learn English ($\overline{X}$ = 2.13). The use of new reading material equips me to use English more confidently and I like reading materials in my textbooks were the last two aspects rated the lowest ($\overline{X}$ = 1.92 and $\overline{X}$ = 1.41). The details are illustrated in table 3.

Table 3: Aspect on Effectiveness of Intervention Strategy							
Aspect	Opinion				Mean	SD	Opinion ranking
	strongly disagree	disagree	agree	strongly agree			
I find the use of new reading material effective for learning.	-	-	33	6	2.15 (9)	0.36	much
I find the use of new reading material easy to learn.	-	1	28	10	2.23 (7)	0.48	much
The use of new reading material makes a difference in the way I learn English.	1	3	25	10	2.13 (10)	0.65	much
The use of new reading material has increased my motivation in learning English.	1	3	24	11	2.15 (9)	0.67	much
The use of new reading material has helped me to learn English better.	-	3	18	18	2.38 (2)	0.63	the most
The use of new reading material has helped me to view the learning of English more positively.	-	2	18	19	2.44 (1)	0.59	the most
The use of new reading material equips me to use English more confidently.	1	8	23	7	1.92 (11)	0.70	much
I am more satisfied with the reading lesson because the new reading material helps me learn it well.	-	1	26	12	2.28 (5)	0.51	the most
I enjoy learning English using the new reading material.	-	3	23	13	2.26 (6)	0.59	much
I will continue using the new reading material on my own to improve my learning of English.	-	3	19	17	2.36 (3)	0.62	the most
I enjoy reading in English.	-	2	22	15	2.33 (4)	0.57	the most
I enjoy learning English.	-	1	20	18	2.44 (1)	0.55	the most
I like reading materials in my textbooks.	-	24	14	1	1.41 (12)	0.54	less
The reading materials are relevant to my life.	-	1	29	9	2.21 (8)	0.46	much
Average					**2.19**	**0.09**	**much**

Meanwhile, interest, meaning and easiness were used to clarify each topic. We found entertainment, adventure, comedy, romance, nature, and travel rated highest in interest 66.67%, 51.28%, 69.23%, 41.03%, 48.72%, and 53.85%). For history and crime, they were rated high in meaningfulness (66.67% and 61.54%). We didn't find any topic rated high in easiness. The results are shown in Table 4.

Table 4 : Like			
Topics	Percentage		
	interesting	meaningful	easy
entertainment	66.67	17.95	15.38
adventure	51.28	35.90	12.82
comedy	69.23	12.82	17.95
history	25.64	66.67	7.69
crime	33.33	61.54	5.13
romance	41.03	30.77	28.21
nature	48.72	46.15	5.13
travel	53.85	30.77	15.38

3) Pretest and Posttest

Actually, there were 45 students in the project at the beginning. However, because of both personal and academic reasons, 39 subjects were still presenting the project Mean, SD, and percentage were used to analyze the differences of the pretest and posttest scores.

Concerning the test, there were 30 items for the pretest and the posttest. Obviously, the posttest scores were higher ($\overline{X}$ = 20.03, SD = 3.25), while the pretest scores were a little bit lower ($\overline{X}$ = 17.36, SD = 3.25).

4) Motivation Questionnaire

The results of the analysis showed that in general, students' motivation after using authentic materials in reading class ($\overline{X}$ = 3.78, SD = 0.22) was higher than before using the materials ($\overline{X}$ = 3.62, SD = 0.22). However, some post motivation questions were rated lower than pre- motivation questions: 6) I recognize the relevance of learning English in my life.; 14) I find it interesting to learn and practice English skills.; 15) I persevere in learning English because it is essential to me.; 17) I believe having good English skills is crucial to success in life.; 19) I enjoy learning anything that has something to do with English.; 24) English is an interesting language, so I want to be able to use it well.; 26) My teacher praises me in class, so I work hard in my English.; 27) I feel good when I see improvement in my English.; 28) I want to make my parents proud of my English ability.; 30) English is an indispensable language for me.; and 36) I look forward to attending my English classes.

Conclusion

In this research, we used authentic materials instead of using commercial textbooks to increase English reading ability and learning motivation of students. We collected data from questionnaire: students' need analysis, aspect on effectiveness of intervention strategy, and motivation questionnaire, also pretest and posttest.

We found that most students had a positive viewpoint toward the materials because the topics and sources which they studied were from their own actual interests. Data from the aspect survey on effectiveness of intervention strategy

and motivation questionnaire proved that the authentic materials could motivate the students to read. In addition, the pretest and posttest scored also showed that the authentic material could improve their English reading ability. As studying on using authentic materials for extension reading to promote English proficiency (Guo, S. C., 2012), it indicated a strong relationship between extensive reading and vocabulary development. Students thought that extensive reading also enhanced their overall English ability and knowledge.

During class observation, even though the authentic materials used in the research were revised and adapted, we still found it difficult for some students about guessing words' meaning. For each lesson, also, there were reading skills which were important and useful for their reading. We all agreed that the students should be given and taught about vocabularies in context background first followed by more reading skills which were relevant to their studies.

In conclusion, we found that authentic materials improved the students' reading ability and motivated them to learn.

Recommendation

Based on the results, we have made the following recommendations:

As for the number of participants, we may choose the section which has stable students or find ways to control the number of students.

Regarding lessons, there were 6 lessons for the research which might be too little for the research. Further research may extend the lesson to be 8-10 lessons, with more reading skills. Hence, the students can learn more topics of their interest and also reading skills which are crucial to their study.

We did not compare reading ability and reading motivation to other groups of students. Further research may compare these two figures to English major students from the Faculty of Education and others who are non-English major students.

REFERENCES

Berardo, S.A. (2006). The Use of Authentic Materials in the Teaching of Reading. The Reading Matrix. Vol.6 (2), 60-69.

Best, J.W. (1981). **Research in Education** (4th ed.). New Jersey, England Cliffs: Prentice Hall.

Cook, Vivian. (1981). **Using Authentic Materials in Classroom.** October 2nd, 2013. Available online: http//: **www.AuthMat81.htm.**

Guthrie, J.T. & Wigfield, A. (1997). Reading engagement : A rationale for theory and teaching. In J.T. Guthrie & A. Wigfield (Eds.), **Reading engagement : Motivating readers through integrated instruction** (pp. 1–12). Newark, DE : International Reading Association.

Grabe, W. & Stoller, F.L. (2002). **Teaching and Researching** Reading. Harlow : Pearson.

Guo, S.C. (2012). Using Authentic Materials for Extensive Reading to Promote English Proficiency. **English Language Teaching,** 5(8), 196-206.

Likert, Rensis. 1967. “The Method of Constructing and Attitude Scale”, **Reading in Attitude Theory and Measurement.** P.90-95. Fishbeic, Matin, Ed. New York : Wiley & Son.

Nunan, D. (1999). **Second language teaching and learning.** Boston, USA : Heinle & Heinle Publishers.

Widdowson, H. (1990). **Aspects of Language Teaching.** Oxford : Oxford University Press.

ข้อกำหนดการเขียนต้นฉบับใน
"วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี"

คำแนะนำการเขียนต้นฉบับ

"วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี" กำหนดออกเป็น ราย 6 เดือน (มกราคม-มิถุนายน และกรกฎาคม-ธันวาคม) วัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความทางวิชาการ ได้แก่ บทความวิจัย (resear charticle) บทความวิชาการปริทรรศน์ (review article) บทความวิจัยสื่อสารอย่างสั้น (short communication) และบทความวิชาการ ให้แก่ครู อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และแนวคิดระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ และผู้สนใจ

ผลงานทางวิชาการจะต้องไม่เคยลงพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น

กำหนดการรับพิจารณาบทความ

1. กำหนดระยะเวลาส่งต้นฉบับ
   1.1 ฉบับที่ 1 ส่งบทความระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน
   1.2 ฉบับที่ 2 ส่งบทความระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน
2. บทความ **<u>เปิดรับจากบุคคลภายใน และบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี</u>** โดยผู้สมัครต้องชำระค่าธรรมเนียมในการลงวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี บทความละ 2,000 บาท
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี **จะรับพิจารณาบทความต่อเมื่อผู้สมัครได้ชำระค่าธรรมเนียมในการลงวารสารวิชาการฯ ให้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้วเท่านั้น**
4. ในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาบทความแล้ว แต่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด เจ้าของบทความต้องรับผิดชอบในการจ่ายค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ เงินค่าธรรมเนียมในการสมัครลงวารสารวิชาการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จะไม่คืนให้แก่ผู้สมัคร

<u>หมายเหตุ</u> การโอนเงิน ให้โอนเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขากาญจนบุรี ชื่อบัญชี **"วารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี"** เลขที่ 713-0-6 3225-9 พร้อมส่งหลักฐานการโอนเงินไปยัง สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี 70 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี 71190 หรือทางโทรสารหมายเลข 0 3453 4030

การเตรียมต้นฉบับ (ท่านสามารถดาวน์โหลดรูปแบบการเขียนบทความได้ที่ www.kru.ac.th/journal/)

มหาวิทยาลัยได้กำหนดรูปแบบการเขียนบทความที่จะลงวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. การจัดเค้าโครงหน้ากระดาษ ขนาด A4 จำนวนไม่เกิน 10 หน้า
2. กรอบของข้อความหน้ากระดาษ ระยะของหน้ากระดาษในแต่ละหน้ากำหนดดังนี้
   - ระยะขอบบน 1.25 นิ้ว, ระยะขอบล่าง 1.0 นิ้ว
   - ระยะขอบซ้าย 1.25 นิ้ว, ระยะขอบขวา 1.0 นิ้ว
3. การใช้แบบตัวอักษรและการจัดหน้า มีรายละเอียดดังนี้
   3.1 ตัวอักษรใช้แบบ TH Sarabun PSK เท่านั้นตลอดทั้งบทความ
   3.2 หมายเลขหน้า อยู่ด้านขวาล่าง

3.3 การย่อหน้า ส่วนปก (บทคัดย่อ, Abstract) ย่อ 7 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 8
ส่วนเนื้อหา ย่อ 4 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 5

4. รายละเอียดต่าง ๆ ของบทความกำหนดดังนี้

4.1 ชื่อเรื่อง (Title)

- ภาษาไทย กำหนดชิดขอบซ้าย ขนาด 18 พอยต์, ตัวหนา
- ภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่) กำหนดชิดขอบซ้าย ขนาด 18 พอยต์, ตัวหนา

4.2 ชื่อผู้นิพนธ์ (Author)

- ชื่อผู้นิพนธ์ ลำดับที่ 1 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดชิดขอบซ้าย, ขนาด 14 พอยต์, ตัวหนา และชื่อผู้นิพนธ์ลำดับถัดไป (ถ้ามี) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ด้วยตัวธรรมดา
- ชื่อหน่วยงานของผู้นิพนธ์ทุกลำดับ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดชิดขอบซ้าย, ขนาด 14 พอยต์, ตัวธรรมดา

เช่น นักศึกษาระดับ.....สาขา.....มหาวิทยาลัย.....หรือ
อาจารย์.....สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

4.3 บทคัดย่อ (Abstract)

1) บทคัดย่อ และ Abstract กำหนดวางไว้ชิดซ้าย, ขนาด 14 พอยต์, ตัวหนา

2) เนื้อความของบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Abstract) บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.50 นิ้ว ขนาด 14 พอยต์, ตัวธรรมดา และบรรทัดต่อไปกำหนดชิดซ้าย

4.4 คำสำคัญ (Keyword) ระบุภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 14 พอยต์, ตัวหนา ชิดขอบซ้าย เลือกใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับบทความ

5. เนื้อหา

5.1 รายงานการวิจัย ส่วนของเนื้อหาทั้งหมด ควรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

1) บทนำ
2) วัตถุประสงค์
3) ขอบเขตของการวิจัย
4) วิธีดำเนินการวิจัย
-การเก็บรวบรวมข้อมูล
-การวิเคราะห์ข้อมูล
5) ผลการวิจัย
6) สรุปผลการวิจัย
7) ข้อเสนอแนะ
8) เอกสารอ้างอิง

5.2 บทความวิชาการ ควรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

1) บทนำ
2) สาระประเด็นต่าง ๆ
3) สรุปผลและอภิปรายผล
4) เอกสารอ้างอิง

ชื่อหัวข้อ กำหนดชิดซ้าย ขนาด 14 พอยต์, ตัวหนา
ส่วนของเนื้อความ กำหนดชิดซ้าย ขนาด 14 พอยต์, ตัวธรรมดา แบ่งเป็น 2 คอลัมน์ (ระยะห่างระหว่างคอลัมน์ 0.75 ซม. หรือ 0.3 นิ้ว)

6. ภาพประกอบ เช่น ภาพถ่าย แผนภูมิ ตารางภาพจะต้องชัดเจน (ถ้าเป็นตารางใหญ่พิมพ์แบบเต็มขอบ) แสดงเนื้อหาสำคัญของเรื่อง ภาพถ่ายควรเป็นภาพขาว – ดำ มีคำอธิบายภาพประกอบ
7. เอกสารอ้างอิง/References
เรียงลำดับชื่อผู้แต่งจาก ก-ฮ ตามลำดับ (ในกรณีที่เอกสารอ้างอิงเป็นภาษาไทย) แล้วตามด้วยนามสกุลผู้แต่งจาก A-Z (ในกรณีที่เอกสารอ้างอิงเป็นภาษาไทย)

<u>หมายเหตุ</u> นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ หรือวารสารนิพนธ์ จะต้องมีคำรับรองจากประธานหรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักให้พิจารณาลงพิมพ์เผยแพร่

การส่งต้นฉบับ

โปรดส่งต้นฉบับเพื่อการพิจารณาลงตีพิมพ์เผยแพร่ใน “วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี” จำนวน 1 ชุด พร้อม CD จำนวน 1 แผ่น พร้อมแนบใบสมัครส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์บทความวิจัย (research article) ส่งมาตามที่อยู่ด้านล่างนี้

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
หมู่ 4 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง
จังหวัดกาญจนบุรี 71190
(โทรศัพท์ 034 633 227 ต่อ 140 034 534 030 โทรสาร 034 534 030)
ออนไลน์ : www.kru.ac.th/journal/

ผลงานของท่านจะได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชา ถ้ามีส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขกองบรรณาธิการจะแจ้งให้ท่านทราบเพื่อการปรับปรุงแก้ไข เมื่อผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วบทความจะต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากกองบรรณาธิการแล้วเท่านั้นจึงจะนำมาตีพิมพ์ในวารสาร หลังการจัดพิมพ์แล้วเสร็จ ท่านจะได้รับวารสารจำนวน 1 ฉบับ

1.25 นิ้ว

ตัวอย่างการจัดรูปแบบบทความวิจัย

ชื่อเรื่องภาษาไทย TH Sarabun PSK **ขนาด 18 จัดชิดขอบซ้าย ตัวหนา**

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ TH Sarabun PSK **ขนาด 18 จัดชิดขอบซ้าย ตัวหนา**

ชื่อผู้เขียนภาษาไทย [1)]**จินดา พรหมโชติ,** [2)]**.....,** [3)]**.....,**

นักศึกษา [1)]นักศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี,

หรือ อาจารย์ [2)]คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี,

[3)]สำนักงานอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ เขต 3 (เชียงใหม่) กระทรวงอุตสาหกรรม

ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ [1)]**Jinda Prommachod,** [2)]**.....,** [3)]**.....**

[1)]Master Student Science Education. Faculty of Science and Technology. Kanchanaburi Rajabhat University,

[2)]Faculty of Science and Technology. Kanchanaburi Rajabhat University,

[3)]Office of Primary Industries and Mines, Region 3 (Chiang Mai), Ministry of Industry.

1.25 นิ้ว

บทคัดย่อ (TH Sarabun PSK ขนาด 14 หนา) 1 นิ้ว

ย่อ 7 ตัวอักษร กกกก

ABSTRACT (TH Sarabun PSK ขนาด 14 หนา)

ย่อ 7 ตัวอักษร กกกก

ย่อ 4 ตัวอักษร **- การเก็บรวบรวมข้อมูล**

ย่อ 4 ตัวอักษร กกกก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความประจำฉบับ

1.	รองศาสตราจารย์ ดร.พนอเนื่อง	สุทัศน์ ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์มาศ	สุขกสิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
3.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ	คังคะศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
4.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พณณา	ตั้งวรรณวิทย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
5.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์	พวงยาณี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
6.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงพร	ภู่ผะกา	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
7.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรฉัตร์	สุปัญโญ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชฎาพร	โพคัยสวรรค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
9.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิราวัฒน์	ชมระกา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
10.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรัณศุภมาส	เอ่งฉ้วน	มหาวิทยาลัยมหิดล
11.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จรูญ	เกนี่	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์มานพ	ประธรรมสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
13.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนิสา	โพธิ์พรม	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
14.	อาจารย์ ดร.โฉมยง	โต๊ะทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
Journal of Kanchanaburi Rajabhat University

ความเป็นมา

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นวารสารทางวิชาการ เริ่มออกฉบับแรกเมื่อปี พ.ศ. 2555 โดยอยู่ในความดูแลของบัณฑิตวิทยาลัย ต่อมาปี พ.ศ. 2556 ได้โอนมาให้สถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นผู้ดำเนินงาน จนกระทั่งวารสารมีอายุครบ 3 ปี จึงส่งเข้ารับการประเมินคุณภาพวารสาร รอบที่ 3 (พ.ศ. 2558-2562) ผลการประเมินคุณภาพวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ได้การรับรองคุณภาพจัดอยู่ในฐานดัชนีวารสารไทย เป็นวารสารระดับชาติ กลุ่มที่ 2 ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีอายุ 5 ปี จนถึง ปี พ.ศ. 2562

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่และส่งเสริมการนำผลการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ และด้านเทคโนโลยีและด้านสังคมศาสตร์ไปใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศ
2. เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมบทความทางวิชาการที่น่าสนใจและมีคุณค่าทางด้านวิทยาศาสตร์ และด้านเทคโนโลยีและด้านสังคมศาสตร์
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ทางวิชาการระหว่าง นักวิจัย นักวิชาการคณาจารย์และบุคคลทั่วไป

นโยบาย

บทความที่เสนอตีพิมพ์ต้องเป็นบทความที่มีคุณค่าทางวิชาการเป็นบทความที่เสนอถึงความคิดหรือหลักการใหม่ที่เป็นไปได้และมีทฤษฎีประกอบสนับสนุนอย่างเพียงพอ หรือเป็นบทความทางวิชาการที่น่าสนใจมีประโยชน์ต่อนักศึกษาและนักวิจัย โดยผู้เขียนเป็นผู้รวบรวมและเรียบเรียงเอง

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

การเผยแพร่ มอบให้ห้องสมุดสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐ และทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

สถานที่ติดต่อ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
70 ม. 4 ถ.กาญจนบุรี-ไทรโยค ต.หนองบัว อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000
โทร. 0-3463-3227-28 ต่อ 140,141 โทรสาร 0-3453-4030
สมัครออนไลน์ที่ http://kru.ac.th/journal/

บทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

จัดพิมพ์โดย RAJAKAN 081-941-2356

Journal of Kanchanaburi Rajabhat University
ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2559

บทความวิจัย

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตภาคกลางตอนล่างของไทย
ทัศนีย์ นาคเสนีย์ และเกศรา สุกเพชร 4

การพัฒนาแอพพลิเคชันช่วยบรรยายศิลปวัตถุด้วยรหัสคิวอาร์ สำหรับระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์กรณีศึกษา สถาบันอยุธยาศึกษา
รงรอง แรมสิเยอ 15

การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวศูนย์สมุนไพรดอยสถิต ตำบลคลองปราบ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
อุไร บุตรทองดี 22

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร
กฤชณัท แสนทวี และประมา ศาสตระรุจิ 31

การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาเลขานุการทางการแพทย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ปวีณา สปิลเลอร์ และประสพชัย พสุนนท์ 40

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี และความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้กิจกรรมนันทนาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
สมเกียรติ เรียบร้อย สุวรรณา จุ้ยทอง และอุษา คงทอง 51

ความแปลกแยกจากงานของคนทำงานสมัยใหม่: ศึกษาเปรียบเทียบพนักงานสายสำนักงาน กับพนักงานสายการผลิต ของบริษัทผลิตอาหารแห่งหนึ่งในเขตเมือง
สาคร สมเสริฐ และนิธิ ไพศาลวรจิต 60

ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเพื่อการบริการวิชาการแก่สังคมในรายวิชาเทคนิคการนำเสนอผลงาน
สุภาพร เตวิยะ 68

การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรีโดยใช้รูปแบบซิป
พิชญ์วัชร บุญเรืองรอด 76

อุปลักษณ์และหน้าที่ของอุปลักษณ์ในหนังสือชุดคำพ่อสอน
จันทิมา สว่างลาภ 84

ความเข้าใจรัฐธรรมนูญของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
สมชาย เจริญกิจ 93

การลดต้นทุนผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยการประยุกต์แนวคิดการบริหารฐานกิจกรรม กรณีศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยว OVC บ้านตลาดล่าง อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี
อิสราภรณ์ ทนุผล และกมลวรรณ รอดหริ่ง 103

การเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เอกสารจริง
ดวงเดือน จังพานิช วิลินวรรณ แสงพวง กานต์สินี ช่วยเพ็ญชัยภัทร นิภาพร โยวัง และเพียงจันทร์ โมฟเฟ็ทท์ 115